as

AMATÉRSKÁ SCÉNA

5/2004

CENA 48 KČ

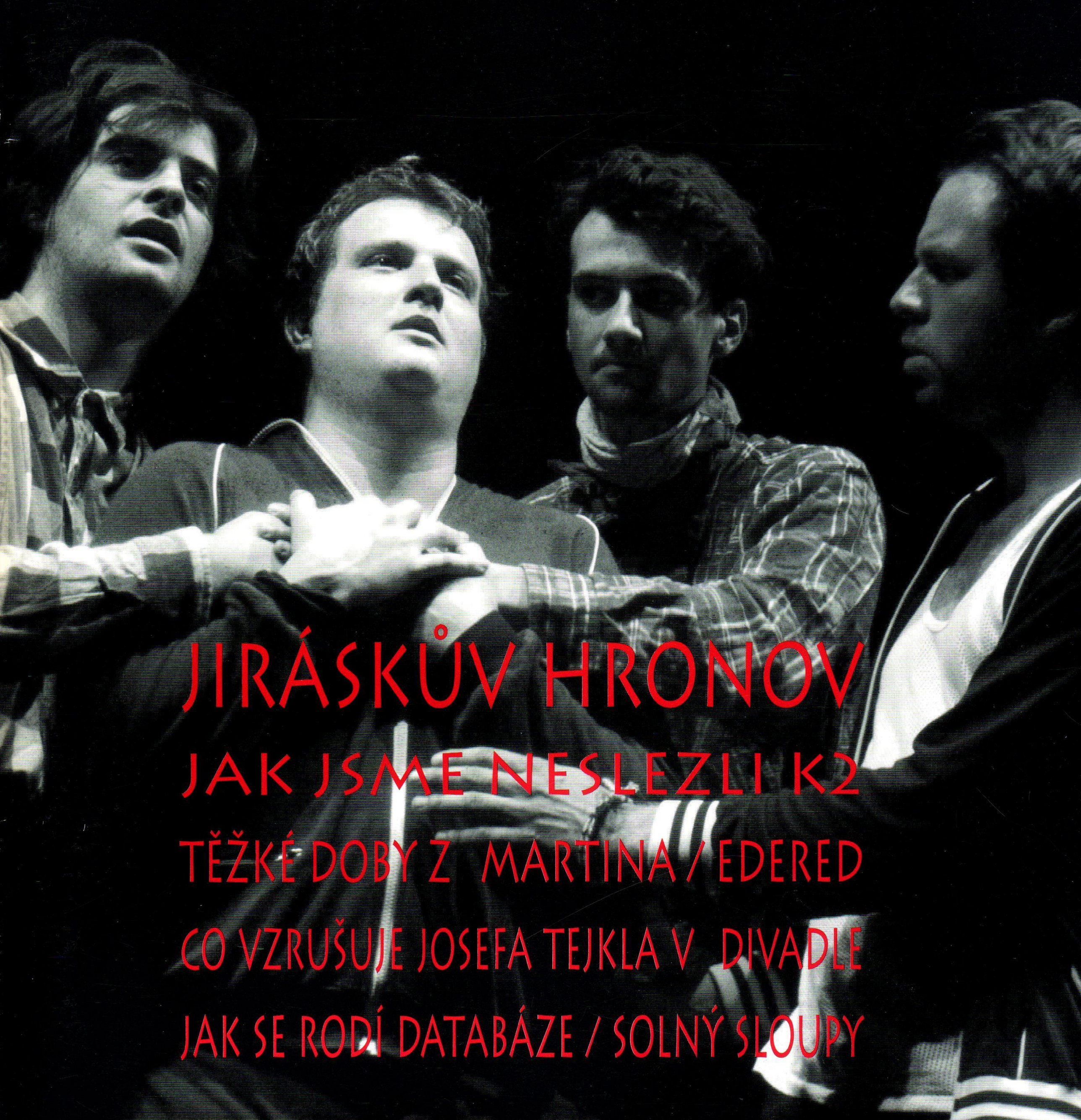

JIRÁSKŮV HRONOV

JAK JSME NESLEZLI K2

TĚŽKÉ DOBY Z MARTINA / EDERED

CO VZRUŠUJE JOSEFA TEJKLA V DIVADLE

JAK SE RODÍ DATABÁZE / SOLNÝ SLOUPY

OBSAH

Faktografie 74. Jiráskova Hronova
Milan Strotzer 3

JAK JSME NESLEZLI K2
Jan Císař 12

Z hronovských recenzí a re exí představení
Aleš Bergman, Jan Císař, Karol Horváth,
Radmila Hrdinová, Marie Kotizová,
Jakub Korčák, Milan Schejbal, Vladimír Štefko,
Josef Tejkl, Vít Závodský 18

Byly jsme poprvé v Hronově
Anna Kohoutová a Barbora Fraňková 26

Náš první Jiráskův Hronov
aneb Za rok na shledanou / Petr Toman 26

Udál se zázrak
Rozhovor s M. Kotisovou a Vl. Zajícem
připravila Simona Bezoušková 27

Hrome, už zas Hronov!
Miroslav Kučaba 28

Můj první Hronov / Marcela Spívalová 29

Hronove... Hronove ... / Vlastimil Král 30

Otevřená vrata aneb Co se na Hronově
přihodilo na potvoru právě loutkářům
Milan Strotzer 32

Zamyšlení profesora Laurina
nad posledním Jiráskovým Hronovem 33

Divadlo je moje láska / Rozhovor
s ředitelkou KIS Hronov Marcelou Kollertovou
připravila Simona Bezoušková 34

Opět v Jeseníku, tentokráte „V údolí“
Saša Rychecký 36

Těžké doby z Martina / František Zborník 37

EDERED / Jasanka Kajmanová 38

Festival smyslů / Lenka Lázňovská 39

V Boleradicích zahájili Strakonickým
dudákem / Václav Müller 41

Ještě jsme tady aneb Pochval se sám
Jaroslav Bílek 41

Přišel, viděl... / AS se ptá
Martina Vokouna, režiséra ze Sokolova
Rozhovor připravila Lenka Lázňovská 42

Josefa Tejkla v divadle nejvíce vzrušuje
psaní vlastních textů
Rozhovor s J. Tejklem připravila L. Lázňovská 44

Jsem ráda, že se divadlo vrací k lidským
příběhům, říká herečka Veronika Týcová
Rozhovor připravila Lenka Lázňovská 46

80 let Standy Macka / Dušan Zakopal 48

Setkávání / Karel Bělohubý k sedmdesátinám
dr. Josefa Vinaře 49

Den s Dušanem Zakopalem
Vlastimil Ondráček 49

Sudičky Jaroslava Kodeše
Milan Strotzer 50

O Jiřím Pokorném z dobrých důvodů
František Zborník 52

Jak se rodí databáze českého
amatérského divadla / Jiří Valenta 53

Obětavý přítel ochotníků / (vz) 54

Zanícený divadelník Slovácka / (vz) 54

Odešel dramatik, scénárista a dobrý člověk
František Pavlíček / Radmila Hrdinová 54

SERVIS/Dramaturgický pozorník
Václav Kliment Klicpera neobjevený
Kapitola pátá: Psaní Hasenšteinova /
Nové století / Přemysl Rut 55

Irena Dousková: Vážení diváci,
milí posluchači... / Milan Strotzer 56

Zprávičky 58

Kalendář akcí 59

Repertoárová příloha Amatérské scény
Divadelní hry prověřené jevištěm
Milan Strotzer I

Dramaturgický pendant
ke hře Josefa Tejkla Solný sloupy
Vladimír Zajíc I

SOLNÝ SLOUPY
Josef Tejkl IV

AMATÉRSKÁ SCÉNA
Dvouměsíčník pro otázky amatérského divadla
a uměleckého přednesu.
Ročník 41 (Ochotnické divadlo 50), číslo **5 / 2004**.
Vydává Národní informační a poradenské středisko pro kulturu,
Blanická 4, 120 21 Praha 2.
Vedoucí redaktorka: Mgr. Lenka Lázňovská.
Redakce: Simona Bezoušková, Mgr. Marie Poesová, PhDr. Milan Strotzer.
Redakční rada: prof. PhDr. Jan Císař, CSc. (předseda), Josef Brůček, Mgr.
Alexandr Gregar, Mgr. Jiří Hraše, Mgr. Jaroslav Kodeš, Mgr. Jiřina Lhotská,
Vlastimil Ondráček, PhDr. Vítězslava Šrámková.
Grafická úprava: Jitka Tláskalová (obálka a loga),
Simona Bezoušková a Milan Strotzer.
Adresa redakce: NIPOS-ARTAMA, P.O.BOX 12, (Blanická 4),
120 21 Praha 2, **tel.:** 221 507 956-7, **fax:** 221 507 955, **e-mail:** mistr@ipos-mk.cz.
Tiskne: Kulturní agentura IKARUS firmy Josef Havelka JH&C Mělník.
Rozšiřuje: A.L.L. Production, s. r.o., P.O.BOX 732, 111 21 Praha 1,
e-mail: predplatne@predplatne.cz, http://www.allpro.cz,
tel.: Callcentrum 234 092 851, **Fax:** 234 092 813.
Objednávky přijímá redakce a distributor (http://www.predplatne.cz).
Cena 1 výtisku 48,- Kč, roční předplatné 240,- Kč.
Nevyžádané rukopisy a obrazový materiál redakce nevrací.
Redakční uzávěrka tohoto čísla byla 21.10.2004.
Příští číslo vyjde 14. prosince 2004.
© NIPOS PRAHA 2004
ISSN 0002 – 6786. Registrační číslo: MK CR E 4608.

Foto na titulní straně: *Pražské divadlo Vosto5 ovládlo 74. Jiráskův Hronov, a to nejen svým autorským představením Sniežka, uvedeným v základním programu festivalu, z něhož je tato fotografie Ivo Mičkala. Soubor uvedl v tzv. HronOff programu dále svou hříčku Vajce a ve svém stanu STAND´ART, který si přivezl a postavil v sousedství Jiráskova divadla potěšil hronovské návštěvníky celou sérií svých dalších představení, ale také možností posedět u muziky, občerstvit se a pobýt.*

Foto na zadní straně obálky: *Mezi inscenace, které se staly na 74. Jiráskově Hronově cennými příspěvky do diskuse o současném hledání smyslu amatérské divadelní činnosti patřila bezesporu inscenace hry Romana Sikory Antigona: Odjezd! souboru Tyan z Plzně. Na fotografii Ivo Mičkala jsou zleva Vendula Slepičková v roli Ismeny a Eva Ichová jako Antigona v režii Romana Černíka.*

FAKTOGRAFIE
74. JIRÁSKOVA HRONOVA

74. Jiráskův Hronov, celostátní mezidruhová přehlídka amatérského divadla se zahraniční účastí se uskutečnila ve dnech 6. – 14.8.2004. Většina účastníků vzdělávací části JH se však sjela v Hronově již o den dříve. Ti, kdo participovali na projektu V.K. Klicpera a jeho dílo, dokonce týden před zahájením festivalu. Pořadateli byli NIPOS-ARTAMA a město Hronov z pověření a za finančního přispění Ministerstva kultury. Hlavním pořadatelem v místě bylo nově ustavené Kulturní a informační středisko v Hronově v čele se svou ředitelkou Marcelou Kollertovou. Spolupořadateli JH byly Amatérská divadelní asociace, Česká sekce UNIMA, České středisko AITA/IATA, Klub přátel umění v ČR, Krajský úřad Královéhradeckého kraje Hradec Králové, Občanské sdružení Kruh Hronov, Sdružení pro tvořivou dramatiku, Společnost Amatérské divadlo a svět, Svaz českých divadelních ochotníků a Volné sdružení východočeských divadelníků. Odborným garantem přehlídky bylo jako každoročně NIPOS-ARTAMA Praha.

Východočeské městečko Hronov se po dobu trvání přehlídky rozrostlo řádově o dva tisíce obyvatel. Z nich bylo nejméně 1100 v Hronově takříkajíc služebně (242 členů souborů hrajících v základním programu JH, 38 členů souborů hrajících v otevřeném programu nazvaném HronOff, 408 účinkujících v doplňkovém programu a 412 účastníků vzdělávacích akcí, včetně lektorů a organizátorů) a cca dalších 900 milovníků Thálie přijelo, aby se seznámilo s obrazem současného amatérského divadla a sešlo se s přáteli, s nimiž sdílí bohulibý a nenechavý zájem o divadlo. Tento údaj o 900 návštěvnících JH je však pouze odhadem, vycházejícím z počtu osob ubytovaných prostřednictvím Informačního střediska JH (570), z prodeje vstupenek (9086) a dalších exaktně neověřitelných indicií. V tomto počtu nejsou zahrnuty návštěvníci z místa a blízkého okolí.

ZÁKLADNÍ PROGRAM + HronOff

Základní program Jiráskova Hronova 2004 byl sestaven na jednání programových rad JH 3.6. a 7.7.2004 na základě nominací a doporučení jednotlivých druhových národních přehlídek a Českého střediska AITA/IATA. Jednotlivá jednání programových rad se konala podle nově stanovených pravidel daných propozicemi JH. První programovou radu tvořili především předsedové odborných porot celostátních druhových přehlídek. Druhou programovou radu tvořili především odborní pracovníci NIPOS-ARTAMA.

74. ročník JH, vymezený jako mezidruhová přehlídka, přinesl pestrou paletu divadelních druhů, žánrů, stylů a poetik. Jeho účastníci měli možnost zhlédnout inscenace souborů dospělých, mládeže i dětí. Rozmanité bylo také složení souborů z hlediska demografického. Stejně otevřenou byla i divácká adresa, od dětí až po seniory. Vlivem programových výpadků chybělo v základním programu větší zastoupení tzv. pohybového divadla a tanečního divadla. Absentoval žánr hudebního divadla.

Starostka Hronova Hana Nedvědová a ministr kultury Pavel Dostál při oficiálním zahájení 74. JH. Foto: Ivo Mičkal.

V základním programu JH bylo uvedeno 22 inscenací, z toho: 9 inscenací činoherního (hereckého) divadla; 7 inscenací, které se druhově dají počítat k činoherním, ale měly výrazné rysy tzv. autorského divadla, nebo šlo o původní hry či dramatizace členů souborů; 2 inscenace loutkářských souborů; 2 inscenace poezie; 1 inscenace divadla pro děti (oscilující na pomezí činoherního a loutkového divadla se zpěvy); 1 inscenace pohybového divadla.

Poprvé byl realizován tzv. HronOff program. Byl koncipován jako záměrně vybraná a do základního programu začleněná suma inscenací, které měly inspirativní či poznávací charak-

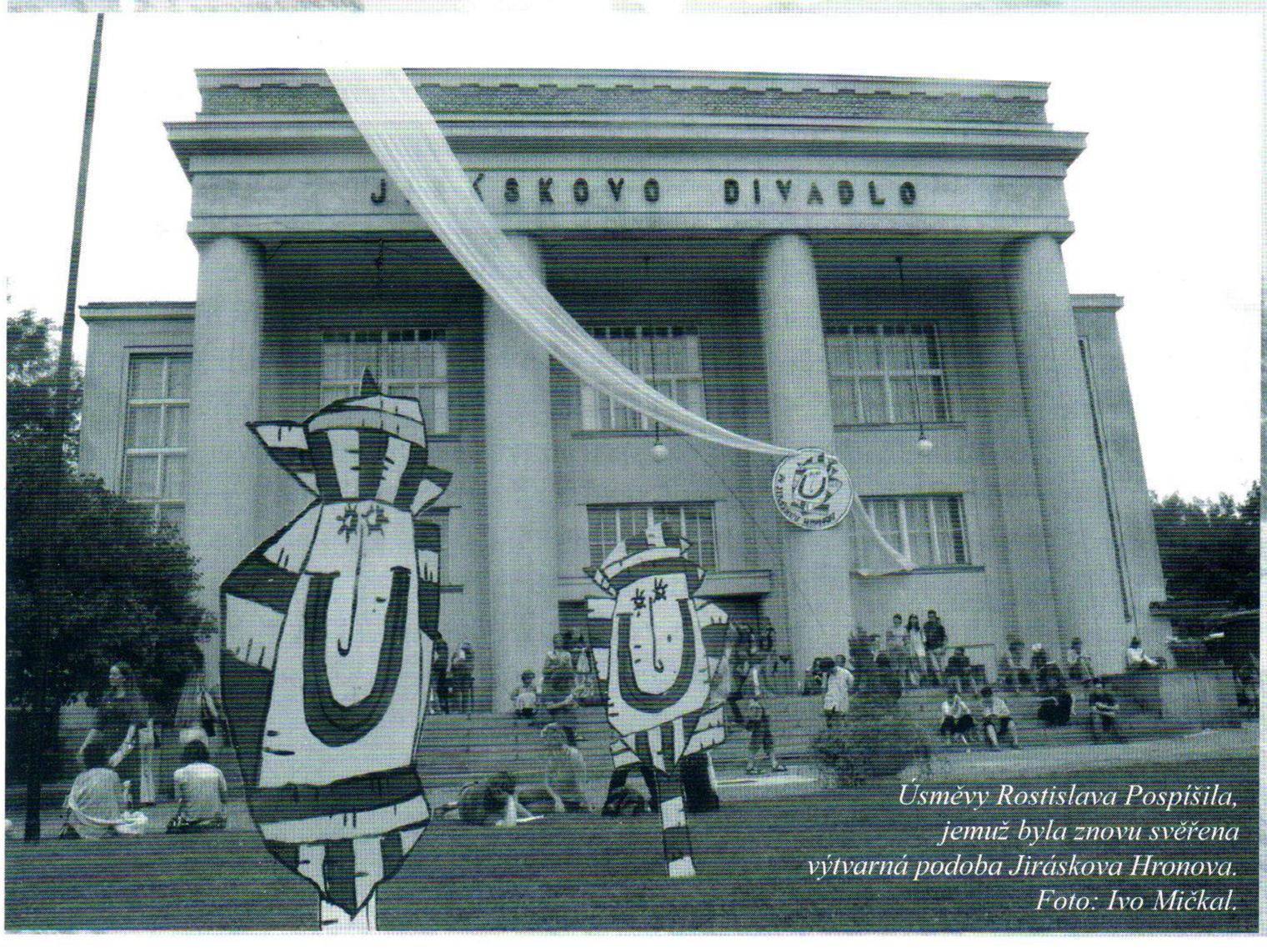

Úsměvy Rostislava Pospíšila, jemuž byla znovu svěřena výtvarná podoba Jiráskova Hronova. Foto: Ivo Mičkal.

ter, respektive byly prezentací výsledků práce hronovských divadelních dílen. **V HronOff programu bylo uvedeno 6 inscenací**, z toho: 1 inscenace činoherního (hereckého) divadla, 3 inscenace loutkového divadla, 1 inscenace pantomimy; 1 inscenace čínské opery.

Inscenace a vystoupení uvedené v základním programu 74. JH vycházely v 10 případech z textů dramatických autorů (3x českých, po jednom řeckém, ruském, švédském, anglickém, francouzském, americkém a rakouském), z toho šlo ve 3 případech spíše o inspiraci předlohou a o razantní autorské zpracování režisérem inscenace (Othello, Antigona /L´amourt/, Vánoce u Ivanovových), v 5 případech vycházely z prozaické či básnické literární předlohy a 6 inscenací vzniklo na základě původní autorské tvorby členů souborů. Polovina představení byla komediálního typu, avšak většina z nich se zabývala závažnými tématy. V základním programu 74. JH byly stejně jako v předchozím ročníku uplatněny větší měrou inscenace činoherních souborů. Příčinou toho byla skutečnost, že se v některých oblastech divadla příliš neurodilo (dětské divadlo, divadlo poezie, pohybové divadlo a pantomima) a také to, že soubory nominované z některých národních přehlídek pozvání na JH neakceptovaly. Týká se to opakovaně především loutkářů.

V základní části programu JH bylo uvedeno **celkem 22 inscenací od 22 souborů v 49 představeních.** V programu HronOff bylo uvedeno dalších **6 inscenací od 6 souborů v 9 představeních.** Celkem bylo v základním a HronOff programu uvedeno **28 inscenací od 27 souborů** (soubor Vosto5 z Prahy hrál 2 inscenace) **v 58 představeních.** (Pokud bychom připočetli divadelní představení doplňkového programu – viz dále, došli bychom k celkové sumě **42 inscenací a vystoupení od 36 divadelních kolektivů v 73 představeních**.)

74. JH jako mezidruhová přehlídka byl především příležitostí k poučení a inspiraci, k mnohapolnému vzájemnému osvojování prostředků, jimiž vládne divadlo ve svých nejrozmanitějších mutacích. V neposlední řadě pak k seznámení se se stavem českého amatérského divadla jako celku, přesněji s jeho „předvojem“ označeným celostátními druhovými přehlídkami jako divadelní počiny reprezentující příslušný druh či oblast divadla v jejich kvalitě a směřování. Současně je i příležitostí nahlédnout za naše hranice díky

účasti zahraničních souborů. Letošní ročník opětovně potvrdil správnost koncipování Jiráskova Hronova jako mezidruhové přehlídky. Zájem zúčastnit se této výjimečné divadelní přehlídky stále roste. Navzdory mohutnému zvýšení počtu účastníků v předchozích ročnících došlo i v roce 2004 k nárůstu jednak seminaristů Klubu (nejen) mladých divadelníků a dalších vzdělávacích akcí, především však účinkujících v doplňkovém programu.

Letošním zvýšením účastníků festivalu na cca 2000 se JH dostal na hranici svých stávajících možností ubytovacích, ale především z hlediska počtu míst v hledištích. Další navýšení účastníků by znamenalo změnu ve struktuře programu, tj. namísto dvou představení jedné inscenace by se musely hrát tři. Odtud by pramenil řetězec organizačních změn, které by nebyly vůbec jednoduché, neboť nelze požadovat, aby všechny soubory hrály tři představení denně. Znamenalo by to prodloužení pobytu souborů o jeden den, požadavek na další ubytovací a stravovací kapacity atd., nemluvě o zásadní změně struktury programu, včetně jeho vzdělávací části. Mimo to se vyhrotil letitý problém inscenací vyžadujících nekompromisně komorní prostředí s malým počtem diváků. Nejedná se přitom pouze o zajištění komorních hracích prostor, ale také o zvýšený počet představení těchto inscenací na 4 – 8. Realizace si v těchto případech vyžaduje ještě vyšší požadavky na délku pobytu souborů a s nimi spojené náklady.

74. JH se svou programovou skladbou, odrážející realitu českého amatérského divadla, se svými cca 2000 převážně velice mladými divadelníky, v tom s **260 seminaristy Klubu (nejen) mladých divadelníků, 40 účastníky dalších samostatně organizovaných seminářů, s průměrně 95 účastníky Kritického**

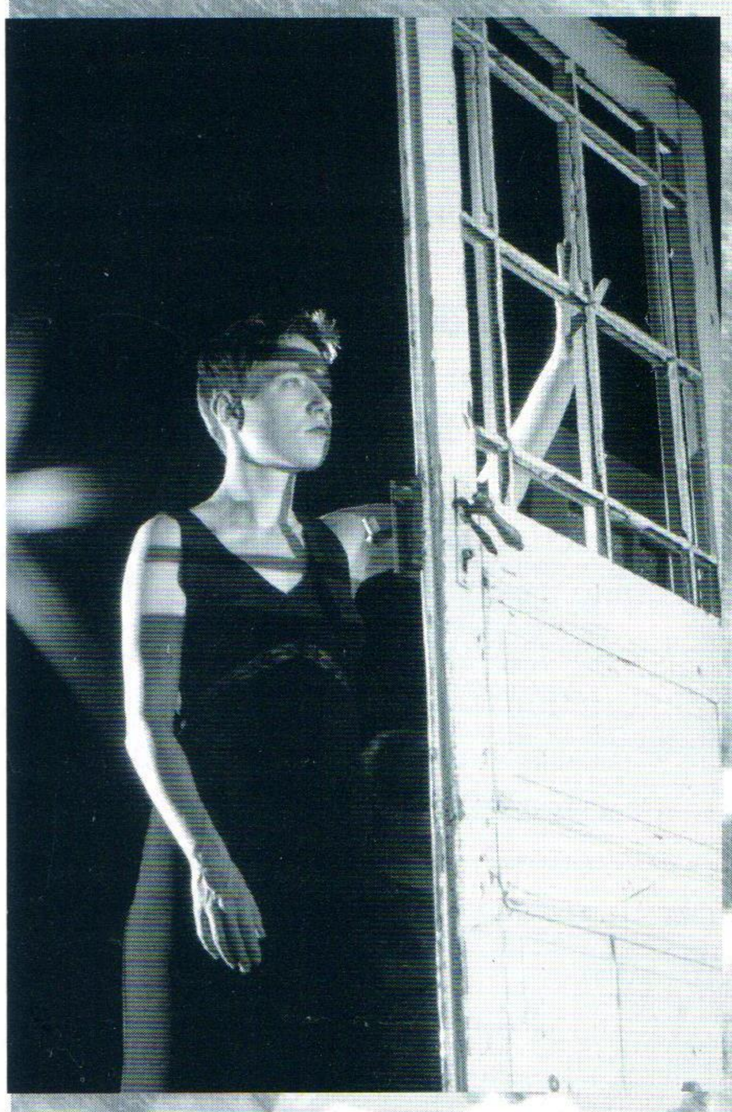

Německo-polsko-česká divadelní dílna / Podle Deníků Franze Kafky: Kafka – Za dveřmi. Fotografie z inscenace na této straně: Ivo Mičkal

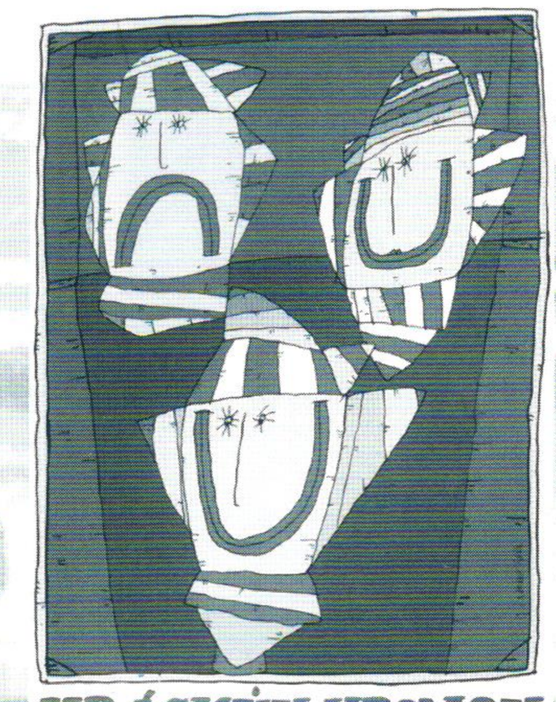

klubu (K2), byl mezidruhovou přehlídkou nejen programově, ale také fakticky. Promítlo se to v setrvalém zájmu amatérských divadelníků, orientovaných na různé druhy a oblasti amatérského divadla, v neutuchajícím zájmu o vzdělávací část JH, ale také v širokém rozpětí dramaturgie festivalu, kterou obohatily v rámci doplňkového programu další divadelní produkce v parku A. Jiráska, divadelní stan STAND´ART souboru Vosto5 s každodenním programem, ale také prezentace výsledků práce hronovských seminářů a dílen.

Inscenační výsledky, které letos na JH soubory předvedly, byly obrazem našeho současného amatérského divadla a svědčily o jeho rozmanitosti a dle mého soudu o vesměs dobré úrovni. Objevily se i takové, u nichž lze mít oprávněné výhrady z hlediska provedení (zejména **Solný sloupy** DS Černí šviháci z Kostelce nad Orlicí, **Misionáři** Divadla Prádelna z Rosic a **Vánoce u Ivanovových** u.s. Triarius z České Třebové), nicméně i tyto inscenace se staly látkou k úvahám o možnostech a nejvlastnějších cestách amatérského divadla v současnosti. Objevilo se nejméně pět inscenací, v nichž lze spatřovat životadárné těžiště amatérského divadla, a sice schopnost vyjadřovat se prostředky divadla k přítomnosti, ale také výsostnou schopnost navazovat prostředky divadla komunikaci, ať již s diváky dospělými, či dětskými. Na vrcholu těchto snah stanuly soubory Divadlo De Facto Mimo s inscenací původní hry **Modrej drahokamen anóbrž Zelená Gizela a mrkvajzníci,** určené dětskému publiku, DS Čtyřlístek z Frýdku-Místku s původní autorskou hrou **Impérium vrací uhlo**, Divadlo Vosto5 Praha s původní autorskou hrou **Snieżka**, Rádobydivadlo Klapý s jevištní adaptací Bergmanova filmového scénáře Podzimní sonáta, uvedenou pod názvem **Taková podivná kombinace citů,** a slovenský soubor Pôtoň Levice s inscenací **Antigona (L´amourt)**.

Šumavský ochotnický spolek Prachatice / Jan Kraus: Proti větru (Nahniličko). Foto: Ivo Mičkal.

Vedle těchto inscenací je možné jmenovat i další, které byly z různých pohledů cennými příspěvky do programu JH nebo do diskuse o současném hledání smyslu amatérské divadelní činnosti. Platí to zejména o Společnosti Dr. Krásy a Lantově dramatizaci nedávno objeveného románu Julese Verna, uvedenou souborem pod názvem **Blíží se den, kdy vás budu milovat**, o inscenaci Ionescovy **Plešaté zpěvačky** Divadla bez zákulisí ze Sokolova, Divadlu Kámen z Prahy a jeho inscenaci aktovky Lotte Ingrisch **Rakvičky**, divadelním souboru Tyan z Plzně a jeho nastudování hry Romana Sikory **Antigona: Odjezd!**, Šumavském ochotnickém spolku z Prachatic a jeho inscenaci hry J. Krause Nahniličko, pojmenované inscenátory **Proti větru,** a svým způsobem o reprezentantu venkovských divadelních souborů libochovické scéně a jejím uvedení hry na motivy amerických autorů **Manžel na inzerát**.

Lze myslím konstatovat, že se 74. ročník JH přiřadil k těm nejzdařilejším v období po listopadu 1989, a to navzdory vyostřené rozpornosti ve vnímání inscenací různými skupinami návštěvníků festivalu. K největším pozitivům 74. JH lze počítat otevření přehlídky inscenacím a produkcím nad rámec základního programu a nepochybně jeho rozsáhlou a kvalitní vzdělávací část. Takto byl JH re ektován i v médiích.

HRONOVSKÁ VZDĚLÁVACÍ INSTITUCE

Klub (nejen) mladých divadelníků, vzdělávací instituce JH, po léta účinně rozmnožující řady poučených diva-

Divadelní soubor PIKI Volyně / Vladimír Strnisko: Goldoniáda. Foto: Ivo Mičkal.

delníků – juniorů, byla i tentokráte otevřena všem bez ohledu na věk. Zájem o tuto vzdělávací část JH neopadl, naopak. Přihlásilo se 318 zájemců, v Klubu jich pak pracovalo rekordních **260 v dvanácti tematických seminářích a dílnách**, z nichž Kurz praktické režie byl součástí dlouhodobého vzdělávacího projektu. Aby mohl být tak velký zájem uspokojen, museli organizátoři K(n)MD (NIPOS-ARTAMA) ve spolupráci s hronovským Kulturním a informačním střediskem nalézt řešení ve zdvojení některých seminářů či lektorském posílení, spolu s tím i v nalezení dalších učebních a ubytovacích prostor.

Někteří posluchači K(n)MD se do hronovských dílen a seminářů vrací, mnoho jich však přijíždí poprvé. Na 74. Jiráskově Hronově nepatrně převážili v minulosti již zúčastnění seminaristé nad nováčky. Nejpočetněji byli zastoupeni sedmnáctiletí až dvaadvacetiletí, bylo jich téměř tři

pětiny z celkového počtu. Bezmála čtvrtina účastníků byla ve věku 23 až 32 let. Desetina posluchačů byla starších 32 let, přičemž nejstaršímu účastníku bylo 68 let. Dvacetina přihlášených byla ve věku od 15 do 17 let. Věkový rozdíl mezi nejmladším a nejstarším účastníkem K(n)MD byl 53 let. Skóre mužů a žen bylo 2:3.

Propozice K(n)MD nabízely možnost práce v některém z 12 seminářů a dílen či být kmenovým posluchačem Kritického klubu. Některé ze vzdělávacích příležitostí se konaly opakovaně, dílem včetně lektorského obsazení, některé byly koncipovány nově.

Mezi opakované semináře a dílny patřily tyto: **Základní abeceda divadla** s lektorem *prof. Mgr. Františkem Laurinem*, seminář určený především začínajícím divadelníkům, **Jevištní řeč** s lektorkou *Mgr. Reginou Szymikovou*. Zájem o něj byl tak velký, že se přistoupilo k otevření stejnojmenného semináře s dodatečně získaným lektorem *Mgr. Jaroslavem Kodešem*. Dále seminář **Nonverbální komunikace**, vedený *Danielou Fischerovou,* dílna **Pantomima a pohybové divadlo** *Michala Hechta* a jeho asistentky *Štěpánky Elgrové*.

Většina seminářů a dílen byla v podstatě koncipována nově. Tvůrčí dílna – ateliér *MgA. Davida Baziky a Mgr. Tomáše Jirmana* nazvaná **Inspirace místem – Slavnost pro Hronov** byla určena těm, kdo se chtějí nechat inspirovat místem společného setkání a dát svou kreativitu do služeb divadelního činu, jehož finálním výrazem bylo plenérové představení pro účastníky JH. Své druhé soustředění měl na JH nově otevřený **Kurz praktické režie** s lektory *Mgr. Milanem Schejbalem a Mgr. Pavlínou Morávkovou*. Obsahem soustředění bylo pokračování ve výuce dramaturgie, věnované dramaturgickým rozborům různých typů divadelních her, tvorbě dramaturgické koncepce hry, úpravám a škrtům. **Sny a skutečnost aneb Praktikujícím loutkářem za devět dnů** byl název semináře loutkoherce *Jana Bílka,* určeného zájemcům o řemeslné ovládnutí různých typů loutek. **Divadlo poezie** byl seminář vedený slovenským režisérem *Mgr. Silvestrem Lavríkem*. Byl zaměřený především na ty, kdo se

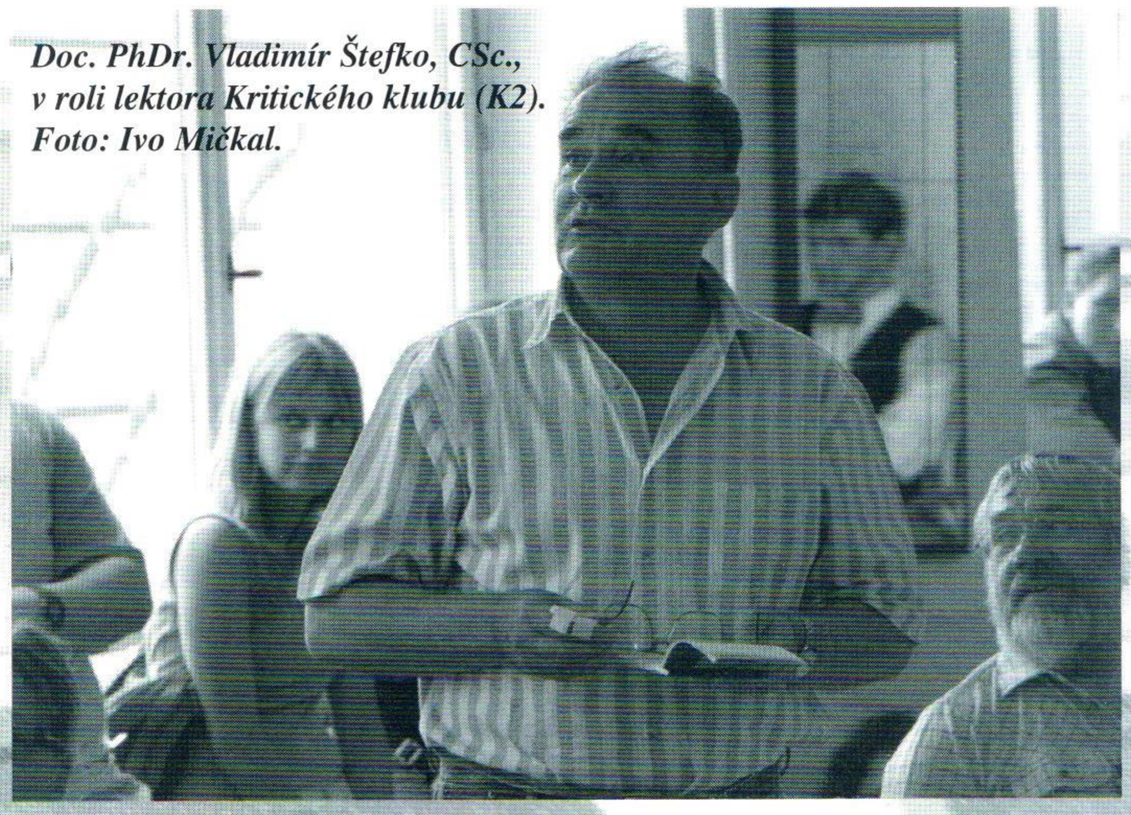

Doc. PhDr. Vladimír Štefko, CSc., v roli lektora Kritického klubu (K2). Foto: Ivo Mičkal.

věnují divadlu poezie, tvorbě jeho scénářů a jejich jevištní realizaci. Zkušenějším byl nabídnut seminář *Mgr. Aleše Bergmana, Ph.D.* nazvaný **Dramatická situace a skladba jevištní výpovědi**. Byl zaměřen na dramatickou situaci a její význam při komponování jevištního dění, na postupnost rozvoje jednání v jevištní situaci, na příběh, gag a metaforu jako prostředek vedení vlastní divácké tvořivosti. Následné dva semináře byly opravdovými novinkami v nabídce K(n)MD. **Dílna „Mezi východem a západem“** vedená *doc. Mgr. Václavem Martincem, Ivanou Huspekovou* a s asistenty, jejími kolegy z Malého Vinohradského divadla a absolventy VOHŠ v Praze *Marií Hodinářovou, Vladimírem Jopkem, Hanou Mathauserovou, Petrem Pochopem, Martinou Carol Prášilovou a Lukášem Šolcem* byla určena zájemcům o hereckou práci, propojující fyzicko-hlasové techniky východního – asijského divadla s evropskou činohrou silně ovlivněnou K.S. Stanislavským, J. Grotowským a Michailem Čechovem. **Od slova k jevištnímu tvaru (Režijně – herecko – dramaturgický seminář)** určený především stávajícím či budoucím režisérům vedli režisérka *Mgr. Marie Kotizová a* dramaturg *Mgr. Vladimír Zajíc*. Posluchači se v něm praktickou formou seznámili s procesem práce na inscenaci, od přečtení textu očima dramaturga přes režijní a herecko práci k jevištní realizaci. Práce v semináři zaujala posluchače natolik, že projektují společná setkání v době pohronovské a rádi by dospěli k realizaci divadelní inscenace Gogolovy Ženitby.

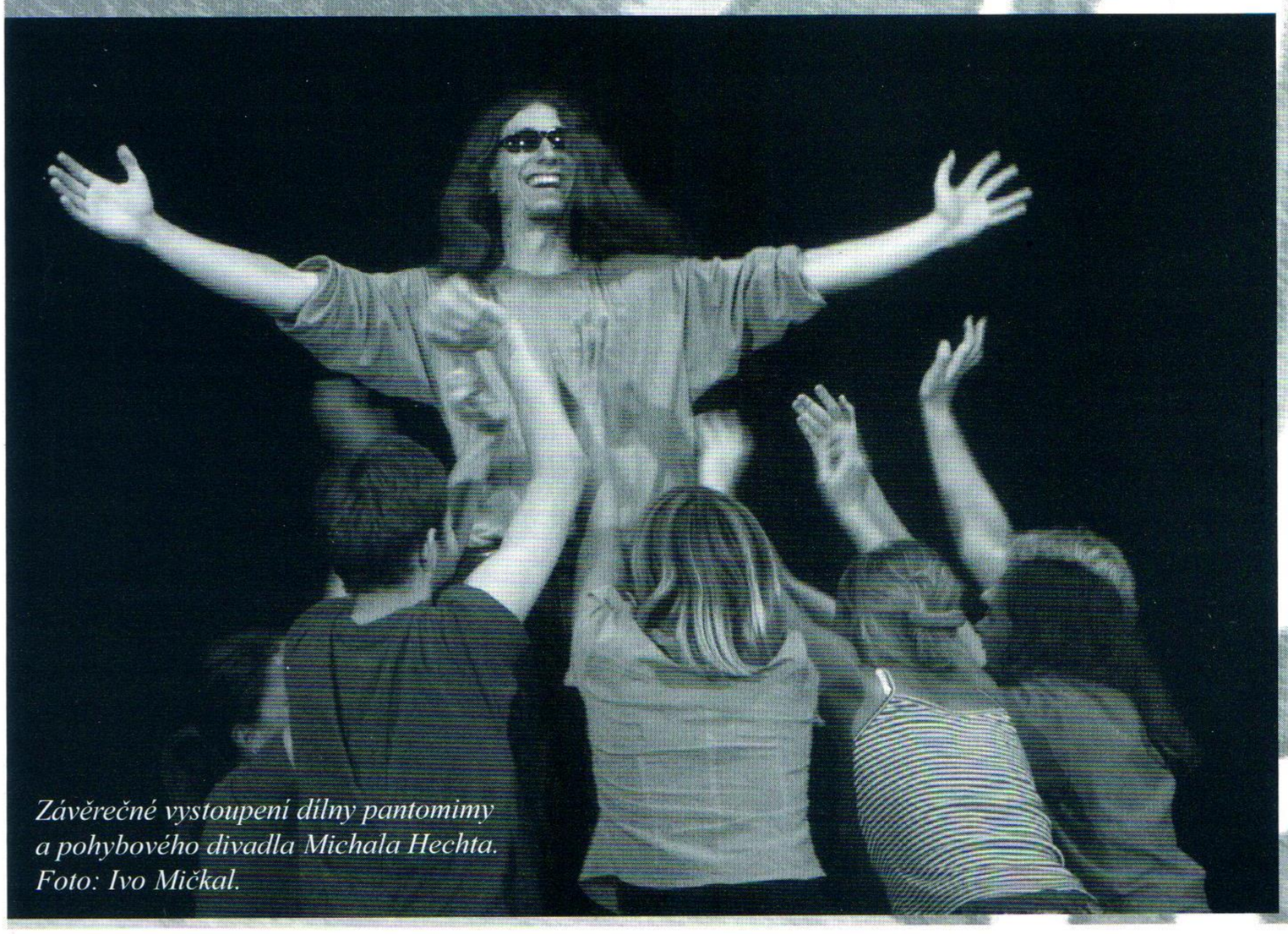

Závěrečné vystoupení dílny pantomimy a pohybového divadla Michala Hechta. Foto: Ivo Mičkal.

Vzdělávací příležitostí nad rámec základních tematicky zaměřených seminářů a dílen, konaných v dopoledních hodinách, byl pro všechny účastníky JH odpolední **Kritický klub (K2)**. Kritický klub byl koncipován jako volně přístupné fórum JH, v němž by pověřeným členem lektorského týmu bylo provedeno v nevelkém a přísně vymezeném čase (15 min. na každou inscenaci) kritické hodnocení inscenací základního programu JH. Živnou půdou klubu byly vždy inscenace uvedené v předchozím dni, a to nejen jako předmět kritického

hodnocení, ale také jako zdroj uvažování o otázkách přesahujících jednotlivé inscenace. Kritický klub měl být ve své druhé části příležitostí k odborným exkurzům na témata spjatá s problematikou, kterou inscenace nastolí, k přemýšlení o možnostech různých druhů divadla, jeho prostředcích a účinnosti působení, o jeho smyslu. V této druhé části se měla prosadit přesahová a poznávací hlediska. Odbornou oporou k tomu byl lektorský tým klubu, což nevylučovalo možnost spontánního vzniku diskuzního fóra, jehož se mohli zúčastnit jak tvůrci předmětných inscenací, tak kdokoliv z návštěvníků klubu. Tento záměr se podařilo naplnit pouze částečně, a to tak, že byla na škodu věci upozaděna zamýšlená nadstavbová část.

Navzdory tomu byl zájem hronovského auditoria o Kritický klub velký a podstatně převýšil návštěvností všechny předchozí popřevratové ročníky, kdy se toto fórum konalo pod názvy Problémový club či Diskusní klub. Průměrně se

Pohled do tzv. dílny Sergeje Fedotova. Foto: Ivo Mičkal.

K2 od neděle do soboty zúčastňovalo **95 návštěvníků** JH. Rekordní účast 140 přítomných zaznamenali v K2 hned v neděli 8. srpna. Vysoká návštěva setrvala až do posledního dne festivalu, což nebylo v minulosti obvyklé.

Vedoucím lektorem Kritického klubu byl ***prof. PhDr. Jan Císař, Csc.***, divadelní vědec a pedagog, vedoucí katedry teorie a kritiky DAMU Praha. Lektory byli ***Mgr. Jakub Korčák,*** režisér, studijní proděkan a pedagog katedry činoherního divadla DAMU Praha; ***Mgr. Pavel Purkrábek,*** scénograf, někdejší odborný asistent katedry scénografie DAMU Praha, nyní ve svobodném povolání, ***doc. PhDr. Vladimír Štefko, CSc.,*** divadelní kritik a publicista, pedagog VŠMU v Bratislavě, mj. také někdejší ústřední ředitel Slovenského rozhlasu (1990-1994) a mluvčí prezidenta SR a ***doc. PhDr. Daria Ulrichová,*** dramaturgyně Národního divadla v Praze, pedagožka DAMU Praha. Lektorský tým K2 měl svého moderátora, byl jím *Josef Brůček* narychlo přivolaný za Mgr. Romana Černíka, který svou účast odvolal těsně před zahájením JH. Organizační asistentkou byla *Miroslava Císařová.*

Rozborový seminář organizovaný již tradičně Klubem režisérů SČDO, jehož lektorem byl ***Mgr. Rudolf Felzmann*** a „třídním" *ing. Dušan Zakopal,* byl přístupný všem účastníkům JH. Navštěvovali jej také zástupci souborů, jejichž inscenace byly předmětem rozboru. Úvodní slovo rozpravy k té které inscenaci měli na starosti členové Klubu režisérů SČDO. I v tomto semináři byla účast proměnlivá, průměrně oscilovala kolem pětadvacítky zájemců.

V rámci 74. JH se uskutečnila tzv. **dílna Sergeje Fedotova**, herecká dílna vedená zkušenými žáky ruského režiséra a divadelního pedagoga, ***Janem Hájkem a Michalem Čapkem***. Práce v dílně byla zaměřena na využití hereckých postupů Michaila Čechova. Dílnu organizačně zajišťovala *Karla Dörrová* ve Velkém Poříčí. Zúčastnila se jí dvacítka zájemců.

Dílna V.K. Klicpera a jeho dílo byla staronovým projektem, který umožnil setkání zkušených amatérských herců nad hrou V.K. Klicpery Hadrián z Římsů a jejím nastudováním, uvedením v předvečer oficiálního zahájení JH na jevišti Jiráskova divadla a následným rozborem v Rozborovém semináři vedeném režisérem Rudolfem Felzmannem. Vlastní nastudování se uskutečnilo na základě domácí přípravy v týdenním soustředění v Hronově, které bezprostředně předcházelo premiéře. Dramaturgie a režie inscenace se zmocnil zkušený amatérský herec a režisér ***František Klaška*** z Brna. Realizace projektu se ujalo za finanční podpory Ministerstva kultury občanské sdružení Kruh v Hronově ve spolupráci s KIS Hronov. Projektu se zúčastnila dvacítka amatérských divadelníků za podpory techniků Jiráskova divadla v Hronově.

S výjimkou samostatně organizovaného rozborového semináře, dílny V.K. Klicpera a jeho dílo a dílny Sergeje Fedotova byl hlavním organizátorem vzdělávací části JH *PhDr. Milan Strotzer*. Jeho organizačními spolupracovníky byli *Mgr. Marie Poesová*, organizační vedoucí K(n)MD, *Dana Strejcovská a Eva Kodešová.*

74. JH potvrdil správnost mnohaletého usilování o to, aby se hronovský festival stal vyhledávanou, tematicky rozrůzněnou a užitými formami diferencovanou a účinnou vzdělávací institucí. Svědčí o tom nejen rozmanitá skladba seminářů, dílen a dalších vzdělávacích příležitostí a jejich lektorské obsazení, ale i rekordní počty seminaristů a jejich pozitivní reakce. V této souvislosti nelze také pominout recenzní rubriku Zpravodaje JH, v níž byla každé inscenaci základního programu věnována pozornost vždy dvěma odborníky z řad lektorů JH a nově samostatnými recenzenty *Mgr. Karolem Horváthem a Mgr. Janou Paterovou*, kterou během přehlídky vystřídala *Mgr. Radmila Hrdinová.*

DOPLŇKOVÝ PROGRAM

Vedle základního a HronOff programu, vystoupilo v doplňkovém programu JH více jak 30 divadelních, hu-

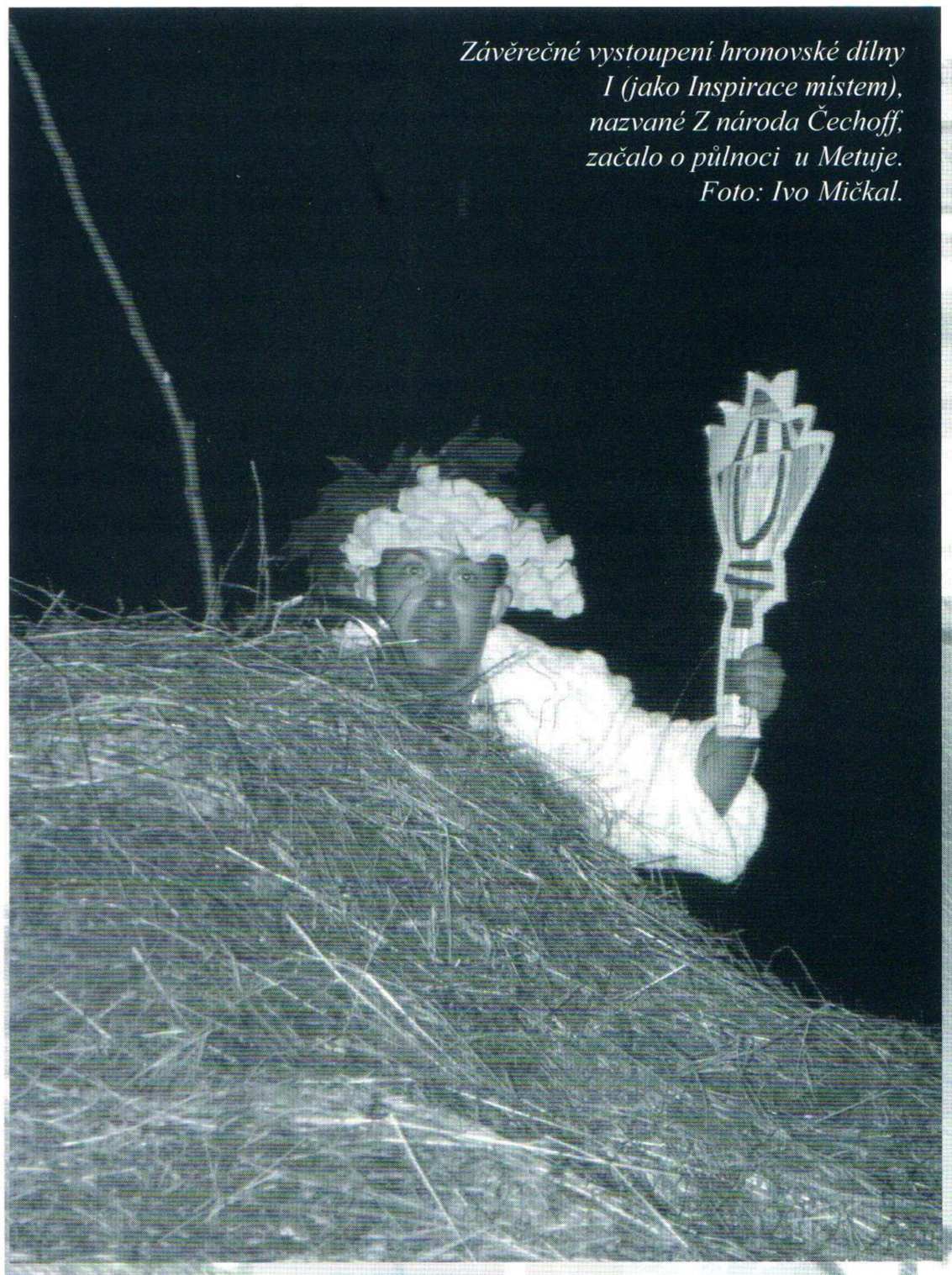

Závěrečné vystoupení hronovské dílny I (jako Inspirace místem), nazvané Z národa Čechoff, začalo o půlnoci u Metuje. Foto: Ivo Mičkal.

debních a dalších kolektivů. Většina jejich vystoupení se udála v parku Aloise Jiráska, ve stanu pražského souboru Vosto5, umístěného ve dvoře ZŠ na náměstí ČSA, a v dalších venkovních prostorách. Návštěvníci 74. JH měli možnost zhlédnout navíc **čtrnáct divadelních představení a vystoupení**. V předvečer oficiálního zahájení JH uvedli v Jiráskově divadle účastníci dílny V.K. Klicpera a jeho dílo výsledek své práce – nastudování Klicperovy hry **Hadrián z Římsů**, pražský soubor Vosto5 uvedl ve svém divadelním stanu nazvaném STAND´ART sérii svých představení: **STAND´ARTní kabaret**, **Sportu zdar!**, **Koncert Tesla** a **Hrusice 1907**. V parku A. Jiráska zahrály divadelní soubory Dekor Brno **Maryšu** a ZŠ Hronov muzikál **Bílá paní**. V čajovně u Bílého draka byla uvedena tři představení Divadla Jarky Holasové věnovaná dětskému publiku: **Až opadá listí**, **Hrnečku, vař!**, **Pohádky pro Barunku**. Jakýmsi bonusem programu 74. JH byla předpremiérová projekce filmového dokumentu **Šumný Jiráskův kraj** a návdavkem **Šumné Polabí**, kterou v přeplněném Jiráskově divadle uvedli sami tvůrci *Radovan Lipus* a *David Vávra*. Divadelně-hudební program JH obohatil *Richard Pogoda* vystoupením nazvaným **Vzpomínání na Miroslava Horníčka**. K divadelním produkcím je třeba též počítat **tři předváděčky seminářů a dílen JH**: Dílny I (jako Inspirace místem), která uvedla u Metuje u Freiwaldova náměstí svou produkci nazvanou **Z národa Čechoff**, dále dílny Sergeje Fedotova ve Velkém Poříčí a dílny M (jako Mimus) Michala Hechta v sokolovně. Nelze pominout ani vystoupení **Ohňového divadla** před Jiráskovým divadlem.

Za součást doplňkového programu JH lze považovat i **tři schůzky** uskutečněné organizovaně v průběhu festivalu. Jednou z nich bylo setkání zástupců občanských sdružení, věnujících se s celostátní působností amatérskému divadlu, iniciované SČDO. Svá jednání na JH uskutečnily České středisko AITA/IATA a rozšířená rada Volného sdružení východočeských divadelníků.

Hronovský program obohatilo též **pět výstav**. Ve výstavní hale Jiráskova divadla výstava s názvem To bylo divadélko za branou, věnovaná jednomu z významných souborů malých jevištních forem z Vyškova, vedeného Sváťou Chytilem, jehož činnost byla násilně ukončena normalizační mašinérií Husákovy éry. V Galerii u Šafářů v ulici K Milířům výstava Obrazy z posledních let (Pikáže a specialistická díla Bohumila Španiela) a tamtéž výstava Památky v tužce Karla Šafáře. Ve foyeru sálu Josefa Čapka byla instalována výstava fotografií Ivo Mičkala připomínající 73. JH. Ve foyeru Jiráskova divadla mohli návštěvníci představení zhlédnout výstavku představující amatérské divadelníky – nositele vyznamenání Zlatý odznak J.K. Tyla.

RITUÁLY – CELEBRITY - OCENĚNÍ

Tak jako v letech předchozích, stala se i na 74. JH zahajovací schůzka Klubu (nejen) mladých divadelníků ve čtvrtek večer před započetím vlastní přehlídky prvním rituálem - aktem zahájení JH jako vzdělávací instituce. Nechyběly ani další hronovské rituály: tzv. oheň přátelství a lampiónový průvod v předvečer zahájení JH, vítání souborů na schodech Jiráskova divadla, poděkování za představení a rozloučení se soubory, a především oficiální zahájení a zakončení festivalu se závěrečným velkým ohňostrojem.

Ministr kultury Pavel Dostál předává cenu Ministerstva kultury za zásluhy a činnost v oblasti amatérského divadla prof. PhDr. Janu Císařovi, CSc. Na snímku vpravo se pan profesor děkuje vestoje tleskajícímu publiku přeplněného Jiráskova divadla. Foto: Ivo Mičkal.

Již pošesté se zhostil oficiálního zahájení JH v sobotu 7. srpna ministr kultury *Pavel Dostál* spolu se starostkou Hronova *Hanou Nedvědovou* a hejtmanem Královéhradeckého kraje *ing. Pavlem Bradíkem.* Zahájení se zúčastnili poslanci *Zdeňka Horníková a Jiří Hanuš* a senátor *Petr Fejfar.*

Každoročně přivítá JH řadu významných hostí. Letos jimi byli vedle ministra kultury *Pavla Dostála, doc. Milan Uhde*, ředitelka odboru regionální a národnostní kultury MK *PhDr. Zuzana Malcová, Mgr. Milan Kupka,* vedoucí kanceláře předsedy Senátu ČR, *JUDr. Magdalena Hůrko-*

vá, právnička I. náměstka ministra kultury a další, které v Hronově vídáme pravidelně. Mezi ně náleží i *Franz-Josef Witting*, viceprezident Německého spolkového svazu amatérského divadla (BDAT) a umělecký ředitel prestižní přehlídky v Paderbornu. Mezi stálé návštěvníky přehlídky patřil i *Jozef Krasula*, prezident Slovenského střediska AITA/IATA. Letos se v Hronově v roli hosta ocitl i letitý lektor Problémového clubu JH *doc. Mgr. Ján Zavarský* jako jeden z deseti zahraničních návštěvníků festivalu. Mezi hosty lze počítat i zahraniční lektory vzdělávací části JH *doc. PhDr. Vladimíra Štefka, CSc., Mgr. Silvestra Lavríka* a *Mgr. Karola Horvátha* ze Slovenska.

Ke společenské části JH náleželo přijetí oficiálních hostí starostkou města *Hanou Nedvědovou* na hronovské radnici, přijetí zahraničních hostí a sponzorů na témže místě.

Významnou akcí společenského charakteru bylo udělení Ceny Ministerstva kultury v oblasti neprofesionálních divadelních a slovesných oborů za zásluhy a činnost v oblasti amatérského divadla *prof. PhDr. Janu Císařovi,*

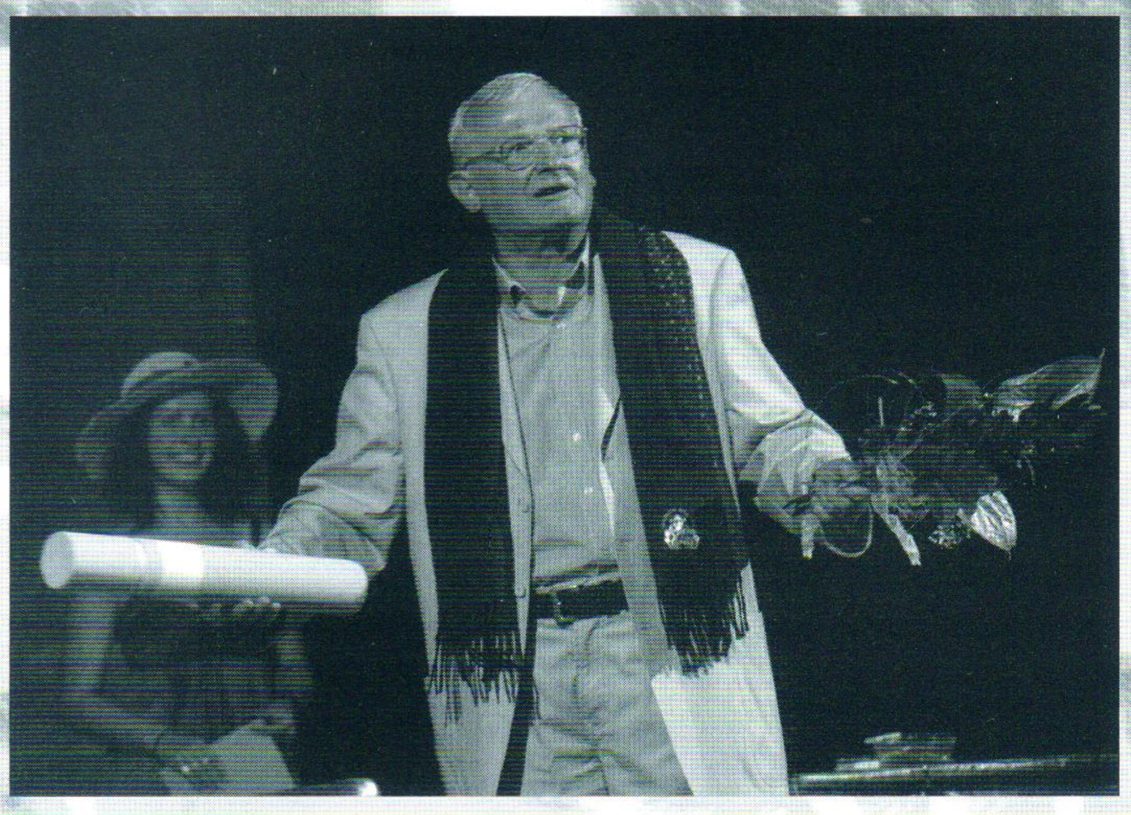

CSc. Akt se uskutečnil před odpoledním představením v den oficiálního zahájení JH na jevišti Jiráskova divadla. Cenu MK předal ministr kultury *Pavel Dostál*.

Téhož dne byla před večerním představením předána ocenění Zlatý odznak J.K. Tyla *Bedřichu Beranovi* z Hronova, *Ludmile Cápkové* z Kroměříže, *Ludmile Honzové* z Havlíčkova Brodu, *Miroslavu Houštěkovi* z Hronova a *Janě Urbanové* z Krupky.

Byť nebyl osobně přítomen Z.A. Tichý, iniciátor a osnovatel udělování neoficiální, dílem recesní a dílem vážně míněné ceny *Zlatý Alois*, byla cena díky iniciativě Vladimíra Hulce udělena. Zdá se, že tentokrát spíše vážně, než nevážně. Získal ji soubor *Vosto5 z Prahy* za svůj STAND´ART - divadelní stan a divadelní aktivity v něm provozované v průběhu 74. JH.

PLUSY A MINUSY ORGANIZACE FESTIVALU

V průběhu JH se každodenně scházel k řešení aktuálních problémů organizační štáb. Na začátku a na konci přehlídky se sešel Festivalový výbor JH, který je vrcholovým orgánem festivalu, určujícím jeho koncepci a základní pravidla jejího naplňování.

I přes značný počet účastníků JH, včetně účastníků K(n)MD, a technickou a organizační náročnost zvládnutí tak velkého množství hrajících souborů, nevznikly až na výjimku žádné zásadní problémy. Dalo by se říci, že 74. JH byl z organizačního hlediska na velmi dobré úrovni. Onou výjimkou bylo nedodržení plánovaného a předem promyšleného uspořádání hracích prostor a hlediště, k němuž se v případě souboru z Městečka Trnávky připojilo pochybení v distribuci a prodeji vstupenek a na jednom z představení došlo k naddimenzované návštěvě. Doplatili na to diváci i účinkující, zejména při představení *Ani Anička, ale Alenka* souboru Tentokrát Pes z Městečka Trnávky v sále Josefa Čapka a *Misionáři* souboru Prádelna z Rosic, uváděném v sokolovně.

Po mnoha letech se podařilo zajistit elevaci hlediště v sále Josefa Čapka, což přispělo k dobré viditelnosti ze všech míst hlediště. Pokud by ještě došlo k zútulnění foyeru za pomoci fantazie výtvarníka a spolu s tím k zvukové izolaci od vlastního sálu, kde probíhají divadelní představení, stal by se z přístavby Jiráskova divadla funkční objekt k realizaci divadelních produkcí a současně místo, které lze považovat za festivalový divadelní klub.

Výtvarné řešení propagace JH bylo i v roce 2004 svěřeno renomovanému brněnskému výtvarníkovi *Rostislavu Pospíšilovi.* Ten zaměnil loňskou postavu všudypřítomného Kašpara za smějícího se klauna. Tento motiv promítnul do všech propagačních materiálů, počínaje plakáty, přes programovou brožuru, přehlídkový zpravodaj, odznaky účastníků, tašky, trička aj., až po velkoplošnou propagaci ve městě.

Součástí doplňkového programu 74. JH byla premiéra nastudování hry V.K. Klicpery Hadrián z Římsů účastníky dílny V.K. Klicpera a jeho dílo. Fotografie z představení uvedeného v předvečer oficiálního zahájení JH: Ivo Mičkal.

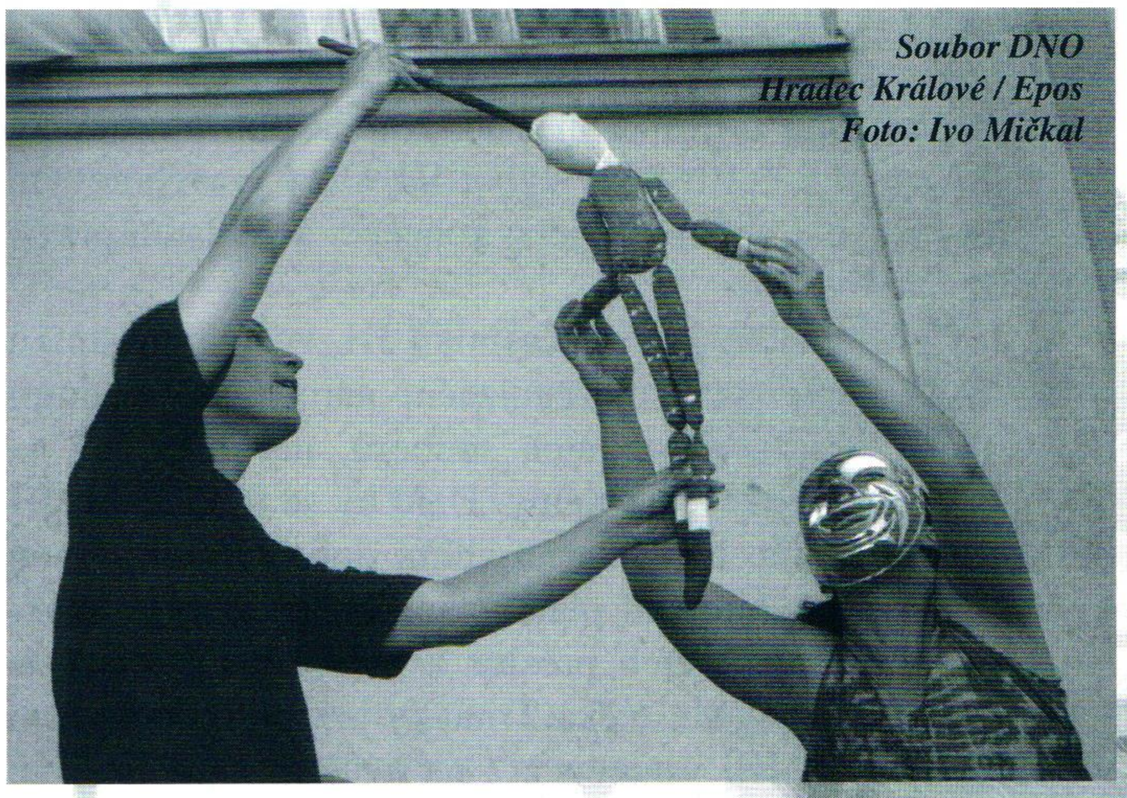

Soubor DNO
Hradec Králové / Epos
Foto: Ivo Mičkal

Přehlídkové dění mapoval, jako každoročně, Zpravodaj JH. Jeho devět čísel připravovala redakce v novém složení. Vedoucí redaktorkou byla *Mgr. Jana Portyková*, jejími členy byli *Michal Drtina, Mgr. Štěpán Filcík, Mgr. Alexandr Gregar, Mgr. Jakub Hulák, Vladimír Hulec, Jan Rolník,* výtvarník *Rostislav Pospíšil* a fotograf *Ivo Mičkal.* Reakce čtenářů i těch, kdo se podílí na koncipování podoby JH včetně jeho Zpravodaje, napověděly, že se redakce osvědčila, byť nedosáhla na stránkách zpravodaje kýžených proporcí, komplexnosti, ale také espritu ve srovnání s redakcí ročníku předešlého. Jako výrazné pozitivum byly označeny exkluzivní rozhovory s ministrem kultury Pavlem Dostálem, prof. PhDr. Janem Císařem, CSc., doc. PhDr. Vladimírem Štefkem, CSc. ,a dalšími významnými osobnostmi profesionální a amatérské divadelní scény.

V den oficiálního zahájení festivalu (7.8.) se uskutečnila tisková konference JH. Zúčastnil se jí ministr kultury *Pavel Dostál*, ředitelka ORNK MK *PhDr. Zuzana Malcová*, hejtman Královéhradeckého kraje *ing. Pavel Bradík*, starostka Hronova *Hana Nedvědová* a další hosté a organizátoři JH. Účast žurnalistů byla obvyklého rozsahu. Jí odpovídala i pozornost médií, kterou přehlídce věnovala. Lze si jenom přát, aby tato pozornost, byť je daleko větší než bývá obvyklé u jiných akcí neprofesionálního umění, překročila stávající rozměr.

Mnoho připomínek a návrhů na zlepšení podmínek pro soubory, seminaristy a další návštěvníky JH padlo na závěrečných jednáních organizačního štábu a festivalového výboru JH, ale také na jednání odborné rady NIPOS-ARTAMA pro amatérské činoherní divadlo, některé byly zachyceny ve vyžádaných re exích posluchačů K(n)MD. Nejčastěji se připomínky dotýkaly absence komorních hracích prostor, klimatizace (s výjimkou sálu Jos. Čapka), chybějící zpětné vazby na objednávky vstupenek pro návštěvníky JH mimo okruh K(n)MD u vyprodaných představení a také poskytování vstupenek na místa se špatnou viditelností a slyšitelností na balkoně Jiráskova divadla pro účastníky seminářů, kterým jsou představení předmětem či pomůckou výuky.

Organizace festivalu se neobejde bez finančního zajištění. Přesto, že se říká „o penězích až na prvním místě“, ponechal jsem si je na závěr. Rozpočet JH se v roce 2004 vyšplhal řádově na 2 miliony Kč. Tuto sumu se podařilo získat za pomoci finančního příspěvku Ministerstva kultury ve výši 525 tis. Kč, příspěvku Krajského úřadu Královéhradeckého kraje v částce 150 tis. Kč, řádově stejný objem prostředků investovalo do festivalu město Hronov, bezmála 400 tis. Kč přinesly sponzorské příspěvky a zbytek pokryly vlastní příjmy přehlídky (vstupenky, účastnické poplatky seminaristů K(n)MD, prodej tiskovin a propagačních materiálů).

Milan Strotzer

Divadlo Vosto5 Praha
Cihlář, Prokop: Vajce
Foto: Ivo Mičkal

Divadlo Líšeň Brno
„Domovní requiem
Foto: Ivo Mičkal

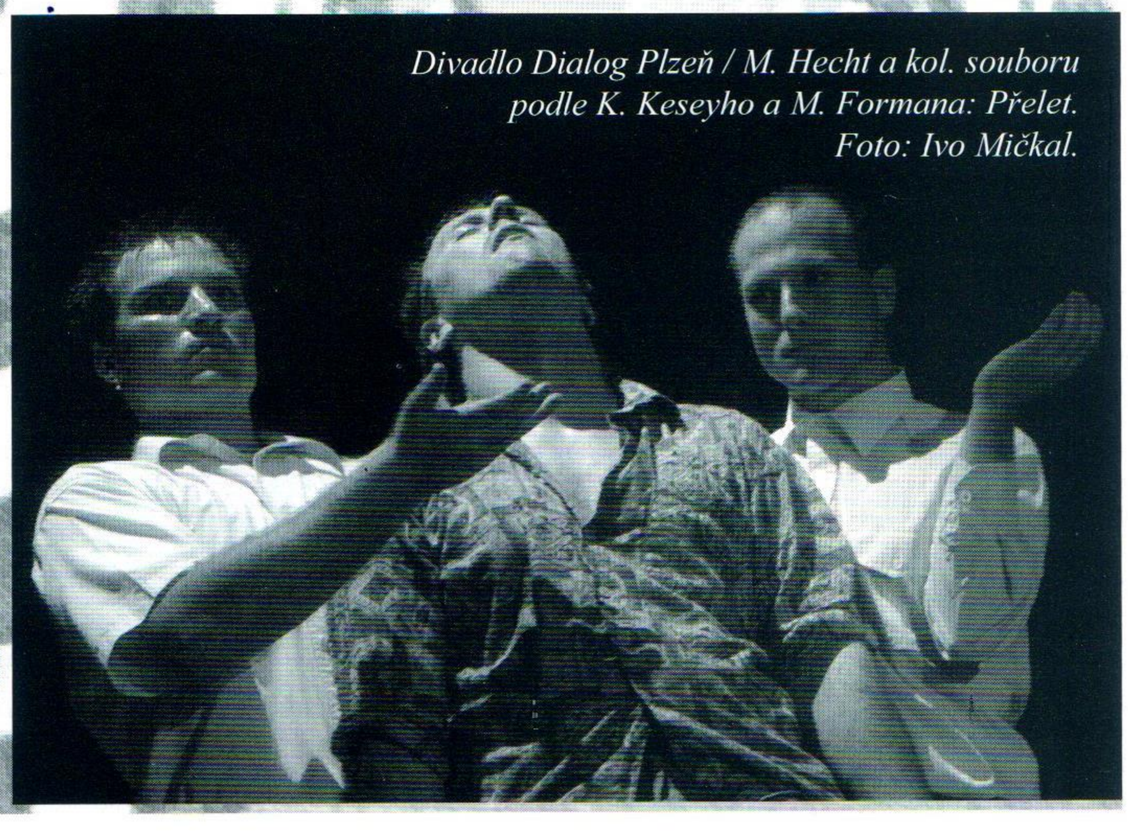

Divadlo Dialog Plzeň / M. Hecht a kol. souboru
podle K. Keseyho a M. Formana: Přelet.
Foto: Ivo Mičkal.

74. JIRÁSKŮV HORNOV

ZÁKLADNÍ A HronOff PROGRAM

Pá. 6.8.	**Umělecké seskupení PŘINESLIH** – DOPLŇKOVÝ PROGRAM V.K. Klicpera: ***Hadrián z Římsů*** / cca 150´
	Studenti DAMU Praha – HRONOFF William Shakespeare: ***Sen noci svatojánské*** / 180´
So. 7.8.	**Šumavský ochotnický spolek – ŠOS Prachatice** Jan Kraus: ***Proti větru (Nahniličko)*** / 120´
	DS Tlupatlapa – Dramatická školička SKS Svitavy Robinson Jeffers: ***Pastýřka*** / 40´
	Divadlo Kámen Praha / Lotte Ingrisch: ***Rakvičky*** / *45´* **DS Čtyřlístek „Prča Production" Frýdek-Místek** ING Kolektiv: ***Impérium vrací uhlo*** / 25´
Ne. 8.8.	**Společnost Dr. Krásy Praha /** J. Verne, J. Veselý a Petr Lanta: ***Blíží se den, kdy Vás budu milovat (Paris au XX. siècle)*** / 95´
	Spielbrett Dresden, Německo / Podle Williama Shakespeara: ***Othello*** / 100´
	Divadlo Líšeň Brno – HRONOFF P. Dombrovská a kol. souboru: ***Domovní requiem (Zlá hra)*** / 50´
Po. 9.8.	**Divadlo Pôtoň při MsKS Levice, Slovensko** Sofokles: ***Antigona (L´amourt)*** / 60´
	Soubor (tentokrát) PES Městečko Trnávka Podle Lewise Carolla: ***Ani Anička, ale Alenka*** / 30´ **Soubor Motýlci a kozičky Gymnázia Pastviny Brno** / K. Mazlová: ***Malá rošáda*** / 30´
	Divadlo Dialog Plzeň – HRONOFF M. Hecht a kol. soub. dle K. Keseyho a M. Formana: ***Přelet*** / 60´
Út. 10.8	**DS Scéna Libochovice /** Na motivy amerických her: ***Manžel na inzerát*** / 90´
	Divadlo VOSTO5 Praha Ondřej Cihlář, Tomáš Jeřábek, David Kašpar, Petr Prokop: ***Sniežka*** / 75´
	DS Černí šviháci Kostelec nad Orlicí / Josef Tejkl: ***Solný sloupy*** / 105´
	Soubor DNO Hradec Králové – HRONOFF / DNO: ***Epos*** / 30´
St. 11.8.	**Divadlo bez zákulisí Sokolov** / Eugène Ionesco: ***Plešatá zpěvačka*** / 75´
	Divadlo De Facto Mimo Jihlava – PŘEDSTAVENÍ PRO DĚTI M. Ketnerová, M. Kolář: ***Modrej drahokamen (Mrkvajzíci)*** / 40´
	Divadlo Prádelna Rosice / Pavel Strašák: ***Misionáři*** / 75´
	Divadlo VOSTO5 Praha – HRONOFF / Cihlář a Prokop: ***Vajce*** / 50´
Čt. 12.8.	**Umělecké sdružení Triarius Česká Třebová** Alexandr Ivanovič Vvěděnskij: ***Vánoce u Ivanovových*** / 90´
	DS **Tyan Plzeň /** Roman Sikora: ***Antigona: Odjezd!*** / 75´
	Radovan Lipus a David Vávra / Předpremiéra filmového dokumentu: ***Šumný Jiráskův kraj*** - DOPLŇKOVÝ PROGRAM / cca 90´
Pá. 13.8.	**Rádobydivadlo Klapý** Podle Podzimní sonáty I. Bergmana: ***Taková podivná kombinace citů*** / 100´
	Divadlo na Cucky Domu armády Olomouc Jiří Kolář, Lukáš Večerka: ***KOLÁŘ(Ž) neví kam jdeme?*** / 25´ **Divadlo Jesličky ZUŠ Na Střezině Hradec Králové** Wendy Cope, Ema Zámečníková: ***Zatracený chlapi*** / 25´
	Malé Vinohradské divadlo Praha – HRONOFF Tradiční hra pekingské opery: ***Na křížovém vrchu*** / 55´
	Richard Pogoda – DOPLŇKOVÝ PROGRAM ***Vzpomínání na Miroslava Horníčka*** / 90´
So. 14.8.	**DS PIKI Volyně /** Vladimír Strnisko: ***Goldoniáda*** / 90´
	Německo-polsko-česká divadelní dílna Podle Deníků Franze Kafky: ***Kafka – Za dveřmi*** / 75´

POZNÁMKA: **Představení základního (hlavního) programu jsou bez podkresu.**

Malé Vinohradské divadlo Praha
Tradiční hra pekingské opery:
Na křížovém vrchu.
Foto: Ivo Mičkal.

JAK JSME NESLEZLI K2

Ten, kdo vymyslel pro letošní hronovský Kritický klub emblém K2, asi netušil, jaký zásadní význam dostane. K2 je druhá nejvyšší hora světa a pokud vím, vyznačuje se i velmi, velmi obtížným výstupem. Byl-li tedy Kritický klub označen zkratkou K2, mohlo to také znamenat, že bude stoupat do nebývalých teoretických a kritických výšek, aby obsáhl podstatné problémy a otázky. Což by bylo velmi dobře šlo a zřejmě by to bylo i to nejužitečnější, co jsme mohli na tomto fóru dělat, ale zadání bylo jiné! Kritický klub totiž nahradil v předešlých ročnících existující Diskusní klub a Problémový klub (PC), z nichž první sloužil k všeobecné diskusi otevřené všem o všech představeních a PC vedle něho k tomu, aby analyzoval širší problémy, jež z představení a jejich souvislostí vyplynou. Byly s tím potíže. Tlak na to, abychom mluvili ke každému představení a prováděli jeho rozbor, se vždycky v nějaké podobě objevil. Letos dospěl tento požadavek až na odbornou radu Artamy pro amatérské činoherní divadlo, kde jej jasně, přesně a konkrétně formuloval její místopředseda Milan Schejbal jako přání především členů Klubu (nejen) mladých divadelníků, kteří by chtěli slyšet určitě a zřetelně artikulovaný názor – řekněme profesionálních odborníků – na *každé* představení. Stalo se, K2 byl „příležitostí pro všechny nad rámec základních seminářů a dílen“ a také „jediným volně přístupným oficiálním fórem“ (d'Artaman 2/2004, s.38). Dokonce byla určena i forma, jak se to bude odehrávat: „ ... v nevelkém a přísně vymezeném čase (15 minut na každé představení) bude provedeno ... kritické hodnocení základního programu JH ... inscenací uvedených v předchozím dnu...(tamtéž)“ a pak mělo následovat uvažování a přemýšlení o obecnějších otázkách. Zkusili jsme to první den – nešlo to. Provedli jsme proto změnu; rozebírali jsme postupně všechna představení minulého dne v širším rozboru, k němuž se vzápětí vyjadřovali i další lektoři a snažili jsme se kromě konkrétní analýzy představení i o postižení – alespoň letmo – některých dalších souvislostí. Pak následovala diskuse všech přítomných.

Bylo-li to k něčemu, musí posoudit jiní. Já z toho nejlepší pocit nemám. I tento článek vznikl v této podobě proto, abych alespoň nějak ukázal, čemu jsme se podle mne měli na K2 věnovat např. tématům charakterizujícím fenomén, jejž JH 2004 představoval, neboť si to zatraceně zasloužil. Dal totiž změnám, jež probíhají už od okamžiku, co se JH stal „celostátní mezidruhovou přehlídkou“, jinou dimenzi a posunul je novým směrem. Je to od samého počátku vývoj pozitivní a nazval bych jej trvalým a soustavným odstraňováním *upjatosti.* Převzal jsem ten pojem od Milana Lukeše, jenž v knize Shakespearovské souvislosti píše o nutnosti „obejmout divadlo v jeho nejrůznějších projevech a podobách“ a neupínat „zrak pouze na divadla kamenná“, která si vynucují svým „architektonickým způsobem upjatost, to nejen v inscenačním způsobu, ale i v chováních i reakcích publika...“ (Lukeš 2004, s.14). 74. JH to uplatnil v míře nebývalé.

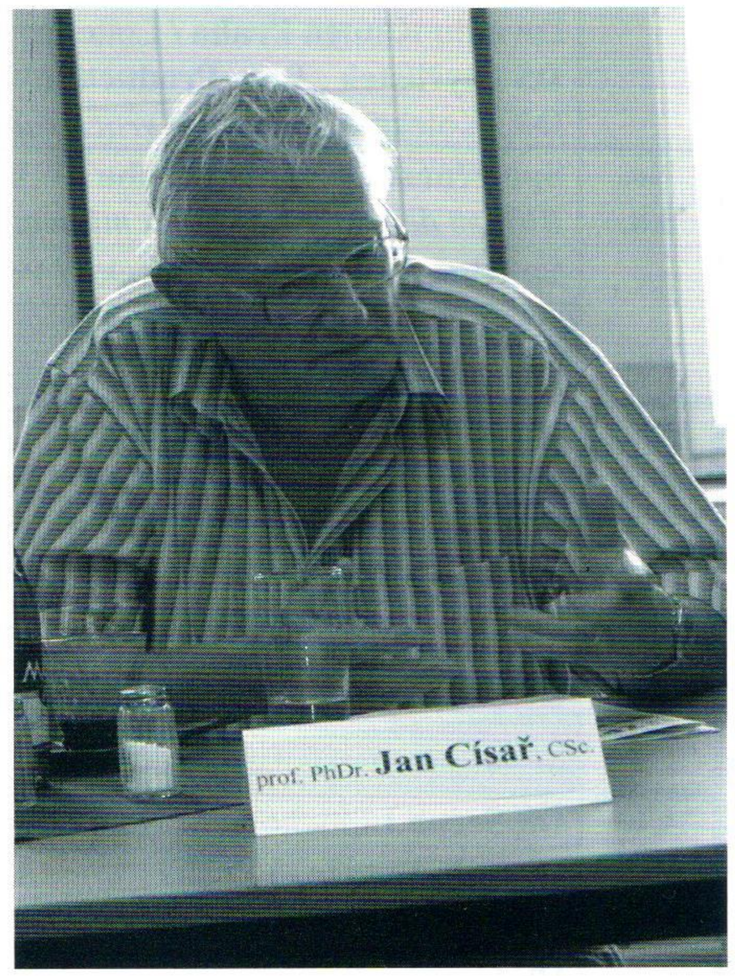

Vedoucí lektor Kritického klubu 74. JH prof. PhDr. Jan Císař, CSc., a vpravo nahoře jeho lektorský tým (zleva) Mgr. Jakub Korčák, Mgr. Pavel Purkrábek, doc. PhDr. Vladimír Štefko, CSc., a doc. PhDr. Daria Ulrichová. Foto: Ivo Mičkal.

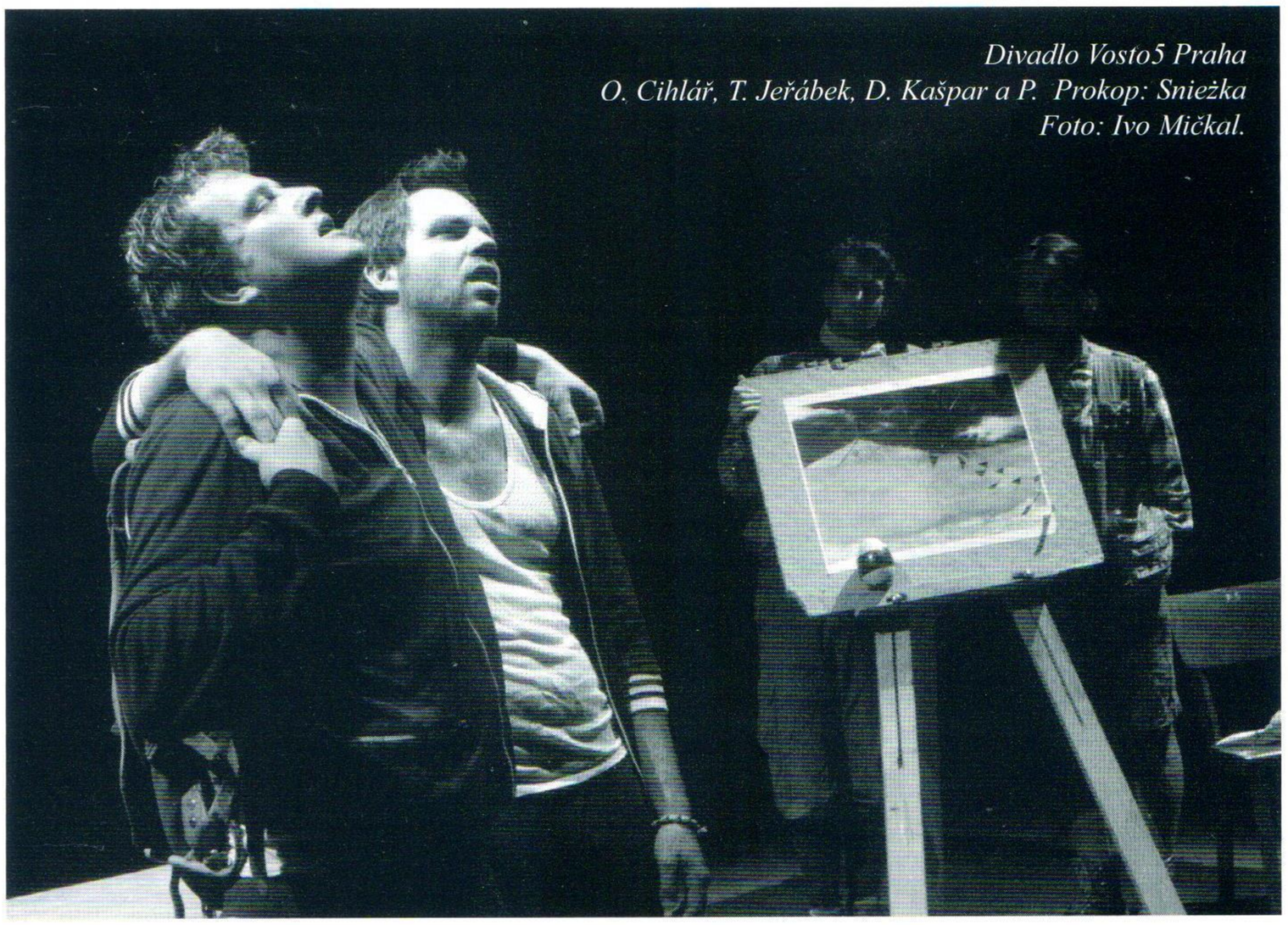

Divadlo Vosto5 Praha
O. Cihlář, T. Jeřábek, D. Kašpar a P. Prokop: Snieżka
Foto: Ivo Mičkal.

Upjatost, která – jak také říká Lukeš – „odpuzuje mladou generaci a odřezává divadlo od jeho budoucnosti“, byla zatlačována doslova v globálním měřítku: divadelním jazykem počínaje, přes vnímání a chování obecenstva až k organizačně-dramaturgické podobě 74. JH, jíž začnu.

Letos se program Jiráskova Hronova pořádně rozrostl. Jeho součástí se stal tzv. HRONOFF. Zcela *legálně* (možná bych mohl říci i oficiálně) vybrány a pozvány nastoupily do Hronova soubory, jež *neprošly* žádným *soutěžním zdrojem* výběru, o nichž psal dr. Milan Strotzer v prvním čísle hronovského Zpravodaje, kdy došel k ohromujícímu počtu 685 představení jako základny, z níž se systémově na různých přehlídkách i zahraničních

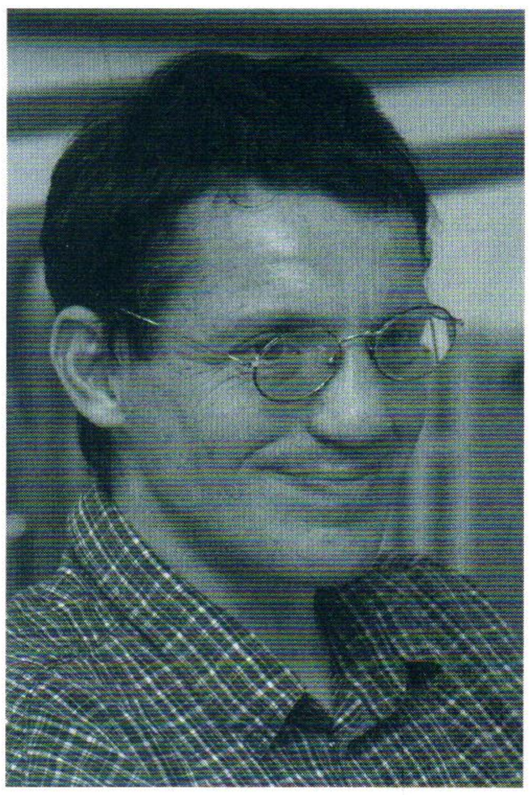
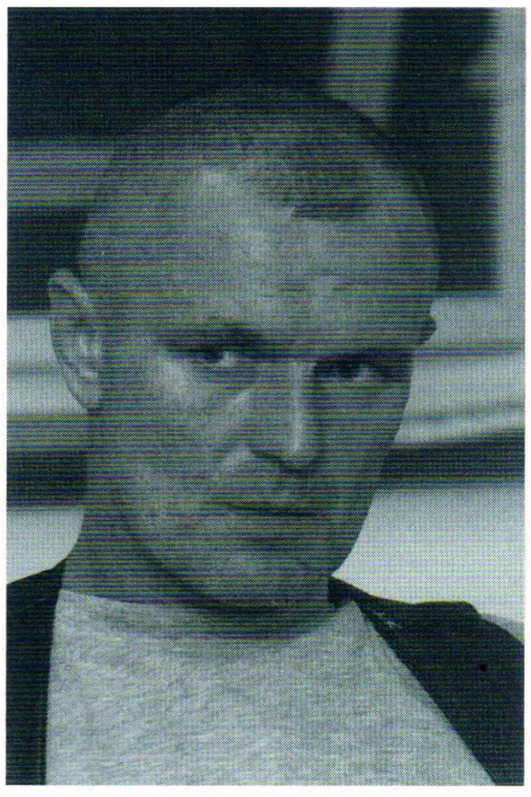
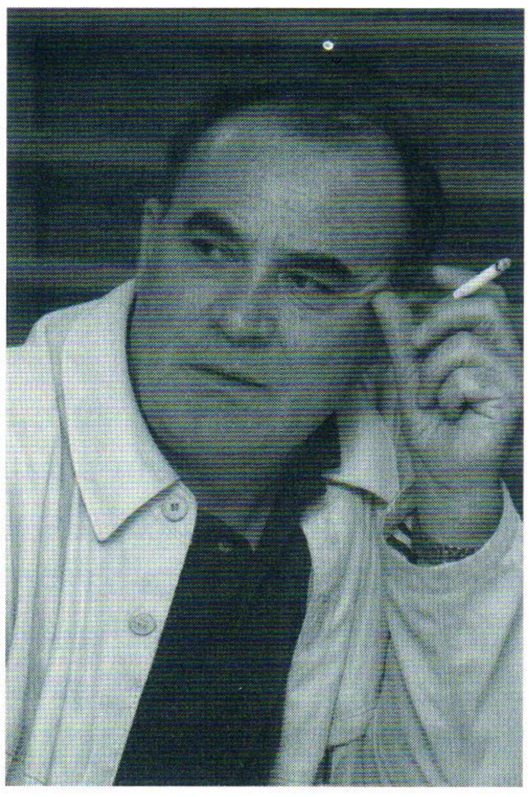

festivalech vybíralo na 74. Hronov, z té na konec vzešlo 20 (původně 21) inscenací uvedených v základním programu tvořícím mezidruhovost Jiráskova Hronova, jemuž se dostalo pojmenování IN program. Program OFF nepochybně posílil už zmíněné jiné dimenze a zvýraznil ony nové trendy, které rozmazávají a překračují hranice „systémovým výběrem zaručené mezidruhovosti" k velkému potěšení těch, kdo jsou přesvědčeni o tom, že JH má mít úplně jinou podobu. Začalo to už v předvečer, kdy s inscenací **Snu noci svatojánské** vystoupili **posluchači DAMU**. Ta získala i jisté uznání, jež ji vyneslo spolu s inscenací **Společnosti Dr. Krásy** v soutěži o Zlatého Aloise 5-6 místo a 7 bodů. Soutěž o tuto ilegální, samozvanou Cenu nepřeceňuji, ale letos se jí zúčastnilo 28 amatérských i profesionálních divadelníků, takže jistý vzorek o čemsi vypovídající to přece jenom je. Palmu vítězství si v tomto neoficiálním klání odnesl soubor **Vosto5 z Prahy**. A to nejenom za své vystoupení v IN programu **(Snieżka),** ale nepochybně za celý svůj Stand'art. Tedy pravidelné dlouhodobější hraní ve stanu, jejž si soubor postavil a předvedl v něm řadu svých představení. A tím v anketě o největší zážitek z 74. JH – jak zní určující zadání odpovědi na Cenu Zlatého Aloise – dal řadě účastníků JH Hronova šanci, aby ocenili a vyzdvihli tuto jeho celkovou aktivitu, nikoliv jen jedno jeho představení. To průkazně dokazuje jak se OFF program nezastupitelně podílel na podobě 74. JH, jak vydatně vstupoval do kontextu, jenž vytvářel jeho smysl. Musím otevřeně, nerad a s lítostí přiznat, že jsa zaneprázdněn povinnostmi lektora K2, nemohl jsem z časových a řekněme pracovních důvodů tento OFF program vidět. Takže tento článek je skutečně jen částečnou, neúplnou zprávou o 74. JH. Neboť se domnívám, že OFF program naprosto rovnocenně spolutvořil jeho podobu a že např. Stand'art Vosto5 byl nejpříkladnějším vzorem posunů v chování diváků a jejich vnímání; vytvořil v tomto směru nejhlubší průlom do upjatosti. Což samo o sobě už zřetelně potvrzuje, že si bude třeba položit otázku, zda dosavadní organizační a dramaturgická podoba JH netrpí upjatostí. Jsem totiž přesvědčen o tom, že vzájemné vztahy IN a OFF programu a jejich chování vůči sobě budou o kvalitě, podobě i přitažlivosti JH v nejbližší době – možná už za rok – rozhodovat jako nejpádnější projev procesu omezujícího upjatost, a tím otevírajícího dveře budoucnosti. Vosto5 a jeho Stand'art to ukazuje exemplárně. Jestliže na počátku neměl ještě velkou přízeň diváků, pak další vystoupení naplnila stan k prasknutí a vyvolala nadšené reakce obecenstva. Z tohoto OFF programu tak učinila nepochybně vrchol 74. Hronova.

Samozřejmě, že to bylo díky povaze divadelního jazyka Vosto5. Když jsme po představení Snieżky, jež patřila do IN programu, zasedli k našemu obligátnímu nočnímu rozhovoru o představeních toho dne, řekla doc. Ullrichová větu, jež postihla podstatu úkolu neřešitelného běžnou formou, naplňující kritické poslání K2: To se nedá interpretovat. Měla pravdu. Obvyklé interpretační nástroje, které postihují a pojmenovávají významovou výstavbu, se použít nedaly. Snieżka – i jiná představení Vosto5 – jsou bezprostředním rozhovorem účinkujících s diváky, v němž nechybí různá divadelní čísla všeho druhu. Některé sekvence dokonce slibují jakýsi minipříběh, jako je ve Snieżce vyprávění o lásce k polské studentce, a líčení výstupu na Sněžku jako by vytvářelo i předpoklady pro fabuli v její prostorové a časové dimenzi. Ale nic z toho v celkové stavbě divadelního díla nehraje roli. Je to jen specifické rozvíjení principu rozhovoru divadelními prvky, jež nahrazují slovní oslovení diváků herci. Tak se rodí souznění a srozumění diváků s tvůrci, společné zakoušení bezprostředního milého a příjemného kontaktu se všemi a se vším, co v daném čase a prostoru existuje. A ustavuje se zážitek ze společně prožívaného právě stvořeného světa. Není to v českém divadle nic nového, ale Vosto5 naplňuje tento svět a zážitek z něho spontánní radostností ze současného životního pocitu samozřejmé každodennosti

U.s. Triarius Česká Třebová
A.I. Vveděnskij: Vánoce u Ivanovových. Foto: Ivo Mičkal.

– což ukazuje i scénické řešení prostoru a rekvizit – že je vlastně přítomností nejpřítomnější. Nejde o inscenaci jako systém záměrně uspořádaných komponentů, jež se projevuje skrze představení. Ale jde výlučně a jenom o představení jako komunikaci diváků s herci, jejímž smyslem je stvoření onoho životního pocitu, proniknutého a prosáknutého atmosférou doby.

Nemohu se zbavit dojmu, že 74. JH jako by shrnul a tak čitelněji vyznačil některé rysy, jež jsou v našem amatérském divadelnictví už delší čas patrné a v souhrnu IN a OFF programu, symbolizovaném nejvíce celkovým vystupováním Vosto5, umožňují ptát se, zda zápas proti upjatosti v amatérském divadle nenabývá příznaků hlubinnější proměny zasahující jeho celek. Ze Šrámkova Písku bylo na 74. JH doporučeno představení **u.s.TRIARIUS z České Třebové** s představením, jež se jmenuje **Vánoce u Ivanovových**. Jako autor textu, jenž tento název poskytl a v němž lze najít předvoj absurdního divadla, prvky surrealismu a vydatnou grotesknost, je uveden **Alexander Vveděnskij**, člen skupiny Oberiu, v níž mimo jiné byl i u nás daleko známější Charms. Karol Horváth, jehož tu cituji záměrně, protože ho skutečně nikdo nemůže podezírat z toho, že by neměl pochopení pro postmoderní divadlo, radikálně a nekompromisně zbavující se upjatosti minulých konvencí a tradic, napsal, že Vveděnskij „napísal hru so zretelnou logickou štruktúrou, dokonca niečo, čo by sme mohli považovať za hru s kriminálnou zápletkou“, ale „nič z toho nebolo na javisku Jiráskova divadla v interpretáci u.s.TRIARIUS odsledovatelné. Miestami až do tej miery, že je pre mňa záhadou, prečo uvedli Alexandra Vveděnského ako autora hry“. Což se podařilo potvrdit přímo názorně doc. Ullrichové, když na K2 krok za krokem prošla text, aby tak nabídla srovnání s tím, co jsme viděli na jevišti a zeptala, jak vlastně k tomu představení přistupovat a jak se jím kriticky zabývat.

Stáli jsme skutečně před neřešitelným rébusem. Už Snieżka nás v tomto směru přiváděla do rozpaků. Ale

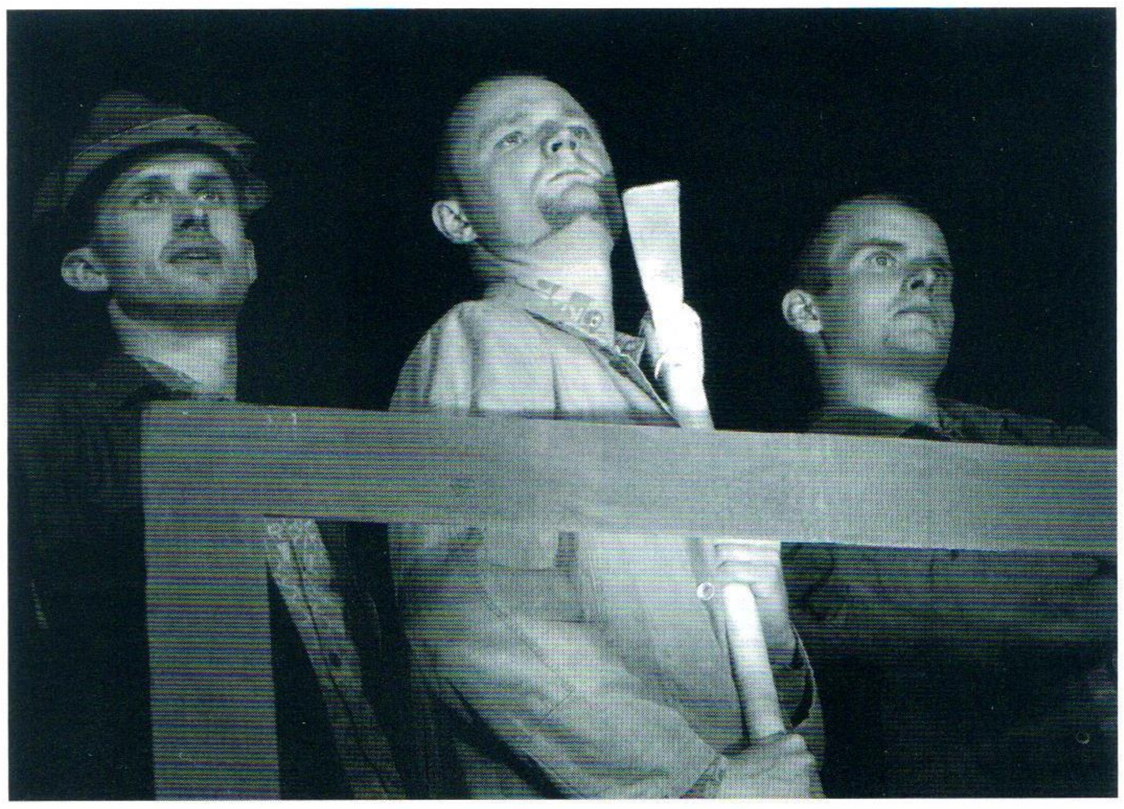

DS Čtyřlístek „Prča production“ Frýdek-Místek / ING Kolektiv: Impérium vrací uhlo. Foto: Ivo Mičkal.

Snieżka přece jen má při vší prioritě komunikace a druhotnosti provedení a uspořádanosti scénického systému jakousi jednoduchou strukturu, pro mne občas příliš jednoduchou, a tím přinášející opakování určitých postupů, které jsou už jenom mechanicky funkční pro navození komunikace s diváky. Zatímco Vánoce u Ivanovových zcela zrušily jakékoliv prvky divadla jako specifického druhu, jenž by snad mohl být nazván uměním. Zůstala jen komunikace s divákem jako *výkřik*, divadlo jako možnost *vykřičet* vlastní pocity a dojmy z této doby. Na diskusi v K2 o tomto představení (na níž mimochodem soubor jako jediný nepřišel, což asi o čemsi svědčí) došlo patrně k nejostřejší a nejvzrušenější diskuzi za celý 74. JH. Pro jeho obhájce a příznivce to byla „na Hronově dosud nejdrsněji zvěstovaná zpráva zespoda o vykloubenosti hodnot ... Artikulováno s bezohledností velmi hrubozrnnou, v lecčems neumělou a diskutabilní, ale ARTIKULOVÁNO! Vladimír Hulec ve svém sloupku psal v souvislosti s tímto představením o „výpovědi“, o tom, že jeho tvůrci sdělují skrze divadlo to, jak vidí svět, a samozřejmě také o tom, jak sami tento svět vnímají. Zároveň tvrdí, že i když mnozí diváci nebyli ochotni „výsledný tvar vzít ... jde o významné svědectví o současném světě viděném velmi mladými lidmi“. Ostatně, zazněl i hlas, že toto představení byla „zkouška z tolerance“. Dovedu v souvislostech současného světa, informační doby, „plovoucí modernity“, jak říká Zygmunt Baumann, pochopit, o co tomuto výkřiku jde. Vychází z přesvědčení, že je-li tato skutečnost odporná a hnusná, pak chceme-li o ní pravdivě vypovídat, musíme být také odporní a hnusní, a jediné co nás zajímá, je *efekt sdělení* této pravdy, a nelze jej v žádném případě oslabovat divadelními postupy a estetickými kategoriemi. Tedy proboha jen ne tvar, systém, strukturu! Ne že by mně byla nesympatická vůle vyslovit se přímo a ostře k současné době, již (zatím?, ještě?) nevyjevuje a asi ani necítí

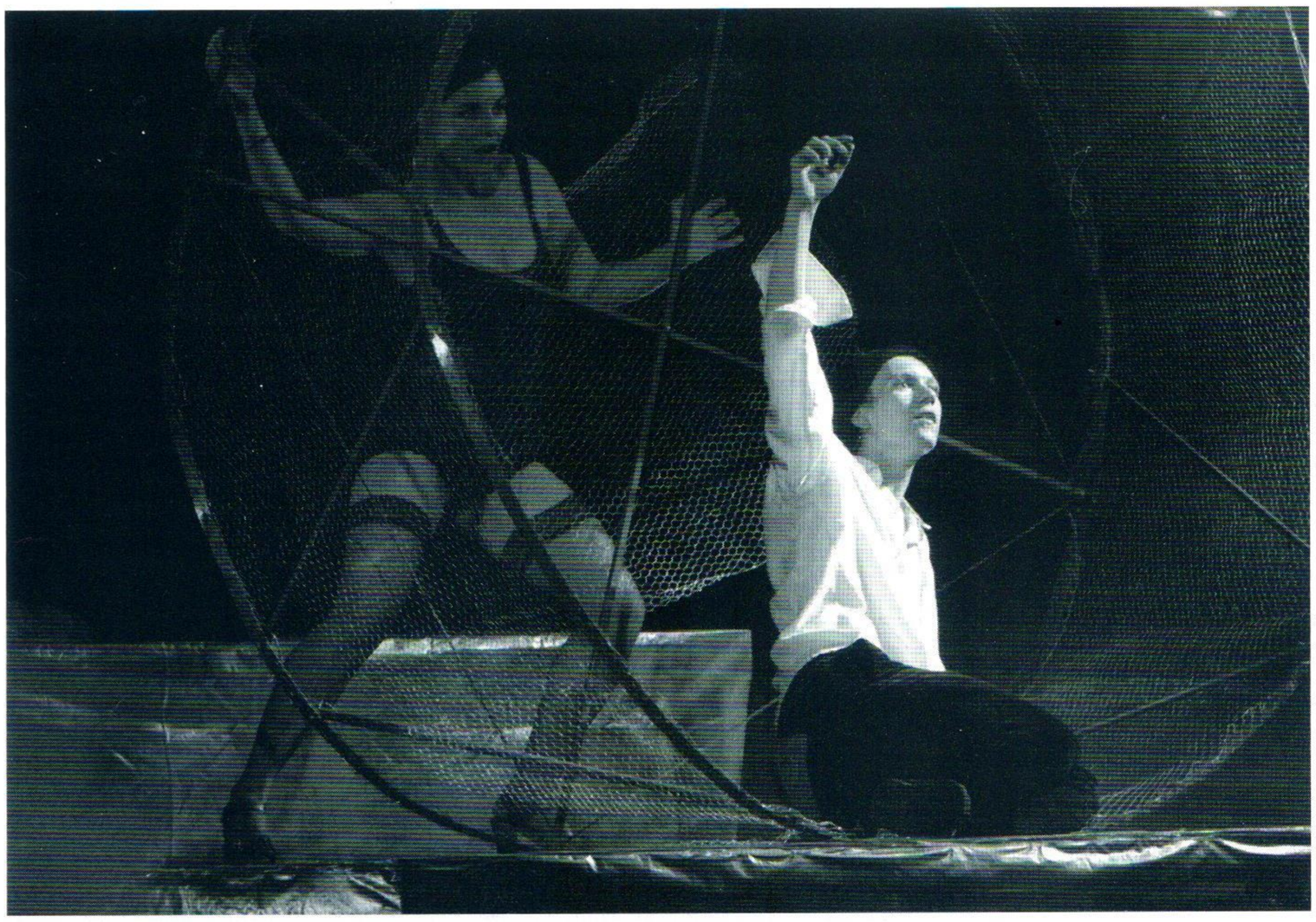

Společnost Dr. Krásy Praha / J. Verne, J. Veselý a P. Lanta: Blíží se den, kdy vás budu milovat (Paris au XX. siècle). Foto: Ivo Mičkal.

DS Černí šviháci Kostelec nad Orlicí / Josef Tejkl: Solný sloupy. Foto: Ivo Mičkal.

DS Černí šviháci Kostelec nad Orlicí / Josef Tejkl: Solný sloupy. Foto: Ivo Mičkal.

divadlo profesionální. Už jsem konečně několikrát přivítal na stránkách tohoto časopisu, že v amatérských souborech vznikají *autorské* inscenace, které usilují zaujímat stanovisko k problémům současné sociální reality. Jenže v nich šlo a jde stále o nějaký divadelní tvar, byť jakkoliv nedokonalý. Vladimír Hulec se mýlí, nejde o to, zda přijmout, nebo nepřijmout tvar hronovského vystoupení TRIARIA, protože to žádný tvar není. Jde o to, zda přijmout amatérské představení jako divadelně zcela *netvarovaný* výkřik, zda přistoupit na to, že amatérský projev, ozývající se z jeviště, může záměrně a vědomě odmítnout být divadlem. Pro mne je to zcela nepřijatelné.

Ale: domnívám-li se, že 74. JH upozornil důrazněji na některé rysy probíhající proměny českého divadelního amatérismu, pak nemohu tento fakt sdělování, v němž nejde o divadlo, jen tak „netolerantně" přejít. Je to zřejmě extrémní výraz toho trendu, jenž pozdvihl na 74. JH na tak vysoký stupeň obliby právě Vosto5, trendu, jenž preferuje divadlo jako komunikaci. Podstatný rozdíl je ovšem v tom, že zatímco Vosto5 neformuluje smysl svého sdělení, ale nechává ho vyplynout z kontaktu s divákem, v tomto extrémním případě naopak právě formulace smyslu, nikoliv však divadelními prostředky, nabývá neomezené vlády. Jasně se od počátku do konce říká, že jsme na jevišti proto, abychom sdělili, jak hnusná je doba, jak hnusní jsme my všichni, kdo v ní žijeme. Tento pocit, jenž stál od počátku za **Solnými sloupy Josefa Tejkla** a **Černých šviháků z Kostelce nad Orlicí,** dokonale a tvrdě zlikvidoval na letošním JH všechnu jejich snahu o to, divadlem vytvořit symbol obecné platnosti. Karol Horváth to vyjádřil ve své recenzi přesně: „Evidentná a zúfalá snaha akcentovať vo všetkých zložkách O ČOM spolahlivo preválcovala AKO. A nepomohlo ani závěrečné hvezdnaté nebe. Škoda."

Jenže: ani s tím „AKO" to není tak jednoduché. Vůle amatérského divadla postavit se kriticky k současnosti se neomezuje na tyto produkce „výkřiků" usilujících jen a jen o efekt sdělení. Pustil se na tohle pole i **Petr Lanta** se svou **Společností Dr. Krásy** v inscenaci **Blíží se den, kdy vás budu milovat,** inspirované za života autora nevydaným a objeveným románem Julese Verna, jenž stojí a padá s vyprávěním o kon iktu blouda, zvaného též básník s odlidštěnou pragmatickou a praktickou technickou (průmyslovou) civilizací. Lanta jako vždy hýřil vizuálními obrazy, z nichž některé amplifikovaly (zmnožovaly, zvětšovaly) smysl tohoto vyprávění, jiné se pak řítily jako divoký tok asociací, u něhož se nedal rozeznat vztah k této ústřední ose. Z hlediska organizace jevištního dění to byla asi zatím nejucelenější Lantova inscenace, která ovšem narazila na další problém. Vyprávění příběhu neužitečného, nepraktického člověka jménem Michel s civilizací naprosto opačného rázu, obrátilo pozornost k herectví. A to se ukázalo jako velmi nedostatečné a nemohlo pomoci ani to, že představitel Michela byl svým zjevem a přirozeným projevem disponován k tomu, aby vyjadřoval úděl své postavy. Zvlášť silně tuto problematičnost herectví prokázalo vystoupení profesionálních zpěváků a hudebníků v představení, jež jej doslova usvědčovalo z diletantství, z neumělosti, které chybí prakticky všechny vlastnosti, jež umožňují komunikaci s divákem.

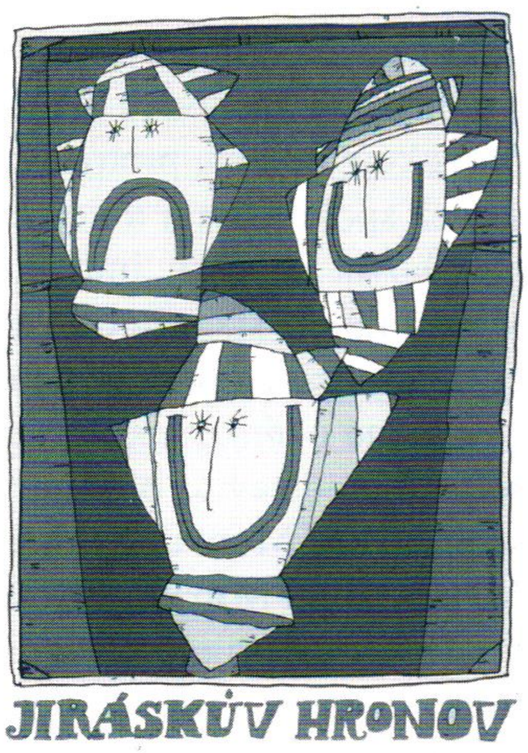

V tomto kontextu se mi opět vynořila Mejercholdova slova o tom, že „z napětí mezi kreativitou herce a imaginací diváka vzejde plamen". Napadala mne ostatně po celý 74. Jiráskův Hronov. Např. v souvislosti diskuze o představeních-výkřicích jsem přemýšlel, že když se sdělení nedaří přes kreativitu klíčového komponentu divadla, tak se plamen může zkusit zažehnout jinak, nikoliv jazykem divadla. Důkazů o tom, že tímto mejercholdovským způsobem lze překonat divákovou upjatost, učinit jej vstřícným a otevřeným, přinesl však 74. JH dost. Třeba představení **Impérium vrací uhlo DS Čtyřlístku „Prča production" – ING Kolektivu**, jenž je uvedený jako autor i režisér z **Frýdku-Místku**. Bůh ví, co to bylo: satira, kabaret, parodie, jednoaktová komedie. Ale v každém případě to byla inteligentní, příjemná, vtipná a výborná zábava, která tím výletem horníků do vesmíru dokáže kombinovat zdánlivě nespojitelné roviny vesmíru a novodobé mytologie „hvězdných válek", traktovanou se

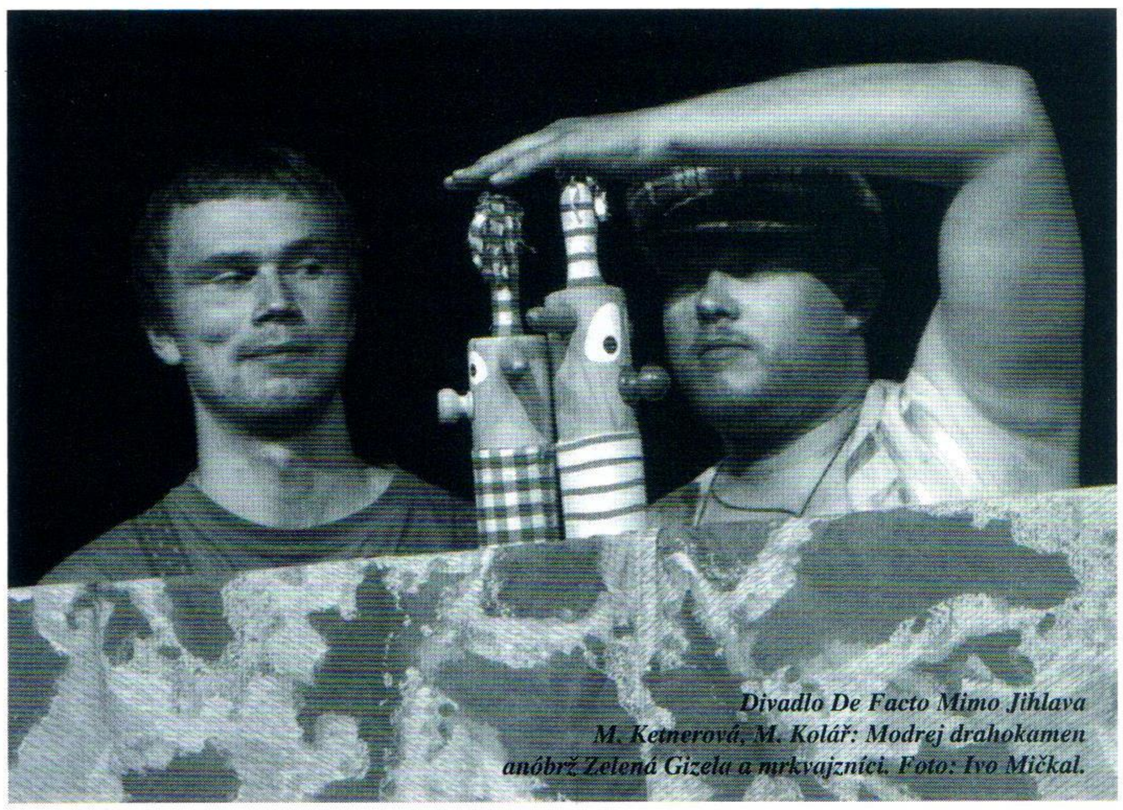

Divadlo De Facto Mimo Jihlava
M. Ketnerová, M. Kolář: Modrej drahokamen anóbrž Zelená Gizela a mrkvajzníci. Foto: Ivo Mičkal.

spoustou parodických narážek, někdy až na pokraji blasfémie s ostravsko-karvínskou realitou, sahající od problémů politicko-ekonomických až po nejbanálnější otázky kantýny a dámských záchodků. Tohle se trvale a nenásilně prolíná a provokuje diváka, protože přijal-li toto východisko, nemůže se než spolu s herci a kolektivní kreativitou ING Kolektivu pohybovat se svou imaginací ve velmi fantaskním světě. V něm raketa startuje do vesmíru z těžní věže jako startovací rampy, raketoplán je poháněn na uhlí a otevírá se v něm zašpiněné okénko jako průhled do vesmíru. V tomto duchu se také představilo pro mne největší překvapení 74. JH: Inscenace hry **Modrej drahokamen anóbrž Zelená Gizela a Mrkvajzníci Markéty Ketnerové a Martina Koláře,** s níž do Hronova přijelo **Divadlo De Facto Mimo z Jihlavy.** Překvapení pro mne spočívalo v tom, že představení, jež program JH uvádí jako PŘEDSTAVENÍ PRO DĚTI, bylo znamenitým divadelním zážitkem. Přímo hýřilo hereckou kreativitou, která stále vyzývala diváky k tomu, aby se zapojovali do hry, aby ji dotvářeli, spoluprožívali a vychutnávali. Ti čtyři pánové – jejichž herecká kreativita se potvrdila i tím, že dokázali zaskočit za své kolegyně a jen původní obsazení v programu prozradilo, že chybí dvě herečky - touhle přirozenou radostnou kreativní hereckou aktivitou s naprostou samozřejmostí komunikovali s diváky, vyvolávali jejich spontánní spoluúčast při představení. Tím i kontakt s dětským divákem, jeho přímé oslovování a vtahování do hry, byly zcela zbaveny nepřirozené nucenosti, jež často taková jakoby improvizovaná extempore provází. Ta velká suma vtipných nápadů všeho druhu, provedená se schopností hrou a hravostí nakazit diváka, dát impuls jeho hravosti, vytvořila zvláštní vztah mezi jevištěm a hledištěm, jenž obě tyto složky divadelní komunikace rozžil společným *sdílením* klimatu, vytvářejícím vstřícnost ke světu hry, představivosti, fantazie, imaginace, který přesahuje rozum.

Nic z toho se na 74. Hronově bohužel nepodařilo v představení soubor **PES z Městečka Trnávky,** jež se jmenuje **Ani Anička, ale Alenka.** Tohle představení, to společné prožívané sdílení, v němž se na plno, intenzívně má rozžít kreativitou herců imaginace diváků bytostně potřebuje, aby vůbec existovalo. Neboť celým svým ustrojením zve do světa *snu*, inspirovaného fantazií dětských her a snovou říší Alenky Lewise Carrrolla. Což – opakuji znovu – vyžaduje nutně maximální spoluúčast imaginace diváka. Představení s tím počítá, je proto pro velice malý počet diváků; skoro bych řekl, že by se mělo hrát v nějakém větším pokoji, kde úplně a dokonale padne jakákoliv upjatost oddělující diváky a herce. Ničeho takového se ovšem v Hronově nemůže dosáhnout, ten prostory pro toto sdílené divadlo nemá. Tohle představení to postihlo ještě navíc v tom, že jeho intimní důvěrnost se rodí i díky miniaturnosti materiálů, s nimiž pracuje, takže vznikly různé třenice a spory o tom, jak upravit prostor pro hraní, aby všichni viděli a slyšeli. Ale to – při vší důležitosti – pokládám za druhotné. Pro mne je zásadní, že výzva ke vstupu do společného světa snu v divadelním prostoru, jenž byl k dispozici, i když bylo vidět a slyšet, se nepodařila, že kreativita herců nekomunikovala s imaginací diváků. Karol Horváth psal ve své recenzi o neobratnosti, nezkušenosti herců, neschopných poskytnout „čitatelný dôvod", proč udělali to, co udělali, a tak nabídnout „nejaký emočný alebo ...estetický kód." Silvester Lavrík pak přímo označil představení za „iba do sebe zahľadené hračkárstvo bez akéjkoľvek významovej, či estetickej kvality."

Viděl jsem toto představení před Hronovem v optimálních podmínkách a prožil jsem si společné sdílení, v němž herci spolu s diváky vytvoří svůj svět dětské fantazie i svět překračující v duchu Carrollově hranice logiky a racionality. Chápu však zcela, že když toto sdílení nevznikne, že nastoupí tytéž zcela zásadní námitky, jež postihly Vánoce u Ivanovových: Nekoná se žádná významová výstavba, není zřejmý žádný důvod, proč se něco takového vydává za divadlo. A jsem u jádra věci. Vánoce u Ivanovových i Ani Anička, ale Alenka jsou jistě představení zcela se odlišu-

Soubor (tentokrát) Pes Městečko Trnávka
Podle L. Carolla: Ani Anička. ale Alenka.
Foto: Ivo Mičkal.

jící prostředky, jimiž chtějí sdílení dosáhnout, jimiž chtějí vtáhnout diváky do společného prožitku. Ale něco mají společné: vstupují na půdu divadla, aby se v něm jejich tvůrci osvobozovali od jistých představ a prožitků a totéž nabídli svým divákům. V jednom případě je to osvobození od silně rozvinutého a možná až přebujelého puzení fantazie a imaginace uskutečňujících alternativní svět, v němž fantazijní výtvory získávají právo na reálné bytí. Všechnu moc imaginaci, volali v roce 1968 pařížští surrealisté; proč bychom dnes alespoň v něžném a intimním divadelním vztahu nehledali tento prostředek proti upjatosti, jež nás svazuje. V případě druhém se psychické kon ikty, jichž nikdo z nás není zbaven, protože rostou ze společně sdílené sociální reality, takto kanalizují a osvobozování od nich může nabýt až podoby masové psychoterapie: vykřičíme spolu na jevišti i v hledišti své pocity.

Vím, že mluvím o dvou příkladech, jež stojí na opačných pólech. Ale myslím si, že právě proto se v nich výrazně a názorně obnažuje problematika, která dovoluje uvažovat o tom, zda 74. JH nekoncentroval svou podobou otázky proměny jisté části našeho amatérského divadla. K tomuto pohledu přispívá i ohlas tradičních inscenací, jež provedly to, co jsme běžně zvyklí chápat jako divadlo, za divadlo označovat a také je tak vnímat. I rozebírat. Svým způsobem se tak zásadně tyto inscenace odlišily od představení, jež se tak nebo onak, více nebo méně, hlásily k tomu, co jsem nazval sdílením. Tím tradiční inscenace přispěly podstatně k tříbení názorů, k uvědomování si rozdílů i k výraznému rozestoupení hronovských diváků v názorech na divadlo. Pozornost a divácký zájem vzbudily především hereckou složkou – povzbuzením divácké empatie, možností i schopností vcítit se do postav a prožít s nimi jejich osudy. Přes všechnu rozdílnost to potvrzuje např. ohlas a přijetí inscenací **DS SCÉNA z Libochovic Manžel na inzerát** a **Rádobydivadla Klapý s Valešovými** variacemi, nazvanými **Taková podivná kombinace citů** na motivy Podzimní sonáty **Ingmara Bergmana.** V obou případech na tradiční bázi divadla vystoupilo do popředí herectví jako prostředek vedoucí diváka k vnímání jisté reality. V případě Manžela na inzerát šlo o přirozený svět přirozených lidí, v němž si herci hlavních rolí získali diváky svou hereckou kázní, srdečností, citem pro míru, uvolněností a bezprostředností, jež nakonec spojí hlediště a jeviště společným zájmem a sympatiemi k prosté neokázalé lidskosti. S Podzimní sonátou se to mělo poněkud jinak. Na rozdíl od jednoduchého textu Manžela na inzerát nakládá na herce úkoly, budeme-li je poměřovat filmem, divadlem - a ještě amatérským – asi v úplnosti zdolatelné jen za mimořádných okolností. Nicméně: přes všechny problémy, jež by bylo možné hronovskému představení i bez porovnávání s filmem vytknout, především trojice ženských hereček svými výkony obhájila kvalitu této inscenace, aniž bychom ji museli chápat jenom jako podnět k úvahám, kam až může amatérský herec dojít, jako napodobení profesionálního divadla. V jakési hutné, nesentimentální a do jisté míry drsné psychologické zkratce dokázaly provést sondu do nitra svých postav a vynést odtamtud duševní a morální kon ikt, jenž s jistou jevištní přesvědčivostí a naléhavostí otevřel možnosti diváckého spoluprožitku a poznání,

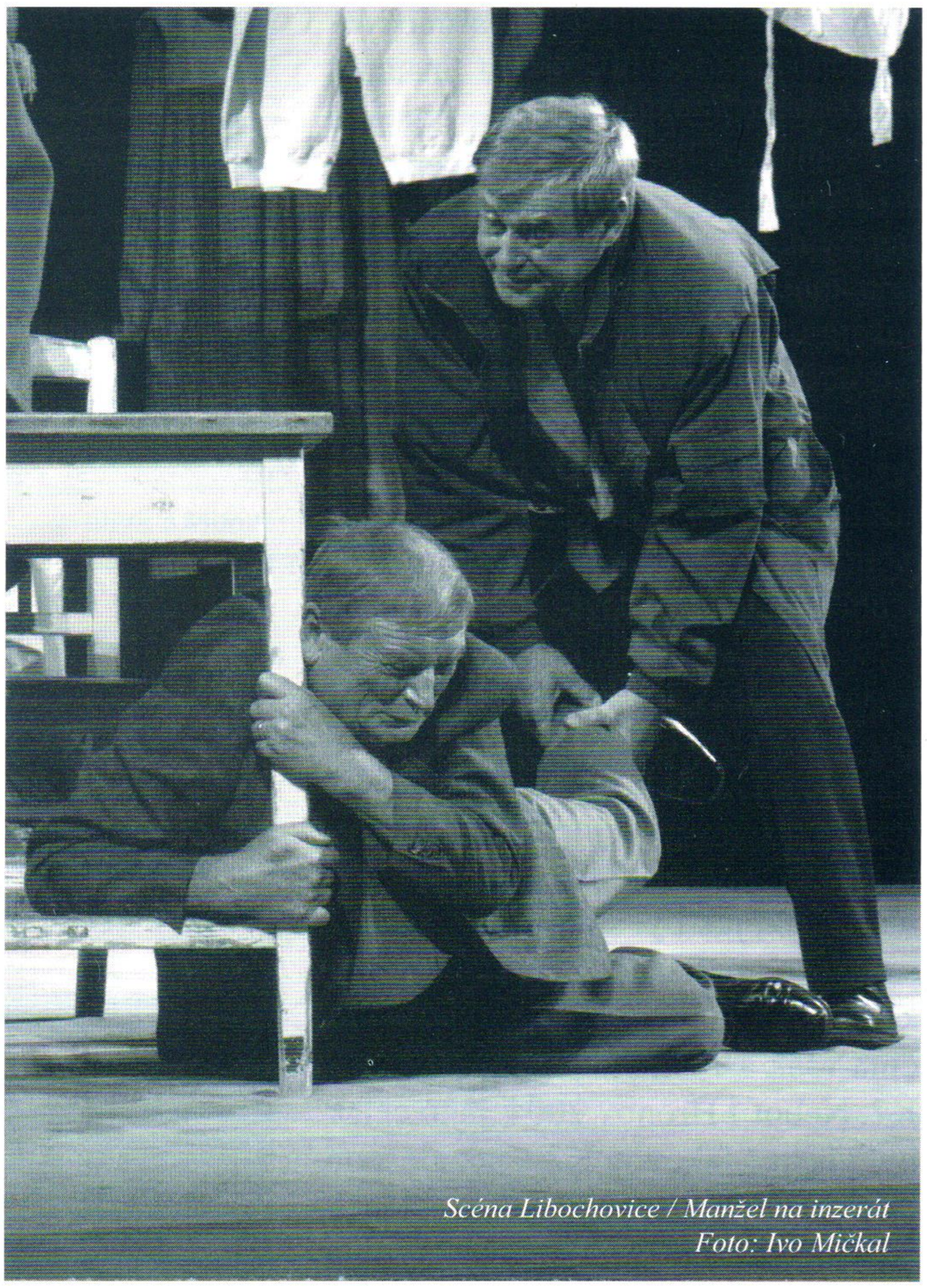

Scéna Libochovice / Manžel na inzerát
Foto: Ivo Mičkal

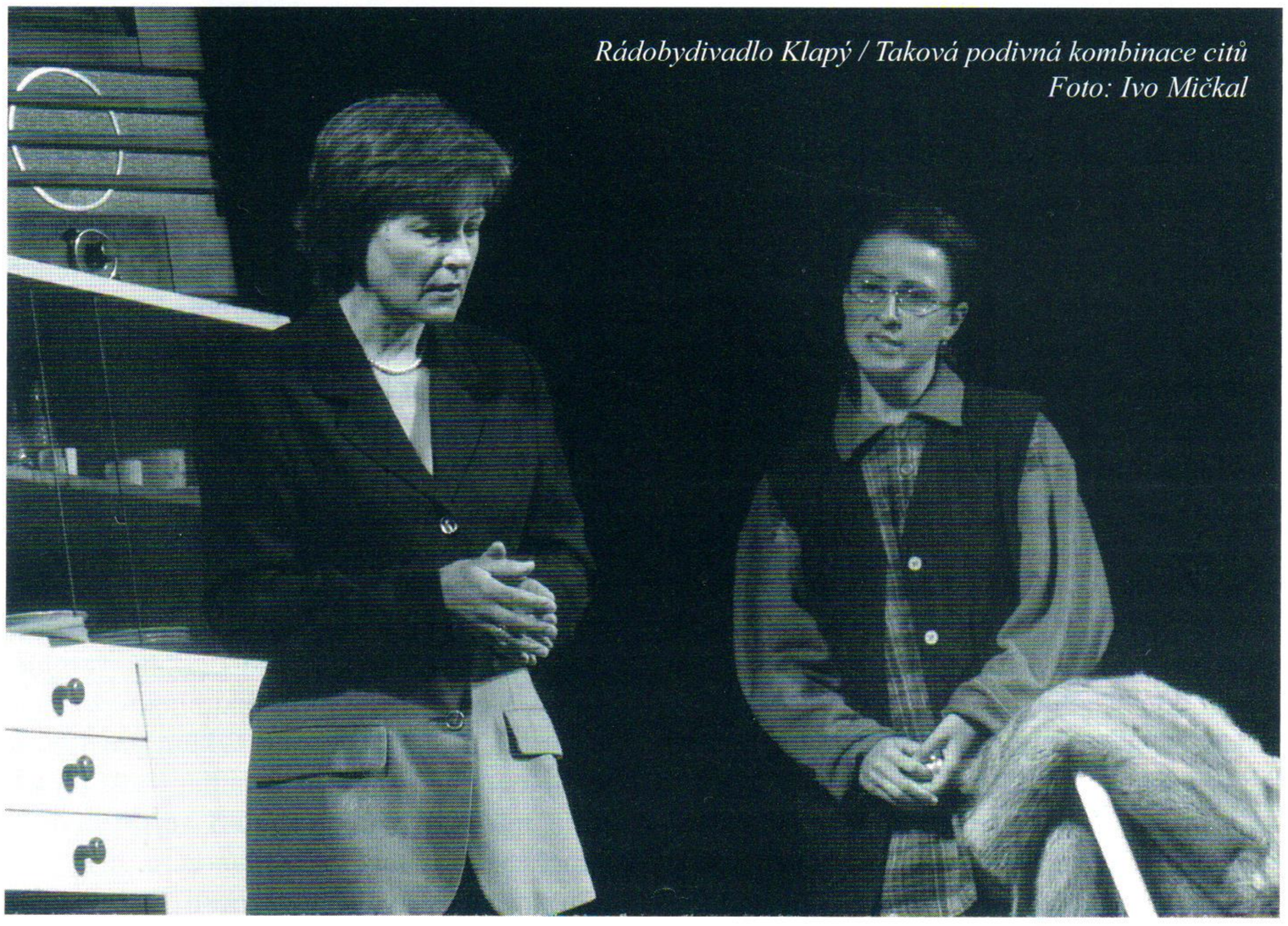

Rádobydivadlo Klapý / Taková podivná kombinace citů
Foto: Ivo Mičkal

které mohou rovněž být i oním osvobozením, jaké v poslední instanci nabízí problém smyslu a funkce divadla v daleko širších dimenzích, nejen ryze a čistě divadelních.

Byť bylo možné, a dokonce nutné, analyzovat Takovou podivnou kombinaci citů vzhledem k její tradiční divadelnosti tradičními prostředky divadelní kritiky a také bylo možné o ní hovořit způsobem, jímž se hovoří na také tradičních rozborových seminářích amatérských divadelních soutěží, to, co jsem napsal v poslední větě předešlého odstavce, ukazuje, že by bylo také možné, a když ne nutné, tak rozhodně prospěšné, hovořit o ní i v jiných dimenzích a kontextech. Proto jsme neslezli K2, neboť tak, jak byl stanoven cíl i způsob jeho realizace, nebyla v tomto klubu šance pro tyto pohledy. Příčina však asi nebyla jen v samotném K2. Neboť i Hronov 2004 jako celek byl vlastně takovou K2 – jak alespoň trochu chtěl naznačit tento článek – již nebylo možné slézat běžnými a známými výstupy. Jsem přesvědčen, že půjde-li jistá část amatérského divadla cestami, jež jsem se tu snažil alespoň trochu pojmenovat, pak na to budeme v budoucnu vytrvale narážet a s Jiráskovým Hronovem to vskutku nebude snadné.

Jan Císař

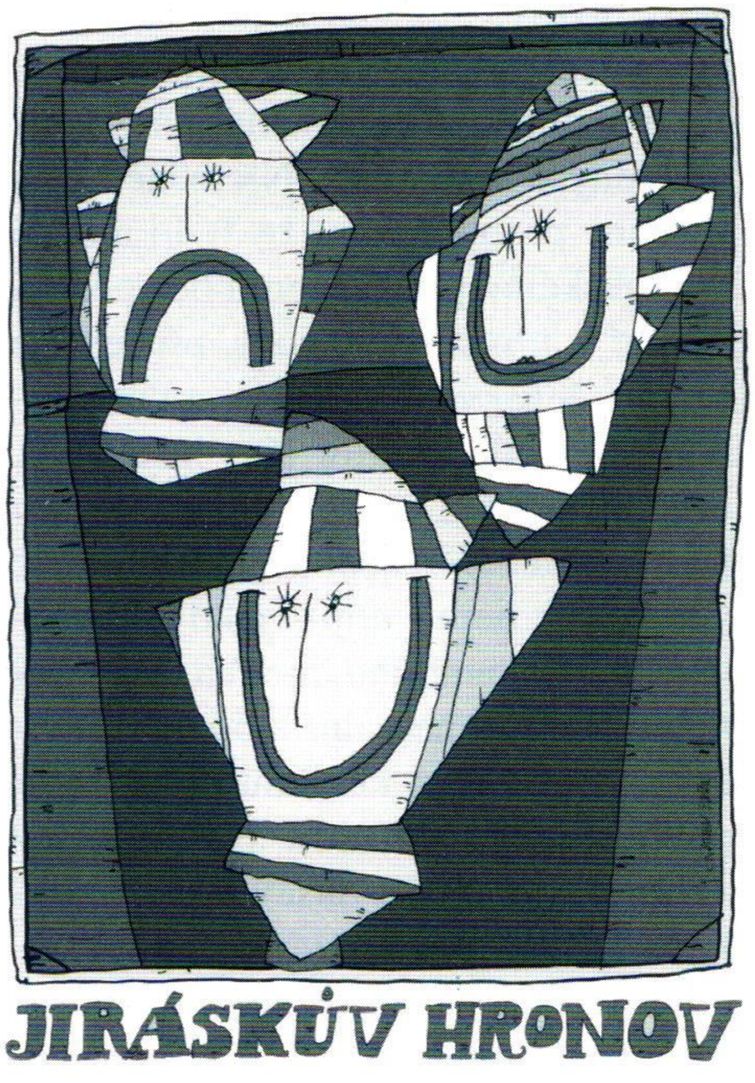

Z HRONOVSKÝCH RECENZÍ A REFLEXÍ PŘEDSTAVENÍ

Divadelní soubor Tlupatlapa - Dramatická školička Svitavy
Robinson Jeffers: PASTÝŘKA

To představení nezapře, že je ze Svitav, z rodu té poetiky, kterou už po řadu let pěstuje a rozvíjí soubor „C“, ostatně Karel Šefrna je na představení podepsán třikrát: jako spolurežisér, spoluautor hudby i jako tvůrce světelného designu. Neméně důležité, ne-li důležitější je i to, že to představení - nebo-li inscenaci - stvořila Jana Mandlová spolu s kolektivem devíti dívek a jednoho chlapce, jinocha, muže. Neboť poetika souboru „C“ - pro stručnost řeknu, že se pohybuje mezi loutkovým divadlem a divadlem poezie - je tu postavena do služeb tohoto kolektivu. To, k čemu míří, to, o co usiluje, je realizovat, jevištně provést své imprese, své dojmy, své pocity z textu Robinsona Jefferse. Také nehrají Pastýřku putující k dubnu, ale jenom Patýřku, a jasně v programu říkají, že představení vzniklo na námět Jeffersovy knihy. Vzdalo do značné míry - skoro by se dalo říci, že téměř zcela - epickou složku, to znamená vyprávění o dívce, která putuje k dubnu, obětujíc svůj život, aby darovala radost novému klíčícímu životu, a soustřeďuje se na jednotlivé sekvence, které dávají největší příležitost k lyrickému prožitku. Opakuji znovu: lyrickému prožitku jako vyjevení stavu duše účinkujících. Nic proti tomu - na to mají tvůrci plné právo. Má to ovšem jeden háček: jsou schopni strukturou a systémem inscenace nabídnout divákům takový vjem, jenž i jim dá možnost takového prožitku? Dělají pro to výběrem výrazových prostředků hodně, dokonce bych mohl napsat vše. Loutka funguje jako symbol, jenž má přetáhnout pouhé přesné označení skutečnosti (tato loutka znamená to a to), hodně chtějí dovyprávět hudbou, kdy písničky jsou slovně, svým textem, v poloze „minimalizace“, a hlavní roli má plnit v rovině emocionální hudební materiál, tajemný a trochu mysteriózní šerosvit je hlavním světelným prvkem a použité předměty (hlavně a především látka) se metaforickými střihy mění opět v polyfonní symboly. Přiznávám, že takto se podaří vytvořit některá působivá místa. Ale stejně tak musím přiznat, že právě jen místa, celek mně nabízel stále jen ty lyrické imprese tvůrčího kolektivu, do nichž jsem těžko, přetěžko pronikal. Chápal jsem je jako důkaz upřímnosti, poctivosti a spontánního výrazu záměru i celého tvořivého procesu, ale už podstatně méně jsem je vnímal jako jejich přesvědčivé divadelní vyjádření. ***Jan Císař***

DS Tlupatlapa – Dramatická školička Svitavy / Robinson Jeffers: Pastýřka. Foto: Ivo Mičkal.

Spielbrett Dresden, Německo
Podle Williama Shakespeara: OTHELLO

Doporučuji vřele všem, kdo chtějí porozumět inscenaci Othella jako „černé komedii podle Shakespeara“ v provedení souboru Spielbrett z Drážďan, aby si pečlivě přečetli v programové brožuře JH důvody, proč tato inscenace v této podobě vznikla. Pro ty, kteří tak neučiní, připomínám, že šlo o to, přiblížit Shakespeara divákům prostředky inteligentního lidového divadla, a to především mladým divákům, kteří se do divadla téměř nebo vůbec nedostanou a nemají s ním prakticky žádné zkušenosti. Tak vznikla

Spielbrett Dresden, Německo / Podle Williama Shakespeara: Othello. Foto: Ivo Mičkal.

Společnost Dr. Krásy Praha / J. Verne, J. Veselý a P. Lanta: Blíží se den, kdy vás budu milovat (Paris au XX. siècle). Foto: Ivo Mičkal.

- praví program, což zdůrazňuji - směs politického, groteskního, pitoreskního (já bych ještě přidal bizarního a kuriózního divadla) pro tyto lidi. S touto charakteristikou hluboce souhlasím. Nejde o Shakespeara, jde o tohoto diváka, který má být získán, aby přemýšlel o určitých námětech a tématech. Zbývá dodat jedno jediné: tenhle proces přizpůsobování Shakespeara divákům ve středoevropském německy mluvícím prostoru (patřily do něj i země tehdejší Koruny české) v 17. století už jednou divadlo v tomto prostoru prodělalo, když systém divadla stojícího na myšlenkově i tvarově náročné literatuře bylo třeba předělat do systému barokního, jehož svrchovaným a jediným cílem bylo diváka bavit všemi prostředky jeviště. Tak vznikl rovněž mix, směsice, mélange, kdy bylo dovoleno vše, aby se divák bavil, kdy zmizely psychologie, filozofická re exe a metafyzika a nastoupila přímá primární komunikace s divákem, který měl být stržen. Drážďanská inscenace jako by po zhruba čtyřstech letech znovu využila všech možností, které si vyzkoušelo už baroko. Hraje se hojně na diváka a s divákem, všechny re exivní pasáže jsou buď škrtnuty nebo redukovány na minimum, objeví se komická figura (nazvaná v německém programu sice Clown, ale vydatně připomínající slavnou komickou figuru německého barokního divadla Hanswursta, bez níž se v jisté době prostě nedalo hrát nic), zpívá se, se vší parádou morduje atd. atd. Mohl bych popisovat ještě mnohé postupy, jež ze Shakespeara ve středoevropském baroku činily „lidového" autora a jež byly v mnohém obdobné - ne-li stejné - s těmi, které za tímto účelem využívá Spielbrett.

Aby bylo jasno: respektuji sociální, společenské důvody, jež v této rovině nutí tvůrce inscenace, o níž je řeč, aktualizovat Shakespeara jako kriminální thriller s politickou tematikou. Jen se ptám: je to skutečně nutné v této poloze bavičství, jež Shakespeara zbavuje jeho „vyšších pater"? Třeba je tomu v „Saském Švýcarsku" skutečně tak, třeba to tam skutečně jinak nejde. Nevím. Ale bojím se, že tato cesta k jednoduché bavičské trivialitě je příznakem doby „plovoucí modernity" - tedy dneška. God save Shakespeare! ***Jan Císař***

Společnost Dr. Krásy Praha
J. Verne, J. Veselý a P. Lanta: BLÍŽÍ SE DEN, KDY VÁS BUDU MILOVAT

Společnost Dr. Krásy jsem měl letos možnost vidět již potřetí, a to vždy zde, na Jiráskově Hronově. Musím se přiznat, že mě tento soubor v čele s vůdčí osobností Petrem Lantou hned od počátku nějakým způsobem zaujal, byť vím, že z hlediska ryze divadelního jsou vždy jejich inscenace řekněme problematické, až takřka nepřijatelné (mám na mysli loňského Macbetha 2003). Je neoddiskutovatelné, že velkou předností Lantovy režie je jeho obrazové vidění a jevištní imaginace. V této oblasti režisér přímo hýří nápady, jež by vydaly ne na jednu, leč na inscenací několik, ale tyto nápady a jejich jevištní realizace působí mnohdy jako samostatné artefakty, které by mohly být prezentovány kdykoliv a kdekoliv, a ne jen právě teď a tady, jako součást uceleného tvaru, tedy divadelní inscenace. Tato skutečnost se projevila i v hronovském představení Společnosti Dr. Krásy *Blíží se den, kdy vás budu milovat* přesto, že ji považuji za nejucelenější ze všech jejích tří mnou zhlédnutých inscenací. Je to dáno i tím, že tentokrát je díky ústřední postavě Michela a jeho tématu hledání smyslu života režisér nucen přece jen v základních obrysech artikulovat příběh. Z tohoto úhlu pohledu pak lze řadu obrazů poměrně snadno dekódovat, ale na druhé straně působí mnohé ilustrativně či nadbytečně. Například na mě velmi zapůsobil obraz s roztočeným provazem nad hlavou hlavního hrdiny v okamžiku jeho opojení z toho, že je do večera svobodný, který evokoval svobodu v nejširším slova smyslu. A na druhé straně např. sfouknutí prachu při replice o knihách, které jsou zaprášené, neodkazovalo dál než k popisnosti. Nelze se ubránit dojmu, že režisér Petr Lanta se často inspiruje tvorbou Petra Lébla, což samozřejmě v žádném případě není výtkou, ale problémem je, že tato vědomá inspirace je realizována obrazy, které s tématem včerejší inscenace prakticky nesouvisejí, a tím působí samoúčelně.

Samostatnou kapitolu pak tvoří herectví souboru. I v hronovském večerním představení se ukázalo, že bez základní technické vybavenosti nelze realizovat sebelepší jevištní záměr. Představiteli ústřední postavy Michela bezpochyby nechyběla odzbrojující autentičnost, avšak co je platná autentičnost, když divák v páté řadě rozumí jen s vypětím všech sil. A podobné je to, až na výjimky, prakticky u všech. Dovedu si představit, že lze mnohé herecké nedostatky (kromě již zmíněných) za určitých okolností odpustit, ale pouze tehdy, je-li výpověď všech zúčastněných aktérů veskrze apelativní. Není-li tomu tak, hraničí herecký projev s diletantstvím, zvláště v protikladu s v dobrém slova smyslu k profesionálnímu vystoupení hudebníků a zpěváků ve scéně „nového umění", u které mimo jiné není zcela srozumitelný úhel pohledu tvůrců.

Přes všechno řečené musím znovu zdůraznit, že mě i tentokrát Společnost Dr. Krásy ani náhodou nenaštvala (uvědomuji si při tom, že mnohé divadelníky mohla), ba nenechala mě chladným. Je to evidentně soubor, který hledá nové způsoby komunikace mezi hledištěm a jevištěm, ale mám, nejen z jeho

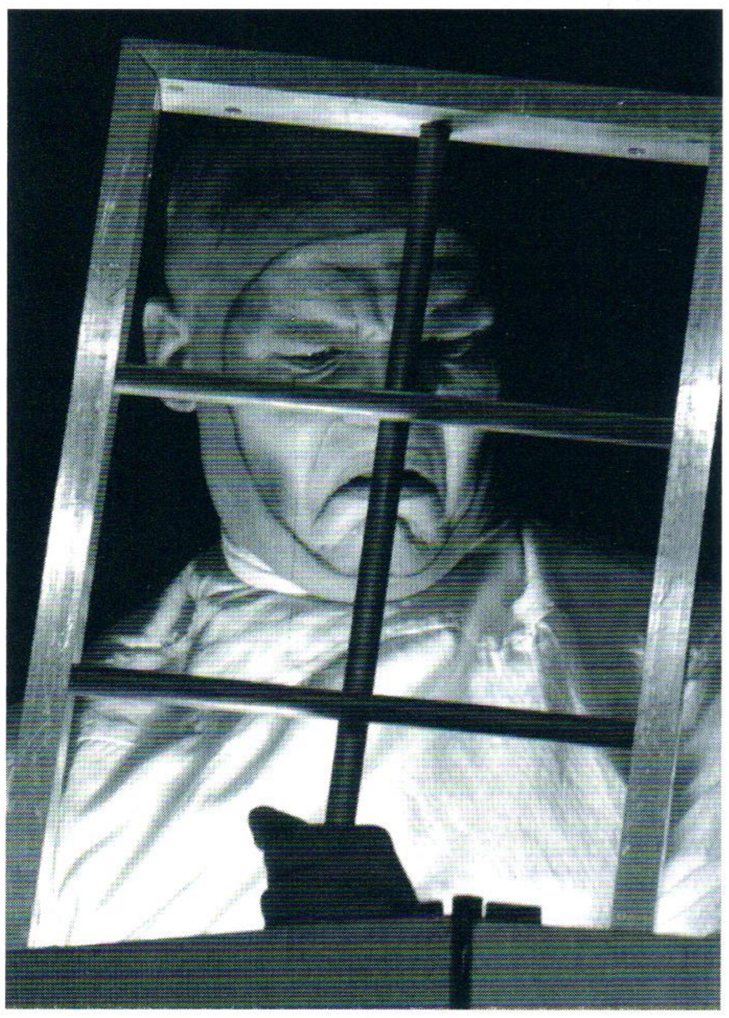

Spielbrett Dresden, Německo / Podle Williama Shakespeara: Othello. Foto: Ivo Mičkal.

letošního klání, pocit jakési rozdvojenosti a neujasněnosti. Není mi totiž zřejmé, zda chtějí soubor a režisér vyprávět jevištními obrazy příběh, nebo zda prioritu tvoří jevištní obrazy bez užší vazby na příběh. Pravda, je mi sympatičtější ona první cesta, ale je to jen můj subjektivní názor. Pokud by se soubor vydal touto cestou, tak mohu pouze za sebe říci: Blíží se den, kdy vás budu milovat. ***Milan Schejbal***

Divadlo Pôtoň Levice, Slovensko
Sofokles: ANTIGONA (L´amourt)

Byli jsme svědky velmi stylizovaného a velmi zajímavého představení s výsostně výtvarným zpracováním.

Drama bylo rozehráno v rovině oživlé minulosti prostřednictvím soch a víceméně fragmentu části amfiteátru – proscénia, kdy výtvarně pojednaní herci i mírou stylizace jednání vlastně přicházejí zpět z říše Hádovy, aby nám přehráli tento starý dobrý Sofoklův kousek o osudech Oidipových potomků.

Potěšitelné je, že zpracování přináší bytostně dnešní řešení a přitom přiznává a vychází z původních kořenů, což je spojení málokdy vídané.

Pochvalme práci v oblasti tvarování dramatické osoby – tedy jak masku, tak kostým, kdy dívka volící život místo patetického (nemyslím to pejorativně) gesta, se promění v živoucí bytost tak zřetelně a tak přirozenými divadelními prostředky. A dále pak je tento princip v rámci hry a děje užíván.

Problémem – a je to paradox – je míra stylizace – nikoli výtvarné, ale herecké. Zkrátka – je to tak suverénní výkon ve všech oblastech, až si myslím, že je příliš tlačeno na pilu. Je to tak silná energie, že dramatičnost Sofoklova kousku se začíná upozaďovat. Kon ikt oběti – jakožto představitelky zastávání tradičních hodnot a opovržení pragmatismem – a volbou života, i za cenu ztráty cti, je trochu potlačen.

Tedy ptejme se, kdy může stylizace přerůst v zjednodušení nechtěné. To vidím jako problém tohoto představení. ***Milan Schejbal***

Soubor (tentokrát) PES Městečko Trnávka
Podle Lewise Carolla:
ANI ANIČKA, ALE ALENKA

Videl som dospelých ľudí, neobratne sa skrývajúcich za Carrollovu predlohu, ako sa hrajú so sofistikovanejšími obdobami tehál. Ale boli rovnako neobratní, rovnako neskúsení, rovnako svoje hry väčšinu času vlastnými telami žiarlivo skrývali pred „náhodnými okoloidúcimi" a ich pokusy o napodobenie hudby boli rovnako zúfalo neúspešné ako naše pokusy o imitovanie zvuku útočiaceho tanku. Možno bol v neschopnosti animovať bábku či upraviť predlohu tak, aby bol čitateľný dôvod, pre ktorý si ju vybrali a urobili s ňou to, čo urobili, skrytý nejaký emočný alebo (ale to sa mi určite nechce veriť) estetický kód. Možno. Ale bol v tom prípade skrytý mimoriadne obratne. A možno to je stará známa variácia hry na cisárove šaty - komu sa nepáčilo, je hnusný cynik. Nuž som. Priznávam, z inej strany tejto megauletenej partičke fandím. Sám vyrábam ešte väčšie vtákoviny, stačí mi na ne zopár tehál. Ale obecenstvo ku nim celkom iste nepotrebujem. ***Karol Horváth***

Před začátkem prvního představení řady B došlo bohužel k velmi komplikovaným záležitostem, které ovlivnily kvalitu představení. Na krajské přehlídce v Hradci Králové jsem stejnou inscenaci přijal až neobvykle vřele. Je nutné, aby diváci seděli velmi blízko. Nejde o klasickou divadelní prezentaci - je třeba navodit spíš pocit intimity dětského pokoje. Když soubor nemá odpovídající podmínky, takto křehká věc se snadno zbortí. Což se zde stalo. ***Jan Císař***

Soubor Motýli a kozičky Gymnázia Pastviny Brno
Kristýna Mazlová: MALÁ ROŠÁDA

Dokladem střízlivého odhadu vlastních možností byla čtvrthodinová autorská ukázka textového i scénického minimalismu, v níž dvojice černobíle kostýmovaných vlasatých jinochů při vracejícím se hudebním motivu celebrovala jakoby tajemstvím ochucený obřad „královské hry", v základní dvojznačné situaci upomínající na Havlovu Zahradní slavnost. Nápad se naštěstí uměle nenatahoval, pointa přesně dopadla a nic světoborného nepředstavující drobnůstka (ovšemže těžko souměřitelná se zdejšími celovečerními opusy) docela vyšla. ***Vít Závodský***

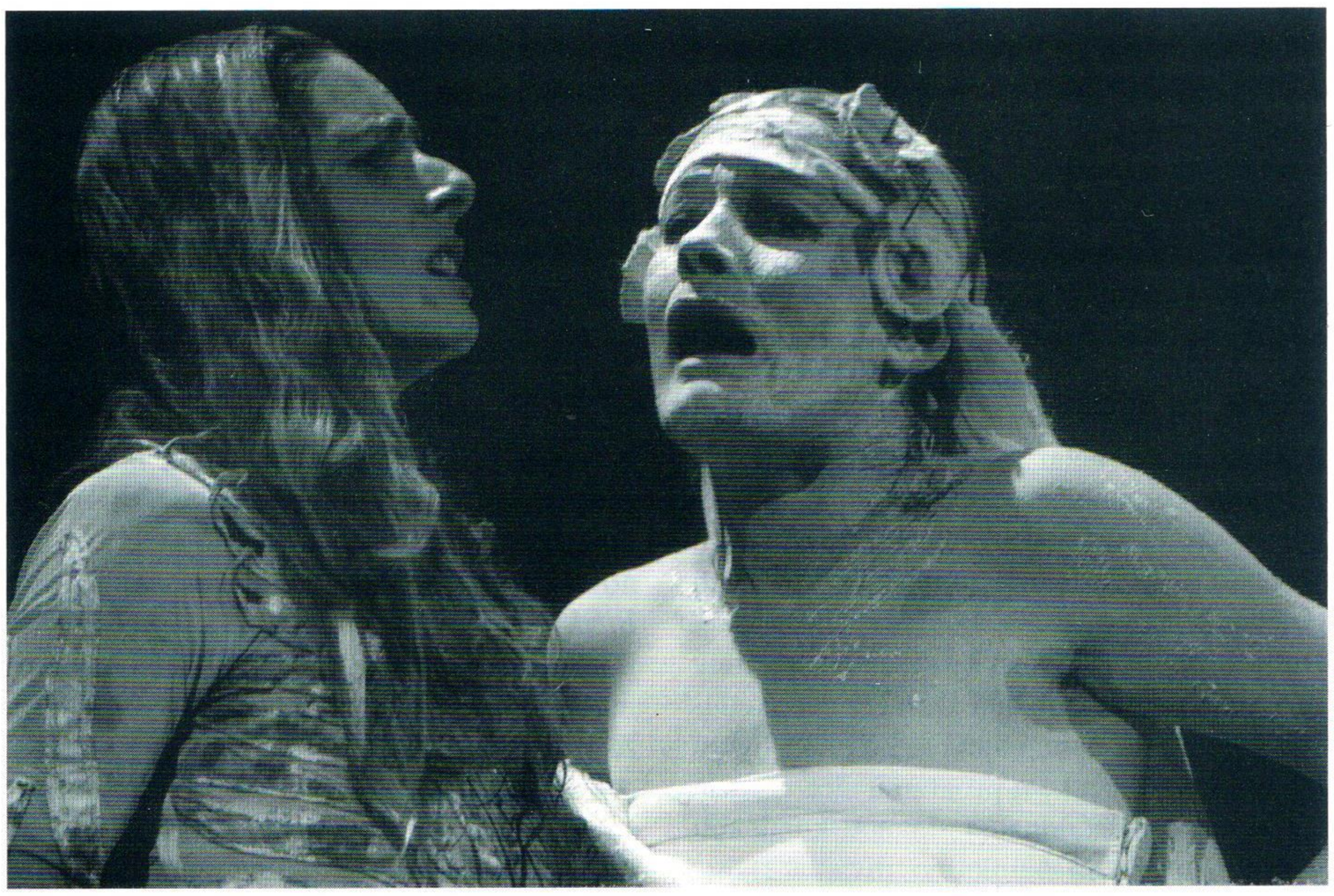

Divadlo Pôtoň při MsKS Levice, Slovensko / Sofokles: Antigona (L´amourt). Foto: Ivo Mičkal.

Divadlo Vosto5 Praha
Ondřej Cihlář, David Kašpar a Petr Prokop: SNIEŽKA

Představení Snieżka souboru Vosto5 je koktejl namíchaný ze studentské recese, tak trochu přisypáno Cimrmanů (Winter - Lauferova vyhlídka do Polska), trochu Pražské pětky a ještě pár ingrediencí by se dalo vysledovat. Ale je to pití, které má říz a osobitou chuť a nepochybný ohlas (nejen) u mladých diváků. Samozřejmě má i své problémy, občas cestou na Sněžku rostou palmy a padá řemen, občas pánové v té improvizaci - neimprovizaci trochu ztrácejí směr a musí hledat v mlze kůly vyznačující pevnou cestu, aby se nezřítili do Obřího dolu umluvenosti, také Regina Szymiková by s nimi měla dost práce (ach, ta špatná slyšitelnost a srozumitelnost hronovských představení!). Ale sečteno a podtrženo: je to banda bardzo sympatyczna. ***Radmila Hrdinová***

Divadlo Vosto5 vsadilo na v našich zemepisných šírkach už zopár desaťročí osvedčenú formu. Odohrané predstavenie a odozva divákov svedčia nielen o tom, že zvolená poetika študentského divadla povýšeného viacerými postupmi (aj keď „len" jednoduchými) prevzatými z malých javiskových foriem, je postup divácky mimoriadne vďačný a divadelne permanentne funkčný, ale aj o tom, že konvenuje s hereckým naturelom inscenátorov, že je pre nich okrem spôsobu, ako bavia divákov aj spôsobom, ako cez divadlo pomenúvajú seba a interpretujú skutočnosť.

Úvodná hra na vynútenú improvizáciu síce nebola zrovna z rodu vydarených, na skutočnú improvizáciu bola príliš krotká a svojou výstavbou skôr odkazovala na cimrmanovskú inšpiráciu (aj s následnou prednáškou o turizme), ale vo vzťahu k celkovému tvaru veľmi funkčne predznačovala spôsob divadelnej komunikácie súboru a pomalým tempom ho rozbiehala.

Jednoduchá fabula o nešťastnej láske, v nej prameniacej neúspešnej snahe spáchať samovraždu, či vlastne nájsť svoju smrť a následnom šťastnom konci je rámcovaná, temporytmicky delená a na viacerých miestach ironicky komentovaná citovanou

piesňou z poľskej hudobnej produkcie, ktorá bola aj východiskovým materiálom pre koncipovanie fabuly. Zámerne jednoduchá štruktúra inscenácie je zdôraznená občas dadaistickými, občas recesistickými alebo parodicko-satirickými výstupmi jednotlivých hercov, ktorých primárnou úlohou je buď „nainako" pobaviť alebo paralelne, v tej istej významovej rovine, len inými prostriedkami komentovať hlavnú dejovú líniu.

Scénografické riešenie zodpovedá poetike študentského divadla – všetky jeho zložky sú (snáď okrem paraványu) predmetem dennej potreby, ktoré sa nemusia špeciálne pre potreby inscenácie navrhovať ani vyrábať a po použití môžu byť navrátené na svoj pôvodný účel.

Výstup na Sniežku divadla Vosto5 prišiel do Hronova s poetikou starou už snáď niekoľko desaťročí, ale vniesol do nej toľko radosti, vtipných nápadov a spontaneity, ktorá výsledný tvar nerozbíjala, ale ho pozdvihovala, že sa pre mňa stal jedným z príjemných prekvapení tohtoročného JH. ***Karol Horváth***

V souvislosti s inscenací vzpomínám na reakce kritiky na začínající divadlo Semafor. Stejně jako tehdy dobové kritice mi při sledování představení vadí absence myšlenky, idejí... Ale tehdy bylo brzy jasné, že Semafor dokáže přesně vyjádřit atmosféru doby. Jejich tvorba v sobě měla obrovskou vnitřní svobodu, bylo v tom cosi, co „kašle na všechno". Možná, že v tom, co dělá Vosto5, je něco podobného, co způsobuje, že jsou jejich vystoupení tak přitažlivá pro tolik lidí. /.../ Interpretovat Sniežku a hledat v ní téma by byla blbost. Soubor si krásně hraje s publikem a publikum má být trochu klamáno. Jejich tvorba není vlastně divadelní - ignoruje divadelní pravidla i zákonitosti kabaretu. Navazuje na českou tradici, která i na velké dějinné události reaguje humorem (jako za války divadlo Větrník). Jde zřejmě o paradigmatický fenomén (fenomén, který zastupuje určitou skupinu jevů). ***Jan Císař***

Divadelní soubor Scéna Libochovice
Na motivy amerických her:
MANŽEL NA INZERÁT

Manžel na inzerát je inscenace, která si neklade složité cíle. Předvedením přirozených lidí v přirozených situacích každodenního života chce trochu dojmout a hlavně pobavit. Samotná hra působí spíše jako sitcom nebo telenovela: jednoduché charaktery, prostý příběh, vtipně pointované repliky. Starý otec přelstí fingovaným sňatkem a předstíráním smrti svou dceru a jejího manžela, kteří se ho snaží dostat do domova pro přestárlé a zmocnit se dědictví. Vše dobře dopadne, zlo je potrestáno a dobro vítězí. Situace jsou předváděny převážně v realisticky popisné rovině a jejich humor vyplývá především z textové roviny inscenace. Herecké jednání je snad až příliš zacíleno na reakci publika a více než na strukturované rozehrání smyslu situace se inscenátoři zaměřují na uplatnění jednotlivých slovních špílců. Temporytmus inscenace je proto poněkud monotónní, postrádá dramatické vrcholy a momenty překvapivých zvratů, i když je samotný text i při své jednoduchosti nabízí. Při ztělesnění postav však jejich představitelé nepostrádají jevištní šarm, jsou uvolnění a bezprostřední, dovedou pointovat, mají cit pro míru i smysl pro pravděpodobnost a svou ryzostí a lidskostí si dovedou získat zájem a sympatie publika. Nedá se mluvit o tom, že by inscenace byla něčím objevná, ale ve svém žánru si získává svého diváka. Průběžné reakce publika i potlesk v závěru toho byly dokladem.
J.J.Krčk

Divadelní soubor Černí šviháci Kostelec nad Orlicí
Josef Tejkl: SOLNÝ SLOUPY

Po minuloročnej inscenácii Amatéři, ktorej úspech u divákov bol založený na extra čiernom humore z krčmového a funebráckeho prostredia a úspech u kritiky na kontraste vybudovanom na protiklade filozofie „pivných rečí" a citácií z diela sv. Františka z Assisi, boli Solné sloupy jednou z najočakávanejších produkcií tohtoročného festivalu.

Inšpiráciu filozofiou si axis mundi a demiurg súboru Josef Tejkl vybral ako základný kontrast aj teraz. Kantovské hviezdnaté nebo sa stalo nedostižným protikladom neprítomnosti mravného zákona, ktorý je charakteristický pre re ektovanú českú súčasnosť vtelenú do postáv hry.

Spoločnosť je zmenšená a až do fyzicky neúnosnej miery zhustená do synekdochy panelového domu. A akoby to nestačilo, okrem spoločnosti dom zobrazuje podľa odčítateľných znakov aj Súcnosť, pretože medzi obyvateľmi domu sú aj vyslancovia Neba a Pekla, ktorí sú však natoľko presiaknutí človečinou (alebo neprítomnosťou vyšších ideálov?), že sa hneď v úvode medzi nimi stierajú rozdiely, lebo im, takisto ako ostatným, vládne tvrdý utilitarizmus.

V dome bývajú vedľa seba, na spodnom poschodí - prízemí predstavitelia ľudí, na ktorých asi súčasnosť dolieha najhoršie - mladá rodina čakajúca dieťa a dôchodcovia. Nad nimi si chodí do utajeného bytu užívať nie obvyklé sexuálne praktiky poslanec parlamentu, jeho susedom je kňaz neváhajúci zvádzať a omaciavať tehotnú ženu. Zároveň je však kňaz v kontexte inscenácie dosť problematicky aj Božským mašinfírom a rozprávačom príbehu a budúci otec Ptáček vyslancom Pekiel.

Na rozdiel od Amatérov, ktorí vychádzali z divácky atraktívneho prostredia a príbehu jemu zodpovedajúceho, pričom všetky závažné konotácie nesúce náboj mravných imperatívov boli vo východiskovom texte aj v jeho insenačnej podobe prítomné v hlbších vrstvách štruktúry, pôsobia Solné sloupy cez všetku pochopiteľnú naliehavosť zvolenej témy ako nezvládnutý kŕč agitky chabo zaodetej do alegórie. Akúkoľvek divadelnosť neubíja premiera vulgarít, ale permanentne prítomná krvavá hmla, cez ktorú sa rozhodol autor a režisér pozerať na svet a, to predovšetkým, priam trestuhodná neschopnosť definovať si jednotlivé situácie, analyzovať ich a následne aranžovať. Výsledkom je potom chudobnosť javiskových výrazových prostriedkov, ktorá postihla najviacej hereckú zložku. Akoby sa autor a režisér spoľahol na výrazné ľudské typy, ktorými súbor disponuje a zabudol, že aby boli výrazní a zaujímaví aj ako postavy, mal by ich tak v prvom rade napísať a v druhom rade zrežírovať. Namiesto toho im ešte aj obmedzil priestor scénografickým riešením, ktoré síce úspešne navodzovalo stiesnenú atmosféru niektorých panelových bytov, ale aj hercom sťažovalo už veľmi ťažkú situáciu. Takže som bol ako divák, po minuloročnom radostnom naturščictve s prvkami nadhľadu (vyplývajúceho z fenoménu chlapskej komunity pohrávajúcej sa s témami a prostredím jej srdcu veľmi blízkymi), svedkom všadeprítomných stereotypov pomaly a isto smerujúcich do nudy. Evidentná a zúfalá snaha akcentovať vo všetkých zložkách O ČOM

spoľahlivo prevalcovala AKO. A nepomohlo ani záverečné hviezdnaté nebo. Škoda.
Karol Horváth

Tejklův text je brutální, tvrdý, nevybíravý ve svých verbálních i stylistických prostředcích. Je blízký Mrožkovi či kabaretu. /.../ Dělat politický kabaret je na jedné straně záslužná věc a je to zcela legitimní, na druhou stranu je to hodně náročné. Když na jevišti zazní, že určitý politik je blbec apod., ztrácí hra parametry uměleckého díla. Solným sloupům chybí nadhled, je to hra vytvořená v zlosti (nebýt tady ženy, řekl bych v nas . . nosti). Je tu zřejmá potřeba vykřičet věci, které se autorům nelíbí. /.../ Inscenace trpí unifikací veškerých výrazových prostředků. Je založena na absurdní scénické konstrukci, muži zde hrají ženské postavy, aniž by je imitovali, tj. bez humoru. (Když přišlo absurdní drama, mělo se za to, že jde o absurdní postavy v absurdní situaci. Ale ono je to naopak - buď absurdní postavy v normálním prostředí, nebo normální postavy v absurdním prostředí.) /.../ Divadelní možnosti textu se nenaplnily a inscenace tak nezískala „mrožkovský štych".
Vladimír Štefko

Divadlo bez zákulisí Sokolov
Eugène Ionesco: PLEŠATÁ ZPĚVAČKA

„Vytrhnúť divadlo z medzipriestoru, ktorý nie je ani filozofia, ani literatúra, znamená vrátiť mu znova jeho miesto a vlastný priestor. Umelecké triky sa nesmú ukrývať, ale musia sa vystaviť, bezohľadne odhaliť a vykázať. Grotesku a karikatúru treba radikálne posilniť a postaviť ako protiklad k vyblednutej duchaplnosti salónnej komédie. Už nijaké salónne komédie, ale frašky, nanajvýš parodické preháňanie. Áno, humor! Ale burleskným prostriedkami. Komickosť tvrdá, prehnaná, bez jemnosti. Už ani nijaké dramatické komédie, ale návrat k neznesiteľnosti. Všetko hnať až do paroxyzmu, tam, kde sa otvárajú zdroje tragickosti. Vytvoriť drámu pôvodnej mohutnosti: pôvodne mohutná komika stojí vedľa pôvodne mohutnej tragiky," vyhlasoval Ionesco v roku 1957.

A mohol si to dovoliť. V roku 1950 odštartoval komédiou Plešatá speváčka absurdnú dramatiku. V prvej chvíli podľa všetkého o tom ani nevedel. Bolo to v čase, keď sa učil po anglicky a vyžíval sa v učebnicových konverzačných schémach, frázach a klišé. Tam sú korene excelentných dialógov manželských párov. Plešatá speváčka mala v Paríži, kde bola premiérovaná, doteraz vyše 15.000 repríz!

Je viacero „zaručených" návodov ako je treba inscenovať absurdnú drámu. Sokolovský súbor si zvolil cestu štylizovaného herectva, ktoré vychádzalo paralelne s textom zo schém a klišé, ale pohybových, ktoré vytrhnuté z kontextu vyznievali absurdne a komicky. Jednotlivé situácie boli vybudované a zahrané presne, veľkým prínosom bol výber herecky disponovaných a disciplinovaných predstaviteľov manželských párov, ale aj ich režijné vedenie. Znejasňujúce je obsadenie muža do úlohy slúžky a ženy do úlohy hasiča. Predpokladám, že tak nebolo urobené zámerne, ale len kvôli typom, pretože zámena nebola akcentovaná ani raz.

Účelná a esteticky pôsobivá bola aj scénografia. Dovolím si sice pochybovať o účelnosti otočenia scény do prázdneho hľadiska kvôli záverečnému fóru, pretože stiesnené priestorové aj kyslíkové pomery mi bránili užívať si vydarený kus v ešte väčšej miere. Až na hasiča boli postavy dokonca aj dobře obuté, čo je v amatérskom divadle zjav nie každodenný.

Štylizované príchody a odchody zo scény neboli v druhej polovici buď dodržiavané alebo na ne režisér (našťastie) rezignoval. Spolu s tanečnými intermezzami mali sice význam v budovaní temporytmu, ale v kontexte inscenácie boli príliš priamočiare a málo distingvovane rafinované ako jej ostatné zložky.

Keď mi pred asi desiatimi rokmi vykladal srbský kamarát Feďa Popov, že inscenoval Plešatú speváčku takým spôsobom,

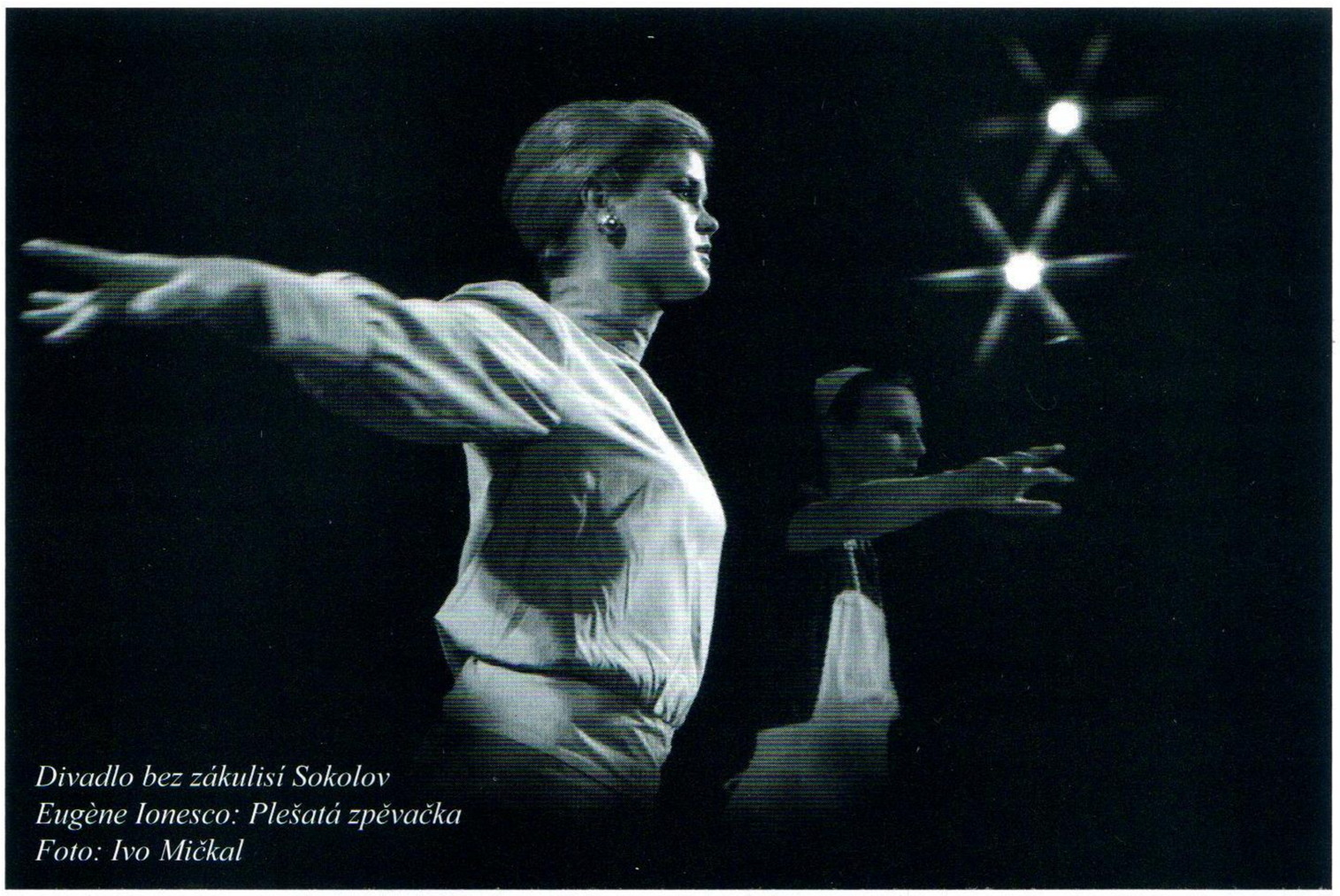

Divadlo bez zákulisí Sokolov
Eugène Ionesco: Plešatá zpěvačka
Foto: Ivo Mičkal

že diváci padali od smiechu zo stoličiek, pomyslel som si, že to by som rád videl. Takmer sa to dnes stalo skutočnosťou, chýbalo málo.
Karol Horváth

Divadlo De Facto Mimo Jihlava
Markéta Ketnerová a Martin Kolář: MODREJ DRAHOKAMEN anóbrž ZELENÁ GIZELA A MRKVAJZNÍCI

Mrkvajzník je zvláštní druh trpaslíka. (Pozor, neplést se skřítky, to je jiná čeleď.) Má válečkovité tělo, žádné končetiny, proto se mu dobře válí, má dvě čubrnidla, nosák neboli rypec a především dvě mrkvajzy místo uší. A hlavně je s mrkvajzníky legrace neboli sranda.

Pohádku o mrkvajznících Jardovi a Jardovi a strašlivé příšeře Zelené Gizele přivezlo na hronovskou scénu Divadlo De Facto Mimo Jihlava a proti údajům v programu ji předvedli pouze čtyři pánové. Měli s tím plné ruce práce, ale vůbec to nevadilo, naopak z toho vznikaly další vděčné situace. Hrálo se ve svižném tempu, až divák téměř nestačil sledovat, jak se pánové proměňují z Jardů na muzikanty hrající na housle a kytaru, podzemníka Žoužalu, škodolibé modré stromy či neposedný ocas Zelené Gizely. Vypadalo to, že jich je aspoň dvakrát tolik.

Vlastní příběh Mrkvajzníků není nijak překvapivý a když ho čtete, připadá vám i trochu řídký. Nikoli ovšem při jevištním provedení, které se vyznačuje velkou mírou vynalézavosti, hravosti a hlavně nakažlivou radostí ze hry a bezprostředním kontaktem s dětskými diváky. Umně se tu žongluje se slovíčky a jejich smyslem, přičemž se ctí pravidla češtiny („Děcka, všimla jste si..."), do rýmovací hry jsou zataženy i děti (stejně jako do dalších akcí), ozve se tu i pár pěkných hudebních žertů (Vltava, Osudová). Není tak často k vidění, aby si čtyři kluci dokázali takto kontaktně hrát s dětmi, jejichž věk je stanoven už od dvou let výše, a nenudili přitom ani dospělé publikum, a jak se zdá, tak ani sebe. Jejich mrkvajzníci jsou sympatičtí i tím, že to nejsou žádní svatouškové - rádi se válí a povalují, takže i na cestu za uneseným kamarádem je třeba Jardu pořádně pobídnout, a nebýt Žoužela, tak jeho cesta skončila už v modrém lese. Ale nakonec všechno dobře dopadne a v princeznu se promění nejen příšerná Gizela, která nadále bude žrát už jen kýbly a vany želatinových medvídků („Bude ti špatně," varovalo ji zřejmě z vlastní zkušenosti dítko z první řady), ale vlastně všichni včetně diváků, kteří odcházeli chroupajíce mrkev s pocitem, že tahle „pohádka krátká jako půl párátka" měla švih a vtip. Pro mě alespoň zcela jistě. Díky. ***Radmila Hrdinová***

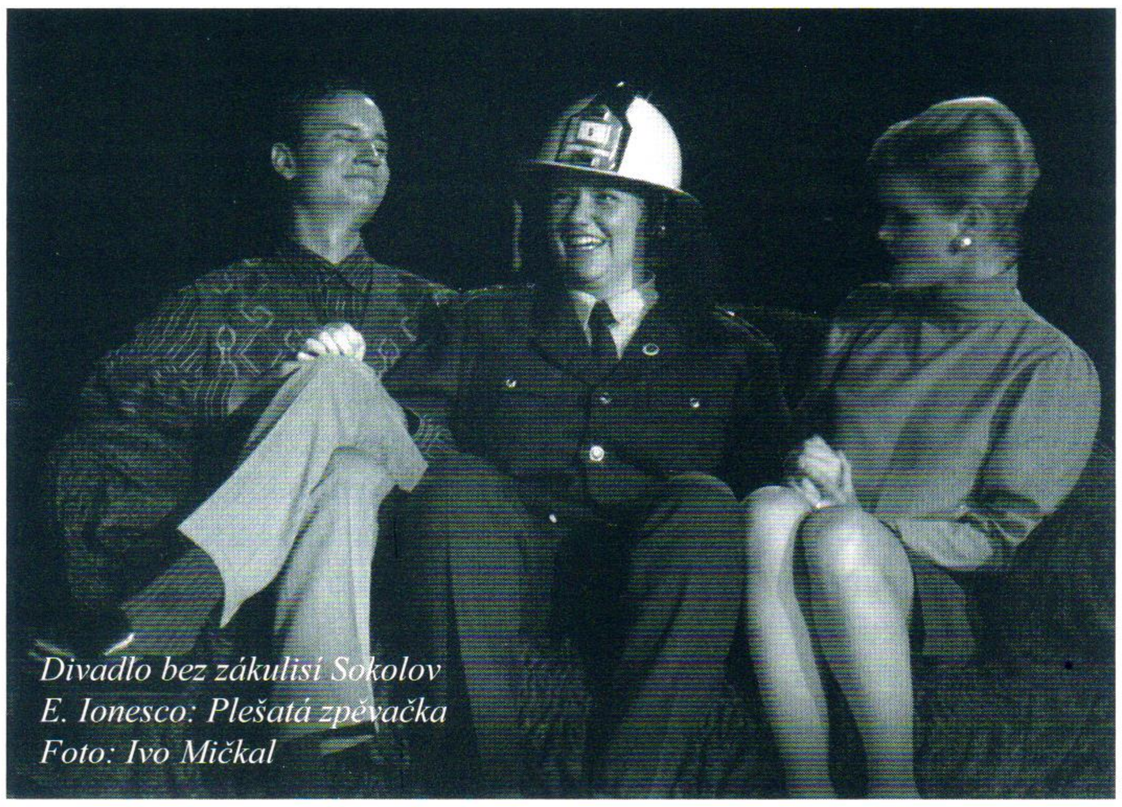

Divadlo bez zákulisí Sokolov
E. Ionesco: Plešatá zpěvačka
Foto: Ivo Mičkal

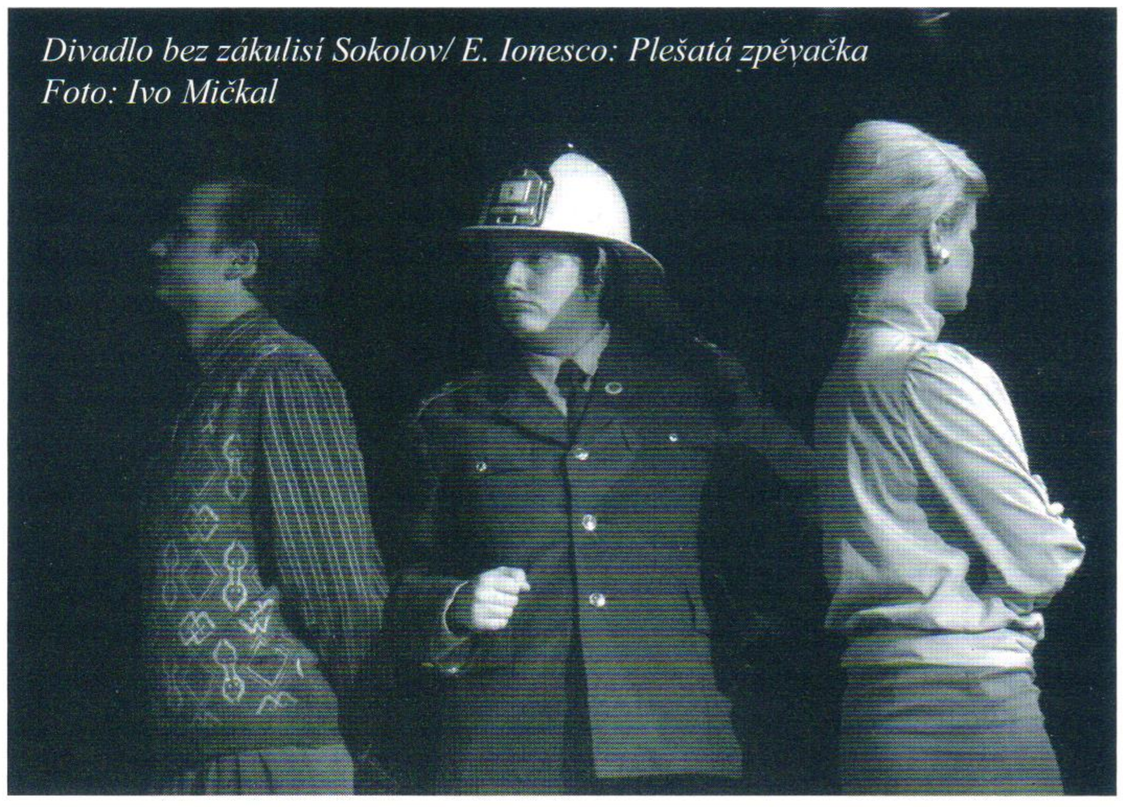

Divadlo bez zákulisí Sokolov/ E. Ionesco: Plešatá zpěvačka
Foto: Ivo Mičkal

Divadlo Prádelna Rosice
Pavel Strašák: MISIONÁŘI

Inscenácia, či presnejšie pokus o študentský kabaret sa spočiatku tvárila ako správa o ľudstve koncipovaná ako show. Aj keď býva milým zvykom odpúšťať študentskému divadlu väčšinou aj neodpustiteľné, musí byť nedostatok profesných skúseností a zručností nahradený aspoň svojským, obrazoboreckým, vtipným videním prezentovaného problému, absencia hereckej techniky vloženou energiou. Všeličo sa dá prepáčiť, ak to je nekompromisné, drzé, zábavné, milé, aby si zaslúžilí pamätníci v hľadisku mohli zaspomínať na časy, keď oni boli ešte nekompromisnejší, drzejší, zábavnejší a milší a keď majú generační rovesníci tvorcov pocit, že to tým fosíliám teraz nakladajú aj za nich.

Môžem ešte tolerovať, že si správu o „stave človeka" skoncipovali pravdepodobne len na základe toho, na čo si matne počas skúšok pospomínali zo stredoškolského učiva a že veľmi náhodne a nekoncepčne (z hľadiska výstavby východiskového textu) ich pozliepali do záhadného tvaru poprekladaného nepochopiteľne trápnou zápletkou o utečenom väzňovi vydávajúcom sa za ženu. Nuž čo, študentské divadlo, licencia poetica. Dokážem tolerovať aj absenciu herectva, to takisto forma dovoľuje, vo zvýšenej miere som sa začal potiť pri spievaných pasážach a pokusoch o poéziu. Vážnejšie problémy sa pre mňa však začali pri pôrode, keď sa z „javiskového zázraku" vystrčili chlpaté mužské nohy a zo škáry medzi nimi vytŕčala hlava bábiky, aby bola po miernych problémoch porodená v slušivých šatočkách telovej farby a bez pupočnej šnúry. Bolo to včase, keď sa show o ľudstve už dávno bola premenila na zmätenú správu o vzťahu tvorcov k ženám, dievčatám, sexu, sexu a sexu. Bolo to včase, keď sa nadhľad z úvodu (trvajúci asi desať minút) dávno stratil v čiernej diere (štrbine), ktorá postupne pohltila nielen celú inscenáciu, ale aj samotných tvorcov. Trasú sa mi klávesy, ale aj toto som ochotný prepáčiť, veď viete – študentské divadlo.

Čo však nemienim tolerovať v žiadnom prípade, je absencia pôvodného humoru a nadhľadu nad sebou a v tom prípade aj nad témou, pretože jedným z najzákladnejších znakov študentského divadla je fakt, že nakoniec sú implicitnou témou samotní tvorcovia. Je mi to ľúto, ale bolo to bezzubé, neinvenčné a duševne upotené.

Karol Horváth

Nezávislé divadelní společenství TYAN Plzeň
Roman Sikora: ANTIGONA: ODJEZD! (Smetení Antigony)

Jen co utichly diskuze o Antigoně levického souboru, už tu máme Antigonu č. 2 plzeňského nezávislého divadelního společenství TYAN. A pokud jsme se v diskuzích o slovenské Antigoně pracně dobírali toho, o čem vlastně byla a jak souvisela s řeckým mýtem i Sofoklovou tragédií, můžeme na tuto diskuzi okamžitě navázat. Hra Romana Sikory, oceněná v soutěži o původní dramatický text Nadace Alfréda Radoka za rok 1997, nám ale situaci rozhodně neulehčí, ba spíše naopak. Pracuje totiž s mýtem o prokletí Oidipova rodu natolik volně, že v něm i zkušenější divák snadno zabloudí. Sikora svobodně přepisuje fakta daná mýtem, takže v jeho verzi Oidipus zahyne atentátem zosnovaným synem Polyneikem, který zastřelí svého otce i bratra Eteokla a sám poté zemře (je ponechán zemřít?) na následky zranění, přičemž policista, který ho postřelil, je vyznamenán. Oidipův švagr Kreon obratně využil situace pro strmý start své politické kariéry. Antigona spí s Kreontem i Haimonem, jehož miluje její sestra Isména. K té ostatně pojí Antigonu zjevný lesbický vztah. Sikorova Antigona je politicko-erotická „cool" o zhnusení světem, kterému by pomohl „funkční vypínač" a v němž „jediným milosrdenstvím je smrt."

Inscenace plzeňského souboru začíná před divadlem, kde se hraje prolog (ve skutečnosti tuším 10. obraz Sikorovy Antigony nazvaný Strom života) o Iásonovi a Médeie. Už zde je zřejmé, že nejde o mýtus, ale pouze využití (zneužití?) jeho fakt, vytržených z jeho kontextu a spojených do nové tematické vazby - Medeia brutálně (i v loutkové podobě) znásilňovaná Iásonem mu rodí děti, které vzápětí zabíjí - nikoli jako akt pomsty zhrze-

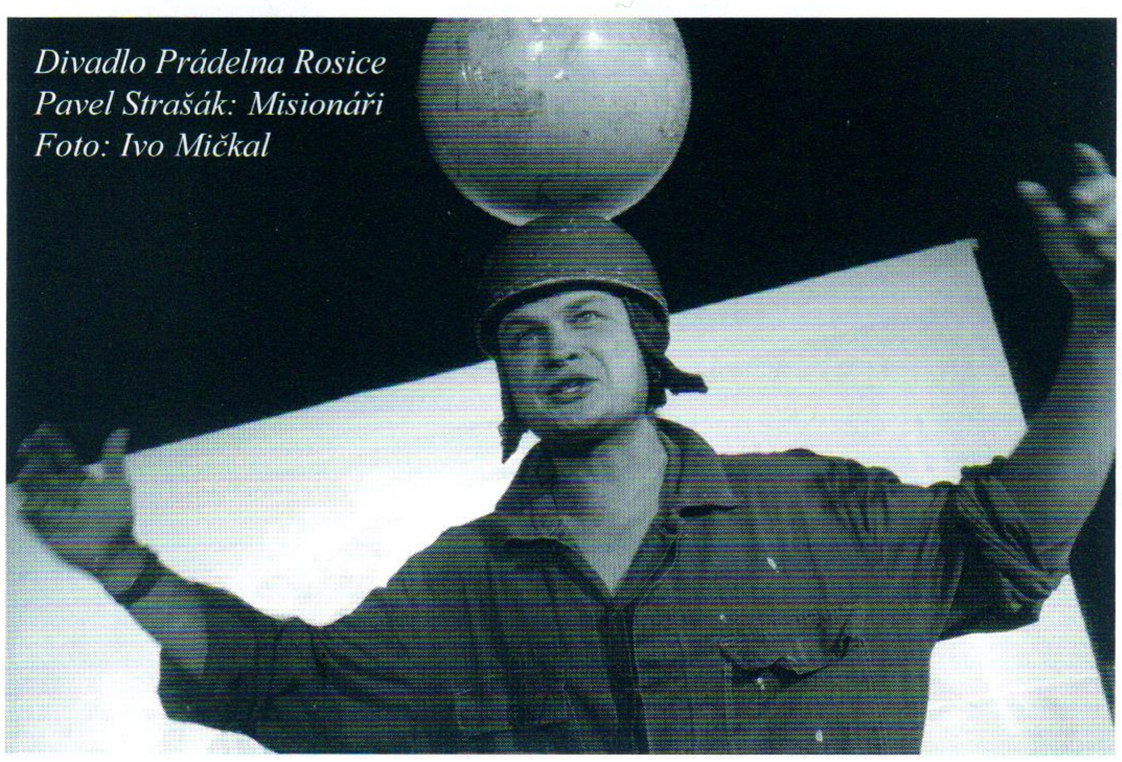

Divadlo Prádelna Rosice
Pavel Strašák: Misionáři
Foto: Ivo Mičkal

DS Tyan Plzeň
R. Sikora: Antigona: Odjezd!
Foto: Ivo Mičkal

né milenky, ale z odporu k samotnému aktu plození a k mužskému rodu vůbec. Toto téma přejímá i lesbická Antigona, pro niž muži jsou jen „funkčními automaty na hamburgery" a spílá jim dalšími nelichotivými výrazy. Láska neexistuje, jen Antigonina oprávněná obava, že se „ztratí ve své nenávisti". Když v závěru přijímá smrt z rukou své sestry, je to jediné možné naplnění její erotické a v širším smyslu i životní filozofie.

Plzeňská inscenace je po formální stránce velmi bohatě strukturovaná, takže až překračuje hranice „chudého" amatérského divadla směrem k profesionálním scénám. Je ostatně příznačné, že profesionální inscenace téhož textu, kterou jsem viděla v libereckém Malém divadle v provedení činoherního souboru Divadla F. X. Šaldy, na sebe poutala pozornost také především svým technickým a scénografickým řešením, i v ní převažovalo perfektní zvládnutí formy nad obsahovým naplněním. TYAN pracuje umně s projekcí a to jak „reálnou", tak i virtuálně metamorfovanou, bohatým zvukovým plánem, nápaditě využitým videem - Antigona promlouvající z televizní obrazovky prokládaná fotbalem, televizní soutěží či telenovelou je kontrapunktickým vršením významů, je tu dále i funkční sprcha a v ní nahé dívčí tělo, oheň atd. a vše dohromady tvoří umně prokomponovaný celek, který trochu válcuje hereckou složku představení. Z té ční hereckou suverenitou Antigona Evy Ichové ml., výkon pro mne naprosto profesionální, nicméně i ostatní herci naplňují podle svých schopností na poměrně vysoké úrovni postavy v mezích výrazné zkratky. Je to představení, které si volbou textu i prostředků položilo laťku vysoko, ale neskončilo v písku pod ní. Zbývá otázka, zda to nebyl skok až příliš artistní. Budiž ale řečeno, že se Sikorovým textem si o mnoho lépe neporadil ani profesionální soubor libereckého divadla. ***Radmila Hrdinová***

U.s. Triarius Česká Třebová
Alexander Ivanovič Vvěděnskij:
VÁNOCE U IVANOVOVÝCH

Alexander Ivanovič Vvedenskij je známy hlavne ako básnik a člen skupiny OBERIU (Objedinenie reaľnogo iskusstva), v ktorom boli okrem neho aj Zabolockij, Charms a Kočetkov.

Keď dopísal divadelnú hru, ktorá predznamenala absurdnú drámu, Jolka u Ivanovych – Vianoce u Ivanovovcov, bolo na hodinách naľavo od dverí sedem hodín večer. Rok 1938. Autorovi zostávali ešte tri roky života. Postavy hry už boli mŕtve.

Vvedenskij síce napísal divadelnú hru (pjesu), ktorá je právom radená do predvoja absurdnej dramatiky, ale zároveň napísal hru so zreteľnou logickou štruktúrou, dokonca niečo, čo by sme mohli považovať za hru s kriminálnou zápletkou.

Nič z toho však nebolo na javisku Jiráskovho divadla v interpretácii DS u.s. TRIARIUS z Českej Třebovej odsledovateľné. Miestami až do tej miery, že je pre mňa záhadou, prečo uviedli Alexandra Vvedenského ako autora hry.

Pripísaná postava moderátora nám možno mala uľahčiť orientáciu v texte, ale bola natoľko dobre štylizovaná v duchu moderátorov ľubovoľného súkromného rádia, že nám divadelný moderátor presne podľa svojich vzorov ponúkal syntakticky aj štylisticky neregulérne vety, ktoré namiesto toho, aby napĺňali komunikáciu, iba vypĺňali čas.

Po celkom zrozumiteľnom predstavení jednotlivých postáv, ktorým nebol na rozdiel od originálu uvedený vek (od jedného do osemdesiatdva rokov) a ktoré ma hneď kratučkými hereckými kreáciami presvedčili, že dnes to nebude o charakteroch, ani o typoch, ba ani o figúrkach, sa rozpútal vcelku slušný divadelný chaos. To znamená, že na scéne z lešenárskych trubiek, troch veľkých kovových (?) tubusov a ohyzdného stromčeka zaveseného dole špicom boli postavy hry chvíľu hrané cez znaky bábok (presnejšie bábik) so zreteľnou absenciou akejkoľvek skúsenosti vo vedení bábok, ale zároveň aj ich vodičmi, aby sa na ne vzápätí zabudlo. Potom nastúpil free style. Snažil som sa, ale veľmi rýchle som stratil prehľad nielen o tom, kto práve aký typ herectva používa (zjednocujúca bola úprimná snaha, ale žiaľ aj zjavná neskúsenosť a nepripravenosť predovšetkým zo strany režijného vedenia hercov, čo je často typickým znakom kolektívnej, teda žiadnej naozajstnej réžie). O chvíľu som mal zmätok aj v tom, kto práve akú postavu hrá a teda aj v tom, čo sa vlastne na javisku deje a v akom je to vzťahu k tomu, čo sa před chvíľou dodialo.

Rád uverím, že divadelníci z Českej Třebovej si Vvedenského hru prečítali, analyzovali, dlho o nej diskutovali a potom stvorili inscenačný tvar, ktorý som mal vidieť. Neviem, kde ho nechali, lebo ja som videl chaos, ktorý ma ani nehaluzil, ani nenahneval, iba nudil. ***Karol Horváth***

Českotřebovský Triarius a Vánoce u Ivanovových. Exhibice patologických individuí? Schválnost? Nikoliv, přátelé. Zkouška z tolerance. Na Hronově dosud nejdrsněji zvěstovaná zpráva zespoda o vykloubenosti hodnot, kterou svým mlčením nejen připouštíme, ale zároveň iniciujeme. Artikulováno s bezohledností velmi hrubozrnnou, v lecčems neumělou a diskutabilní, ale A R T I K U L O V Á N O ! Zaplaťpámbu za ty dary. Zalézt do estétství je neskonale jednodušší. Málokdy je soubor ochoten ve jménu snahy o výpověď spáchat téměř vědomé harakiri. Howgh. ***Josef Tejkl***

Divadlo Jesličky ZUŠ Na Střezině Hradec Králové
Wendy Cope, Ema Zámečníková:
ZATRACENÝ CHLAPI

Básnířka Wendy Cope není Američanka, jak je příkladně uvedeno v recenzích v AS, nebo v programu J.H. Narodila se roku 1945 v hrabství Kent v Anglii, kde stále žije a tvoří, a pouze od Americké literární akademie obdržela cenu za humornou poezii. /.../ U nás se s touto pozoruhodnou básnířkou můžeme setkat ve výběru, nazvaném podle jedné básně, „Zatracený chlapi".

Musím přiznat, že když se mi před časem dostala do rukou útlá knížečka, cirka o třiceti básních, překvapila mne její prostá srozumitelnost a převaha humorných básní vypovídajících o tom, jak je život občas hrozný, a jak špatně mnohdy končí milostné vztahy narážející na koloběh každodennosti. Jedná se o verše plné laskavé ironie, často však pojednávající s neotřelou lehkostí i o věcech vážných a důležitých, osobně prožitých. Básně Wendy Cope patří k těm, ke kterým se člověk vracívá, které vyhledává, když je mu úzko ze života, když potřebuje povzbuzení a znovunabytí nadhledu.

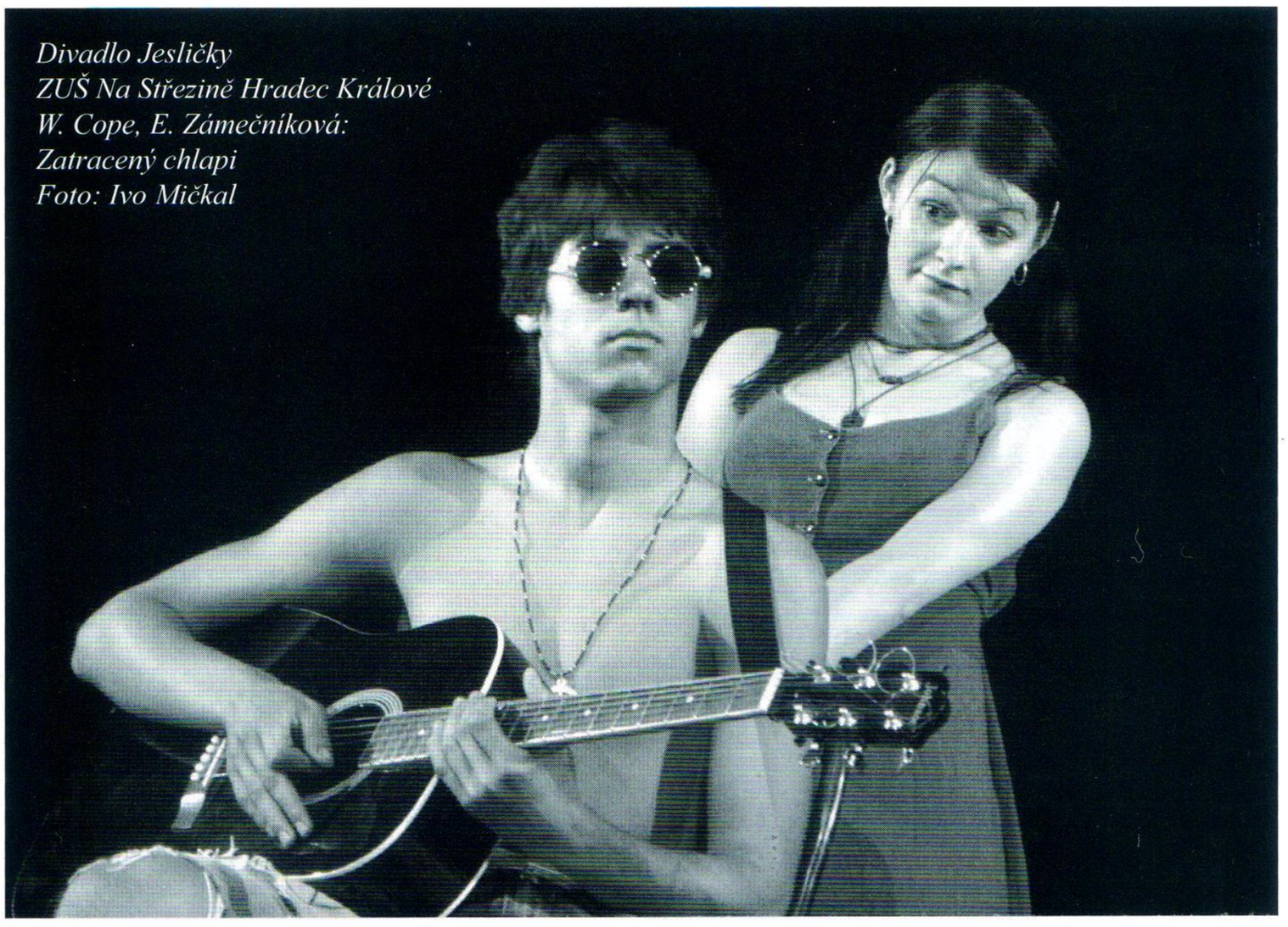

Divadlo Jesličky
ZUŠ Na Střezině Hradec Králové
W. Cope, E. Zámečníková:
Zatracený chlapi
Foto: Ivo Mičkal

„Den, kdy ji opustil, byl strašný - / celý večer hrozně trpěla. / Že odešel on, nebyl problém, / ale vývrtka taky zmizela.“ Když jsem tyto verše četla, často jsem se v jejích ironiích a kajícné moudrosti nacházela. Vnímala jsem je velmi subjektivně a bavila se jejich významy. Snad právě proto jsem si kladla otázku, zda taková, až osobní poezie, je přenosná na jeviště. A kupodivu, zadařilo se! Vlastně, proč kupodivu, když se scénického zpracování ujala zkušená Ema Zámečníková. A protože Wendy Cope je představitelkou dámské poezie, tedy ženského postoje k mužům, k lásce a k životu, zvolila Ema jako zprostředkovatelky veršů tři dívky ve vztahu k postavě muže. Tím jim umožnila zaujmout postoj, který je do hlediště přenášen jako osobní výpověď. A ona to výpověď je: upřímná a lidská, natolik bezprostřední a samozřejmá, že ji divák ochotně přijímá. Přes rampu bylo cítit skoro hmatatelné souznění. Z jeviště zaznával humor i smutek, zklamání, něha i agrese, vše patřící jedné osobnosti a přece všeobecné. Jako by se v řádu básní Wendy Cope na jevišti rodila autorská poezie. Jsem moc ráda, že mé možné obavy se rozplynuly do úsměvu. ***Marie Kotizová***

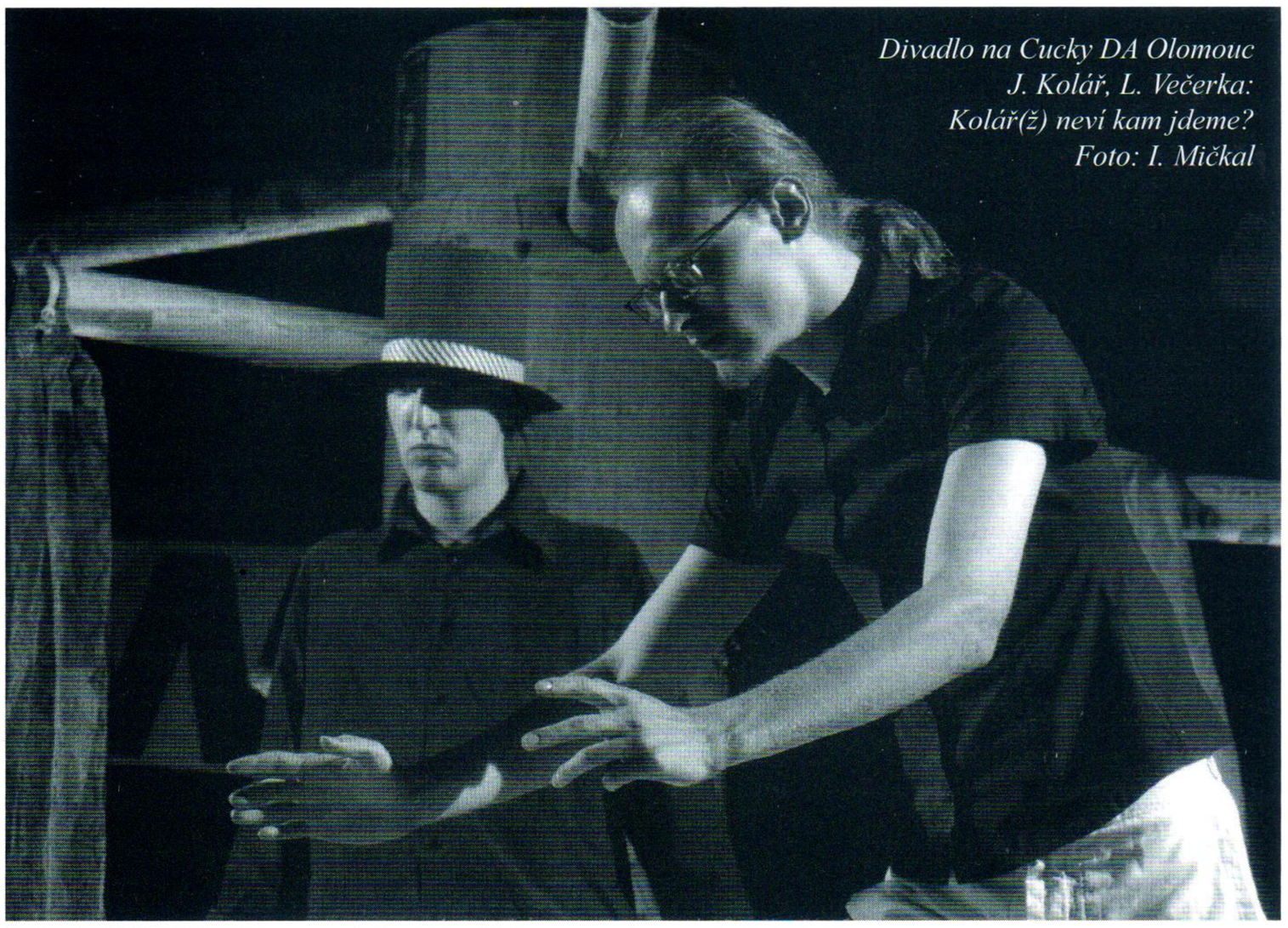

Divadlo na Cucky DA Olomouc
J. Kolář, L. Večerka:
Kolář(ž) neví kam jdeme?
Foto: I. Mičkal

Divadlo na Cucky Domu armády Olomouc
Jiří Kolář, Lukáš Večerka:
KOLÁŘ(Ž) NEVÍ KAM JDEME?

Snaha Divadla na Cucky Domu armády Olomouc o zdivadelnění básní Jiřího Koláře je jistě úctyhodná. Vždyť čteme-li si Kolářovy básně z toho období jeho tvorby, kdy se rozhodl opustit tradiční formy básnického textu a vydával se na cestu prolínání básnického slova a výtvarného artefaktu – a právě z tohoto období vybrané texty jsou - , uvědomujeme si, jak nelehký si dali úkol. Texty jsou experimentální, někdy jdoucí až jakoby na samu hranici možnosti je vůbec realizovat mluveným slovem. Volají po stejně experimentální jevištní kreativitě, která by jejich využití k jevištní výpovědi odůvodnila.

Olomoučtí nacházejí formu naznačení příběhu dvou manželských dvojic, dvojice v barvě černé a dvojice v barvě bílé, žijících vedle sebe v pokojích také těchto stejných barev, osudy manželů pak pevnou rukou řídí postava v černobílém klobouku, demiurg, personifikovaný Osud. V centru scény je jakási postel, pokrytá bílými papíry, vzadu za ní stejně výtvarně stylizovaný strom, jehož „kůra“ a „listí“ jsou tvořeny povrchem ze slovy potištěného papíru. Staticky dekorativně na mne pak působily na horizontu rozmístěná černá písmena na bílých čtvercích. Demiurg postavy vodí, diriguje je, pohybuje s nimi jako s loutkami... Tak vznikají manželské nesváry, nevěry, výměny partnerů, kteří tak postupně promísí barvy svých oblečení... Vše dospěje k sebevraždě jedné z žen. Muž, který ji miloval se pak poprvé odmítne nechat manipulovat Osudem a postaví se mu.

Aktéři v průběhu tohoto příběhu některé texty využívají k vzájemnému jednání, někdy k popisu situací, někdy k vystižení dané emoce. Zvukově jejich projev podbarvuje a rytmizuje jednoduchá hra na klavír.

Soubor tímto způsobem dospívá ke tvaru, který bychom mohli nazývat divadlem poezie. Avšak to nejdůležitější, zážitek diváka, pramenící z obcování s poetickými kvalitami, se jaksi, alespoň u mne, nekonal. Bohužel, protože, jak už jsem řekl, jde o poměrně propracované jevištní dílko, jehož jevištní kompozice tak, jak jsme ji mohli sledovat, se však často míjela s tím nejdůležitějším, tedy s básnickými kvalitami Kolářových textů. Snad, že se vždy nepodařilo nalézt skutečně adekvátní jevištní formu, ale jistě pak proto, že soubor po stránce interpretační zůstal svému dílku mnoho dlužen. Mnoho textů zapadalo, projev herců postrádal patřičnou přesvědčivost, vzájemné jednání se tak měnilo jen v chladná schémata, někdy zas převládl prázdný pathos. Tedy pro mne pokus velmi sympatický, který ale došel jen do poloviny své cesty. ***Aleš Bergman***

Rádobydivadlo Klapý
Na motivy scénáře Ingmara Bergmana Podzimní sonáta:
TAKOVÁ PODIVNÁ KOMBINACE CITŮ

Dráma (diskurz) o láske ... túžbe, frustrácii, o potrebe ľudského kontaktu, nenávisti, o spomienkach, o živote úspešnom a napriek tomu márnom. O zraneniach starých i nových, o hneve a výčitkách, o smrti i zrode života, o jeho trvaní i o tom, že žiť se musí.

Hrať Bergmanovú sonátu o tom všetkom, navyše po všeobecnej známosti filmu, nie je jednoduché. Ba mimoriadne náročné a može si to dovoliť ten súbor, ktorý ma tri nadpriemerné herečky. Režisér Ladislav Valeš ich v zásade mal. Určite na rámce amatérského divadla. Helena Lenky Šťastnej je výkon parádny, citlivý a utrafený v miere. Eva Veroniky Týcovej má odvahu vyzerať na javisku škaredo a dispozíciu k psychologickému ponoru. Šťastlivo sa vyhla opisnosti, prepjatosti a dokázala svoju postavu gradovať. Charlotte Evy Kodešovej je dostatočne mondénna, dostatočne studená ale črtaná nie príliš diferencovanými prostriedkami. Bergmanov text ponúka širšiu škálu možností. Nicméně táto trojica vytvorila inscenáciu pomerne sugestivnú, vnútorne štrukturovanú. Pánská časť súboru solidne sekundovala.

V inscenácii je, pravdaže, celý rad miest problémových a problematických, ktorým chýbá hlbšia motivácia konania (napr. situácia líčenia, klavírnej hry, mechanicky riešených svetelných premien a príchodov či odchodov zo situácií).

Cenné je, že inscenácia Rádobydivadla Klapý nezabieha k larmoyantnosti (plačtivosti), sentimentu a dojímavosti, že si zachovala čosi severskej drsnosti, atmosféry - ľudskej i prírodnej. Ba režisér vytvoril pomerne konzistentný javiskový tvar a svojich hercov viedol po cestách psychologickej skratky, ktorá dokázala vytvoriť zaujimavý duševno-morálny strip-tease.

Nejzávažnějším problémom inscenácie je jej bodka, pointa, keď Charlotte odsadí poslednú vetu Evinho listu „Nesmí byť pozdě!“ A Evinu nerealizovateľnú nádej premení na jásavý, umele optimistický transparent, ktorý ide proti zmyslu hry a inscenácie. V týchto Bergmanových príbehoch niet už návratu, šťastia, optimizmu, dejového pozitivizmu. Otvorený autorov koniec tak zmenili na didaktický a falošný. ***Vladimír Štefko***

Výběr z recenzí a reflexí inscenací uveřejněných ve Zpravodajích JH 2004
připravil ***Milan Strotzer***

BYLY JSME POPRVÉ V HRONOVĚ

Přestože jsme nikdy nebyly členkami žádného divadelního souboru a ani za sebou nemáme žádnou velkou zkušenost s dramatickou výchovou ve škole, podlehly jsme nabídce zúčastnit se Jiráskova Hronova. Ze začátku tu jistě byl strach, že neumíme hrát a že tam budeme k ničemu, ale všichni nás ujišťovali, že to nevadí, že žádné scénky nikde nebudeme muset hrát a že to nemusí být na škodu. Hlavním důvodem, proč jsme nakonec odjely, byla lákavá nabídka divadelních představení.

Cesta do Hronova pro nás byla velkým dobrodružstvím. Protože jsme z jihu Čech, musely jsme přejet prakticky celou Českou republiku. A to pro nás, „amatéry", nebylo nic snadného. Vše ale proběhlo, jak mělo a my jsme vystupovaly spolu s ostatními účastníky na zastávce HRONOV. Následovalo ubytování, přihlášení, seznámení s panem lektorem Františkem Laurinem a první noc na „zemi" (dalo se to vydržet).

Když jsme druhý den dorazily na seminář, s hrůzou jsme zjistily, že kromě nás dvou a ještě jedné holky mají všichni nějaké zkušenosti s divadlem. Jak se později ukázalo, nebyl to jediný problém. Horší situace nastala, když jsme měly každý sám zahrát na dané téma nějakou scénku. „Pane Bože, to snad nemyslí vážně," otočila se na mě s hrůzou v očích Bára. Úplně mi ta slova vzala z pusy. Seděly jsme tam jak zařezané a doufaly, že si nás nikdo nevšimne. Ani nevíme, jak jsme si to mohly myslet, protože jsme tím na sebe poutaly ještě větší pozornost.

Po dalších dnech práce v semináři jsme zjistily, že scénky vlastně nejsou nic neobvyklého, a proto jsme naši snahu se co nejméně zviditelňovat vzdaly a plně se „odevzdaly divadlu." Kdyby nás někdo od nás ze školy viděl, jak si tam hrajeme na divadelnice, jak pozorujeme imaginárního holuba, nebo jak musíme někomu vyznávat lásku slovy „blablabla", tak by se asi musel smát. Po prvním výstupu jsme si říkaly: „To nějak přežijeme a až sem pojedeme příští rok, tak už bez semináře". Jojo, to jsme si říkaly. Po pěti dnech jsme se ale skamarádily skoro s celým seminářem a už to nebyla ta otrava, ale příjemný pobyt se spoustou nových zkušeností. A do toho počítáme i ty divadelní. Seminář se přehoupl přes všechen ostych a dokonce jsme se my dvě už vůbec nestyděly a ani nebyly nervózní, což se dá považovat za velký úspěch a přínos do budoucna.

Poslední den našeho pobytu v Hronově jsme s překvapením pocítily, že se nám vlastně nechce moc domů, že aktivní divadelní zkušenosti, kterých jsme se na začátku tak obávaly, nám vlastně vůbec neuškodily, ba naopak. Že „pasivní" návštěva divadla je vlastně málo a není nad to vyzkoušet si, jak HRÁT. Protože „hrát" na divadle i v životě není vlastně vůbec jednoduché.

Anna Kohoutová a Barbora Fraňková

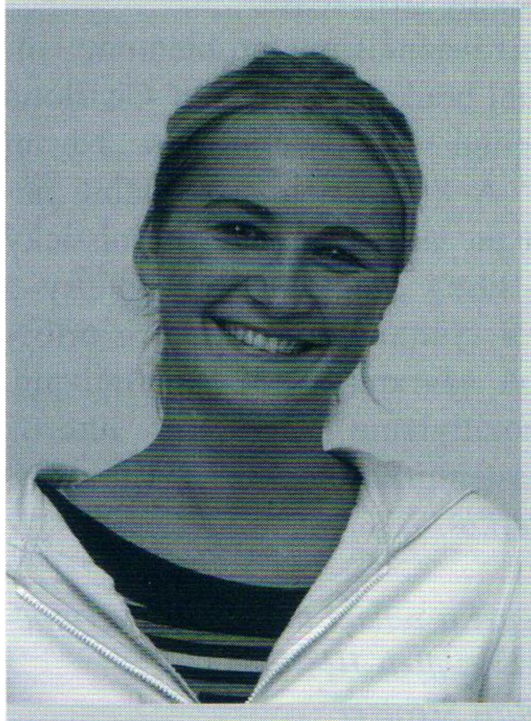

Anička Kohoutová. Foto: I. Mičkal.

Bára Fraňková. Foto: I. Mičkal.

NÁŠ PRVNÍ JIRÁSKŮV HRONOV ANEB ZA ROK NA SHLEDANOU

Je čtvrtek 5.8.2004 po poledni. Sestra na mě čeká na nádraží; má nabaleno a z dálky vypadá spíš jako krosna s nožičkama. Kupujeme si lístek a vydáváme se na bezmála pětihodinovou pouť vlakem a autobusem z Tábora na Hronov. Povídáme si, takže cesta kupodivu uteče jako nic a Terezka se dokonce zapomene bát, že na místo nedorazíme.

Krátce po příjezdu zjišťujeme, že Hronov je městečko jen o trochu „větší než malé" a že odkudkoli kamkoli se dá dojít pěšky zhruba za dvacet minut. Potvrzuje nám to i první cesta na Zbečník, kam nás posílají organizátorky, a kde budeme deset dní sdílet nocleh s ostatními divadelníky. Ještě než vystojíme frontu u registrace, přesvědčí nás vůkol se zdravící staří známí, že neoficiálním pozdravem je tu kamarádská pusa.

V tělocvičně na Zbečníku máme tak akorát čas vybalit, dopravit se zpátky do centra, povečeřet a rychle zamířit do sálu Josefa Čapka. Tam všechny shromážděné s humorem vítá programový vedoucí K(n)MD PhDr. Milan Strotzer, podává úvodní informace a představuje organizátory a lektory divadelních seminářů. Poté vypukne řízený chaos a lektoři svolávají své ovečky ke krátkým schůzkám, které naznačí, že se máme nač těšit. První noc jdeme spát brzy, tedy před půlnocí, a jen tušíme, že jde nejspíš o výjimku.

Pátek s Terezkou zahajujeme ranním pátráním po vhodném podniku pro snídani a padne nám do oka cukrárna se zahrádkou, kde provozuje praxi místní učiliště, a která nabízí obsluhu milou a ceny lidové. Cukrárna se příhodně nachází naproti škole, kde probíhají naše semináře, tudíž se i v průběhu dne stává často navštěvovaným místem pro doplnění kalorií.

Po snídani mířím za režií do semináře „R" (Režie-Dramaturgie-Herectví) a Terezka cupitá pilovat jevištní řeč do „J2".

Moji lektoři, Majka a Vladimír (Mgr. Marie Kotisová a Mgr. Vladimír Zajíc), se od začátku projeví nejen jako profesionálové znalí věci, ale zároveň jako příjemní a vstřícní lidé, mezi nimiž to jiskří, a kteří jsou přes léta praxe a zkušeností stále zamilovaní do divadla (no, řekněte, kdo si s vámi ve svém volném čase bude každodenně do dvou ráno povídat o představeních?).

První den v „eRku" věnujeme seznamování, převážně prostřednictvím rozhovorů a her s metaforami, neboť sami tušíme, jak je důležité se poznat, abychom věděli, co od sebe navzájem můžeme v našich budoucích „funkcích" očekávat. Tato fáze proběhne překvapivě rychle a účinně, takže během dvou dnů fungujeme jako dobře sehraný tým.

I Terezka mi na obědě nadšeně referuje o kladných zážitcích z prvního dopoledne v „J2" a básní o „jejich Jardovi" (míněn lektor Mgr. Jaroslav Kodeš).

Semináře v pátek pokračují i odpoledne a večer se těšíme na první představení. V parku na otevřené scéně nás v podání studentů činohry DAMU uchvátí svou precizností a pohádkovostí Sen noci svatojánské natolik, že skoro nevnímáme chlad a obdivujeme otužilost zmáčených herců; vodní jezírko stejně jako své herecké umění využijí dokonale. Po závěrečném potlesku pomalu odcházíme se Shakespearem v hlavách ulehnout do spacáků. Další dny již mají denní režim téměř shodný: od 9 do 13 hodin probíhají semináře, následuje oběd v jídelně, poté od 14 hodin Kritický klub a odpoledne až do noci se se hraje 3-5 představení; v mezičase je prostor pro večeři. Po skončení programu se většina účastníků ještě přesouvá do restaurací či parku. Naše „eRko" pravidelně tvoří „kolečko" v trávě

pod smrkem u Tritonu a do ranních hodin popíjí, pojídá znamenitě kořeněný sýr či olivy a debatuje o zhlédnutých představeních. Terezka dává přednost volné zábavě u vína a kytary se svým seminářem.

Během týdne se v „eRku" nejprve prokousáváme Gogolovou Ženitbou, odhalujeme témata a motivace, rozebíráme situace, vymýšlíme výklady a přeme se, co je v duchu textu, a co proti němu. Po třech dnech se dělíme na tři nezávislé skupiny, které mají vždy po jednom dramaturgovi, dvou režisérech a třech hercích, a pracujeme na svých interpretacích jedné krátké scény ze Ženitby. Jde nám hlavně o poznání procesu převodu dramatického textu na jeviště, ale nakonec se všem skupinám podaří dospět až ke tvaru prezentovatelnému před zájemci. Pro zpestření děláme společně pod vedením Majky herecká a režijní cvičení, Vladimír si bere na starost dramaturgy a pracují s ukázkami dalších textů.

Terezku vídám převážně v pauzách mezi jednotlivými body festivalového programu a když zrovna nesyčí nebo si neopakuje jazykolamy či říkanky, píše pohledy a vykládá, jak bude i doma trénovat jevištní řeč se špuntem v puse. Připadá mi to jako ohromný nápad. Čtvrtý den se do místní atmosféry noříme tak mocně, že si přestáváme uvědomovat, jak vypadá realita mimo Hronov. Lid divadelní je přátelský a prakticky s kýmkoliv se můžeme dát do řeči; třeba přímo na ulici. Ceny jakoby si ještě pamatovaly dobu před dvaceti lety. Počasí je festivalově slunné a nikdo se za ničím nepachtí. Před výtečnou noční „rakvičkárnou", Domovní requiem, už si s Terezkou připadáme jako opilí a bláznivě se smějeme „odhalení", že za naši povznesenou náladu může kreslený maskot festivalu, kterému důvěrně říkáme Kašpárek (pozor, čím víckrát ho potkáte, tím víc Kašpárků máte v krvi!). S přibývajícím počtem dní se v nás střádá latentní únava, takže k regeneraci využíváme nejen pauz, ale též částí některých představení. Kombinace náročnosti či rozvleklosti jinak zajímavých inscenací, horšího větrání a vyšších teplot v sálech (zejména v sokolovně) nás záhy přivede ke zjištění, že odejít tiše z představení není na festivalu až tak velký prohřešek (ostatně nedělat ve zmíněných podmínkách u devadesátiminutového kusu přestávku také není zrovna vstřícné gesto vůči divákům).

Zajímavý vývoj má v průběhu týdne odpolední Kritický klub (K2). Na prvním setkání se zdá, že skupina lektorů v čele s prof. Janem Císařem se hodlá víceméně uvelebit v roli autorit, od nichž pouze vyslechneme rozbory inscenací; o konfrontaci není na konci v plénu valný zájem. Hned druhý den je však pohotově opuštěno původní schéma patnáctiminutových příspěvků přednesených vždy jedním z lektorů, ale hovoří se o představeních postupně, bez striktního časového omezení, systémem příspěvek plus diskuze. Lektoři postupem času ubírají na jednoznačnosti svých závěrů, vzájemně se doplňují a přidávají na humoru, což vede k uvolnění atmosféry a zapojení čím dál většího počtu diskutujících.

Přehlídka zvolna spěje k závěru. Máme v nohách několik kilometrů nachozených mezi divadelními sály, sokolovnou, cukrárnou, školou, restauracemi, tělocvičnou, parky a hřbitovem. V naší paměti jsou zapsány zážitky z více než pětadvaceti inscenací. Navštívili jsme přetechnizovanou společnost dle J. Verna, s Impériem vrátili uhlo (přes potíže s klíči od rakety), putovali s Pastýřkou k dubnu, zdolali Snieżku z české i polské strany, provedli Přelet nad kukaččím hnízdem, nezískali Manžela na inzerát, stali se princeznami jako oba Mrkvajzníci, zaslechli, jak řekla Antigona: Odjezd! a tak dále. Drtivá většina představení stála za vidění a pouze jedno připomínalo spíše pokus o vyhnání diváků ze sálu.

Poslední den přehlídky je počasí sentimentální a crčí na nás voda shůry. Ještě úspěšně absolvujeme závěrečné zkrácené semináře s ukázkami naší práce a rozloučíme se. Potkávám Terezku před Jiráskovým divadlem; má v očích pár kapek z ranního deště. Dojdeme na nádraží a připadá nám podivně tiché a pusté.

Nasedáme do vlaku a krajina se pomalu dává do pohybu. Hro-nov-hro-nov, hro-nov-hro-nov, drncají pod námi koleje. Za rok opět na shledanou, stihnu si ještě pomyslet, než Terezka naposledy zamává z okna.

Petr Toman

UDÁL SE ZÁZRAK

Letošní pestrou nabídku seminářů Jiráskova Hronova obohatila i dílna označená písmenem R jako Režie – herectví – dramaturgie, kterou vedla zkušená a sehraná lektorská dvojice Marie Kotisová a Vladimír Zajíc. Seminář frekventanty nadchnul natolik, že se rozhodli v práci na Gogolově Ženitbě pokračovat.

Co bylo hlavním smyslem a náplní vašeho semináře?

M.K.: Podtitul semináře **R** byl: *Od slova k jevištnímu tvaru.* Tedy smyslem semináře bylo ukázat rozdíl mezi slovem psaným, mluveným a hraným. Od dramaturgie přes režii a herectví k inscenaci. Jednoduchý důkaz v praxi, jak dramaturgie, režie a herectví jsou pro zdar věci neoddělitelné a rovnocenné.

V.Z.: Jen a jen to, co bylo nabízeno v propozicích. Tedy provázanost mezi dramaturgii, režií, herectvím, a scénografií. Jak zapsaný text, který poskytuje více interpretací, přečíst se všemi významy a konotacemi, potom zvolit výklad, prověřit jeho životaschopnost, a nakonec jej oživit. Jinak řečeno, jak jazyk literatury, psaný text, převést do jazyka divadla, do podoby vizuální a auditivní, schopné přes situaci komunikovat s divákem.

Marie Kotisová. Foto: I. Mičkal.

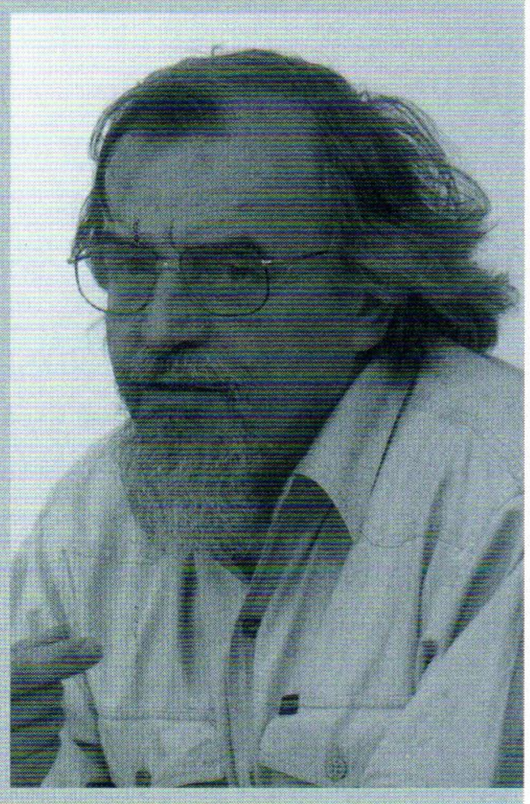

Mgr. Vladimír Zajíc. Foto: I. Mičkal.

Jak konkrétně výuka probíhala?

M.K.: Na počátku jsme udělali se všemi účastníky podrobný, dramaturgický rozbor textu, z čehož vyplynulo, že je nutno nejdříve vědět **CO** chceme hrát a pak zkoumat a hledat způsob jak to sdělit, tedy **JAK** hrát. Postupně se účastníci rozdělili na režiséry, dramaturgy a herce. Losem jsme ustanovili tři skupiny, z nichž každá zahrnovala všechny profese. Potom nezávisle na sobě, s různým výkladem jedné pro všechny totožné situace, se skupiny pokusily o divadelní tvar.

V.Z.: Probírali jsme celý text dramaturgicky (motivické a tematické linie, dramatické situace, et cetera), a pro realizaci jsme všichni společně systémem brainstormigu pro a proti vybrali jednu situaci, kterou konkrétně, ve zvoleném výkladu a prostoru, realizovaly tři skupiny, každá ve svébytné interpretaci. Skupiny se, jako

v antice, ustavily metáním losu. První se losovali režiséři, pak dramaturgové a nakonec herci. Bylo příznačné, jak do sebe vše zapadalo. První tři dny byla práce u stolu. Tu prolínala rozličná dramatická a divadelní cvičení, která celou societu udivujícím způsobem ustavila dohromady. Ne jako komunu, ale jako respektující se osobnosti s vyhraněnými názory, avšak schopnými je korigovat vzájemným naslouchánim. Potom se na dalších pět dnů ujala vlády režie tvarující výklad a k němu odpovídající herecké prostředky včetně řešení prostoru. Dramaturgie to vše hlídala, objasňovala etc.

Váš seminář se scházel i v pozdních večerních hodinách. Šlo jen o společenská setkání nebo další vzdělávání?

M.K.: V semináři **R** se vzácně sešlo dvacet divadelních dychtivců a tak přesto, že se dopoledne velmi intenzivně pracovalo, když nastal večer, měli všichni potřebu znovu se sejít a o zhlédnutých představeních toho dne podiskutovat. Jinak nebyl čas.Večerní sezení pak bylo otevřené i kolemjdoucím. Samozřejmě, že toto každodenní, lépe řečeno každonoční setkávání, mělo ráz i společenský, neboť kromě diskuzí a rozborů utvrzovalo vznikající přátelství.

V.Z.: Přes den nebyl čas popovídat si o inscenacích, co kdo si o nich myslí, jak na koho co zapůsobilo. Večerní setkávání probíhala dobrovolně, včetně toho, že jsme akceptovali i náhodně přidavší se, a podstatná byla skutečnost, že se nikdo nestyděl říci, co si myslí, i když byl třeba sám proti všem. Hlavně ale, jak šel den za dnem, vynořovala se postupně schopnost divadelně pojmenovávat to, o čem jsme si povídali. Tyhle večery mne dostaly. A určitě nejen mne. A nejen proto, že jsem cosi takového neočekával, ale... prostě, udál se zázrak. Po deseti letech už bylo načase, že se mi zase něco takového přihodilo.

Seminář R se pro velký úspěch transformoval v celoroční kurz. Co je jeho cílem?

M.K.: Po skončení semináře **R** se zrodila v myslích a duších účastníků touha v započaté cestě během roku pokračovat. Je skvělé smět být účastníkem jejich nevyprchané dychtivosti a probuzeného nadšení. Přesto, že jsou ze všech koutů Čech, dohodli se, že se budou nadále scházet, vlastně sjíždět, aby se pokusili načaté dílo završit. Tedy dovést dramaturgicko režijně herecký počin do zdárného konce, což by následně dokazovalo, že i krátkodobé vzdělávání při hronovském divadelním festivalu má své oprávněné místo na slunci.

V.Z.: Seminář se v žádný kurs netransformoval. To by předpokládalo jisté zázemí a jeho zajišťování. Nic takového nemáme, pouze se podle možností, potřeby, nutnosti scházíme v malých skupinkách (v listopadu se do Prahy sjede celý seminář), a snažíme se završit rozdělané dílo. Zdá se už jisté, a hned to zaklepu na dřevo, že do „R-ka" skutečně vtiskl divadelní Bůh svůj palec, že nejde jen o emoce, jak se tak na konci seminářů občas přihodí. Okolnosti jsou všelijaké, ale vzhledem k výše popsanému zázraku vzniku společenství individualit věřím, že se nám to podaří. Co a jak na konci půjde ven, není důležité. Důležité je to, co půjde dovnitř společenství. Nedostižný Saint-Exupéry napsal: „Za tu růži, které jsi věnoval svůj čas, jsi zodpovědný!", a ono se to právě teď děje. Jsem rád, že jsem u toho.

Děkuji za rozhovor

Rozhovor připravila ***Simona Bezoušková***

HROME, UŽ ZAS HRONOV !

...říkám si každým rokem v červnu, když mi přijde nabídka vstupenek. A znovu neodolám. Letos už po osmadvacáté. Kdysi jsem odjížděl s nadějí, že uvidím tu „smetanu", to nej- nej-, pak mi postupně docházelo, že to „nej-" je výsledkem náhody, a především nejosobnějšího vkusu porotců z národních kol, který se zdaleka nemusí krýt s vkusem mým či ostatních divadelníků. O rozdílnosti choutek těch nejzasvěcenějších svědčí puntíkové tabulky v hronovském Zpravodaji. Stálo by za to, uveřejnit „Viděno patnácti" v AS, aby si udělali obrázek i ti, kteří na JH nebyli.

Jaký že byl ten 74. Inu, přepestrý: koncepce žatvy obohacená o HronOff poskytla ohromnou nabídku nejrůznějších scénických žánrů (tentokrát na šesti hracích plochách - počítáme-li i schody Jiráskova divadla), takže i ten nejpilnější účastník nemohl stihnout všechno. Nevadí. Kromě divadelních zákusků tu byla lákadla z tvorby hudební, taneční, televizní (Šumný Jiráskův kraj) a vedle toho spousta občerstvoven a bavíren - v tom vynikali kluci z Vosto5, kteří se téměř až do naprostého vyčerpání starali o duše a hrdla návštěvníků i ve svém stanu, za což jim náleží absolutorium.

Každé dopoledne se „klubaly" stovky (nejen) mladých divadelníků, hloubali režiséři SČDO, po obědě mnozí analyzovali v Kritickém klubu - oproti loňské militantnosti byli lektoři pokorní, diplomatičtí, někdy tak skromní, že je v rozsáhlé jídelně nebylo slyšet. À propos, slyšitelnost byla jedna z největších bolestí i na všech jevištích, jako by si herci nestačili udělat akustickou zkoušku. Nezažili jsme sice žádný zázrak (vzpomínáte na Šupinu Vodňany, Z - divadlo Zeleneč či na loňského Medvěda z Litvy?), ale zato jsme viděli mnohé: od nadšeně přijatých Mrkvajzníků (že by se Popelka Rakovník vzpamatovala?) přes naprosto nekomunikativní představení z WP (Kolář/ž), několik podob studentského humoru (návrat k malým formám 50. a 60. let?), pár výborných komedií (Manžel na inzerát, Plešatá zpěvačka, Goldoniáda), skvělé psychodrama (Taková podivná kombinace citů), jedno velké zklamání (Solné sloupy) až po několik postmoderních úletů ze Šrámkova Písku (čím šílenější, tím lepší?). Nesporným přínosem byla tentokrát účast všech zahraničních (Othello, Antigona) či skorozahraničních (Kafka, čínská opera) inscenací.

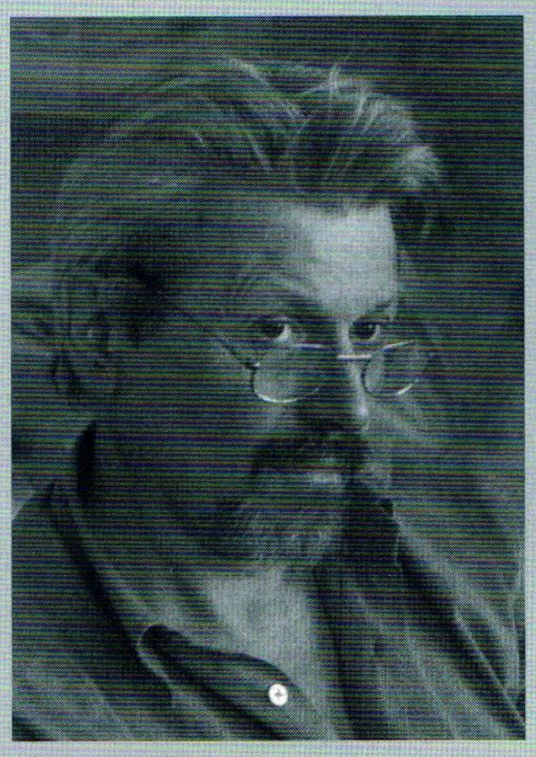

PhDr. Miroslav Kučaba. Foto: I. Mičkal.

Za zamyšlení stojí jisté zmatení kategorií: Zatracený chlapi mohli přijít nejen z Náchodské Prima sezóny, ale i z WP, Pastýřka nemusela přijít z Chrudimi, ale také z WP (je to přece báseň!), Mrkvajzníci mohli být vysláni nejen z Rakovníka, ale i z Chrudimi, a především: Rakvičky měly být nominovány z Holic, a ne z Poděbrad/Třebíče, neboť jde evidentně o jednoaktovku.

Oproti loňsku se méně souložilo (na jevišti!), ale zase přibyly bazénky a video- a diaprojekce a také „otevřené konce", což režiséři uváděných inscenací vysvětlovali jako záměr. Zpravodaj byl čtivější a pravopisně dokonalejší. Žádné představení netrvalo déle než půldruhé hodiny (inscenátoři asi věděli, že bude vedro). Chvála patří všem organizátorům - jejich dřiny si ceníme, i když neděkujeme na každém kroku. Škoda jen, že jejich práci mařili vandalové a zloději (ukradené praporky, poházené a polepené poutače, dopravní značky naházené v Metuji...).

Shrnuto a podtrženo: já bych dal letošnímu JH tři puntíky. Stačí? Prý nejstarší amatérský festival na světě bude mít příští rok jubileum - třičtvrtěstoletí! To bude bomba! Hrome, u toho musíme být!!!

PhDr. Miroslav Kučaba

MŮJ PRVNÍ HRONOV

V oblasti amatérského divadla jsem naprosto nezkušeným divákem, proto jsem jako tabula rasa očekávala neumělost, radost z hraní a ze setkání s publikem. Místo toho jsem často viděla hotové profesionální výkony (ať posuzuji jednotlivé herce či inscenaci jako celek) a divadlo plné ambicí. Jen ta radost jako by se před mýma očima vytratila! Ve srovnání s některými pražskými profesionálními divadly, jejichž činnost mám možnost sledovat, se amatérští tvůrci až překvapivě často blíží jejich úrovni, v několika případech ji dokonce převyšují (v herectví Veronika Týcová - Taková podivná kombinace citů, Rádobydivadlo Klapý; v režii Petr Lanta - Blíží se den, kdy vás budu milovat, Společnost Dr. Krásy). Všechny tyto nové postřehy s sebou nutně přinášejí mnoho otázek po smyslu, hranicích a funkci amatérského divadla.

Podobným překvapením pro mě byla různorodost přehlídky. Viděla jsem divadlo poezie, loutkové divadlo, divadlo pro děti, činohru a autorské divadlo, nahlášeno bylo i pohybové divadlo, na programu byla parodie, komedie, psychologické drama, klasická tragédie, pohádka, anekdota, coolness drama, koláž, komedie dell´arte. Šíře divadelních druhů a žánrů za sebou zanechala otisk. Mnohokrát v Kritickém klubu či při neoficiálních debatách v úzkém kruhu našeho semináře zazněla pochybnost, zda ta či ona inscenace by stále měla být považována za divadlo. Padala označení jako studentská besídka (Snieżka) či recese (Misionáři), anekdota (Rakvičky), báseň (Kolář(ž) neví, kam jdeme?) nebo koláž (Zatracený chlapi). Otázka tedy zní, co si každý z nás představuje pod pojmem divadlo, kde divadlo začíná a kde přechází v pouhou teatralitu a exhibici?

Mrzí mě, že jsem za žádnou ze svých návštěv Kritického klubu - dobrovolně přiznávám, že dvě z nich jsem vyměnila za tichou společnost spacího pytle – nezaznamenala opravdovou diskuzi. Mrzí mě ještě víc, že ani z řad lektorů nezazněly výše nastíněné teoretické pochybnosti.

Poté, co jeden z lektorů přednesl svůj fundovaný příspěvek, zavládlo většinou rozpačité ticho, které přerušovaly ještě rozpačitější pokusy nedopečeného moderátora vyburcovat laxní seskupení diváků a divadelníků k projevu. Sám moderátor pro mě byl jedním z černých bodů Hronova. Muž svou úlohu očividně nezvládl, nucenou snahou probudit debatu k životu ji spíše umrtvoval, bohužel i v ojedinělých momentech, kdy se konečně zdálo, že se sama rodí. V koutku duše jsem se bála chvíle, kdy se z nedostatku invence sklouzne k hlasování „komu se líbilo, ať zvedne ruku teď“. Nutno ovšem sebekriticky poznamenat, že ani já sama jsem bohužel nebyla schopná překonat svou plachost a k tématu se nevyjadřovala.

Argument, že zrovna na Hronově se představení z jakýchkoli důvodů nepodařilo, padl snad u každé inscenace, která byla podrobena jen trochu negativní kritice. Jako by se ti, kteří soubor pustili do dalších výběrových kol, snažili své rozhodnutí obhájit - ne však před ostatními, ale hlavně sami před sebou.

Při skomíravém pohledu na klimbající hlediště se mi do duše vlil smutek. Nicméně naštěstí jsem byla svědkem i světlejších momentů. Ztuchlý vzduch v divadelních sálech či celonoční posezení ve vinárně očividně tedy nebyly těmi důvody, proč se více než polovina diváků stěží prozívá až k potlesku. Divadelně vrcholným okamžikem přehlídky pro mě byla Společnost Dr. Krásy s inscenací Blíží se den, kdy vás budu milovat, objevem a malým zázrakem Vosto5.

Bohužel při daleko větším počtu představení se mi na mysl vloudila myšlenka, jak je možné, že se to, na co se dívám a u čeho polovina hlediště pospává, dostalo po prověřovacích kolech do hlavního programu celostátní přehlídky amatérského divadla. Myšlenka se opět vrátila při návštěvě off-programu (Vosto5, Divadlo Líšeň Brno), který mnohdy svou kvalitou oficiální náplň překonal. Do zákulisí výběru a jeho pravidel jsem nahlédla jen sporadicky, přesto mi na mozek sedla vtíravá myšlenka, zda chyba není zahrabána ve způsobu, jakým se jednotlivé soubory vyřazují. Příkladem budiž uvedení Plešaté zpěvačky (Divadlo bez zákulisí) jako náhradního představení za nedostavivší se Taneční skupinu NoTa Plzeň. Pokud vzpomenu, že do oficiálního programu byly vybrány i inscenace Vánoce u Ivanovových, Ani Anička, ale Alenka, či Kafka - Za dveřmi, musím konstatovat, že zaskakující soubor zmiňované inscenace po všech stránkách výrazně předčil. Konkrétně u posledního jmenovaného představení jsem se nemohla zbavit nepříjemného dojmu, že tvůrci (a že jich bylo!) se v životě nepřiblížili k jakékoli knize Franze Kafky více než na jeden metr. Na chvíli jsem pak propadla beznaději, že „být nejlepším“ se nejméně pro příští rok nemůže stát prioritou většiny amatérských souborů.

Seminář J2 – Jevištní řeč s Jardou Kodešem. Hronovské dílny jsem se oproti většině ostatních zúčastnila poprvé a hned jsem zřejmě měla štěstí zažít něco výjimečného. Zprvu jsem nadšení přičítala jen své nezkušenosti a nadšení z poznávání nového, postupně jsem ale zjistila, že stejné pocity sdílejí všichni účastníci kurzu.

Na chodbách jsem potkávala kolegy ze semináře J1, kterak za hlasitého odříkávání „Kouzlí, kouzlí kouzelník“ pobíhají po schodech, a hluboce jsem si oddechla. Konkrétně pro mě, absolutní neherečku a „Pražandu“ k tomu, byla i ta nejjednodušší cvičení někdy boj, proto jsem opět ocenila, že Jardův přístup byl jiný. Předem bylo jasné, že za deset dní nelze zvládnout žádnou z nabízených disciplín, ať bychom cvičili sebe pilněji. Lze ale ukázat cestu, kterou se dál ubírat, lze připomenout nedostatky a změnit pohled na sebe sama. Proto místo drilu a překotných skoků vpřed jsme se bez stresu a s radostí zapojovali do hry, ta pak často přerostla i mimo učebnu. A tak se i v oblíbené vinárně Tritonu dlouho po tom, co zazvonila jedna hodina odpolední a co žáci s jásotem odběhli na oběd, konala soutěž, kdo zarecituje „kouzelníka“ nejlépe a bez přídechu. Na ulicích se procházely rezonující skupiny, na jejichž táhlé mmm se místo pozdravu linulo tiché syčení kamarádů, trénujích v cukrárně dechovou oporu (znalec z J2 dobře ví, že se ozývalo nejméně po dvanáct dob). Někteří nadšenci chodili s důmyslnou artikulační pomůckou – špuntem v ústech i nakupovat. Nutno však podotknout, že podobné výstřelky nevzbudily u místních obyvatel jakékoli rozpaky či překvapení. Zaznamenala-li jsem jediný znepokojený pohled, pak leda u paní květinářky, která si v první chvíli nebyla jista, z jakého semináře přicházíme.

Marcelka Spivalová. Soukromé foto.

Festivalových rejů různé podoby a délky jsem už několik zažila, nikdy bych ale nevěřila, že festival může tak hlubokým způsobem stmelit tolik neznámých lidí. Hned první den jsem pochopila, že znalost všech seminářů a dílen je základní potřeba pro přežití v hronovských podmínkách. „Já jsem z íčka,“ byla valnou většinou seznamovací formule, za níž při velkém štěstí občas následovalo i jméno. Nejen proto je hronovská atmosféra neopakovatelná. Nikde nelze vyčíst, s kým z letošních přátel se setkám za rok, či zda si správně vyberu dílnu, z které si odnesu tolik jako z té letošní. Vždyť i můj soukromý maskot festivalu, malý gentleman prodávající zpravodaje, se za rok změní o několik centimetrů!

Marcela Spívalová

HRONOVE...

HRONOVE...

O hronovském festivalu lze vskutku psát jen v superlativech. Jeho profesionální a poloprofesionální zázemí dělá z něho „výkladní skříň" amatérského divadla. Kontinuita jeho tvůrčí personální geniality existuje bez narušení dobře víc jak dvacet let (byla **před začátkem** „postnověku", **v průběhu** jeho „nastolování" a je **v následných časech** jeho existence).

Dramaturgie přehlídky, její teoretické zdůvodnění, hluboké a široké zázemí volby a výběru, to vše zabezpečuje vysokou kvalitu výsledků celoročního úsilí. Prokomponováním norem teoretické a praktické přípravy uchazečů o vzdělání je Jiráskův Hronov kulturní institucí vysoké intelektuální úrovně.

Taková pozornost a péče nám amatérským režisérům a hercům tenkrát, tj. před padesáti roky, kdy jsem v roce 1954 poprvé navštívil Jiráskův Hronov, věnována nebyla. A to právě v té nejdůležitější otázce, tj. **specifičnosti divadla** jako relativně samostatného druhu umění. Až živelný proces inscenační praxe 60. let otevřel problém „závislosti" divadelního projevu na literární tvorbě. A od poloviny 70. let lze zaznamenat cílevědomost úsilí, zvláště pak v 80. letech, a tento tah na samostatnost a zdokonalování divadelní praxe trvá.

Dnes lze široce hovořit o **teorii a praxi „autorského divadla"**. (Autorského divadla ať již jako součásti nebo odnože divadla, či dokonce jako jisté modifikace, anebo dokonce jako o všeobjímajícím fenoménu zavazujícím jiné modifikace teoreticky rozpracovanou metodologií.)

Teď asi předbíhám. V posledních letech se totiž nemohu zbavit dojmu, že se tento úspěšný proces dostal ke **kulminačnímu bodu**, a že dochází k **absolutizaci kritérií v hodnotové orientaci výlučně dle zákonitostí „autorského divadla"**. Ve výběru, v hodnocení jsou uplatňovány teze vyhovující spíše experimentu, exhibicionismu, soutěživosti „dělat to jinak", dokonce k nadprodukci „stejnosti přesahů" (viz erotické a sexuální motivy v „neinterpretaci" druhově i žánrově čehokoliv. Autoři pak cítí potřebu divákům vysvětlit „společenskou funkci" „neinterpretačního" díla a do programu píší vysvětlivky (viz k inscenaci *Sloupy*).

A „přesah" (smysl, význam...) dění na jevišti se však ukázal být o něčem jiném; o tom víc napověděla výzva, že „kdo je v etice útlocitně uhnízděn, hrozí mu újma". Díky za upřímnou otevřenost! K čemu etika, že. Domnívám se, že bylo docíleno **absence** respektování a hledání **jednoty obsahu a formy** v jevištním významu těchto kategorií estetiky divadla.

Velice mě zaujala inscenace *Kafka – Za dveřmi*, koneckonců i první *Antigona* Divadla Pôtoň Levice. Jde mi o „přesah" jak **detailu**, tak i **celku**. A mám za to, že jít důsledně touto cestou, nutně bychom se dostali **k subjektivním zdrojům**. Je-li totiž režií i herci jeviště zahlceno výrazovými prostředky tzv. pokleslými, nezaujme mě. (Např. jsem vypnul televizi po hodině dívání se na *Sluhu dvou pánů* s panem Donutilem, ze *Sloupů* a z *Misionářů* jsem odkráčel cca po dvaceti minutách a na *Goldoniádě* se mi

nepodařilo za celé představení vyloudit ani jedno pousmání.)

U *Sloupů* a *Misionářů* jsem si uvědomil, že „intelektuální zátěží" inscenace netrpí, a že mohu po chvilce odejít. Ve vypočítaném čase se vrátit, abych zaznamenal **formu „přeneinterpretování" „přesah celku"**, eventuálně se dotázat odcházejících diváků. A *Goldoniádě* pana Vápeníka už vůbec o nic nekráčí, pouze „srandovními" gagy uskutečnit atak na bránici diváka, a to s absencí jakékoliv stopy intelektuálního projektu.

Od pondělka do nedělního rána jsem měl dost a dost rozhovorů na téma dramaturgie Jiráskova Hronova. Naprosto převažovaly odsudky těchto inscenací. Hodnotící formulace jsou nepublikovatelné. Hovořil jsem i s několika protagonisty Jiráskova Hronova. Se základními kameny mých názorů a postřehů vyjadřovali porozumění. Poukazoval jsem na devastaci kulturních hodnotových orientací, na společné tažení **naturalismu** a **nihilismu** ve jménu naprostého zrelativizování jakékoliv jistoty a **hodnotu artefaktu**, ať už je to **fenomén sféry reality nebo transcendentna**.

Vrátil jsem se k **dekadenci, symbolismu**, k takovým velikánům jako ***Baudelaire*** anebo třeba jen náš ***Karásek ze Lvovic***, ale u všech jsem zjistil zároveň **vůli a snahu subjektu po pozitivním fenoménu „přesahu" touhy po „jednotě krásy a dobra"**, i když přes hlubokou a duši rozdírající melancholii a ztrátu sebejistoty a vyznávání specifické samostatnosti poezie. Málo z toho pozitivního jsem vnímal v inscenacích, které jsem viděl na Jiráskově Hronově. V rozhovorech s protagonisty jsem upozorňoval, že je docela možné, že krajské i jiné přehlídky vytvářejí optimističtější obraz (a ani Hronov jsem neviděl celý). Jenže rozmluvy s lidmi, kteří festival viděli celičký, mne přivedly k ujištění, že je náš názor shodný.

Dovolte mi za zkormoucené diváky uvést **ryze osobní příklad**. Osamělý, žijící v neradostné samotě, seznámil jsem se

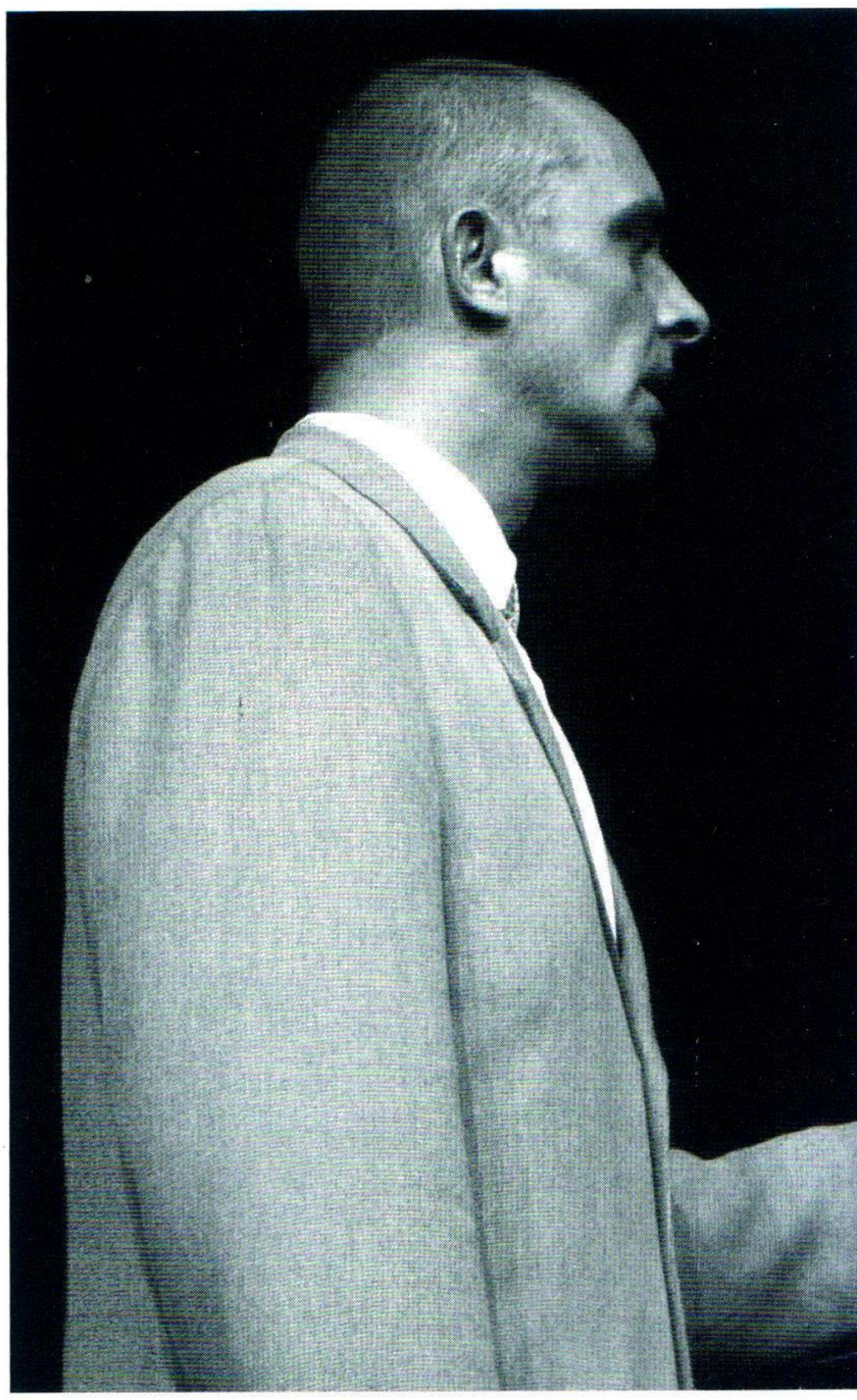

Problematika amatérské divadelní tvorby

před odjezdem do Hronova se sympatickou ženou. Při příchodu do sokolovny jsem si zvolil první židli v jedné řadě vpravo. A najednou se ta světlovlasá žena posadila vedle mne. Nečekal jsem ji. Moje dušička zněžněla. Pocit štěstíčka však skončil v okamžiku, kdy na jevišti zahájil „striptýz" robustní chlap. A naprosté zmrazení dovršil otřásající se „panelák" a svršky létající nad „střechu". Ano, pane autore, u tohoto exhibicionismu jsem se rozhodl nebejt. Opustil jsem místo. Opustil jsem sympatickou ženu. Po jejím boku sledovat „zběsilost suterénu" by bylo deklasování něžných citů v sobě a zároveň pošpinění půvabné ženy (Jako kdyby vám soused hodil na keř nádherných růží lopatu psích lejn.)

Můžete se podivovat, když poznamenám, že v těchto okamžicích vyvstaly v mé paměti řádky s obrazy „...písknutí škrceného novorozeněte na hnoji stáje, vzlykot dítěte nedospělého v loktech zhovadile..." a dále „...obrovská hnojiště brutalit... / v sklenících sobectví dnes kvetou ideje... / Kramáři, kuplíři, jde s vámi prokletí... / váš Kristus mrtvý je a s ním i naděje..." (*Antonín Sova*).

Divadlo Kámen Praha
Lotte Ingrisch: Rakvičky
Foto: Ivo Mičkal

To byl „přesah" řítící se mojí zněžnělou dušičkou. Opravdu, nebylo možné s tou světlovlasou ženou sdílet tu otřesnou podívanou a držet se za ruce. A právě pro **to**, že v té **„podívané"** jde jen o **„přesah"** předváděného **detailu!** A já se zděsil nad možností, že **hromadění obdobných detailů** bude pokračovat. Proto jsem odkráčel. Potěšilo mě, že mě další následovali.

A po přečtení některých tiskovin jsem pochopil, že publicistika, těmto inscenacím věnovaná, je vedena snahou toto tzv. **„požitkářství suterénu" poetizovat**, a tím vlastně vytvářet „realizační prostor". Jak je vidět, tak „kulturní politika" undergroundu, s tendencemi polopornografického naturalismu a nihilismu, zacíleným ostře na zatracení až likvidaci poezie všeho v minulosti či odpoetizování myšlení, emocí, fantazie, názorů, postojů, činů a chování mladých generací v současnosti, je respektována.

Je nejvyšší čas vytvořit prostor, a to dostatečně velký, pro kritiku těchto snah. Vždyť je řadu let poměrně jasno, oč v kultuře a v umění kráčí. Jsou to totiž nejvhodnější sféry, v nichž lze snadno z občanů společnosti utvářet bezbranné, snadno manipulovatelné šáši. Zlikvidovat přetrvávající **vzorce** chování a jednání (vymýtit je z hodnotových orientací) a místo nich **absolutizovat funkce pouhých orientačních znaků**. Totálně oslabit vyšší nervovou soustavu (analytickou) a vrátit člověka do sféry první signální soustavy (podnět – reakce). Dostat člověka do převládajícího vlivu nebrzděných, a zdánlivě svobodných pudů. A těch pomocníků ve sféře kultury a umění...

Vedle hledání souvislostí **generačního úsilí** ve vymaňování autorského divadla z nadvládí literárních textů jsou v tichosti kradeny a devastovány generace (či ročníky) „náctiletých" a starších, a to ve jménu těch „undergroundových, vulgárně antropologických klišé, plně teoreticky – některými sexuology a psychoanalytiky i prakticky – předpokládané a zdůvodňované. Ano, **fenomén erotiky a sexu**, tolik prodejný a ziskový, **hodlá ovládat společenské vědomí**. Tendence provokace, brutality, zběsilosti **ve jménu hesla „sex a politika"** už nejsou pouze jako **projev**, ale jako řízená **metodologie** (a divadlo se stává implicitní součástí).

A právě pro toto zjištění se domnívám, že je nejvyšší čas vrátit se ke *Kottově* ***Velkému Mechanizátorovi dějin*** a vůbec se nelekat pokřiku o nebezpečí „ideologizace"! Vzít prostě na vědomí, že Shakespearovi bylo jasné a srozumitelné, že svět není jen *Sen noci svatojánské,* a že bychom měli reagovat stejně.

Rád bych, aby si protagonisté amatérského divadla prodiskutovali otázku, zda opravdu nedošlo ve sféře výrazových prostředků k absolutizaci zájmu a pozornosti jen na zákonitosti procesu jejich užití, a to především **nejsubjektivnější formy autorského divadla**, kde je tzv. dáno, že „nein-

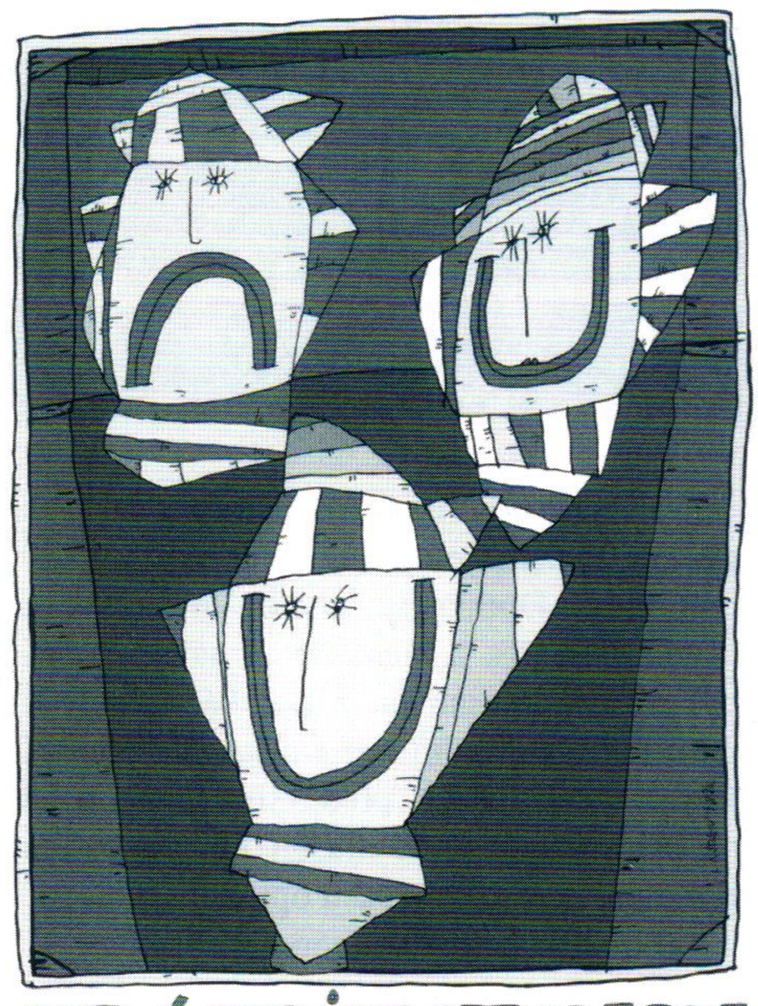

terpretační výrazivo" je kvalitativně vyšší konstantou, než **režijně-herecký element interpretační!**

V těchto souvislostech tři poznámky:

1. Napadla mě otázka, zda snahy po dominaci metodologie tvorby „neinterpretačních" inscenací nekoketují s jistou dávkou **subjektivistického sektářství**.
2. Doporučoval bych zamyslet se nad faktem, že v průběhu Jiráskova Hronova podstatně přibylo diváků, kteří si po zhlédnutí „interpretační" inscenace vzájemně sdělují: **Konečně pohlazení.** A nezdálo se mi, že by šlo o hlupáky, kteří nejsou sto identifikovat „neinterpretační" díla, protože v procesu vnímání je tak filtrují, že **ve výsledku přijímají pouze vnější povrchní obrazivost**.
3. Bylo by vhodné, aby **na úrovni doby** a dosavadních **zkušeností**, s přihlédnutím ke všem **souvislostem**, byla věnována **pozornost vztahu dramatu a divadla**. (Mám za to, že apriorismu ve schématu o škodlivosti podílu „mimoumělecký vlivů" v divadle, dále pak s dogmatismem „naruby" v tzv. „odideologizování" a s podezíráním z nedostatečnosti být „postmoderním", že už bylo dost a dost.

Co říci na závěr?

Někde jsem četl, že **„trpět a mlčet je třeba se naučit"**. Škoda, nedodržel jsem to. Když ale nesnáším vyšklebování a parazitování na hrozící agonii života, a to ani když se zachumlají do mlžení a jiných zamaskování divadla „šoku" a popustí uzdu zběsilosti pudových reakcí vydávaných za „košatost emocí".

Vlastimil Král

(Původní text autor zkrátil na žádost redakce na polovinu.)

OTEVŘENÁ VRATA aneb CO SE NA HRONOVĚ PŘIHODILO NA POTVORU PRÁVĚ LOUTKÁŘŮM

Na 74. Jiráskově Hronově (JH) se stala neoddiskutovatelná chyba v organizaci přehlídky. Dotkla se především souboru (Tentokrát) Pes z Městečka Trnávky, který byl na JH nominován z Loutkářské Chrudimi s představením *Ani Anička, ale Alenka*. Dotkla se i diváků, především jednoho ze tří představení, kteří museli být souborem požádáni, aby z větší části opustili sál, neboť nic neuvidí a patrně ani neuslyší.

Stalo se a nelze to vzít zpět. Lze se jen znovu na tomto místě omluvit souboru i divákům, kterých se to dotklo. Ještě jednou, prosím, promiňte. Tento organizační lapsus se stal navzdory tomu, že jsem cca týden před zahájením festivalu zajel do Hronova, abych mezi jinými organizačními záležitostmi zajistil optimální stavbu jeviště a hlediště pro některé inscenace, předně právě pro představení *Ani Anička, ale Alenka* v sále Josefa Čapka. Vymysleli jsme řešení, které tkvělo v přepažení sálu na půl, v postavení přiměřeně vysokého praktikáblového jeviště, čímž by díky mohutné elevaci hlediště vznikl jakýsi divácký kotel, kde by nejvzdálenější divák nebyl dál než v Chrudimi a nejbližší by seděl na doraz hracího prostoru. Myslím, že jsme tak připravili podmínky pro představení, které by předčily ty Chrudimské. Bohužel, technici, kteří byli ve službě když soubor přijel, byli jiní, a ti, s kterými jsme popisované uspořádání dohodli, na ně nepřenesli potřebnou instrukci. Mě ani ve snu nenapadlo, že když něco intenzivně vymýšlíme a nalezneme řešení, že nakonec nebude realizováno, že to musím zkontrolovat. Soubor začal, nevěda o všech možnostech, řešit stavbu sám, a to v dvojnásobně velkém prostoru. To by ještě nemuselo přivodit zkázu představení, kdyby nedošlo souběžně k další kardinální chybě v distribuci a prodeji vstupenek. Namísto 120 jich bylo na jedno z představení vydáno cca 300.

Představení *Ani Anička, ale Alenka* nebylo jediné, které bylo postiženo nevhodným hracím prostorem. Na 74. JH se to stalo i u představení rosických *Misionářů*, která se hrála v sokolovně. Ačkoliv bylo předurčeno, že budou hrát na kontakt s diváky na podlaze sokolovny s tím, že kukátko bude využito k elevaci diváků, hrálo se v kukátku na distanc od publika, tedy v obráceném gardu. To je mj. jeden z hlavních důvodů, proč inscenace *Misionářů* v Hronově nefungovala, zatímco na Šrámkově Písku ano. K podobným případům dochází rok co rok a jen vzácně se stane, že to negativně nepoznamená inscenaci. Když se ptám techniky, proč se nehraje v předem rozváženém a domluveném prostoru, obyčejně odpověď zní, že si soubor přál uspořádat jeviště a hlediště jiným způsobem. Technika se snaží vyhovět, i když jí to přináší práci navíc, neboť seč to jde, je program uspořádán také s ohledem na to, aby se představení vyžadující stejný hrací prostor hrála za sebou a neztrácel se vzácný čas a síly věčným přestavováním. Taková náhlá improvizace má za následek i nesoulad mezi počtem diváků v sále a vydanými vstupenkami.

Odtud pak mj. plynou nářky souborů a diváků nad nepovedenými představeními. Logicky se to týká těch souborů, které vyžadují komornější, kontaktní uspořádání hracího prostoru a hlediště, především loutkářů, dětských divadelních kolektivů, souborů malých jevištních forem, včetně tzv. divadel poezie. Již několik let je přitom k dispozici variabilní uspořádání sálu Josefa Čapka, kde se dá hrát nejméně na pět způsobů, přičemž lze vytvořit prostory od vskutku komorních, až po ten maximálně možný. Letos byla pořízena do tohoto sálu taková výbava, která umožňuje budovat elevaci hlediště tak, aby z každého místa bylo dobře vidět. Navíc jsme se vloni vrátili k hraní v sokolovně, která skýtá další možnosti, včetně improvizované vany a lávky pro tradiční marionetové divadlo, využívající rozdělenou interpretaci.

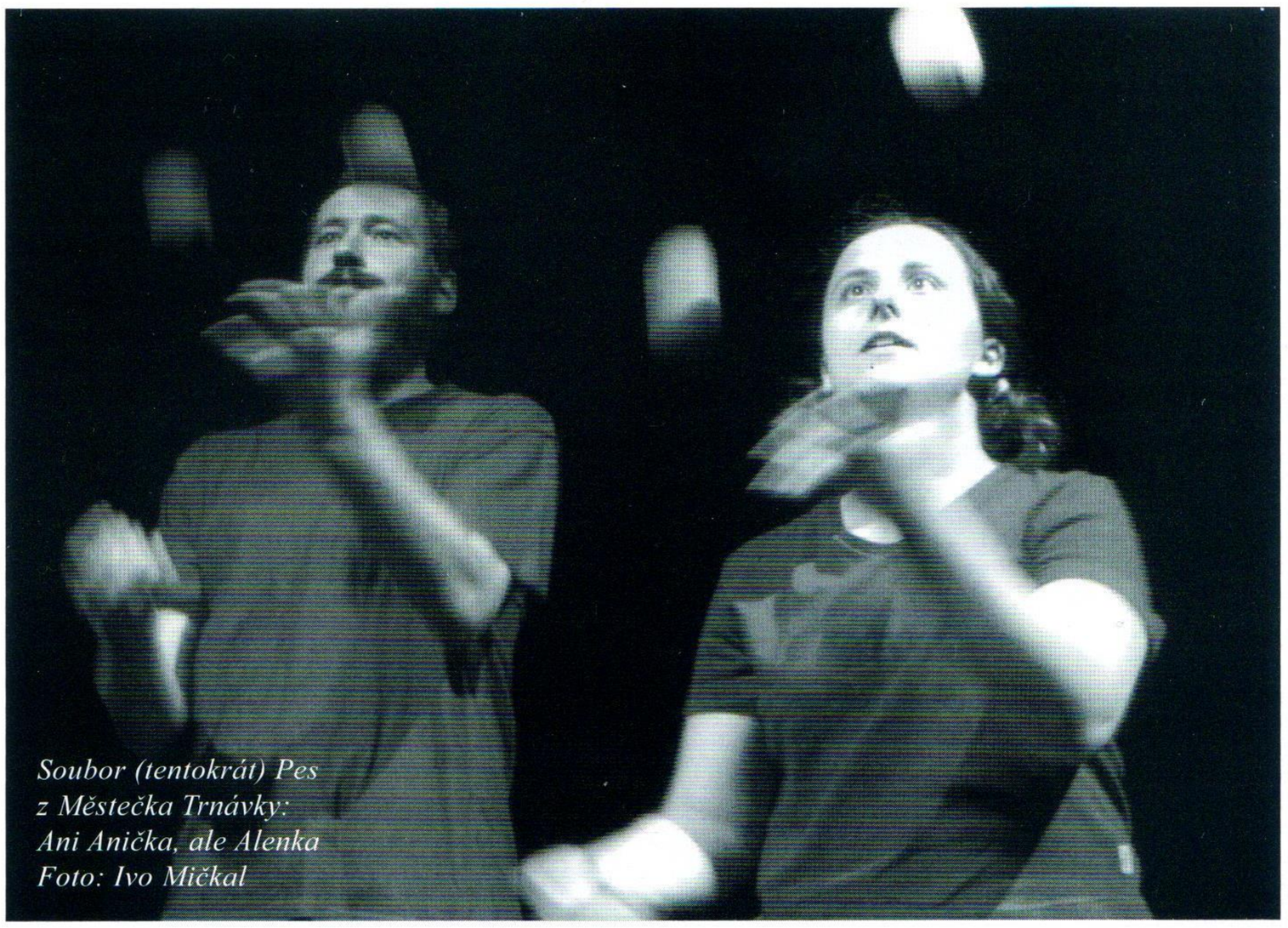

Soubor (tentokrát) Pes z Městečka Trnávky: Ani Anička, ale Alenka Foto: Ivo Mičkal

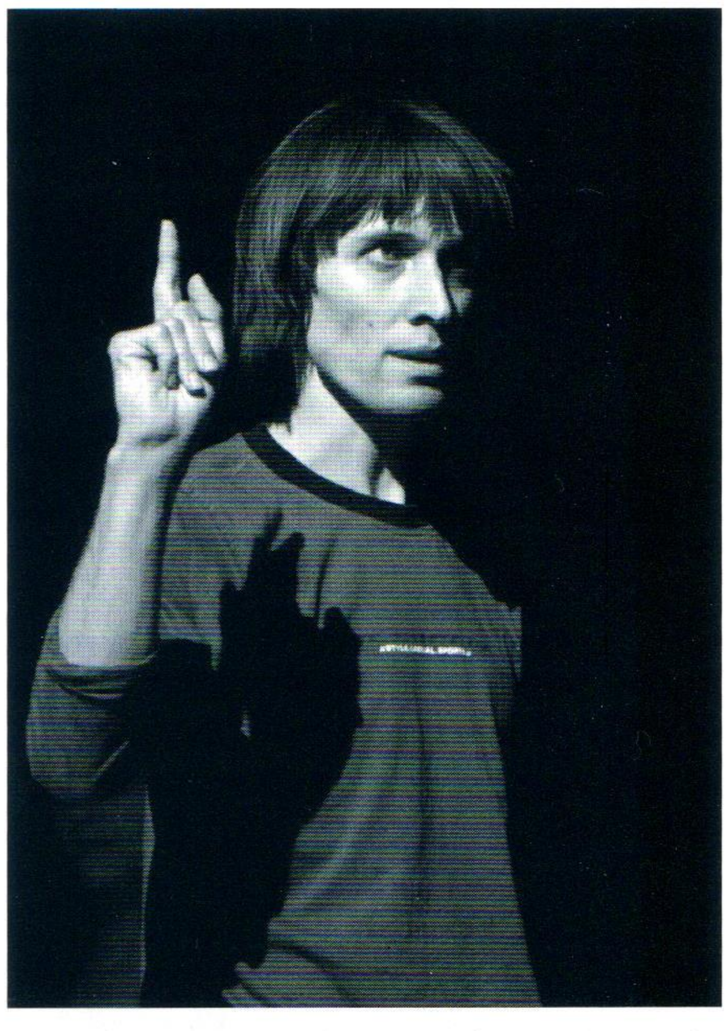

Petr Lanta (na snímku) a Společnost Dr. Krásy Praha: Blíží se den, kdy vás budu milovat. Foto: Ivo Mičkal.

Tím nechci tvrdit, že je stav optimální. Přes vše, co se podařilo v minulých letech zaopatřit k zlepšení hracích podmínek, a není toho zas tak málo, stále Hronovu chybí pro divadlo určený a vybavený komorní sál, alespoň takový, jaký si pořídili v Chrudimi při nedávné rekonstrukci Pippichova divadla v jeho suterénních prostorách.

Letošní organizační lapsus byl k něčemu přece jen dobrý. Hronovští objevili nejméně dva komorní prostory a chtějí je upravit a zajistit tak, aby v nich mohla probíhat divadelní představení. Jde o pro-

story pro 50 – 80 diváků. Tím by se dalo vyřešit jinak těžko stihnutelné přestavování sálu Josefa Čapka během festivalu a vytvořit optimálnější podmínky pro realizaci hronovského programu. Znamená to však mj. i to, že se v nich bude hrát jedna inscenace vícekrát než dvakrát až třikrát, a to ne v jednom dni, nýbrž např. ve 2 – 3 dnech tak, aby je mohl zhlédnout příslušný počet žádostivých diváků, což odhaduji u předmětného druhu produkcí na 500. Pak to znamená i prodloužení pobytu souboru ze tří na čtyři, možná až pět dnů. To je však další oříšek, neboť není ročníku, kdy by některý ze souborů neurčil pořadatelům jeden jediný den, v němž může hrát. Ostatně, soubor (Tentokrát) Pes z Městečka Trnávky mohl hrát pouze v pondělí 9. srpna.

Začasté slýchávám, zejména od loutkářů a některých odborníků z oblasti dětského divadla a dramatické výchovy, že Hronov vytváří podmínky jen pro „velkou" činohru, že představení z Loutkářské Chrudimi a Dětské scény nemají na Hronově šanci, že se hodnotí jejich představení bez opory odborníků z těchto oblastí divadla, že tu pro loutkáře a vedoucí dětských souborů nejsou ani vzdělávací příležitosti. Statistika by lehce dokázala pravý opak. Nemyslím si, že je nutné o ni rozšiřovat tyto řádky. Kdo nevěří, nechť prolistuje např. d´ARTAMAny, Amatérskou scénu či Zpravodaje JH za posledních 14 let, kdy je JH programově mezidruhovou přehlídkou amatérského divadla.

Myslím, že se mají věci jinak, že dokud činohra a mladé divadlo přešlapovaly na místě, nevědouce co po listopadu 1989 hrát, zcela jasně převažovaly ve svých inscenačních výsledcích soubory loutkářské a dětské. Bylo to docela logické, neboť převážná část jejich produkce směřovala k dětským divákům. Tehdy po právu oslavovaní inscenátoři nikterak na hronovské podmínky nepoukazovali. Myslím, že souběžně nastal ještě jeden podstatný efekt. Činoherci staří i mladí při svém přešlapování nasávali impulsy pro svou další divadelní práci kde se dalo, nezřídka právě na loutkářských představeních a vystoupeních dětských divadelních souborů. Tehdejší inspirátoři divadelního dění v oblasti amatérského loutkářství a dětského divadla jakoby setrvávali v bohorovném uspokojení ze stavu, který nastal. Konec konců, okouzlení z inscenačních výsledků, a tím i naplnění potřeby kýžené emancipace, jsou pochopitelné. Ale čas pokročil dál a gard zdrojů inspirace se obrátil, bylo jich více v činohře, obohacené podněty odjinud, a posléze v představeních experimentujících, věkově mladších souborů. A v tom čase (cca v polovině 90. let) nastolili někdejší inspirátoři poněkud nepochopitelný přístup. Namísto podpory mezidruhové inspirace se začali uzavírat ve svém divadelním teritoriu a spolu i své kolegy loutkáře a vedoucí dětských divadelních souborů.

Pojednou jakoby společná hronovská příležitost neexistovala. Raději se o ní nehovořilo, a když, tak jako o problémové. Každé uzavírání se, takříkajíc na vlastním dvorečku, nemůže vést jinam než k omezující izolaci. V českých podmínkách k tomu v některých případech nastoupí efekt „sousedovy kozy". Kéž bych neměl pravdu.

Naštěstí ne všichni se spokojují s bytím na uzavřeném dvorku. Ostatně, tito sklízejí po celá léta na Jiráskových Hronovech zasloužené ovace. Kéž by bylo více těch, kdo dovedou otevřít vrata svých dvorů. Ta hronovská jsou otevřená. O to víc mne letos mrzelo, co se vlivem chyby v organizaci přihodilo, a to jak na potvoru právě loutkářům.

Milan Strotzer

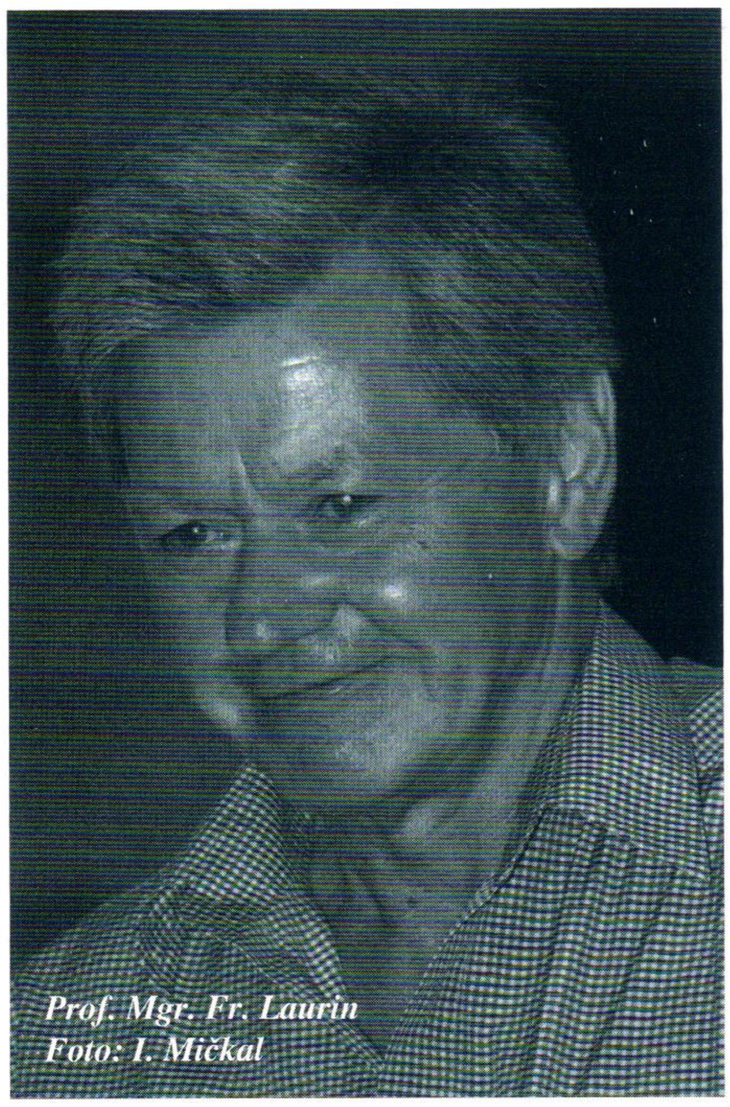

Prof. Mgr. Fr. Laurin
Foto: I. Mičkal

ZAMYŠLENÍ PROFESORA LAURINA NAD POSLEDNÍM JIRÁSKOVÝM HRONOVEM

Můj první Hronov začal v létě koncem padesátých let na dovolené ve Stráži pod Ralskem, kde mě vyvolával městský rozhlas, ať se okamžitě vrátím do Realistického divadla převzít záskok v Jiráskově Filosofské historii, která se má hrát v předvečer hronovské přehlídky. Stalo se, byl jsem také přivítán na schodech divadla a prvně vnímal hronovské náměstí a divadlo s jeho zvláštní atmosférou.

V šedesátých letech jsem na Hronov nejezdil, znám ho spíše z almanachů, ale uchvátila mě historka z roku 1969. Jeden účastník volal na úřady, že se tu hrálo představení politicky rozvratné. Ptali se ho, jak to poznal, když je tak hluchý, že ani ve třetí řadě neslyší nic z toho, co se na jevišti říká. Vysvětlil, že je sice hluchý, ale když lidé ve stoje nadšeně tleskali, muselo to být jistě něco protistátního.

Na tomto místě by se mi chtělo rozepsat o svých pocitech z let sedmdesátých, osmdesátých i devadesátých a charakterizovat je nějakým detailem. Ale při vědomí délky úvahy a obav s přílišné subjektivity posouvám se rovnou na Hronov 2004 a nechám to na jindy.

Poslední Hronov mi přinesl několik otázek k zamyšlení. Rozuměl jsem dobře, že v době úzkého vymezení hronovského programu v osmdesátých letech docházelo k určité sterilitě (přitom se amatérské divadlo ubíralo nejrůznějšími zajímavými proudy), a tak někteří právem prosazovali víceoborovou nesoutěžní přehlídku, poskytující objektivnější a inspirativnější obraz o amatérském hnutí. Ten poslední Hronov však naznačil určité problémy s výběrem. Mělo by jít o vrcholnou kvalitu. Ale kolik lidí zná a může srovnat inscenace jednotlivých nominačních přehlídek. Některé poroty nominují velký počet inscenací, jiné uvážlivěji žádnou. Musí opravdu z každé oblasti amatérského hnutí být v programu něco zastoupeno, když v jiné oblasti jsou výsledky lepší? Kde se najde poměr a srovnání? Je vůbec možné uvažovat v souvislostech? Neznám celou technologii výběru inscenací, ale běžný divadelník měl pocit, že bez ohledu na kategorie a druh přehlídky neviděl v Hronově úhrnem to nejlepší.

Ale především: žádná vrcholová přehlídka není nikde nesoutěžní. Obávám se, že tento způsob Hronova je už překonán, protože mu chybí vzrušení, poměřování, diskuze o vítězstvích a prohrách. I při různých žánrech lze jistě hodnotit celou řadu společných prvků, především pak tvořivost inscenace. Dovoluji si tedy navrhnout, aby i na Hronově se udílely ceny: za inscenaci, režii, dramaturgii, scénografii, mužský a ženský herecký výkon, výkon do 25 let, za celkovou inspiraci a Kyselý citron přehlídky.

Soutěž by mohla probíhat tímto způsobem: tři návrhy pro každou kategorii by připravili lektoři Kritického klubu spolu s jedním členem redakce, jedním zástupcem pořadatele a jedním lektorem tématického semináře. Na konci přehlídky, v sobotu v devět hodin ráno, by byla vyhlášena nominace a vzápětí by o vítězích hlasoval sbor (jakási akademie) složený z navrhovatelů všech lektorů a po jednom z účastníků každého semináře Klubu (nejen) mladých divadelníků, kteří by viděli všechny inscenace. Při odpoledním představení by pak byli vyhlášeni vítězové Hronova.

Zároveň by mohla probíhat soutěž diváků o nejúspěšnější inscenaci. Měla by dvě linie. Po každém představení by diváci hodili do urny lístek s hodnocením 1-5. Ale diváci neznají souvislosti, počet hlasů diváků by se asi musel řídit koeficientem, kolikrát se hrálo a kolik míst bylo v hledišti. Proto by na přesnější a objektivnější hodnocení bylo vybráno padesát diváků, kteří by hlasovali na základě všech zhlédnutých představení v pátek večer. Souhrn těchto dvou hodnocení by vedl k výsledku.

Jsem si vědom, že soutěžní řád může mít podobu zcela odlišnou. Ale lépe jakoukoli než žádnou. Jsem zcela přesvědčen, že by to vneslo do hronovských vod netušené oživení.

Prof. Mgr. František Laurin

DIVADLO JE MOJE LÁSKA

V prvních dnech Jiráskova Hronova jsem požádala novou ředitelku nového Kulturního a informačního střediska Marcelu Kollertovou o rozhovor. Celých deset dní měla tato mladá, energická a sympatická dáma tolik práce, že nezbylo, než ji vyzpovídat, téměř vyčerpanou, v poslední den festivalu.

Jak jste se k práci ředitelky KISu dostala?

Už od třinácti let aktivně hraji divadlo a šest let v Červeném Kostelci režíruji, takže divadlo je moje láska. Samozřejmě se pohybuji i na přehlídkách, jezdím do Třebíče a podobně. A tak jsem si řekla, proč by se koníček nemohl stát zaměstnáním, což někdy bývá příjemná kombinace. Zkoušela jsem pár konkurzů, kterých bylo minulý rok v okolních městech náhodou dost. Tohle byl můj třetí konkurz a byla to pro mě ta nejlepší zpráva v pracovním životě, když jsem se dozvěděla, že si komise vybrala z jedenácti uchazečů právě mě.

A co jste dělala předtím?

Mistrovou v truhlárně dvanácti chlapům…

Takže s šéfováním máte zkušenosti…

To bylo něco trošku jiného a pracovala jsem tam jenom chvilku. Většinu času jsem dělala vychovatelku u dětí. K dětem mám blíž, momentálně pro ně pořádám nejrůznější akce, dětské dny, maškarní karnevaly. Jinak jsem také dělala učitelku autoškoly.

To máte opravdu bohaté zkušenosti. Zúročíte je všechny ve svém současném zaměstnání?

Částečně pracuji s dětmi, šéfuji několika chlapům a kdykoli sednu do jakéhokoli auta, jedu. A pak je tu to divadlo. Ale v Hronově nedělám jen divadlo, například se snažím pomoci mladým začínajícím kapelám. Je pravda, že organizátoři kulturního dění, kteří tu byli přede mnou, byli o něco starší a vůči těm mladým nebyli tolik vstřícní. Nyní v našich prostorách zkouší nové dvě kapely, snažím se pro ně dělat, co se dá.

Tím se dostáváme ke změnám, ke kterým v Hronově došlo. Vznikla nová organizace, přišla jste Vy jako nová ředitelka. Měla jste problémy s okolím? Jaké byly reakce?

Je pravda, že jsem v podstatě byla hozena do vody. Ale město rozhodlo, že si zřídí příspěvkovou organizaci a obstaravatelskou smlouvu s občanským sdružením KRUH zruší. Těch důvodů bylo samozřejmě víc, ale já za ně nemůžu. Ze začátku jsem to trochu odnášela, ale doufám, že teď se všechno vyjasnilo a k žádným kon iktů docházet nebude.

Jakým způsobem se vyrovnáváte se zavedenou organizací Jiráskova Hronova? Pokračuje v tom, co začal KRUH, nebo věci měníte?

Snažila jsem se pro první rok nedělat radikální změny. Protože já jsem opravdu před těmi deseti dny nevěděla, co mě čeká. Možná se trochu změnil doplňkový program, který jsem mohla mít ve svých rukou. Ale dnes už po těch deseti dnech vím, že některé věci budou příští rok jinak. Nevím, jestli to bude lepší ,nebo horší, ale k některým změnám určitě dojde. Navíc příští rok bude jubilejní 75. ročník.

Máte už nějaké konkrétní plány?

Sama můžu plánovat jen něco málo, protože celková organizace je na festivalovém výboru Jiráskova Hronova a já jsem jen jedním z jeho členů. Ale myslím si, že doplňkový program a HronOff program, který se odehrával všude po Hronově, měl poměrně úspěch. Nechci tím říct, že bychom měli dělat Avignon, ale jakási forma pouličního divadla je určitě vítaná. Diváky to láká, tak proč jim to nenabídnout ve větším měřítku.

Svou hronovskou premiéru máte za sebou. Jak byste ji zhodnotila nebo jak byste zhodnotila svou práci na festivalu?

Nemůžu hodnotit sebe, to musejí udělat jiní. Ale myslím si, že Jiráskův Hronov včetně doplňkového programu a HronOff části byl natolik pestrý, že každý, kdo do Hronova přijel, si mohl vybrat to, po čem jeho srdce touží. Je pravda, že divák nemohl stihnout všechny akce, protože se některé prolínaly, ale o tom Hronov není. Jde o to, aby si každý našel, co se mu líbí. Také jsem byla připravena, že budu řešit nejrůznější problémy jako je osvětlení, technické vybavení. Ale že budu řešit takové věci jako jsou ucpané sprchy a školní lavice hozená do řeky, kterou lovili potápěči, jsem opravdu nečekala. Celkově ale doufám, že jsem nezklamala.

A co se Vám na Jiráskově Hronově povedlo nejlépe? Na co jste nejvíce pyšná?

Já osobně nemůžu být pyšná, protože to byl nápad pana Hulce, že do Hronova přijede divadelní soubor Vosto5 z Prahy se svým stanem (STAND´ART), kde byla produkce každý den a viděla je spoustu diváků. Myslím, že to byl velmi zdařilý tah.

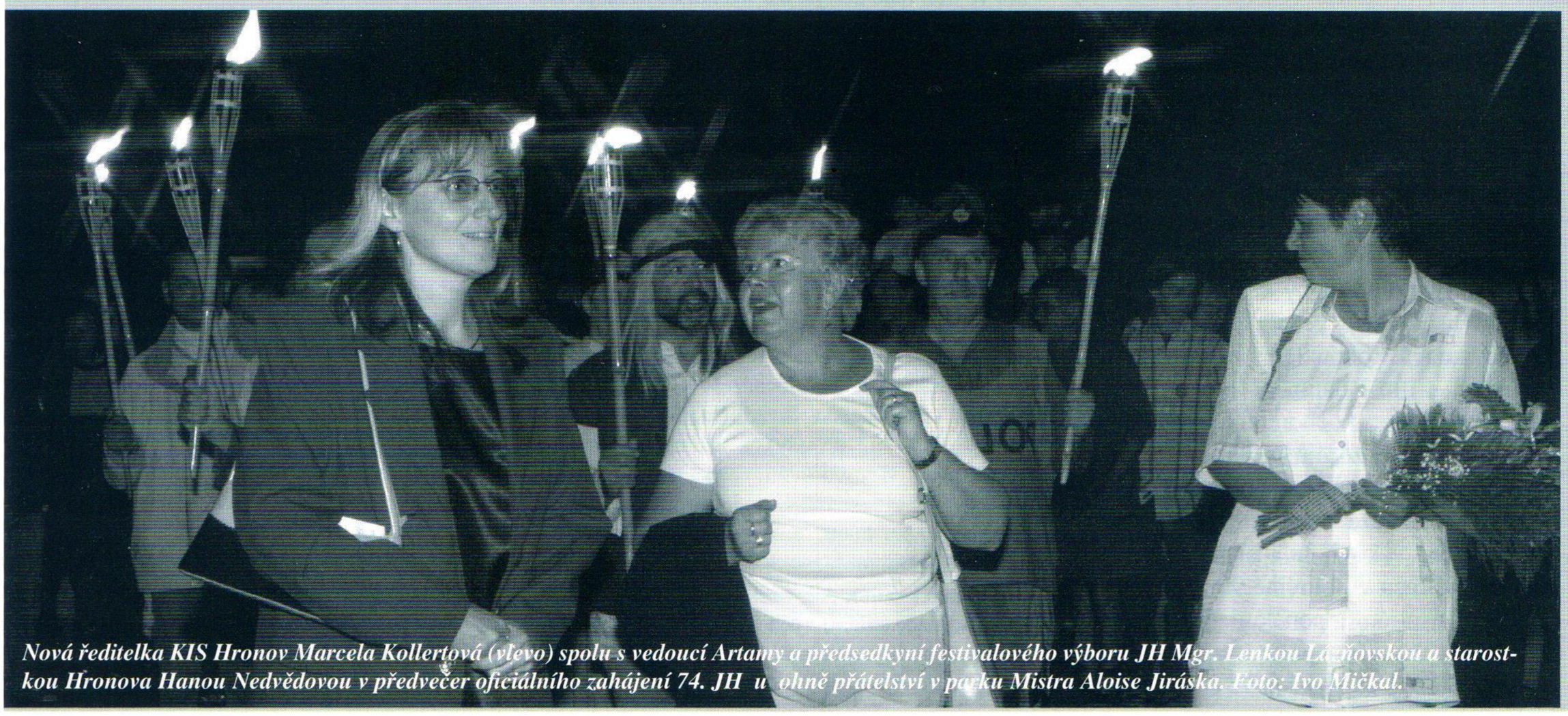

Nová ředitelka KIS Hronov Marcela Kollertová (vlevo) spolu s vedoucí Artamy a předsedkyní festivalového výboru JH Mgr. Lenkou Láchovskou a starostkou Hronova Hanou Nedvědovou v předvečer oficiálního zahájení 74. JH u ohně přátelství v parku Mistra Aloise Jiráska. Foto: Ivo Mičkal.

Co byla naopak nejhorší zkušenost?

Nejhorší zážitek jsem zažila při rockovém koncertě v parku, který měl probíhat od dvou dopoledne do půlnoci. Bohužel jsme měli problém s elektřinou, nabrali jsme zpoždění a bylo jasné, že do půlnoci neskončíme. Doufali jsme, že to nikomu vadit nebude, ale bohužel v momentě, kdy měla nastoupit poslední kapela, na kterou tu čekalo 400 lidí, přijela Policie ČR a kvůli stížnostem na hluk jsme museli produkci ukončit. A bylo opravdu těžké a nepříjemné jít na jeviště a těm čtyřem stovkám lidí říct, že svou oblíbenou kapelu neuslyší. Samozřejmě mě vypískali, což chápu. To byla hodně nepříjemná zkušenost.

Jiráskův Hronov pomalu končí a blíží se očekávané volno. Jak ho strávíte?

Samozřejmě mám naplánovanou dovolenou a rodina chce jet k moři. Já moře a teplo moc nemusím, takže jsem se tam chystala spíš s odporem. Ale teď jsem tak utahaná, že se tam i těším.

Když jsem u Vaší rodiny, můžete mi prozradit, jak vnímá, že jste deset dní pryč?

Ono to samozřejmě není jen těchto deset dní. Poslední dva týdny před Jiráskovým Hronovem jsem měla tolik práce, že jsem domů jezdila až večer. Navíc musím říct, že mám velmi tolerantního manžela, který se o děti umí postarat. Ale během festivalu za mnou děti, kterým je 5 a 9 let, přijely a když odjížděly, ten mladší brečel a nechtěl mě pustit... takže jsem musela utéct, protože by jinak neodjeli. Ale já jim to teď vynahradím.

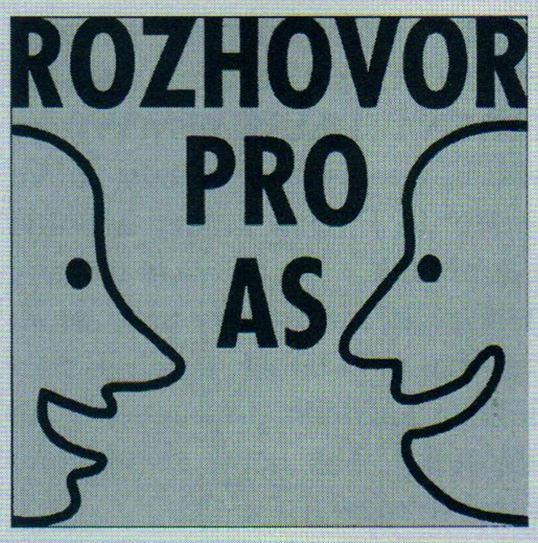

Po zasloužené dovolené opět přijde na řadu práce. Jak KIS celý rok mimo Jiráskův Hronov funguje?

V Hronově bylo zvykem, že každý měsíc bylo nějaké divadlo, každý měsíc bylo i představení pro mateřské školky, tento formát jsem zachovala. Navíc jsme připravili odpolední čaje pro seniory, kteří to velmi přivítali. Jejich zájem mě nesmírně potěšil. Z vlastní dosavadní zkušenosti musím říct, že nejlepší je dělat akce pro děti a pro seniory, ti vždycky přijdou. Celkově se ta poměrně nízká návštěvnost začíná zlepšovat. Už mám i plány na vánoce a Silvestra, aby lidi nemuseli celou dobu sedět jen u televize.

Děkuji za rozhovor.

Rozhovor připravila ***Simona Bezoušková***

DENNÍ HARMONOGRAM Marcely Kollertové

7:00 - probuzení telefonem po 5 hodinách spánku – volá Hotelová škola ohledně požadavku na elektro přípojku do parku – zařizování techniky a techniků do parku,
8:00 - sprcha, ranní hygiena, ranní káva,
8:45 - připravování harmonogramu dopoledních povinností, které vyvstaly z předešlého dne, telefonáty...,
9:00 - zajištění houslisty pro divadelní představení dílny I jako inspirace,
9:05 - přesun do kanceláře KIS Hronov, vyřízení e-mailů, volání s Rádiem Metuje – novinky do dnešního zpravodajství,
9:30 - rozmluva s techniky z divadla ohledně dnešního dne, zajištění kabelů do parku atd.,
9:45 - pro služební auto - přesun do DDM Domino, kde byl včera problém s prosakováním sprch, kontrola, zda závada byla odstraněna,
10:00 - přesun do parku, rozhodnutí, kam umístit orientační cedule,
10:20 - příjezd stánkařů a jejich umístění v parku,
10:45 - návrat do kanceláře – zaslání písemné objednávky na ekologické WC do parku, protože kapacita veřejných záchodků nepokrývá poptávku (hlavně pro účinkující),
11:00 - schůzka s organizátorkami praktických dílen – předání cestovních příkazů a podkladů na diety pro lektory,
- organizační štáb JH,
- návrat do kanceláře po boku s panem Zakopalem – sepsání příkazní smlouvy s ním,
13:00 - telefonát pro účetní, protože recenzentka Zpravodaje JH náhle odjíždí, takže vyřízení honoráře a cestovného,

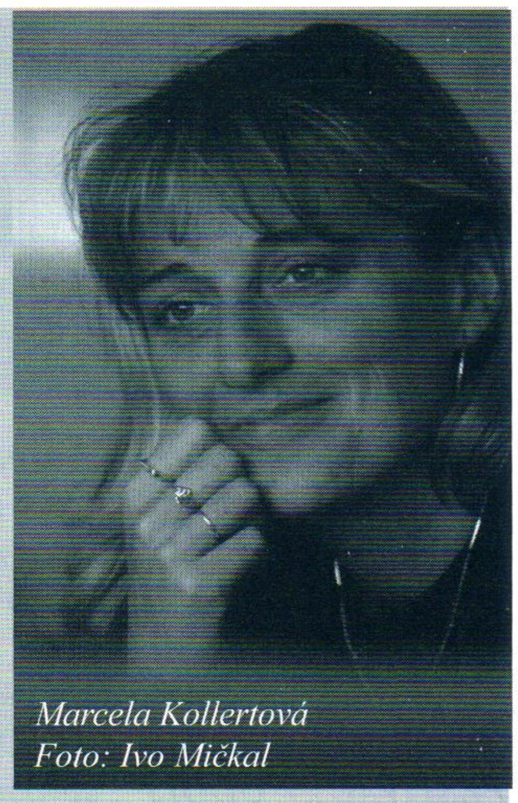
Marcela Kollertová
Foto: Ivo Mičkal

13:05 - příprava podkladů pro cestovné a diety
14:25 - odchod do Sálu Josefa Čapka a do Jiráskova divadla – řešení organizačních věcí pohybu diváků v obou prostorách – vyjasnění situace, která nastala včera – nesmí se opakovat
14:50 - opět odchod do parku - problém s nájmem stánkařů – vyřešení,
15:00 - přesun do informačního střediska - zjišťování předprodeje vstupenek na jednotlivá představení,
15:20 - upřesnění objednávky květin pro účinkující soubory,
15:30 - jídlo – jeden jogurt,
16:00 - předání dalších informací o honorářích lektorů,
16:05- problémy s elektřinou v parku - omluva sponzorskému Pivovaru Primátor za hodinové znemožnění prodeje,
17:15 - návrat do kanceláře - tisk dohod o provedení práce a příkazních smluv pro organizátory 74. JH,
18:00 - telefonát a přemlouvání místního podnikatele, aby umožnil vstup do jeho prostorů divadelní dílně – bez úspěchu! Vyřešení situace a konzultace s lektorem této dílny, náhradní řešení a splnění všech nároků dílny (krumpáč, kolečko, traktůrek atd.)
18:15 - po týdnu mě navštívila rodina, odchod s nimi do parku, po cestě jsme potkali pana Touška, který mě připomenul, že za 10 minut mám vítat účinkující soubory na schodech Jiráskova divadla, takže jsem se otočila, políbila rodinu a šla pro květy a k divadlu,
18:30 - vítání souborů,
18:50 - setkání s vlastními dětmi, proběhla rychlá večeře v místní restauraci „Stovka“,
19:20 - přesun do parku, kde hraje DS Vosto5 Praha divadelní představení Vajce, předání květin po představení, dokonce jsem stihla i kousek představení zhlédnout,
20:00 - nechtěla jsem si nechat ujít divadelní představení Plešatá zpěvačka, takže zpět do divadla, kromě dvou odchodů, kdy jsem musela telefonovat, to bylo moje první představení, které jsem viděla celé,
21:30 - po představení pochvala hercům a povídání s nimi o představení, návrat do kanceláře, kontrola e-mailů a drobná administrativní práce, podklady pro pokladní KISu, kolik druhý den má vyplatit peněz z pokladny atd.,
22:15 - přenechání počítače recenzentům Zpravodaje JH,
22:30 - povídání s šéfredaktorkou Zpravodaje JH Janou Portykovou o uplynulém dnu,
22:50 - odchod na lůžko, po cestě jsem zaregistrovala na náměstí herce ze Sokolova, jak se jich 8 osob souká do jednoho auta, protože nikdo nechtěl řídit druhé auto do Náchoda, lépe řečeno nikdo nemohl řídit, moji nabídku jakožto řidiče abstinenta přijali a jela jsem s částí tohoto souboru do Náchoda na internát a zpět,
23:45 - skutečný odchod na lůžko, o časovém harmonogramu mé noční sprchy a hygieny se již zmiňovat nebudu, to už si nechám pro sebe.

Marcela Kollertová

OPĚT V JESENÍKU, TENTOKRÁTE „V ÚDOLÍ"...

Snad pouhou šťastnou náhodou (jeli jsme si užít babího léta v horách) jsme se ocitli v pátek 17.9.2004 ve městě Jeseníku, kam už tolik let jezdím – a rád – nejen na „Divadelní Zatvu", ale i na semináře k dramatické výchově a další akce. V tamním divadle právě začínal DIVADELNÍ MINIFESTIVAL „V ÚDOLÍ", pořádaný sekcí Jirka a MKZ Jeseník, ve spolupráci s mnohými dalšími sponzory, spolupořadateli a přispěvateli. Zaujal mě už plakátek na tento festival – zkrvavená tvář Kristova z posledního amerického velkofilmu, s nápisem „Zasažen divadlem". Proč ne – i když, nebýt poučen, asi bych dále nečetl, zařadil bych tuto propagaci po bok podobným veledílům, jako „Myslím to upřímně"! Taky docela dobrý fór... Ale naštěstí jsem dočetl, a dočetl jsem se, že prvé představení začne za pět minut (dále už jsem nedočetl, spěchaje)... Tak jsme vešli.

V takřka prázdném sále (jaká škoda, divadlo je to pěkné, bylo zatopeno a sedadla jsou čalouněná) jsem viděl hned několik známých, i napjatě jsem čekal, co se vlastně bude hrát. Šly fámy, že Vyškovská Romance pro křídlovku, nebo něco jiného. Pak vešla jakási silně nalíčená, silně oblečená silnější paní a učinila přednášku. A začala smršť gagů, výsostného herectví, obrovského nasazení, zábavy, smíchu pod názvem **GOLDONIÁDA Divadelního souboru PIKI Volyně.** Volné divadelní variace na Sluhu dvou pánů a jiné Goldoniho kousky, občas vše proloženo opět onou paní ze začátku, která, uvedena bubeníčkem na kolečkách a na provázku, vznosně recitovala jakési nesmyslné veršovánky. Vše se to nádherně propojovalo do zábavy, která mě nenechala moc vydechnout a přemýšlet, o čem to vlastně je a proč. Bavil jsem se nejméně tak dobře, jako oni na jevišti! Teprve až později, dávno po skončení, mi přišlo líto několika věcí. Že bylo v divadle tak málo lidí na tak skvělou zábavu! Že to celé nebylo nijak uvedeno, ani zakončeno, jako by to nikdo nepořádal, jako by to nebyl festival, jen jakýsi kšeftík. A hlavně mi trochu v tom nádherném mumraji a skvělém herectví absentoval jasnější příběh, téma, zacílení odkud, kam, proč...

Po skončení jsem byl pořadateli převelen do internetové kavárny Plíživá kontra na další představení **Divadla D.N.O. Hradec Králové** pod názvem: **To je jeD.N.O.** Po příchodu jsem se mírně vyděsil – někde vpředu malé jevišťátko, kavárna nabita mnoha lidmi, z nichž ti u vchodu nebyli nejstřízlivější a vše na jevišti „ftipně" komentovali. V zakouřeném prostředí zvenčí fučel mrazivý jesenický vichr, tu a tam někomu zazvonil mobil a v příšeří jevišťátka někde v dáli několik človíčků, kteří se snažili předvádět nádherné etudy miniaturního divadla (jakou roli asi hrála ona krabička od sirek, tabatěrka, klobouk s pletenými panáčky a podobně) a taky k tomu moc hezky něco zpívali a mluvili a recitovali. Jenže moc jsem nevěděl, co vlastně. Pak nám ještě promítli – asi zajímavý – film z diáků doprovázený komentářem a hudbou, taky jsem moc neviděl, co na obrázcích je, a pak to skončilo... Nu což, snad, kdybych byl blíže, nejlépe v nulté, či prvé řadě, měl bych z toho více. Možná bych i pochopil, o čem a proč to hrají, co tím a komu chtějí sdělit, že nepředvádějí jen své herecké, pěvecké, pohybové, recitátorské dovednosti a schopnosti. Bylo mi těch Hradeckých chvílemi líto, i když je pravda, že se s prostředím prali statečně a vytrvali! I když je pravda, že i diváci vytrvali. A zase i tady mi chyběla nějaká tečka, o uvedení a přehlídkové atmosféře nemluvě.

V sobotu jsem pak – ke své lítosti (drobet jsme zabloudili v jesenických horách a marně hledali cestu zpět do civilizace) nestihl představení **divadelního souboru Divá Bára z Prahy MY SE VLKA NEBOJÍME.** Ale všichni, kteří byli (a dětí se prý v Jeseníku sešlo docela dost), byli nadšeni pohádkou, herectvím, tím, jak se bavili nejen ti na jevišti, ale celé hlediště, zpíváním, scénou, kostýmy. To je dobře, i když mi to bylo líto!

Večerní představení **Divadelního souboru Černí šviháci z Kostelce nad Orlicí AMATÉŘI**, které autorsky připravil Josef Tejkl (mám toho chlapa rád a moc si ho vážím), začalo černou vlajkou nad divadlem (po celý večer pak byly telefony, cože se stalo?), vystavenou rakví s lahví fernetu ve foyeru divadla, parte, které dostal každý z přicházejících diváků oznamovalo osoby a obsazení. Neskutečně morbidní, podivná, černá atmosféra každého diváka vtáhla do pocitů dost prazvláštních, ale nikdo nezůstal lhostejný. Ona „výjimečně hořká komedie" o pohřebním ústavu, litrech vypitého fernetu, bezdomovci sedícím v přítmí u dalšího a dalšího piva a provokujícího tím, že je – ale nikdo netuší proč, jehož excelentní part jedné věty přijde až na samý konec, korupci, amatérství v podnikání, bezohlednosti, krutosti, sebeukájení se v katechismu frází byla sice hodně pro smích, ale pod ním mrazilo. Až naturalistické herectví přesně korespondovalo s obsahem a sdělením, vše proloženo podivně komentujícím švihákem a zemitým, drsným (a skvěle zahraným) šramlem. Skvělé, výborné představení, hluboké, s prazvláštní poezií - ne náhodou se mu mohli obdivovat i na loňském Hronově. Jen zase až hluboko v noci jsem si kladl podivné otázky o některých nesrovnalostech – kam se poděl výčepní najednou? Proč tu Mařenu hrál chlap – to se všechno posunulo jinam, spíše do trapnosti. Snad ocitovat text finálové písně je nutno:

Kobližky zasněženy a husy podřezány,
a dozlatova září monstrance pecí
na číšky kořaleny jak na Kristovy rány
a do dna civí dědci širokoplecí,
kabáty promočeny jak nemotorné vrány,
co zkoušejí si rubáš svléci...

Po skončení jsme se jen tak mimochodem dozvěděli, že právě dorazil i inzerovaný a několikráte již pořadateli omluvený **Zdeněk Vrága z Hradce Králové** se svou recitací **POPIS LÁZNÍ KUKS .** Po předešlém DIVADLE to měl bezesporu hodně těžké. Vyrovnat se s doznívajícím fernetově hořkým zážitkem, s velkým sálem divadla, s unavenými diváky, se svým velmi nešikovným kostýmem (bílá paruka, červený kabátek, krátké civilní plátěnky, černé ponožky a černé lakýrky) – to byl úkol vskutku nelehký. Hlavně pak dramaturgicky naprosto nesmyslný. Hluboký obdiv zbyvším diváků, že vytrvali poslouchat onu krásně artikulovanou, byť trochu bezobsažnou deklamaci. Komu a proč to bylo učeno? Snad propagace turistických kanceláří? Nevím.

Poslední plakátovaný soubor **XXXHX XOXXOXX z Ostravy** s představením **UMĚŘENÁ DELIKÁTNOST** se nedostavil vůbec, nemusel jsem tedy znovu absolvovat cestu do Plíživé kontry a pobyt v ní. Možná dobře tak – jen mě zase mrzelo, že jsem se nedozvěděl informaci proč ne, či nevyslechl omluvu pořadatelů, jejich uvedení celého bloku a každého představení, ani zakončení přehlídky. Tak nějak to všechno přestalo a diváci se rozešli – a nic.

Z Jesenického víkendu budou dlouho doznívat zážitky z Goldoniády i z Amatérů, obolavělé nohy po 40 km se snad spraví, právě tak, jako vyčichne i pachuť z té výjimečné nekonformní neatmosféry přehlídky. Snad příště by stálo za to, mít možnost si i se soubory povídat, to, aby se viděli hrající navzájem, aby přišli i lidé – diváci, aby to zkrátka byl další svátek. Jeseník si jej zaslouží – a pořadatelé také. I oni by měli mít onen pocit výjimečnosti a svátečnosti! Každopádně – díky!

Saša Rychecký

TĚŽKÉ DOBY Z MARTINA

(Neúplné povídání o letošní Scénické žatvě v Martině)

Když musíš, tak musíš. Musel jsem odjet z Martina, kde jsem byl členem lektorského sboru, už v sobotu po čtvrté ranní. Od stanu postaveného před Domem strojárov, centra veškerého dění slovenské Scénické žatvy, jsem odcházel po půlnoci. Stan burácel rytmickou hudbou, z níž mi, jak jsem se od stanu vzdaloval a vcházel do ticha spícího Martina, zůstávaly v uších jen těžké doby bicích. Podobně jsem na tom i teď, skoro dva měsíce poté. Martinské vzpomínky byly vesměs překryty jinými zážitky, zůstaly jen ony divadelní „těžké doby". Dovolte, abych se s vámi o ně podělil.

Těžká doba tématu

Z mého pohledu největším rozdílem mezi letošním Hronovem a Martinem bylo slovenské přimknutí k tématu. Ne snad školometsky a vzpomínkově, leč způsobem živoucím, prožitým, chtělo by se říci až krvavým. Zatímco české divadlo (neplatí jen o amatérské části) inklinuje v této době spíše k zábavnosti, jako by usilování o sdělení, poselství bylo v umění čímsi nepřípadným a hodným jen ironicky sevřených koutků úst (viz několikerá hronovská citace Allenova bonmotu o poselství a poštovním úřadu), slovenské divadlo se v Martině několikrát dotklo témat zásadních způsobem veskrze neakademickým.

O zrození fanatismu, zažírání ideologie vedoucí až k záhubě, hráli herci **Celkom malého divadla z Levic** v inscenaci ***Villqistovy*** hry **Helverova noc**. Dialog matky a jejího postiženého syna Helvera probíhá s pozadím jakési „křišťálové noci", pogromu pro vše a všechny, kteří nejsou „naši". Přestože hluk ulice dává jen tušit, co se děje, vstupuje do jednání postav a splétá jejich osudy až ke smutnému konci. Inscenace neoznačuje přímo původce konkrétně konaného zla, mohou jimi být dokonce i sami protagonisté příběhu, dává však nahlédnout do mechanismu jeho vzniku a nechá vytušit rizika, s nimiž se denně potkáváme a která zatím jako zlo necítíme, neoznačujeme, která obyčejně přijímáme. Inscenace trpěla některými nešikovnostmi scénografickými, poněkud si podtínala větev i typovým obsazením postavy Matky, ale naléhavost, s níž režisér E. Šebian přistoupil k této látce, byla patrná z každé situace.

Velké realistické drama ***J. Barča-Ivana*** **Matka** připomíná ve svém půdorysu dramata antická. Ani tady nemá hlavní postava – Matka možnost výběru mezi dobrým a špatným, šťastným a nešťastným. Musí být svědkem přicházející katastrofy vztahu svých synů a zdá se, že nic od nich nemůže odvrátit tragický osud, který je jim z vyšší moci předurčen. Stejně jako některé antické hrdinky nalézá však i ona východisko – ve své vlastní oběti. Inscenace sevřená jako pěst, s velmi dobrými hereckými výkony, jimž dominuje Alena Demková v titulní postavě. Pozor! Žádné folklorní hříčky, ornamenty, žádný popis, „jak to tenkrát bylo", kdepak, přesné, soustředěné herectví, budované vztahy, situace.

Těžká doba dětské radosti

Dětské divadelní studio Ochotníček z Púchova se představilo dvěma inscenacemi: **V pondělí půjdu s tebou** podle ***P. Süskinda*** a **Pes Jeana Labadieho *E. Gašparové***. Pod obě se podepsal režisér a pedagog P. Hudák. Oba kousky byly umně připravené autorsky i režijně, v obou hrály děti připravené a divadelně radostné. Přece jen však hříčka V pondělí půjdu s tebou převýšila svého inscenačního souputníka. V krátkém příběhu malého školáka obdivujícího svou úžasnou spolužačku, která mu dá pro jedno pondělí naději společné cesty ze školy, se podařil ten malý zázrak přirozeného dětského hereckého projevu a nádherné zprávy o tom, jak my chlapi jsme plni nadějí už od školního věku a jak přitom pořád a pořád prohráváme a jak jsme přitom báječně šťastni a jdeme na porážku se zářivým úsměvem znovu a znovu. Zprávy neusilující o toto zobecnění, zpracovávající právě jen tu jednu konkrétní přípravu na jednu konkrétní společnou cestu a právě snad proto zprávy tak aktuální pro všechny věky mužů a žen. Prostě radost ze hry a z nepředstírání, ale také z poučenosti učitele a režiséra.

Těžká doba pro Malku

Lyrizovaná próza ***F. Švantnera*** o lásce venkovské krasavice **Malky**, jednoho ovčáka, jednoho vraha a jednoho „věčného žida" trochu připomíná svou atmosférou, výběrem prostředí i témat podkarpatské prózy I. Olbrachta. I tady hrají drsná příroda, rázovitost lidí, tradice, zvyky, chudoba a sny o lepším životě, ale také zločin, svou významnou úlohu. A stejně jako u Olbrachta i tu může dramatizace vyznít hluše a popisně, nenajdou-li tvůrci klíč k jevištnímu tvaru. Souboru **Komedie z Popradu** se to ovšem podařilo způsobem předloze velmi důstojným. Režijní duo Benko - Čižmárik vyšlo z výtvarného řešení, jež v pojetí uspořádání a označení jevištního prostoru nabízí bohatou znakovou strukturu (někde snad až příliš bohatou), která stylizuje a „zvedá" příběh nad popis reality. Podobné rysy má i herectví, povětšinou sošné, jako by postavy vyrůstaly i vrůstaly do prostředí, které je jim přisouzeno. Soubor disponuje typově zajímavými herci, čehož je tentokrát výborně využito. „Frontman" Vlado Benko si samozřejmě neodpustí okamžiky hereckého zazáření v komediální rovině (situace žandárů), i to však organicky náleží do celkového tvaru. V Martině sehráli Popradští krásné představení a po zásluze získali hlavní cenu Scénické žatvy.

Těžká doba o lehké době

Tak. Tyhle těžké doby mi zůstaly

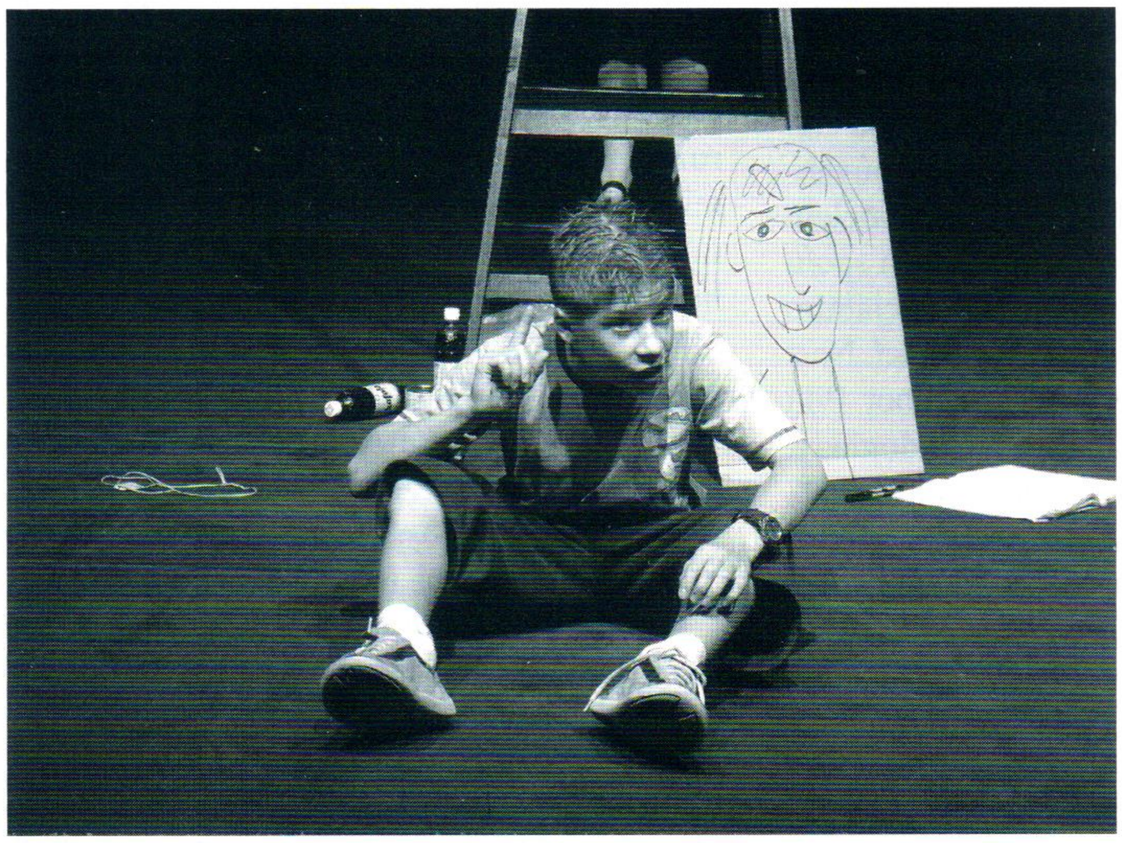

Dětské divadelní studio Ochotníček z Púchova / P. Süskind: V pondělí půjdu s tebou. Foto: Archiv SŽ Martin.

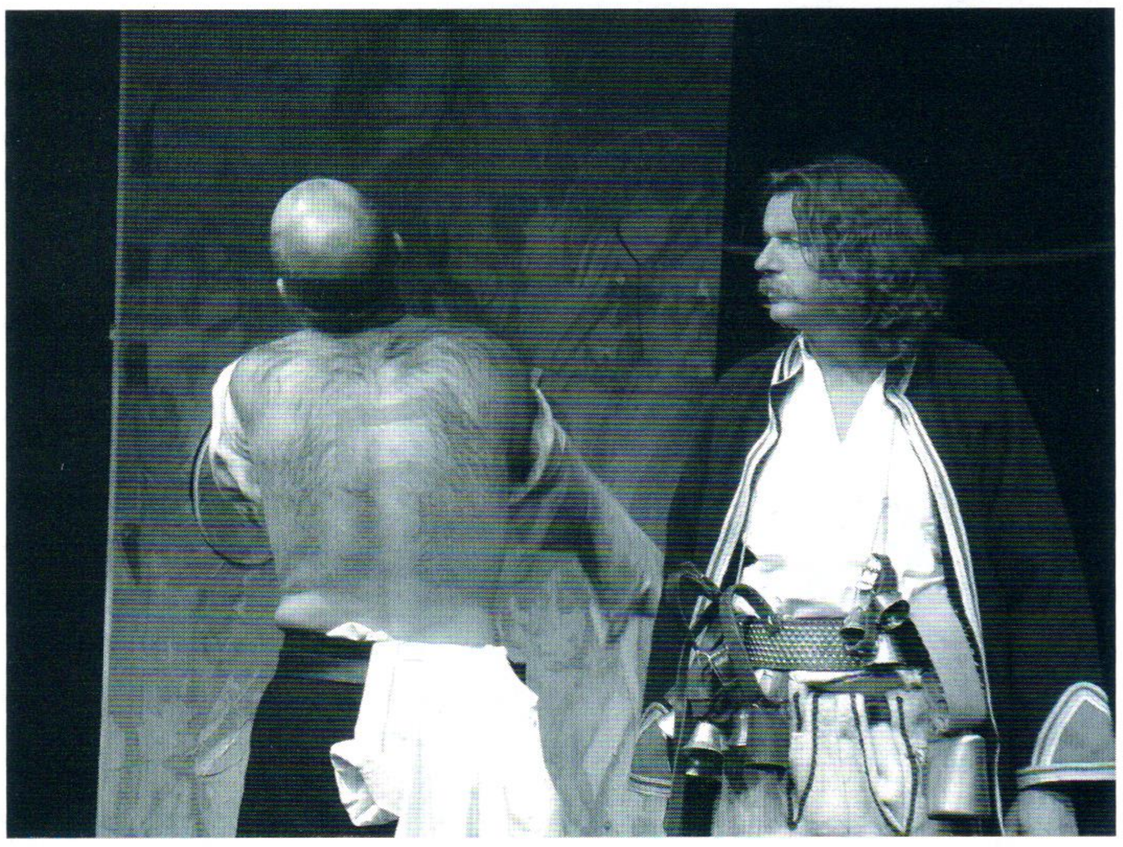

Divadelní soubor Komedie Poprad / František Švantner: Malka. Foto: Archiv SŽ Martin.

Ochotníček Púchov
V pondělí půjdu s tebou
Foto: Archiv SŽ Martin

v hlavě. Vím, že jsem byl v Martině zaujat i jinými představeními, v dobrém i v tom horším, ale tohle je přetrvávající. Neznám důvody těch z počátku uvedených patrných diferencí mezi JH a SŽ. Možná se některých dotkl v rozhovoru pro festivalový časopis režisér Volyňských R.Vápeník, když hovořil o tom, že možná Češi si některé starosti tak nemusí připouštět jako Slováci (důsledky ekonomické reformy, jež se na Slovensku koná a o níž se u nás hodně mluví), že se nám žije tak nějak lehčeji. Třeba. Možná jsme ovšem davově podlehli dojmu, že superproblémem jsou superhvězdy. Možná jsme se ještě nerozhodli, co přijde po vlně demaskování, ironie a zvratků ze všeho okolo nás, po vlně šklebu. Ono něco přijde. A ani to nemusí být módní vlna. Ne všechny tváře jsou trvale pod maskou, ne pod každou maskou jsou blýskavé itry hvězdiček, ne všechny nás řídí produkce GOJA či P. Novotného, ne všichni musíme nutně vydat za života svou biografii a kuchařku. I když – jak je ve znamenitém kresleném vtipu Renčínově – „Když se bere život jako muzikál, ono to jde“. Ale na muzikál nečekáme, o ty tu nouze není.

Trocha faktografie pro pořádek: Vrcholná slovenská přehlídka amatérského divadla a oborů příbuzných (obdoba tedy našeho Jiráskova Hronova) Scénická žatva se tentokrát konala v netradičním čase - od 31. srpna do 4. září v tradičním místě, stále půvabnějším městě Martině. Hlavním pořadatelem je Národné osvetové centrum Bratislava spolu s městem Martin. Zúčastnilo se jí v oficiálním programu, počítám-li dobře, 21 inscenací. Naši amatérskou tvorbu reprezentoval soubor Piki Volyně s inscenací Porubjakovy Goldoniády. Na závěr je vyhlašován „Tvorivý čin roka“. Letos ji jednoznačně získal divadelní soubor Komédia z Popradu za inscenaci lyrické prózy *F. Švantnera* Malka.

František Zborník

EDERED

www.edered.com

Edered - evropská asociace pro drama ve výchově, která od roku 1982 umožňuje setkání divadelníkům z různých evropských zemí a jejich spolupráci na společném projektu. Akce probíhá každý rok v jiné zemi a nepravidelně se střídá i věk účastníků. Koná se setkání mládeže z divadelních souborů, a to od 16 do 19 let, nebo pak mladých lidí ve věku od 18 do 24 let, jako tomu bylo i letos.

Edered 2004 - **8. mezinárodní setkání divadelníků** se konalo od 2. do 15. srpna v Rakousku. Do Velmu, malého městečka nedaleko Vídně dorazilo vždy 6 seminaristů a 1 lektor dohromady z dvaceti evropských zemí. Při slavnostním zahájení Ederedu, které uváděla rakouská výprava svým představením, proběhlo i rozdělení do tzv. workshopů, jehož hlavním úkolem bylo „promíchání národů“. Vzniklo tedy 8 divadelních dílen, v kterých neměli účastníci šanci používat svůj rodný jazyk. Tedy měli, ale nikdo jiný jim nerozuměl, a tak kromě divadelních dovedností rozvíjí Edered také dovednosti jazykové (semináře probíhají v angličtině), ale především lidské: „Najednou se objevíte ve skupině 20 lidí, každý pochází z jiného konce Evropy, mluví jinou řečí, přichází s odlišnou kulturou a dohromady máte tvořit? Musíte si najít svůj vlastní prostor a zároveň prostor poskytnout ostatním.“

Space – společné téma pro letošní ročník Ederedu, vše tedy bylo o **prostoru**…

Každý rok má Edered jiné společné téma, letošní téma space – prostor, byl hodně

DS Komedie Poprad
F. Švantner: Malka
Foto: Archiv SŽ Martin

Pohled na produkci jedné z osmi divadelních dílen EDEREDu 2004, 8. mezinárodního setkání divadelníků ve Velmu nedaleko Vídně. Foto: Autorka článku.

FESTIVAL SMYSLŮ

Německé město Lingen je našim amatérským divadelníkům známé především tím, že se v něm v čtyřleté periodě koná Světový festival dětského divadla. Město však hostí celou škálu divadelních přehlídek a akcí. Jako quadriennale zde pořádají také Mezinárodní festival smyslů, zaměřený na divadlo mladých lidí, a to jak handicapovaných, tak těch, kteří nejsou nerovností životních podmínek postiženi. Festival a s ním spojené sympozium organizuje Evropské centrum pro amatérské divadlo mezinárodní nevládní organizace amatérského divadla AITA/IATA v kooperaci s Divadelně-pedagogickým institutem s celoněmeckou působností, který v Lingenu sídlí.

Jednou za čtyři roky se koná v německém Lingenu (čtenáři AS pravděpodobně vědí, že se zde se stejnou periodicitou koná Světový festival dětského divadla). Sídlí zde Divadelně pedagogický institut s celoněmeckou působností a v kooperaci s touto institucí Evropské centrum pro amatérské divadlo mezinárodní nevládní organizace pro amatérské divadlo AITA/IATA) realizuje Mezinárodní festival smyslů, zaměřený na divadlo mladých lidí s a bez handicapu, spojený se sympoziem na toto téma.

Třetí ročník festivalu byl datován 30.9. až 3.10.2004 a zúčastnilo se ho 11 souborů z 8 zemí (Lotyšsko, Itálie, ČR, Slovensko, Nizozemí, Rusko, Německo, Slovinsko). Většinou šlo o integrované soubory, sdružující lidi s různým zdravotním postižením (převažoval downův syndrom) s lidmi bez handicapu. Jediný dětský soubor přijel z Ruska a jeho členy jsou děti sociálně handicapované, vyrůstající bez rodin v dětském domově. Některé z nich trpí dalšími poruchami učení, paměti apod. Jejich osudy představují hrůzyplný horor, kdy děti viděly, jak otec zabil matku, znásilnění a týrání sourozenců apod. Posláním festivalu není přinášet skvostná divadelní díla, nýbrž ukázat na možnosti arteterapie. Doprovodné sympozium se zabývalo především otázkou, zda s rostoucí uměleckou úrovní vzrůstají i příznivé arteterapeutické účinky. V některých zemích např. ve Španělsku existují i základní školy pro handicapované děti, které se programově věnují divadlu a dalším druhům umění. Každoročně pořádaného festivalu se zde zúčastní až padesát různých skupin.

Jednotlivá představení Festivalu smyslů sloužila jako materiál pro diskuzi, ostatně každé z nich se pečlivě rozebíralo a diskuze byla často bouřlivá. To když se uvažovalo o odpovědnosti pedagoga, který by neměl např. dopustit, aby pocit úspěchu po závěrečné děkovačce vyvolal spontánní reakci např. lidí s downovým syndromem, takže se začali chovat a vypadali nikoliv jako šťastné a bezbranné děti, nýbrž jako živočichové, na něž se díváme v zoologické zahradě.

To se stalo u dvou představení – úvodního **lotyšského souboru The Nest of Hope,** který přivezl úryvek ze **Shakespearova Snu noci svatojánské**. Zpracovali část příběhu Oberona a kouzel. Jedná se o pohybové divadlo s hudebními a optickými efekty. Děti různě zdravotně postižené (především zrakové a sluchové vady) hrají sice jako o život, ale o divadle nemají tušení. Velká výpravná scéna, mohutné kostýmy jim navíc velmi překážejí. Byla to spíše hodně jednoduchá vložka na školní besídku než představení na mezinárodní festival. Soubor patrně ani není zvyklý vystupovat, takže zdvořilý potlesk bral jako návrh na Oscara a začal opakovat některé pasáže. Přiznám se, že něco takového jsem viděla poprvé v životě. Ještě tragičtější byla reakce **italského souboru Miteinanders,** dětí s downovým

otevřený a umožňoval opravdu různorodé názory a bylo to vidět i na odlišných ukázkách při konečném vystoupení.

Také dvojice lektorů musí najít společnou řeč a hlavně toleranci ke společné práci při různých metodách výuky. Dva týdny pak pracují na tématu prostor se svými skupinami a směřují k závěrečnému vystoupení, které proběhlo ve **Vídni** (MG Museumquartier) v sobotu 14. srpna. Edered seminaristům umožnil cestu do Vídně vícekrát, jednou na noční prohlídku města, poté na možnost prohlédnout si prostory pro ukázky prací a také na představení vídeňského loutkového divadla.

Pro účastníky byl vytvořen velmi pestrý a nabitý program, kromě dopoledních i odpoledních seminářů probíhaly navíc dobrovolné hodiny např. španělských tanců. Byl pozván slavný americký režisér **Peter Seller** se svou talk show, pořádaly se diskuze o Ederedu se zástupci organizace. Také proběhl **MARKET PLACE**, na kterém každá země vytvořila svůj provizorní stánek a prezentovala se na něm potravinami, pitím, upomínkovými předměty, mincemi a jinými specialitami svého národa. Konaly se také tzv. mezinárodní večery, kdy si opět každá ze zemí připravila malé vystoupení, kterým se představila. Vznikaly velmi vtipné scénky, některé založené čistě na improvizaci, jiné precizně nazkoušené již z domova.

Mám radost, že jsem se dostala na Edered 2004, myslím, že nebudu mít nikde jinde příležitost, potkat celou Evropu na jednom místě a ještě se společnou láskou k divadlu. Děkuji za možnost jet, poznala jsem spoustu zajímavých a milých lidí z různých zemí, ale i z Čech. Mezi ně patří i MgA. Pavla Bušková, lektorka na letošním Ederedu.

Jasanka Kajmanová

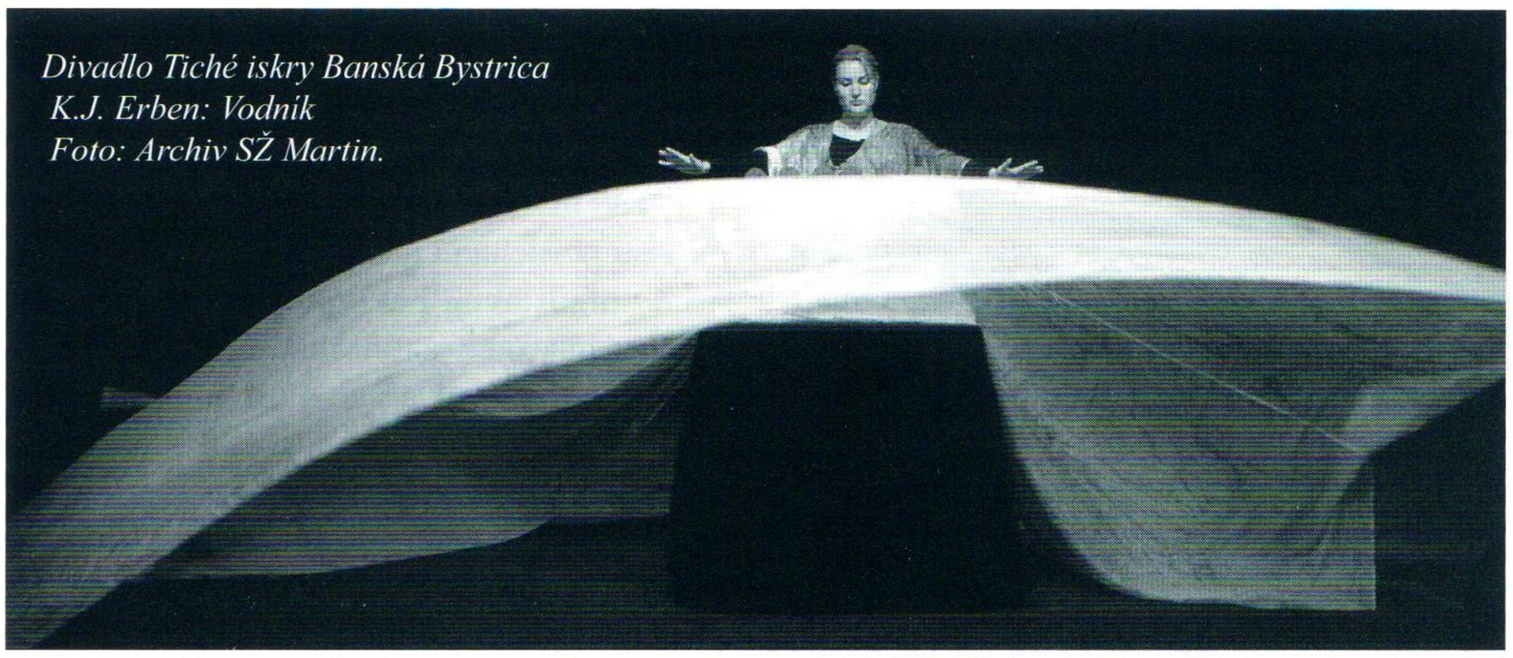

Divadlo Tiché iskry Banská Bystrica
K.J. Erben: Vodník
Foto: Archiv SŽ Martin.

syndromem na potlesk po jejich představení nazvaném **Slunce, měsíc mezi zatměním.** Byl to scénický přednes (děti držely v ruce text, jemuž podle mého názoru ani nerozuměly a snažily se jej překoktat) doprovázený zuřivým tlučením na různé bicí nástroje a hudebním skateboardem. Hudební přídavky se neměly stát, leč přišly. Je to jednoznačně chyba vedoucí souboru, která by své svěřence měla dobře znát a takovou reakci předvídat. Otázku, co se děje v hlavách takto postižených lidí a co v nich taková aktivita zanechá, jsem si kladla ještě u třetího závěrečného představení **německého souboru Circus Sonnenstich** nazvaného **Hip-Hop sny a další lahůdky**. Mladí lidé rovněž s downovým syndromem byli obdivuhodně mrštní, schopní kotrmelců, salt, chůze na chůdách, žonglování, různých druhů přízemní akrobacie. Klobouk dolů. Několikrát jsem si však povšimla mimořádně zlé reakce jednotlivých aktérů na kolegy, když se něco nevydařilo. Každý byl sám za sebe a pocit sounáležitosti či kolektivního díla patrně neexistoval. Domnívám se však, že tato aktivita je a měla by být jedním z prostředků k socializaci lidí s postižením.

Domácí divadelní studio Total normal ?! uvedlo inscenaci **Ztracené stopy?!**, která vypovídá na příběhu z dávného Říma o tom, co má v životě smysl. Zda má pravdu patricijka Dekandencie, která všechno viděla, vše zná, nebo otrokyně Geraldina, která miluje život a dokáže se ze všeho těšit. Obě si postupně snaží získat si na svou stranu bohy i Římany ze své vrstvy. Jistě tušíte, že nepřevážila dekadentní skepse. V souboru jsou lidé s různým postižením (vadami zraku, pohybového aparátu) i nehandicapovaní. Bylo to realisticky udělané divadlo, byť scéna a kostýmy byly pouze náznakové. Vedoucí souboru, která pracuje jako metodik v Divadelně pedagogickém centru, mluvila o tom, že soubor pracuje formou etud a komunikačních cvičení, a že se každému snaží v inscenaci dát i malý úkol. Muzikálově laděná hudební složka poskytla možnost i těm, kterým handicap nedovoluje větší pohyb. Umím si představit, že veřejná vystoupení pro známé a příbuzné mají jako motivační prostředek velký význam.

Divadlo Metulji ze Slovinska se předvedlo pohádkou **Hloupá Augustina.** Není podstatný samotný jednoduchý příběh klauna a jeho ušlápnuté ženy, která manželovu nemoc pochopí jako příležitost ukázat, že není hloupá. Poměrně velký soubor mladých lidí vložil do příběhu jako mezihry cirkusová čísla např. žonglování, chůzi na chůdách, přízemní akrobacii. Byla by docela pěkná, kdyby jich nebylo tolik. Ke konci šikovnost klesala k nule či pod ni, což je škoda. Opět to jde na vrub vedoucího souboru jako pedagogická chyba.

Divadlo Tiché iskry při Divadle z pasáže z Banské Bystrice a jejich znakový a obrazově ilustrovaný **Erbenův Vodník**. Profesionální soubor divadla neslyšících složený z absolventů katedry výchovné dramatiky neslyšících JAMU vystupoval jako vítěz Mezinárodního festivalu kultury neslyšících v Nitře.

Dětský soubor Karnaval z Noginska v Rusku uvedl jako nepochybný vrchol festivalu dramatizaci literární předlohy **K. Sergejenka (Na shledanou Raviné)** v inscenaci **Svobodní psi.** Střetnutí světa domácích psích mazlíčků a různě složené divoké smečky s lidmi vychází pro nás lidi velmi špatně. Jsme povrchní, nestálí, agresivní, chybí nám empatie, schopnost vnímat psy jako živé bytosti, nikoliv jako věc. Chovanci dětského domova ve věku 6 až 16 let byli obdivuhodně divadelně vyspělí a lidsky vyzrálí. Oni prožili na vlastní kůži, co znamená být opuštěný na dně lidské smečky a jak hořce chutná dilema, zda se přivinout k člověku a neskončit v útulku, či neopustit kamarády a riskovat život. Pečlivá a invenční režie nedopustila realistickou scénu a kostýmy (opravdu nikdo neběhal po čtyřech a neměl uši a ohony), šla cestou vytváření charakteru postav, situací, mizanscén. Některé děti mají nepochybný talent a věřím, že se prosadí. Tato inscenace spolu s českou byly jediné, které snesly divadelní parametry a byly by ozdobou jakéhokoliv festivalu.

Českým zástupcem byl integrovaný soubor **Cyranovy boty z Brna**. Jejich **vlastní inscenace Cesta do vlastního světa** byla vybrána z letošního festivalu Otevřeno v Kolíně. Téma, jímž je integrace a komunikace, bylo ztvárněno z hlediska choreografie a tématu uzavřenými pohybovými a tanečními obrazy, využívajícími znaky, zkratky, náznaky. Bylo to emotivní, čitelné, kompozičně dobře sestavené až do závěrečné tečky, jíž byla filmová dotáčka s míjejícíma se nohama, kterou museli natočit na video až v Německu, neboť původní materiál nechali doma. Tím se inscenace Věry Belháčové lišila od Kolína, kde byla uzavřena jakousi retrogroteskou. Účastníci festivalu většinou žasli nad tím, jak přirozeně byli do inscenace integrováni postižení. Obě inscenace – česká a ruská jsou ve hře o dodatečnou nominaci na Světový festival amatérského divadla v Monaku. Nemám žádné informace, zda a jaký návrh v tomto směru učinili pořadatelé festivalu. Byli o to požádáni prezidentem AITA/IATA Leonardem Trompem, který byl přítomen celý festival.

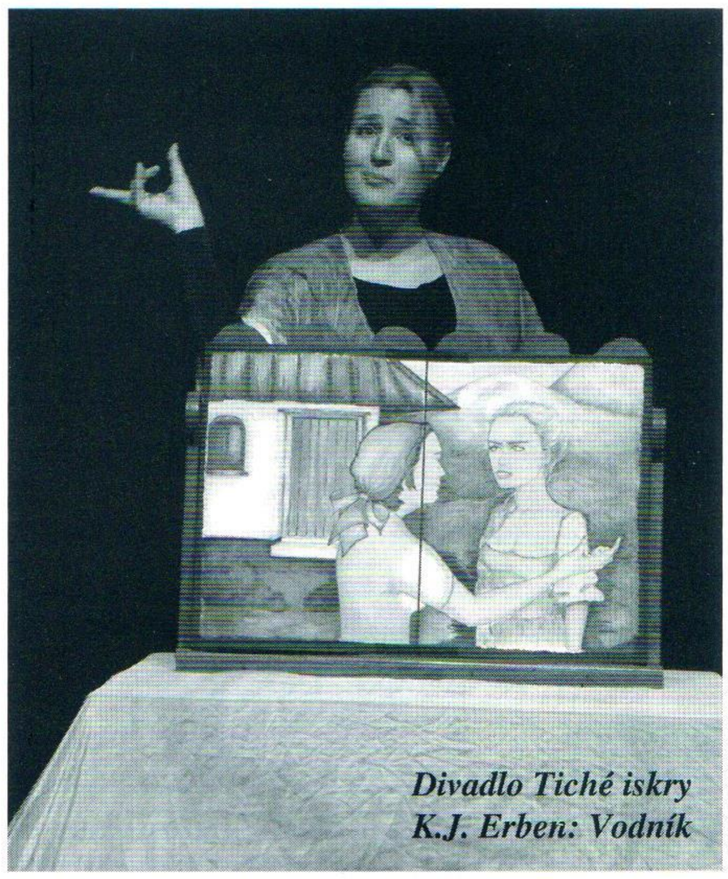

Divadlo Tiché iskry
K.J. Erben: Vodník

Posledním vystoupením byla holandská chlapecká skupina **Heldringtheater** s inscenací **Černé světlo 13.** Autisté a mentálně postižení převážně černí chlapci v pubertálním věku za ohlušujícího doprovodu reprodukované extrovertní muziky německé rockové skupiny Rammstein se pohybově pokusili vyjádřit, co chtějí, co mají rádi. Věřím, že tento typ hudby mohl být pro ně inspirací, a pokouším se odhlédnout od vlastních obav z předčasného ohluchnutí. Byli přirození, nestylizovaní a pochopitelně nestejně pohybově vybavení. Přesto to byla, byť velmi svérázná, vlastní výpověď.

Pořadatelé slíbili, že se pokusí, možná ve spolupráci s jinou zemí, festivalu dodat jiný rytmus konání. Pravděpodobně by si tento typ velmi potřebné aktivity zasloužil každoroční frekvenci. Prezident Německého svazu amatérského divadla Norbert Rademacher řekl, že je si vědom významu akce, neboť umění překračuje hranice mezi lidmi a je schopno i postiženým dodat sebevědomí a radost ze života. Myslím si to také. Ostatně naše jediná integrovaná přehlídka Otevřeno, zaměřená na pantomimu a pohybové divadlo, o tom každoročně přináší mnoho důkazů.

Lenka Lázňovská

V BOLERADICÍCH ZAHÁJILI STRAKONICKÝM DUDÁKEM

Po dvou letech přestaveb se konečně boleradický soubor dočkal chvíle, kdy mohl do nové divadelní budovy pozvat první diváky na své představení. Divadelní spolek bratří Mrštíků si jako svou první premiéru zvolil národní báchorku J.K. Tyla Strakonický dudák.

V sobotu 3. července 2004 se v zaplněném hledišti, ve kterém kromě jiných vzácných hostů byli i ministr pro životní prostředí Libor Ambrozek a dva poslanci českého parlamentu ing. Jan Gruza a Ladislav Šustr, nejprve ozvala česká národní hymna. Poté předsedkyně spolku paní Iva Hrabcová přivítala nejen hosty a sponzory, ale i početnou skupinu divadelních ochotníků z různých koutů Moravy. Ti přijeli, aby se spolu se svými boleradickými přáteli potěšili z dobře vykonaného díla, na němž se významnou měrou vlastní prací podílel celý soubor.

Pak už zazněla dudácká polka a rozhrnula se krásná modrá opona. To už do tance přesvědčoval Šavlička, že se ve světě hraje jiná muzika, než jakou hraje Švanda. Je pochopitelné, že se v prvním obraze objevila výrazná tréma, nicméně tato zpráva nemá v úmyslu rozebírat uměleckou kvalitu inscenace. Jistě o nastudování režisérky Aleny Chalupové uslyšíme víc, až se Strakonickým dudákem předstoupí před diváky na některé přehlídce. V následujících červencových svátečních dnech sehrál soubor „Dudáka" ještě třikrát. Nejen aby se inscenace usadila, ale i proto, že boleradičtí disponují početným uměleckým kolektivem a tak řadu, především hlavních rolí, mají alternovánu a hrát chtějí všichni.

Ledasco potřebuje v inscenaci dotáhnout, ale u tohoto souboru předpokládáme dozrávání. A tak doufáme, že se „doušku křišťálově čisté vody ze studánky české divadelní poezie" napijí ještě mnozí diváci a to nejen v Boleradicích. Přátelé, zlomte vaz!

Václav Müller

JEŠTĚ JSME TADY ANEB POCHVAL SE SÁM

Ještě jsme tady. Kdože to je ještě tady? No přece divadelní ochotníci z městečka Nové Veselí, které leží šest kilometrů od Žďáru nad Sázavou v kraji Vysočina a čítá kolem 1200 obyvatel. Extra významné ani není, i když zde sídlí známý důchodce – expremiér, i když v házené hrají dorostenci v nejvyšší republikové soutěži a muži v druhé lize, i když přes obec vede přivaděč na nedalekou dálnici, i když... No a co, řeknete si? Jenže oni si zde také v tyto dny připomínají 130 let od sehrání první divadelní hry, a to vydáním sborníku s názvem Ještě jsme tady a zdařilou výstavou ze zašlých i méně zašlých plakátů (těch je na dvě stě) a zašlých i zcela nedávných fotografií (těch je pěkně nalepených ve velkých albech více jak tisíc), kromě videonahrávek her posledních deseti let. Nejstarší uchovaný plakát je z roku 1903 a za ním následuje série plakátů až do dnešních časů. Nejstarší fotografie je z roku 1919 a za ní následuje řada fotografií až do dnešních časů. Kromě toho byla na výstavě v čele výstavní síně ukázána starička stáčecí opona z dvacátých let minulého století, malovaná místním malířem a nadšeným ochotníkem, a také pár kostýmů z fundusu divadla. To vše bylo k zhlédnutí o svatováclavské pouti, samozřejmě že v určitém výběru, protože dokumentů je příliš mnoho. Výstavu vhodně doplňovala přehrávka videonahrávek v chodbě výstavní síně obecního úřadu, kde zejména upoutala zájem nahrávka poslední hry Naši furianti. Novoveselské ochotnické divadlo má už po čtyři roky dva soubory. Jeden je sestaven z mladých a zabývá se pohádkovými hrami, druhým je běžný soubor všech kategorií, či těch, co jsou třeba. Mají zde řadu let vyzkoušený systém termínů zkoušek, které jsou především v neděli v 17 hodin, ke konci nácviku v tutéž dobu i v sobotu. To proto, že ta doba většině vyhovuje. V týdnu by se soubor dohromady nedal (směny, studia, dojíždění). Soubor opustil hodnotící přehlídky a hraje hlavně svým divákům, kterým Naše furianty zahrál pětkrát. Ne že by soubor hodnotícími přehlídkami zrovna pohrdal. Nemůže si ale dovolit profesionální pomoc a bez ní to dneska na přehlídkách prostě nejde, jak je obecně známo. Soubor ale má ve své éře i řádku ocenění a také jedno z Vysokého nad Jizerou. Takže se dá říci, že si soubor žije. Jenže...

Pochval se sám. Za vším stojí lidé, či za vším stojí člověk. No a ten člověk to jsem právě já, osmdesátiletý veterán, který svoji dráhu režiséra, anebo spíš organizátora, začal v roce 1946, když jsem před tím za války působil v loutkovém divadle. Na svém kontě mám režijně 54 her, kde jsem v řadě z nich také hrál či musel hrát, naposledy letos v roli starého Dubského ve Furiantech. Ptáte se jak to bude dál? Správná otázka. Dál to třeba ani nebude. Je to k nevíře. Mám kolem sebe řadu spolupracovníků a příznivců, ale žádný z nich se neodvažuje vydat na moji cestu, ba ani ne na cestu jednotlivých nezbytných divadelních činností (dramaturg, scénograf, režisér). Třeba si řeknete, tvoje vina! Jenomže divadlo není sport, kde jeden trenér snadno nahradí druhého. Necítím se vinen. Prostě ten člověk se neurodil a když se zdálo, že by se urodil, tak se vytratil za povoláním, vzděláním či rodinou. Anebo se zalekl té mnohosti práce? Samochvála smrdí, ale pochválit se musím za to, že jsem to vše vydržel i přežil a se mnou jak rodina, tak všichni ochotní se mnou pracovat, až jsme se dožili času připomenutí 130 let od sehrání první divadelní hry, kdy za tu dobu bylo u nás odehráno 266 divadelních titulů. Naši předchůdci by právem mohli mít radost v tom divadelním nebi, a třeba mají. Ovšem náš a můj problém to neřeší. Takže, babo, raď! A už to slyším, tvůj problém, váš problém. A já to s pokorou beru. Jenže…

Jaroslav Bílek

Jaroslav Bílek jako herec v Osudech dobrého vojáka Švejka podle Jaroslava Haška. Foto: Archiv DS Nové Veselí.

PŘIŠEL, VIDĚL … AS SE PTÁ MARTINA VOKOUNA, REŽISÉRA ZE SOKOLOVA

Dějiny amatérského divadla v Sokolově se datují od roku 1964, kdy DS DK Sokolov nastudoval Lásku ke třem pomerančům a získal za ni ocenění na okresní přehlídce. V roce 1974 přešel do Hornického domu kultury a začal působit pod názvem Sokolovské hornické divadlo. Po uzavření budovy DK v roce 1985 působil do sezóny 1990/91. Soubor poskytl zázemí romskému souboru DS Romen pro nastudování muzikálu Amaro drom – Naše cesta (autor a režie Emil Ščuka), které bylo historickým prvním romským divadelním představením v ČR. Novodobá etapa – devadesátá léta minulého století zahrnuje přestavbu kina v Městském domě kultury (bývalý Hornický dům) na moderní divadelní sál. Od r. 1999 soubor působí pod názvem Divadlo bez zákulisí s režisérem Bohumilem Gondíkem. Posledních pět let je pak zatím nejúspěšnějším obdobím v historii sokolovského amatérského divadla. Dvakrát byli z krajské přehlídky v Horažďovicích nominováni na národní přehlídku FEMAD Poděbrady/Divadelní Třebíč. První byla inscenace hry J. Rezy Obraz, druhou pak, už s Martinem Vokounem jako režisérem, Plešatá zpěvačka. Ta, byť na poslední chvíli proklouzla až do programu 74. JH. AS oslovila právě M. Vokouna, studenta druhého ročníku činoherní režie na DAMU, a zeptala se, jak to v Sokolově a v souboru chodí.

Martine, nebyl to pro Divadlo bez zákulisí šok, když jste se dozvěděli, že hrajete na Hronově?

Šok to opravdu byl. V pátek jsem se dozvěděl, že bychom ve středu mohli hrát. Po dvou dnech, uprostřed prázdnin, se podařilo dát dohromady lidi a já jsem mohl potvrdit, že hrát budeme. Soubor si účasti na JH váží a je to pro něj i pro mne osobně velká výzva.

Kde jste tak najednou v Sokolově vyloupl? Vy jste ze Sokolova?

Bydlím v Lokti, což je 10 kilometrů daleko. V Sokolově jsem začal studovat gymnázium a tam jsem se poprvé dostal k divadlu. Moji spolužáci jsou představitelé manželů Smithových František Marek a Pavlína Šponiarová. Na gymnáziu jsme začali zkoušet různé frašky. Mělo to docela ohlas, takže jsme dostali nabídku vstoupit do Divadla bez zákulisí. To jsme udělali už ve třetím ročníku, což znamená, že v souboru působíme už čtyři roky.

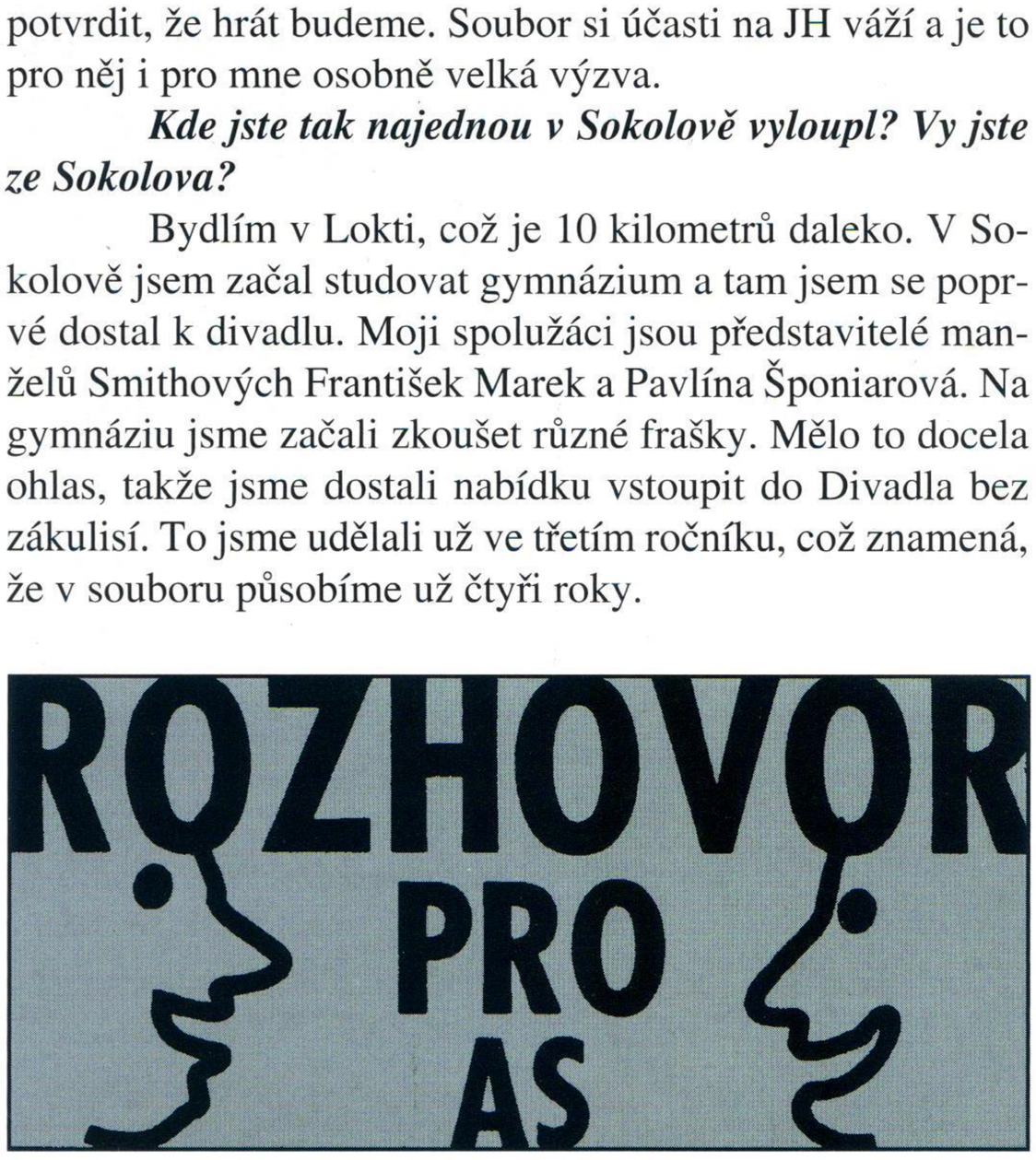

Jste v současné době jediným režisérem souboru? Co dělá Bohouš Gondík? Pamatuji se, že jednu inscenaci jste připravili s nějakou ukrajinskou režisérkou?

V této sezóně jsem opravdu fungoval jako jediný. Bohouš Gondík se odstěhoval do Prahy a už nemůže dojíždět. Rita Jasinská, na niž se ptáte, se ztratila někde ve světě. Začal jsem režírovat už jako student DAMU. Jsem rád, že se o režii začali pokoušet i další, např. Martin Volný. Konkurence je vždycky lepší.

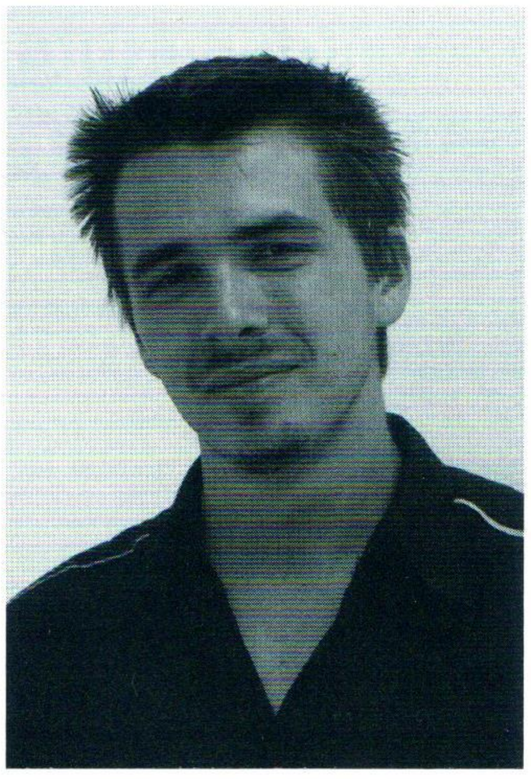
Martin Vokoun. Foto: Ivo Mičkal.

Divadlo bez zákulisí je vícegeneračním souborem. V Plešaté zpěvačce jste dal příležitost pouze svým vrstevníkům. Neměl jste s tím nějaký problém?

Plešatá zpěvačka od počátku vznikala jako generační divadlo. Začali jsme na ní pracovat před dvěma lety, kdy další členové souboru zkoušeli jinou inscenaci. Skupina z Plešaté zpěvačky visela trochu ve vzduchu. Tak jsme si řekli, že to zkusíme, byť nás mnozí zrazovali, že inscenace nenajde v Sokolově publikum.

A našlo se?

V současné době máme 15 vyprodaných představení.

Takže na JH to byla kolikátá repríza?

Odhaduji to na dvacátou. Přiznávám, že aranžmá vyžaduje menší počet diváků, takže se jednotlivá představení lépe naplní.

Generační divadlo bylo i pro Vás osobně mimořádnou zkušeností. Co bude dál?

Mou další režií v souboru je Lorcova Krvavá svatba, a ta je pochopitelně obsazena po smyslu, tj. napříč souborem. Komunikace funguje, divadelníci, když chtějí, tak na sebe slyší.

Vaše obě inscenace se trochu vymykají dosavadní dramaturgii souboru. Např. Obraz, Popel a pálenka, v níž jste mimochodem i slušně hrál, jsou sice trochu zvláštní, nicméně žánrově komedie. To se o Lorcovi opravdu říci nedá. Jde o jiný žánr, což vyžaduje i jiný styl práce…

Je pravda, že jsme se zatím v Sokolově soustřeďovali spíše na určitý typ konverzačních komedií o trochu zvláštních lidech. Jmenoval bych ještě jiný titul Dva na houpačce. Lákalo mě tento typ dramaturgie trochu narušit a nastavit mu vlastně otočené zrcadlo, dát divákovi prostě možnost protiváhy. Diváka si chceme trochu vychovat, aby nechodil pouze na jeden typ divadla. Navíc Sokolov je stagiona a dovezená zájezdová představení jsou často také komedie. Mají největší návštěvnost.

Povídá se povídá, že radnice v Sokolově divadlu velmi přeje a že si tedy můžete dovolit i náročnější inscenace…

Asi to bylo už i trochu lepší, ale rozhodně si nemůžeme stěžovat. Jistě nejsme v tak zoufalé situaci jako D3 Karlovy Vary, které bojuje o přežití. (poznámka redakce: karlovarský soubor v souvislosti se zrušením profesionálního divadla dostal výpověď z dosavadních prostor, náhradní řešení je velmi nevyhovující, radnici přímluvný dopis poslali jak SČDO, tak ředitel NIPOS). Doufám, že mě nikdo nezabije, když řeknu, že příliš peněz amatérské divadlo kazí, neboť začne mít pocit jisté nezodpovědnosti. Myslím si navíc, že je zbytečné utrácet za něco, co si můžeme vyrobit sami.

Přispěli souboru i na cestu na JH?

To jsme nestihli, bylo to moc rychlé. Vedoucí souboru Eva Valentová řekla, ať jedeme, že jakékoliv náklady proplatí z rozpočtu souboru.

Připravujete se na dráhu profesionálního režiséra. Myslíte si, že práce s amatérským souborem je pro Vás dobrou průpravou?

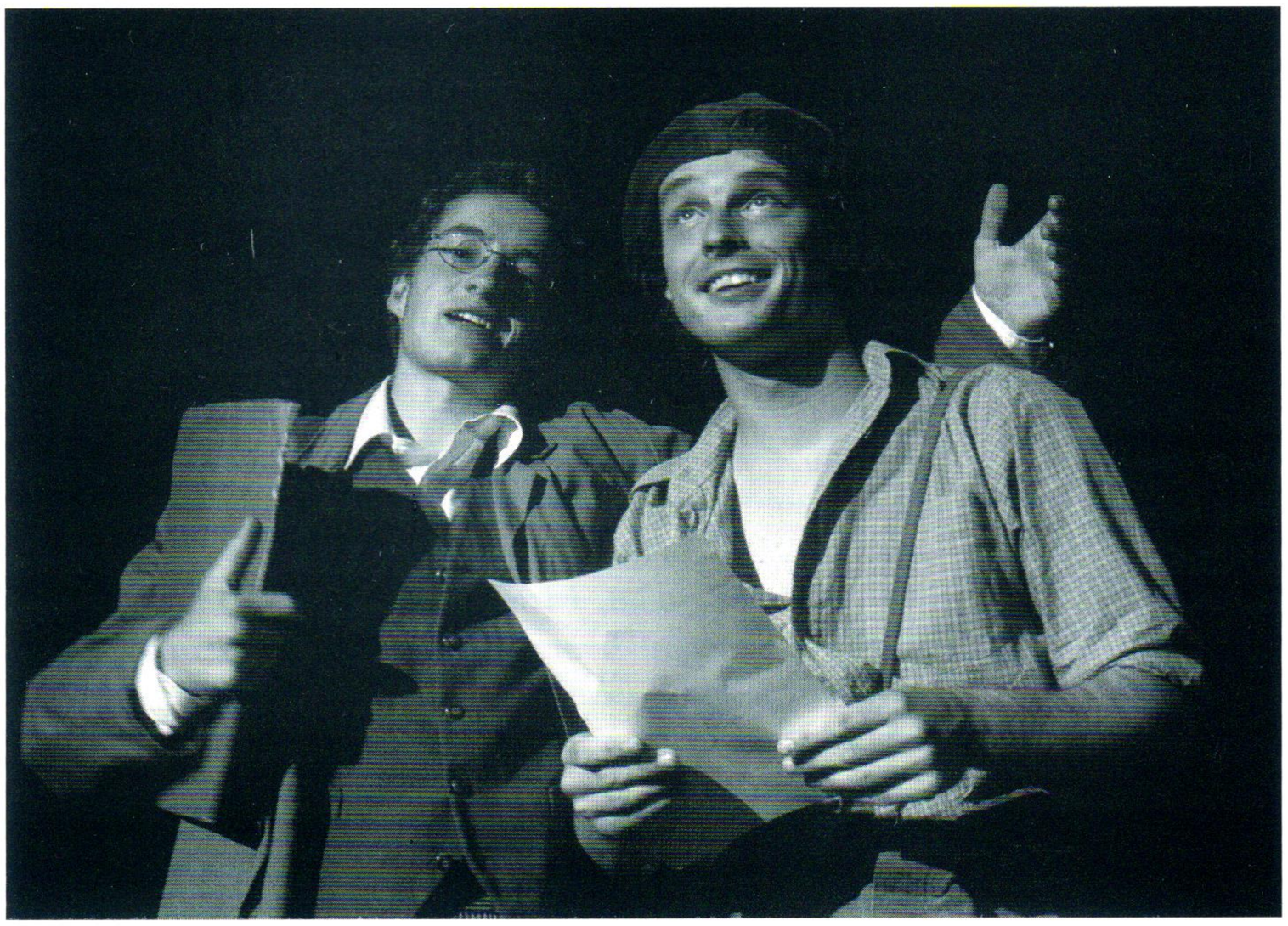

Martin Vokoun se podílel i na režii prvního představení letošního HronOff programu, Shakespearova Snu noci svatojánské studentů pražské DAMU. Foto: Ivo Mičkal.

Určitě. Naučí mě jednat s lidmi. Příliš praxe škola nenabízí, i když ve druhém ročníku už můžeme pracovat s herci. Pořád je to ale ve skleníkovém prostředí školy. V amatérském souboru se člověk musí postarat o všechno a řešit každý problém. To je výborná škola pro každého režiséra.

Školu jednoho dne ukončíte a ten den není zase tak daleko. Co bude potom?

Netuším. Stejnou otázku mně dost často klade i soubor. Po Krvavé svatbě jsem si uvědomil, že volného času je velmi málo. Už si netroufám zkoušet hru v době školy. Nabídl jsem souboru, že bychom mohli o prázdninách nazkoušet něco menšího s premiérou na podzim. Pokud to bude možné, rád bych se do Sokolova vracel.

Škola Vám dává i určitý recept na přípravu herců. Myslím, že pro Plešatou zpěvačku jste je připravit musel. Přitom výsledek je obdivuhodný.

Od prvního ročníku jsme prošli jevištní řečí, pohybovou přípravou, uvolňovacími cvičeními. Myslím si, že výsledek se opírá o naši vzájemnou dobrou komunikací. Respektujeme se a navzájem si pomáháme. Oni se snaží pochopit mě a já zase své herce.

Tato atmosféra je jistě daná i generačním souzněním. Funguje to i v Krvavé svatbě?

V Krvavé svatbě je na „place" jedenáct lidí, to už je trochu složitější. Já jsem s nimi pracoval jinak než Bohouš Gondík. Snažil jsem se od počátku vycházet z improvizací a z textu, jak jej cítí herci. Bohouš přicházel perfektně připraven a věděl přesně, co na jevišti chce. Já jsem se snažil vést spíše dialog a dohodnout se. To je jistě i časově mnohem náročnější. Např. premiéru Krvavé svatby jsme posouvali o měsíc. To byl jistě přepych, ale inscenace si to zasloužila.

Snad Vás jednou divadelní ferman nezaskočí…

V profesionálním divadle ferman nelze přehlédnout. V amatérském souboru, když někdo nepřijde, nemá někdy vůbec smysl zkoušet.

Zaujalo mě, že soubor evidentně drží spolu. Nehrající členové jezdili s Plešatou zpěvačkou jako technika…

Upřímně řečeno, zažil jsem to poprvé v Horažďovicích a bylo to moc příjemné. Pokračovalo to pak i na Třebíči a v Hronově. Např. Jarka Nikodémová s námi jela na JH, aby nám pomohla v šatně. Vím, že to v souborech existuje. Příkladem může být karlovarské Déčko. V jejich inscenaci Mor měl každý svůj úkol a věděl, co má dělat. Jednotlivá představení, byť složitá, byla připravená do hodiny. U nás se kdysi říkalo, technika to připraví. Amatérský soubor by ale tak fungovat neměl. Opačný způsob mu pomůže dát se dohromady.

Je něco, co Vás osobně na DT nebo JH zaujalo?

Na Hronově jsem nic neviděl, byl jsem přihlášen do kritického klubu, ale když jsme se dostali do programu, musel jsem účast zrušit. V Třebíči mě zaujal hostující slovenský Král Ubu. Pojetí mě velmi překvapilo. Líbila se mi i Goldoniáda. Bylo to odžité a energii se jim dařilo předávat do publika.

Myslíte si, že amatérské divadlo může i dnes něco přinést i divadlu jako takovému?

Amatérské divadlo je mnohem svobodnější. Není vázáno dramaturgickým plánem ani plánem tržeb. Může něco říci, pokud chce.

Děkuji za rozhovor.

Připravila ***Lenka Lázňovská***

JOSEFA TEJKLA V DIVADLE NEJVÍCE VZRUŠUJE PSANÍ VLASTNÍCH TEXTŮ

Josef Tejkl, principál divadla Jesličky v Hradci Králové a Černých šviháků v Kostelci nad Orlicí, ředitel již legendární ZUŠ Na Střezině, také v Hradci Králové, patří od poloviny devadesátých let k výrazným postavám současného českého amatérského divadla.V posledních letech k jeho mnoha profesím v divadle přibyl také osobitý dramatický autor. Zatím dvě z jeho posledních inscenací Amatéři a Solný sloupy vyvolávají velmi protichůdné reakce jdoucí napříč českou společností. Tejkl je i lidsky netuctový člověk, který se v posledních letech musí vyrovnávat se složitým údělem. Následující rozhovor se zrodil na letošním JH a Pepino v něm otevřeně mluví o sobě jako o člověku i jako autorovi.

Pepino, zastáváš v divadle mnoho různých postů. Jsi hercem, režisérem, dramaturgem, dramatizátorem, dramatickým autorem, lektorem, porotcem, principálem, kantorem. Doufám, že jsem to vyjmenovala všechno. Opravdu jsi tím vším?

Když to říkáš, tak asi ano, více či méně zdařile.

Ty sám v tom máš nějakou hierarchii?

Neměl jsem, ale teď mám. Nejvíce mě uspokojuje psaní vlastních textů bez ohledu na to, zda je budu inscenovat sám. Neplatí to pouze pro Černé šviháky, nýbrž obecně. Víš, otevírá se mi řada témat a rád bych je zpracoval.

Jak se z člověka stane dramatický autor? Jednoho dne vstane a začne psát?

Myslím si, že se něco musí stát, co s člověkem zahýbá. Najednou je ta optika úplně jiná. Soudím prostě, že jsem k tomu byl dokopnut životem, nebo prostě něčím mimo mě. Cítím se jako jakýsi prostředník, který by to měl říkat, a to i přes těžkosti, jež jsou s tím spojeny. Já jsem ochoten to podstoupit, neboť mně o nic nejde.

Tvoje dva poslední opusy, myslím Amatéry a Solný sloupy, jsou černé komedie s rysy grotesky ve stylu cool dramatiky, kterou někdo těžko vydýchá. Mám jim rozumět tak, že je to Tvůj pohled na svět, nebo je to varovná vize?

Mě na tom nejvíc zajímá, a potvrdilo se mi to i u dvou velmi odlišných představení, která jsme sehráli tady na Hronově, jaké reakce to vzbuzuje v publiku. Solný sloupy hrajeme dost často, paradoxně často. Na Hronově to byla asi jedenáctá repríza, Jsou od krajně odmítavých a naježených až po frenetický souhlas. Přičemž není důležité, jak se představení povede. To je čistě technická záležitost. Reakce se dostaví i u těch méně povedených a vždycky je to harmonika. Já to strašně rád sleduji. Ta chandra, z níž to vychází, je najednou hmatatelná. Stačí málo a my se musíme projevit, a zároveň nejsme schopni přiznat si, že ty s prominutím „sračky" se týkají i nás osobně. Často utečeme, jako že se nás to netýká.

Je tato reakce generačně odlišná?

Je zajímavé, že nejlépe to vychází mezi smíšeným publikem. Hráli jsme to v Dobrušce, kde např. freneticky reagovaly mladé dívky, které dokonce za námi vyběhly z divadla a pokřikovaly. Není to o věku. Je to o tom, zda jsme, nebo nejsme schopni sebere exe, zda ten či onen je schopen díky své životní zkušenosti tuto zprávu o světě přijmout, zda ji nepovažuje za urážku sebe sama.

Možná, že moje následující otázka je spíše pro nějaký politologický či sociologický časopis než pro AS. Ale přesto ji položím. My dva jsme zhruba vrstevníci. Nemůže být tento pocit odmítnutí dán tím, že spěcháme na to, aby svět byl lepší, nemůžeme čekat pár desítek let na to, až společnost dospěje. Toužíme po naději, a tudíž odmítáme připustit, že náš život může mít i ten rozměr, který ukazuješ v Solných sloupech?

Může to tak být, ale není to jediné vysvětlení. Nepřijmu to, protože rezignuji na sebere exi. Je zajímavé, že opačné typy se najdou i mezi politickým establishmentem. Např. ministr kultury Pavel Dostál si Amatéry přímo vyžádal do Činoherního klubu a přijal je. Člověk, který mé hry odmítne, podle mého názoru odmítá sám sebe.

Co Tě znám, jsi lesní muž drsných mravů a zálesáckého způsobu života. Pamatuji se na šokující tón ve vyprávění jedné z účastnic Tvého někdejšího zájezdu do Transylvánských Alp. Zřejmě si opravdu odnesla silné

Snímek Ivo Mičkala z inscenace hry Josefa Tejkla Solný sloupy v provedení Černých šviháků z Kostelce nad Orlicí a v režii autorově.

dojmy. Pěstuješ adrenalinový sport jako je horolezectví. Součástí Tvého života je i divadlo. Proč?

Já jsem nesmírně rád sám a nesmírně rád sám v přírodě. To si úžasně užívám. Mým nejsilnějším zážitkem je sólovýstup na jednu z velehor. Jde o horu Chantengru, kde teď zahynula řada našich horolezců. Bivakoval jsem sám v 6400 metrech a přežil jsem to. Kladu si otázku, proč právě já. Víš, tam se musí jít přes hrušku, to je takové místo, kde padají laviny, a to je loterie. Já jsem to přecházel celkem šestkrát. Stala se mně spousta věcí, např. jsem padal v lavině tři sta metrů a nic, ani škrábnutí. Získal jsem pocit, že nade mnou kdosi drží ochrannou ruku. To jsem se ale hluboce mýlil. Kdyby to tak bylo, tak by se mi nestalo to, co se stalo. Odeté doby žiju v hlubokém stresu, který je zároveň sebevýčitkou a zároveň hledáním pravdy o mně. To všechno je z hlediska tvorby tvrdé, ale zajímavé klima. Jakoby by mi někdo vedl ruku a diktoval do pera. Je to něco naprosto jiného, než co jsem kdy dělal, protože to má jiné souvislosti.

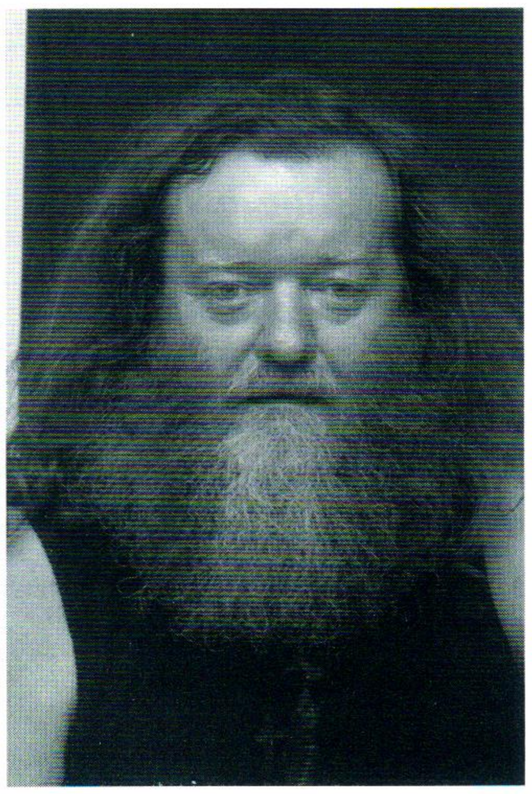

Josef Tejkl na fotografii Ivo Mičkala.

Takže divadlo je jakýsi protipól?

Ano, ale je to složitější. Letos jsem byl měsíc v Alpách, z toho většinu času sám. Chodím po horách, vyndám si notes a zapisuji si. Dějou se mi nádherné věci. Spousta motivů je mi takto seslána. Jenom to dát dohromady.

Kdysi Tě někdo do divadla postrčil?

Ano, postrčil. O divadle jsem tehdy neměl ani tušení. Kantořil jsem na Malé Morávce. V tom okrese se chovali velmi agilně a postrčili mě zrovna v okamžiku, kdy se v Hradci Králové otevírala krajská konzervatoř s Františkem Štěpánkem a prof. Císařem. Šel jsem do toho a otevíraly se mi oči.

Kdy to bylo?

Tak v roce 1978. Od té doby jsem v divadelní komunitě nějak fungoval. Věci, které jsem dělal byly podle mého názoru velmi diletantské. Neměl jsem žádné extra autorské ambice. Sice jsem už psal, ale byly to spíše klasické věci. Čerpal jsem z archívu, hodně jsem se zabýval dějinami umění, a to mě také velmi bavilo. Pár studií i vyšlo. Dva šuplíky korespondence s historiky umění jsem na požádání věnoval Muzeu v Poličce, takže jsem v archivu. Další práci jsem už zabalil, zabere to moc času, a ten nemám.

Máš ještě jednu vášeň a tou je ruská literatura, proč zrovna ta?

To se těžko vysvětluje. Kdykoliv jsem se ocitl v Rusku, zejména někde kolem Moskvy, mám pocit, že jsem už tam byl a je mi široce. Ruština mi zpívá v uších.

První dramatizací ruské literatury byl Čechovův Pavilón číslo šest?

Před tím jsem už dělal Bulgakovovo Psí srdce. Nepříliš dobře jsem to obsadil, takže výsledek nic moc.

ROZHOVOR PRO AS

Jak do toho všeho zapadají Černí šviháci?

Kostelec nad Orlicí je pro mě návrat do dětství. Nenarodil jsem se tam, do Kostelce jsme se přestěhovali z Podorlicka, když mi bylo půl roku. Po půlstoletí jsem se vrátil. Téměř všichni šviháci jsou moji spolužáci z mateřské školky, z první, druhé třídy. Najednou jsem je rozpoznával a oni mě. Zjistili jsme, že máme stejnou frekvenci humoru. My si nic nemusíme vysvětlovat. Slyšíme na sebe a jdeme do toho hlava nehlava, protože si věříme. I když jim občas dám nějaké úkoly nad jejich síly, jako některé pasáže v Solných sloupech, stejně se o to pokoušejí.

Oni vypadají jako typičtí neherci. Je to opravdu tak?

Většinou je to jejich opravdu první divadelní zkušenost.

Kostelec není žádné extravagantní a anonymní velkoměsto. Jak Vás přijímá?

Kostelec má zvláštní mikroklima. Někdo říká, že je to ve vodě. Lidé jsou napříč generacemi na to naladění, chodí na nás. Solný sloupy byly pětkrát vyprodané. Dřív tam zkoušeli Plastic people a divadlo Sklep tady dělá předpremiéry. Naladění města jde prostě do undergroundu.

Kdo vymyslel název souboru, který je bez chyby?

Hledali jsme, vyšlo to z fernetu. Říkali jsme si tvrdý alkohol, ale je hodně hořký. My nechceme dělat srandu.

Když se rozhlédneš po luzích českého divadla, co Tě zaujalo?

Já Tě asi překvapím. V amatérském divadle mě zajímá Valeš a jeho Rádobydivadlo. Já je považuji za rodinné stříbro. On je schopen experimentu, dramatizace, klasického divadla. Jeho hledání je kultivovanější než moje. Také mě těší, že je schopen respektovat věci odlišné.

Asi to tak zase šokující nebude, neboť Valeš stejně jako Ty, byť jiným způsobem, kriticky re ektuje dobu. Taková podivná kombinace citů není rozhodně idylickým obrázkem…

Ten šok jsem myslel spíše tak, že si někdo může myslet, že Tejkla nejvíc zajímá cooldramatika. Bavilo mě rovněž Imperium vrací uhlo, ostatní divadla trochu procházejí kolem mě. Mám rád Sergeje Fedotova, který umí skvěle připravit herce. Jsem rád, že dostal Radoka. Jeho vidění je jiné než Morávkovo. Toho já nemusím.

Na to máš jistě právo. Když děláte takové divadlo, asi tím cílem nemůže být úspěch za každou cenu?

Úspěch je jistě příjemný, ale kvůli tomu to neděláme. I dílčí neúspěch jako tady na JH v nás posílí odhodlání nikoliv obhajovat, nýbrž pokračovat. Já i oni víme, jak a proč to vzniklo. Možná, že úspěch bez ztráty kytičky by byla zrada na sobě, tématu i lidech. Nafoukaně si myslím, že vím, jak udělat úspěšnou inscenaci.

Děkuji za rozhovor.

Připravila ***Lenka Lázňovská***

JSEM RÁDA, ŽE SE DIVADLO VRACÍ K LIDSKÝM PŘÍBĚHŮM ŘÍKÁ HEREČKA VERONIKA TÝCOVÁ

Veronika Týcová, členka Rádobydivadla Klapý, patří od poloviny devadesátých let k hereckým hvězdám českého amatérského divadla. Zhruba od inscenace Krvavý Lorco, corridou voníš si z celostátních přehlídek odnáší ceny za herecký výkon. Pod režijním vedením, Ladislava Valeše se vypracovala na charakterní herečku, jichž má soubor ostatně několik, a byť na to svými životními zkušenostmi nemůže mít, troufla si např. na slečnu Julii ve Strindbergově stejnojmenné hře či na Faidru ve Valešově a Enquistově Faidraricii. Letos dokončila studium herectví na DAMU a nastupuje dráhu profesionální herečky. Bude-li mít i potřebné štěstí, věřím, že se i zde prosadí. AS ji požádala o rozhovor na letošním JH.

Veroniko, máte něco společného s fotbalistou Romanem Týcem, který také pochází z Vašeho regionu?

Vzdálené příbuzenství tady asi je, patrně nás spojuje nějaký prastrýc. Je pravda, že bydlíme od sebe 7 km daleko. To je všechno.

Dobrá, myslela jsem, že trochu potěším část našich čtenářů. Zmínila jste se, že jste k divadlu přišla jako patnáctiletá. Patrně mluvíte o Rádobydivadlu, neboť jste v žádném jiném souboru nebyla?

Rádobydivadlo je opravdu můj zatím jediný divadelní soubor. Nechodila jsem ani do lidušky. Věděla jsem, že soubor tady funguje, i to, že tehdy šlo o generační soubor, tj. většina lidí byli vrstevníci. Mladých tam moc nebylo.

Jak Vás napadlo se přihlásit. Viděla jste je například?

Překvapím Vás, neviděla. Je to mnohem prostší. Chodila jsem do školního dramatického kroužku, nebavilo mě to. Chtěla jsem to zkusit v souboru a Rádobydivadlo bylo nejblíže. Kamarádka mé maminky se znala s Valešem a řekla mu, že zná jednu praštěnou holku. A on řekl, že mám přijít. Přišla jsem a naskočila jsem jako záskok asi do dvanácté reprízy inscenace Hor. Pak jsem dělala v inscenaci Jedna, dva, tři, čtyři, pět, cos to chlapče, cos to sněd, která neměla moc repríz. Poté přišel Valešem výrazně upravený Dům Doni Bernardy (Krvavý Lorco…) a už to jelo.

Znamená to, že jste bez problémů zapadla do souboru lidí starších než Vy?

Pro mě to zase takový problém nebyl. Jednak jsem v souboru měla známé. Např. s Liběnou Štěpánovou jsem se znala od dětství. Jednak jsem byla zvyklá pohybovat se mezi staršími. Mám starší rodiče, např. bratranci jsou padesátníci. Být benjamínkem nebylo pro mne tudíž nic nového. Soubor mě ostatně přijal v pohodě.

Jak Vás napadlo přihlásit se na DAMU? Ptám se, zda být herečkou jste si vždy přála?

Ale vůbec ne. Hlásila jsem se třikrát. Poprvé to bylo v 17 letech, to jsem ještě chodila na gymnázium a v souboru působila rok a půl. Postrčili mě a řekli, ať to zkusím a že stačí, když zažiju tu atmosféru. Já sama jsem vlastně nevěděla, zda to chci. Samozřejmě, že mě vyhodili. Neměla jsem na to. Tři roky jsem pak dělala jen amatérské divadlo a byla spokojená. V té době jsme nastudovali zmíněného Lorcu a Peer Gynta a mně stouplo sebevědomí. Pak jsem to už chtěla zkusit sama. Podruhé mě vyhodili v jednom z posledních kol. To už jsem si byla jista, že na to mám. A potřetí to vyšlo.

V kolika Valešových inscenacích jste vlastně hrála?

Nevedu si statistiku. Osciluje to někde mezi sedmi až deseti kusy.

Řekla bych, že jste se u Valeše vypracovala na charakterní herečku. Souhlasíte?

To souvisí s tím, kam směřovalo Rádobydivadlo. Já se takovému označení nebráním. Možná však, že prostě s jinými žánry, jako je komedie např., nemám zatím žádné zkušenosti a že se ve mně později objeví ještě další struny. Takže označení charakterní platí pro teď a tady.

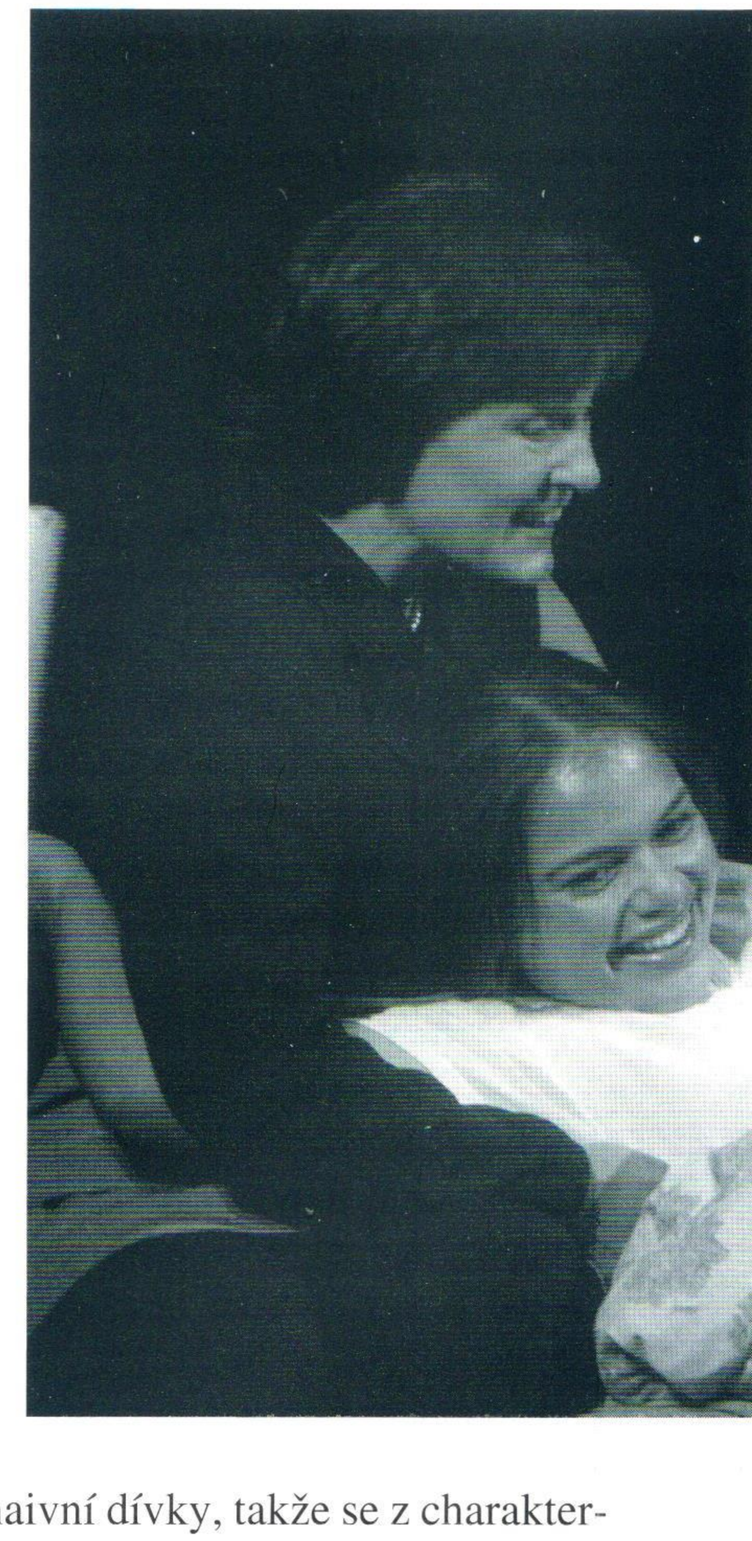

Máte už profesionální angažmá?

Ano, v Městském divadle v Mostě. Od konce srpna nastupuji.

Nabídli Vám roli?

Začnu od podlahy. Jsem obsazena v Drdových Dalskabátech do role Mančinky, mladé, naivní dívky, takže se z charakterních rolí budu muset vzpamatovat.

Umíte si představit, že budete i nadále v Rádobydivadle hostovat?

Ono se to vlastně muselo řešit už v době studií na DAMU. Nejprve jsme se domluvili, že Faidraricii nebudu komplikovat a hrát v ní nebudu. Nakonec jsem na poslední chvíli musela převzít hlavní roli. Podařilo se to skloubit docela dobře. Taková podivná kombinace citů také fungovala bez problémů. Zvládli jsme i přehlídky. Byli jsme rádi, že

ROZHOVOR PRO AS

nám vyšlo vstříc Divadlo v Lounech. Ředitel je pro amatérské divadlo pozitivně naladěn. Nabídl nám zdarma zkušebny pod podmínkou, že v divadle uděláme premiéru. To samozřejmě byla velkorysá nabídka. Jak to bude dál, se uvidí. Láďa má v hlavě nějaké projekty, v nichž bych teoreticky mohla hrát, ale nemusím. Mohou hrát lidé, kteří stáli nebo měli malé role. U nás to tak funguje. Valeš ví, že má vyrovnaný ženský ansámbl a snaží se role, jde-li to, rozdělovat spravedlivě.

Můžete prozradit, co to bude?

Snad ano, chystá Tanec na konci léta. V minulé sezóně to dávalo Městské divadlo ve Zlíně a nás na tom nejvíc zaujalo, že v tom hraje pět žen, navíc středního věku. To je kus přesně pro náš soubor.

Poznala jste na vlastní zkušenosti, do jaké míry může být amatérské divadlo dobrou průpravou pro budoucího profesionálního herce. Jak to tedy je?

Myslím si, že je to hodně relativní. Vždycky záleží na úrovni konkrétního souboru. Jistě si z takového souboru mohu odnést dovednosti, ale také zlozvyky a manýry. Urči-

Veronika Týcová (vpravo) jako Eva v inscenaci Rádobydivadla Klapý Taková kombinace citů podle I. Bergmana. Zleva Eva Kodešová v roli Charlotte a Lenka Šťastná coby Helena. Foto: Ivo Mičkal.

tě mám v sobě něco, co je ovlivněno směřováním a stylem inscenační práce Rádobydivadla. Není jistě náhoda, že jsem DAMU absolvovala rolí lady Macbeth, což je podobný typ role, jaký jsem dosud hrála. Sama za sebe říkám, že mně amatérské divadlo pomohlo orientovat se v tom, co chci. Těžko bych jinak pomýšlela na DAMU, natož abych se tam dostala. Asi chodit pouze do divadla jako divák a inspirovat se profesionály je mnohem složitější cesta, než přijít z fungujícího a kvalitního amatérského divadla.

Mimochodem, máte nějaký herecký vzor?

Vyhraněný názor v tomto směru nemám. Kdybych měla říci, koho jsem vždycky obdivovala a vážila si, byť nazvat jej hereckým vzorem by bylo hodně nadsazené, napadá mě jediné jméno Dana Medřická. Mohla vlastně hrát cokoliv a bylo to vždycky dokonalé.

Veronika Týcová na fotografii I. Mičkala.

Ona uměla ještě něco. Měla schopnost přirozené existence na jevišti, a to je hodně vzácné. Veroniko, říkala jste, že v Mostě budete debutovat rolí Mančinky, což je jistě jiný druh postavy než jaký jste dosud hrála. Myslíte si, že budete mít dostatek příležitostí a budete umět přijímat cokoliv a přesto se prosadit?

Kdybych se bála, že se neprosadím, tak snad ani nemá smysl do divadla chodit. Jsem sice člověk pochybující, to je můj problém, nicméně si musím věřit a brát i takové role jako je Mančinka jako výzvu. Je jistě pravda, že jsem z Rádobydivadla zvyklá na kvalitní texty přinášející zajímavé lidské příběhy a Dalskabáty by Valeš neuváděl ani náhodou. Jsem však zaměstnancem divadla a nemohu se uzavírat do nějaké ulity. Upřímně říkám, že jsem sama na sebe zvědavá, jak si s rolí, o níž mluvíme, poradím. Jsem připravena pracovat na různých projektech a vím, že v profesionálním divadle neexistuje ona pro amatéry tak typická absolutní svoboda volby.

Prozraďte nám, jak se připravujete na roli?

Jako základ beru hru, zkoumám příběh, souvislosti a motivaci jednání postavy, kterou mám hrát. Chci mít jasno po první čtené zkoušce. Pokud nemám, řeším to s režisérem. Kdybych neměla jasno v pojetí postavy režisérem, zbytečně bych si komplikovala život. To neznamená, že v té chvíli je postava hotová. Režiséři jako Valeš postupně odkrývají svůj záměr a často hledají i na základě našich reakcí. Základem je určitě příběh, takže příprava musí být hodně individuální. Když jsem připravovala slečnu Julii, což je role pro třicátnici a mně bylo o deset méně, nemohla jsem čerpat z osobních zkušeností. Snažila jsem se zpracovat své příběhy, které jsem měla v sobě. To jistě nepřineslo optimální výsledek. Bavilo mě se s tím poprat a jsem za tuto zkušenost vděčná.

Jak Vám jde učení se textu?

Nemám ráda naučit se text nazpaměť hned od začátku a fixovat si i intonaci. Je lepší ponechat tomu volný průběh. Učím se na zkoušku vždy několik obrazů. Valeš se vždy vracel na začátek, takže jsem si text postupně fixovala tak, že se stal automatickým. V takové podivné kombinaci citů jsem se kvůli škole musela z čistě praktických důvodů

text naučit ihned. Nebyla to špatná zkušenost. Měla jsem tak čas urovnat si to v sobě.

S Rádobydivadlem jste měla příležitost srovnat české divadlo se zahraničním. Jak si stojí?

Myslím si, že dobře. V zahraničí jsou pro mě vždy nejzajímavější inscenace obecně řečeno ze zemí bývalého východu. Mají v sobě něco niterného, chtějí vždy něco sdělit. Možná je to dáno tím, čím jsme i my prošli, takže jsme naprogramováni jinak. Vzpomínám si na zajímavý zážitek ze 70. JH, kdy s německým souborem nastudoval polský režisér (Michael Nocon, poznámka redakce) Vojcka. Najednou to nebylo typické německé divadlo, precizně udělané, ale studené a učesané. Takže Němci pod vedením Poláka v sobě našli potenciál pro emotivní divadelní výpověď obrazem. Určitou neběžnou vřelost jsem cítila i z letošního německého Othella z Drážďan. Nerozumím německy, takže jsem přesně nepostřehla to, co bylo ve slovním sdělení, a víc jsem se soustředila na herecké akce. Vzpomeňte si, kolik temperamentu bylo jen v závěrečné děkovačce. Je pravda, že divadlo budované na příběhu s lidským rozměrem dokáže setřít jazykovou bariéru. Pamatuji se, jak v Belgii, kde jsme byli s Lorcou, jsme bydleli s finským souborem. Po našem představení jsme se spřátelili a oni, nešťastní z toho, že odjíždíme před koncem festivalu a jejich představení neuvidíme, na chodbě internátu hráli pouze pro nás. Byli si jisti, že jim budeme rozumět díky blízkosti našich divadelních jazyků. Bylo to úžasné a opravdu jsme jim rozuměli, byť jsme se jinak domlouvali hodně složitě.

Veroniko, a co Vás v poslední době v divadle zaujalo?

Viděla jsem toho sice hodně, ale málokdy člověk odchází z divadla a je tak emotivně zasažen nebo okouzlen, že nemá chuť nic rozebírat. Společně jsme před zhruba třemi lety viděli v německém Rudolstadtu jako divadlo jednoho herce inscenaci onoho režiséra, který nastudoval Vojcka. Bylo neuvěřitelné sledovat, co dokáže vyjádřit jediný herec, samozřejmě musí být dostatečně kreativní, herecky vybavený a vedený nápaditým režisérem. Já jsem zvyklá na partnerskou souhru a divadla jednoho herce se trochu bojím. V profesionálním divadle obdivuji herecké kreace mého učitele Borise Rössnera. Zaujal mě např. jako Frederik v Divadle ABC. Vím, že má osobitý herecký styl a je zvyklý na velkou scénu. V komorním prostředí Divadla ABC skvěle fungovala souhra s členy souboru. Mimochodem v této hře se říká tolik věcí o divadle, že to člověk musí spojit se sebou. Hodně znám produkci svého budoucího divadla. Chci ocenit muzikál Šakalí léta, který je zábavný a zvládnutý, a také hostující inscenaci Striptýz bratří Baťků, jeden z nich je mým spolužákem, uváděnou pro projekt 56 (komorní záležitosti pro 56 diváků jako protipól velké scény pro 500 diváků). Fakt je, že se oba herci přirozeně dobře znají, takže výsledkem je hluboce intimní představení. Na letošním JH mě zaujala inscenace Imperium vrací uhlo. Je to současná věc, vtipně udělaná s humornou nadsázkou, a přitom je velmi vkusná.

Děkuji za rozhovor a držíme Vám palce.

Připravila Lenka Lázňovská

80 let STANDY MACKA

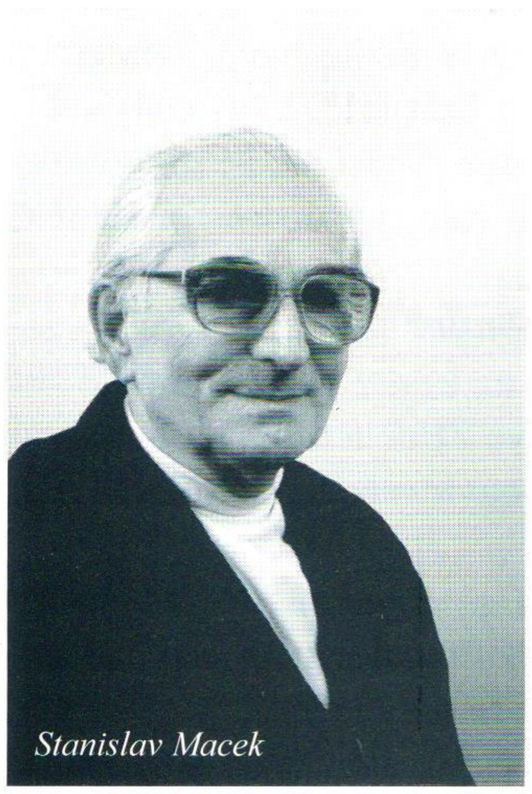

Stanislav Macek

15. září se dožil 80 let Stanislav Macek ze Studénky. Dlouholetý režisér místního ochotnického souboru, ale také scénograf, pedagog dramatického oboru ZUŠ ve Studénce a porotce řady ochotnických soutěží v okrese i kraji. Patří také k organizátorům krajské přehlídky Studenecký Harlekýn. Byl spoluzakladatelem Divadelního centra Podbeskydí, v němž trvale aktivně pracuje ve výkonném výboru. Je také autorem malého divadelního sborníku naučného pro ochotníky. Je živou kronikou nejen ochotnického hnutí na Novojičínsku, spolupracuje úzce při tvorbě Místopisu českého amatérského divadla. Nepřebernou jeho zásluhou je, že udržel tradice ochotnického divadla ve Studénce, která tam trvá již téměř 120 let.

Patří mezi první nositele Zlatého odznaku J.K. Tyla, který obdržel za mimořádné zásluhy o amatérské divadlo v Podbeskydí.

Do dalších let mu přejeme hodně zdraví, životního elánu, chuti do života, pohody osobní, rodinné i v širokém okruhu divadelních ochotnických přátel.

Dušan Zakopal

PhDr. Josef Vinař s Jarmilou Černíkovou-Drobnou v porotě pražské přehlídky amatérského divadla v Karlínském Spektru počátkem 90. let. Foto: Pavel Štoll.

AS blahopřeje k jubileu

SETKÁVÁNÍ

Dr. Josef Vinař, spolu profesorem Jaroslavem Vostrým, se shodou absurdních okolností osmdesátých let minulého století ocitli v České Lípě, aby téměř neznámému divadelnímu spolku dali nahlédnout úzkou škvírkou v oponě do tajemného světa herectví.

Když jsem před pětadvaceti lety poprvé slyšel dr. Vinaře hovořit o divadle, přiznávám, moc jsem mu nerozuměl. Po dvou letech pravidelného setkávání nás učili poznávat své tělo, jeho možnosti i hranice, nahlížet do vlastního nitra a vidět se jinak než dosud. A naslouchat. Jeden druhému; i v mlčení.

Pak škola skončila, ale naše setkávání s dr. Vinařem pokračovalo. Dvouleté studium se začalo přetavovat do praktického cvičení. „Sen kralevice Hamleta". V mém chápání divadla nastal zlom. Diskuze o tématu, spory o výklad, gejzíry humoru, povídání o Grotovském. Nahlédl jsem do třinácté komnaty. Věděl jsem, že můj pohled na divadlo už nebude jako dřív.

Nevím jak hluboko dovolila profese divadelního vědce ponořit se do amatérského divadelního světa, ale kdyby pomohl porozumět divadlu jen partě nadšenců z Podluží, mělo to smysl.

Z našeho setkávání vzniklo přátelství, které nám umožnilo oslovovat se křestními jmény. Proto si závěrem nemohu odpustit osobnější tón…

…buď zdráv, příteli, a věz, že se v našich myslích setkáváme stále…

Karel Bělohubý, DKJ Česká Lípa

Vyznáním Karla Bělohubého Amatérská scéna připomíná životní jubileum PhDr. Josefa Vinaře (*26.10.1934) a připojuje se k vděčným gratulantům.

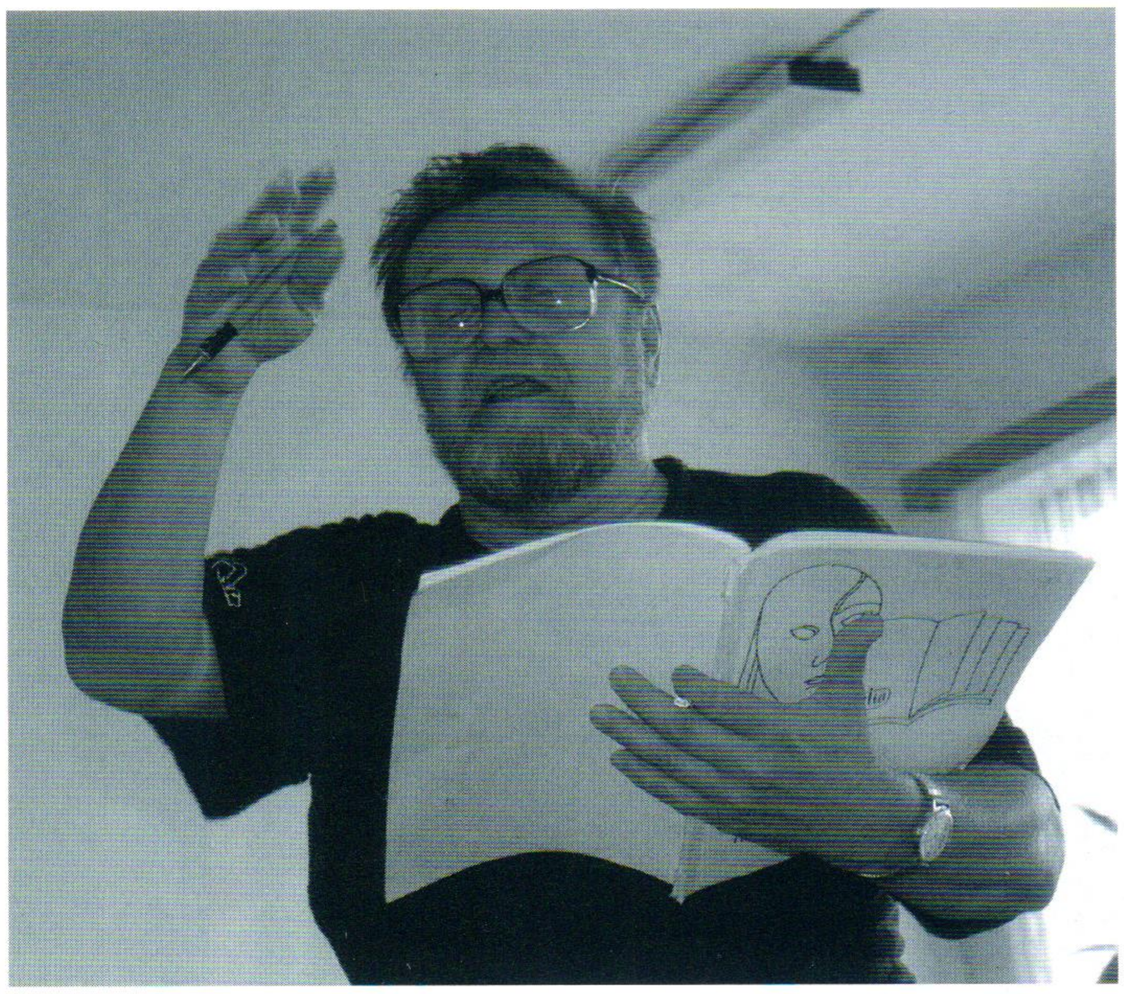

Ing. Dušan Zakopal v roli vzdělavatele, jmenovitě třídního semináře Klubu režisérů SČDO na Krakonošově divadelním podzimu 2003. Foto: Ivo Mičkal.

DEN S DUŠANEM ZAKOPALEM

Představovat Dušana Zakopala široké ochotnické obci, to je nošení dříví do lesa. Místopředseda Svazu českých divadelních ochotníků, vedoucí Klubu režisérů SČDO, člen vysocké poroty Krakonošova divadelního podzimu, režisér, herec … a dost. Mohl bych pokračovat, ale na osvěžení paměti to stačí. Souhrnně řečeno: Je už tak „pro áknutej", že bylo velmi těžké vyhovět Milanovi Strotzerovi, když za mnou na Vysokém přišel a požádal mně o tyto řádky. A tak využívám pauzy v celodenním shonu vysocké přehlídky a za zvuku překrásných písniček z libochovických Furiantů, písniček, které naplňují budovu divadla Krakonoš, píši tyto řádky. A tak mně napadlo: popiš jeden den Dušana Zakopala na vysocké přehlídce.

Dušan, jako úřadující předseda komise pro udělování „Zlatých odznaků J.K. Tyla" musel stihnout nainstalovat výstavu držitelů tohoto ochotnického ocenění z roku 2003, takže jeho první cesta vedla do městského muzea. Následovala cesta na hřbitov, kde se pravidelně koná pietní vzpomínka na ty, za nimiž již natrvalo spadla opona vysockého jeviště. Protože je to nezištný kamarád, stačil si ještě z hodnotícího semináře vysockého souboru zajet vlastním autem na nádraží do Semil pro režiséra hodonínského souboru a lektora semináře Klubu režizérů SČDO Dušana Grombiříka. Po obědě zahajoval jako vedoucí Klubu režisérů SČDO seminář spokojen, že se sešlo 19 duší žíznících po vzdělání. Jako zástupce SČDO se musel zúčastnit zasedání Festivalového výboru Jiráskova Hronova, které se uskutečnilo ve vile Větrov za účasti delegace Ministerstva kultury. Pokud jako člen vysocké poroty má úvodní hodnotící slovo, vždy navštěvuje odpolední i večerní soutěžní představení. Jeho specialitou je statistika, a tak po představení se z jeho materiálů dozvíme, kolik bylo potlesků na otevřené scéně, kolikrát se diváci zasmáli, kolikrát vypukl velký smích, jakou frekvenci měl smích; například 60vteřinovou. Rekord, pokud vím, drží inscenace souboru z Ořechova 20 vteřin. Takže dvě představení a poté zasedání odborné poroty zpravidla do půlnoci. No a pokud po tomto celodenním maratonu zbývá ještě něco sil, končí se na společenském večeru v hasičovně.

Obdivuji Dušanovu odvahu a výdrž a jeho vitalitu. Vždyť už má těch sedm křížků. Dušan patří k těm, kteří nepočítají čas věnovaný ochotnickému divadlu. Dušane, dík a vydrž.

Vlastimil Ondráček

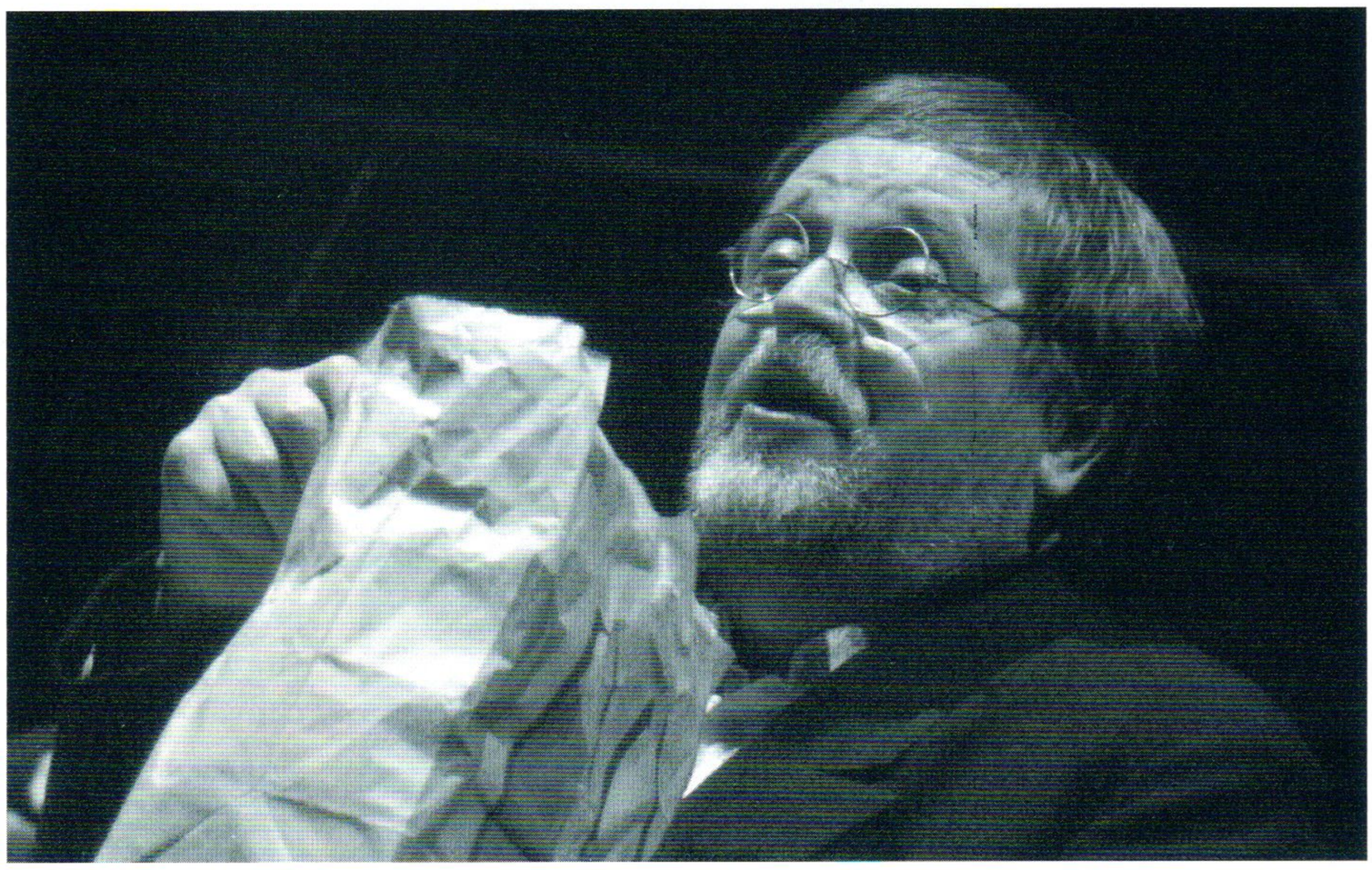

Ing. Dušan Zakopal v roli divadelní, tentokrát jako Weisman v inscenaci hry G. Taboriho Bílý muž a Rudá tvář ve svém mateřském ostravském Aureku II. Foto: Ivo Mičkal.

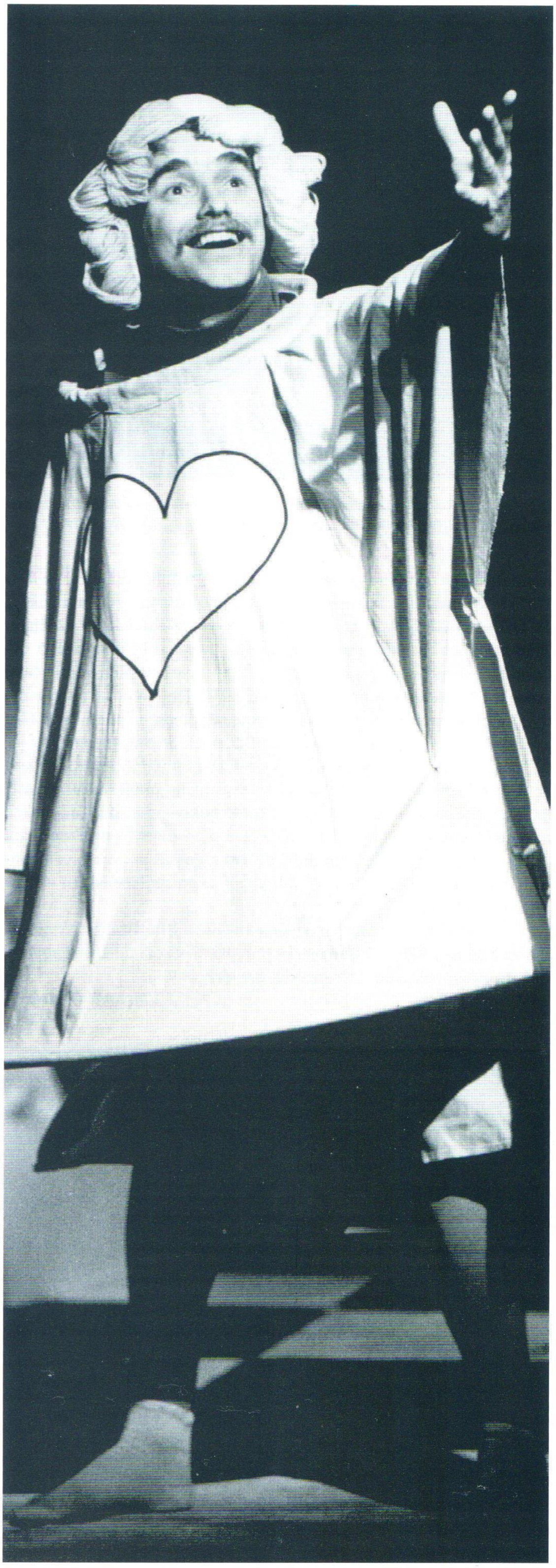

SUDIČKY JAROSLAVA KODEŠE

Když věhlasný poděbradský režisér Jan Pavlíček počátkem 70. let minulého století pozval do zkoušek souboru mladého atleta – gymnastu Jaroslava Kodeše, bylo to, jak sám sportovec vzpomíná, nejspíše pro to, že uměl dělat přemety, chodit po rukou atp. Tehdy totiž Pavlíček v poděbradském souboru Jiří inscenoval hru Leonida Andrejeva *Ten, který dostává políčky*. V ní byla role artisty Besána a nebylo od věci mít na jevišti někoho, kdo si na nic nehraje, kdo to umí. Tehdy Jarda Kodeš ještě nemohl tušit, že zanechá své sportovní kariéry, aby propadl divadlu. Od té doby, a už je to nějakých třiatřicet let, se staly divadelní sály a zkušebny jeho druhým domovem. Třiatřicítka je číslo spíše magické, ale pojí se s Jardovým životním jubileem, neboť 30. listopadu 2004 oslaví padesátiny. A to je hlavní důvod tohoto zastavení.

Pokud Jardovi dala nějaká sudička do vínku lásku k divadlu, musela současně zařídit i cosi k tomu, a sice mimořádně příznivé místo a podmínky pro vznik takového vztahu. Poděbrady byly v patřičné době místem víc než ideálním. Ing. arch. Jan Pavlíček tehdy, i po mnoho dalších let, patřil k předním amatérským režisérům. V roce 1972 se uskutečnil v Poděbradech 1. ročník později věhlasného FEMADu a Jarda Kodeš si na něm v „Políčcích" okusil hned na poprvé festivalovou atmosféru. V zápětí se mu dostalo dalších rolí a s nimi i zadostiučinění z úspěchů souboru na celostátních přehlídkách, např. v roce 1975 poprvé na Jiráskově Hronově, kde hrál Voloďu ve výtečné inscenaci hry A. Makajonaka *Tribunál* a v roce 1977 ve Svitavách, kde hrál v Puškinově *Evženu Oněginovi* Lenského. Obě inscenace se hrály i na FEMADu, stejně jako Fieldingova *Přeukrutná tragédie o životě a smrti Palečka Velikého* (1979). V ní jsme spolu stanuli poprvé na jevišti v Pavlíčkově režii a současně navštěvovali režijní třídu LK SKKS (1977 – 1981). V roce 1981 jsme si zahráli spolu podruhé a také naposled v absolventském představení v režii Lei Janečkové, němohře podle E.A. Poea *Maska červené smrti*, která byla rovněž uvedena i na FEMADu.

Poděbradský FEMAD byl nejen prestižním festivalem v době, kdy byl Jiráskův Hronov zužován ideologicky vedenými omezujícími zásahy, ale také příležitostí k setkání s výjimečnými osobnostmi (Jiří Beneš, Pavel Bošek, Jarmila Černíková-Drobná, Alena Urbanová, Ivan Vyskočil a mnoho dalších) a tím i „vysokou" školou divadelního myšlení. Dobře to Jardovi sudička zařídila. Divadla se už nepustil.

Přišly vlastní režie. Pokud se nemýlím, první na Pedagogické fakultě UK, kde vedle dvou inscenací pro děti režíroval Horníčkovy *Dva muže v šachu* a pak se studenty poděbradské SZTŠ hru M. Hrbáčové *Rozpustilá princezna Anka*. Jardovo divadelní snažení poté, když se oženil se spolužačkou z konzervatoře, jeho životní partnerkou Evou, pokračovalo v Rakovníku Klicperovou *Veselohrou na mostě*. Ani vojenské intermezzo nebylo bez divadla, nastudoval při něm *Moudrou ševcovou* Z. Horynové. Byť vystudovaný pedagog (matematika, tělesná výchova), nenastoupil po vojně jako učitel, nýbrž coby technický

AS blahopřeje k jubileu

Foto na této dvoustraně:
Vlevo *Jaroslav Kodeš na prknech poděbradského divadla v roli dvořana Nudly ve Fieldingově Přeukrutné tragédii o životě a smrti Palečka Velikého. Foto: Pavel Štoll.* ***Nahoře*** *je scéna z Tylovy Tvrdohlavé ženy, kterou J. Kodeš nastudoval v rakovnickém souboru Tyl v titulní roli s Alenou Mutinskou. Na snímku Jiřího Chluma je manželka Eva Kodešová jako děvečka Madlenka.* **Vpravo** *je záběr z inscenace Cirkus, kterou v rakovnickém Tylu režíroval J. Kodeš podle vlastní dramatizace knížky Fr. Kožíka. Foto: Archiv FEMAD.*

redaktor Čs. rozhlasu v Praze. Později se dostal k režii publicistických pořadů a ještě později k rozhlasové dramatické tvorbě. Návrat do civilního života znamenal současně započetí intenzivní divadelní činnosti v Rakovníku. Nejprve s divadlem nepolíbenými studenty gymnázia, z nichž jsou mnozí stále oporou souboru, nastudoval *Švece na střeše* H. Sachse (1982) a *Sluhu dvou pánů* C. Goldoniho (1984). Hrál v inscenacích jiných režisérů, např. Soudce v Gorinově hře *Ten, který nikdy nezalhal* (1988) či Komentátora a neskutečné množství mužských postav v Schormově dramatizaci Páralova románu *Profesionální žena* (režie Milan Schejbal, 1989), s níž se soubor zúčastnil Jiráskova Hronova. Hlavně se však chopil režie v rakovnickém souboru Tyl. V roce 1986 uvedl hru J. Janczarského *Umřít smíchy* (FEMAD) a v témže roce Švarcův *Stín* (FEMAD).

Následovala série inscenací určených dětskému publiku. V roce 1988 vlastní dramatizace knížky Františka Kožíka Cirkus u tří slunečnic s názvem *Cirkus* (FEMAD). V roce 1994 uvedl v české premiéře hru dánského dramatika M. Ramløse *Čtvrté přikázání* (FEMAD, JH). I další hra B. Jirouškové *Tři rubíny* (FEMAD, JH) byla poprvé inscenována v režii Jardy Kodeše. Následovala Tylova *Tvrdohlavá žena* (2000, JH). Vloni jsme na Hronově viděli inscenaci jeho původního textu inspirovaného Lorcou *Děvčata aneb Krvavá suita*. Letos se diváci Krakonošova divadelního podzimu ve Vysokém n. Jiz. potěšili na představení Stroupežnického *Našich furiantů*, které nastudoval se souborem Scéna v Libochovicích. Výčet není zdaleka úplný, nicméně i tak prokazuje pořádný díl divadelní práce, a to nejen v kvantitě, ale i dosaženými výsledky, jejichž nepochybným výrazem je účast na našich vrcholových přehlídkách amatérského divadla. Ostatně, sudičky bývají tři. Tak za tohle může ta druhá.

Ta třetí pak dozajista Jardovi přiřkla něco pedagogického ducha. Jinak by neučil hereckou výchovu na někdejší středočeské Lidové konzervatoři, jevištní řeč ať v rádiu či letos v jednom z hronovských seminářů, nejezdil by do porot nejrůznějších divadelních přehlídek, aby v rozborových seminářích předával své znalosti a zkušenosti druhým, nepomáhal by divadelním kamarádům ve Stochově a dalších souborech, nepodílel by se na utváření vzdělávacích institucí, jakými byly FEMAD či je POPELKA, jejímž byl mnohaletým ředitelem, a dalších včetně Jiráskova Hronova. Nezasedal by po celá léta v poradních sborech a odborných radách, aby spolu vymýšlel optimální cesty jak kultivovat amatérské divadlo, nezpůsobil by, že se jeho herci dají na profesionální dráhu, přesněji herečky, včetně jeho vlastní dcery Evy.

Teď vidím, že musel mít sudiček ještě víc. Další byla určitě rozhlasová. Kde by se sebrala dramaturgicko-režijní invence k přípravě bezmála již dvou desítek rozhlasových pohádek a her pro děti a i nedávno vysílaného dvanáctidílného *Doktora Marcuse a jeho rodu* pro dospělé podle nerealizované původní televizní předlohy Jaroslava Dietla. Pak tu musela být sudička, která měla sec sakra na srdci péči o rodinu a ještě jedna, která ho nasměrovala, aby si zkusil, co je to být ředitelem kulturních zařízení v Rakovníku, městským zastupitelem a taky tiskovým mluvčím Jiráskova Hronova. Všechny ty sudičky Jardovi přeju, snad kromě té posledně vzpomenuté, ta byla nějaká divná. Jednu jsem vůbec nevzpomenul a je přitom tou nejdůležitější – sudičku na sport a zdraví. Ta ať na Jardu dohlíží ze všech nejvíc. Musí toho ještě moc udělat.

Milan Strotzer

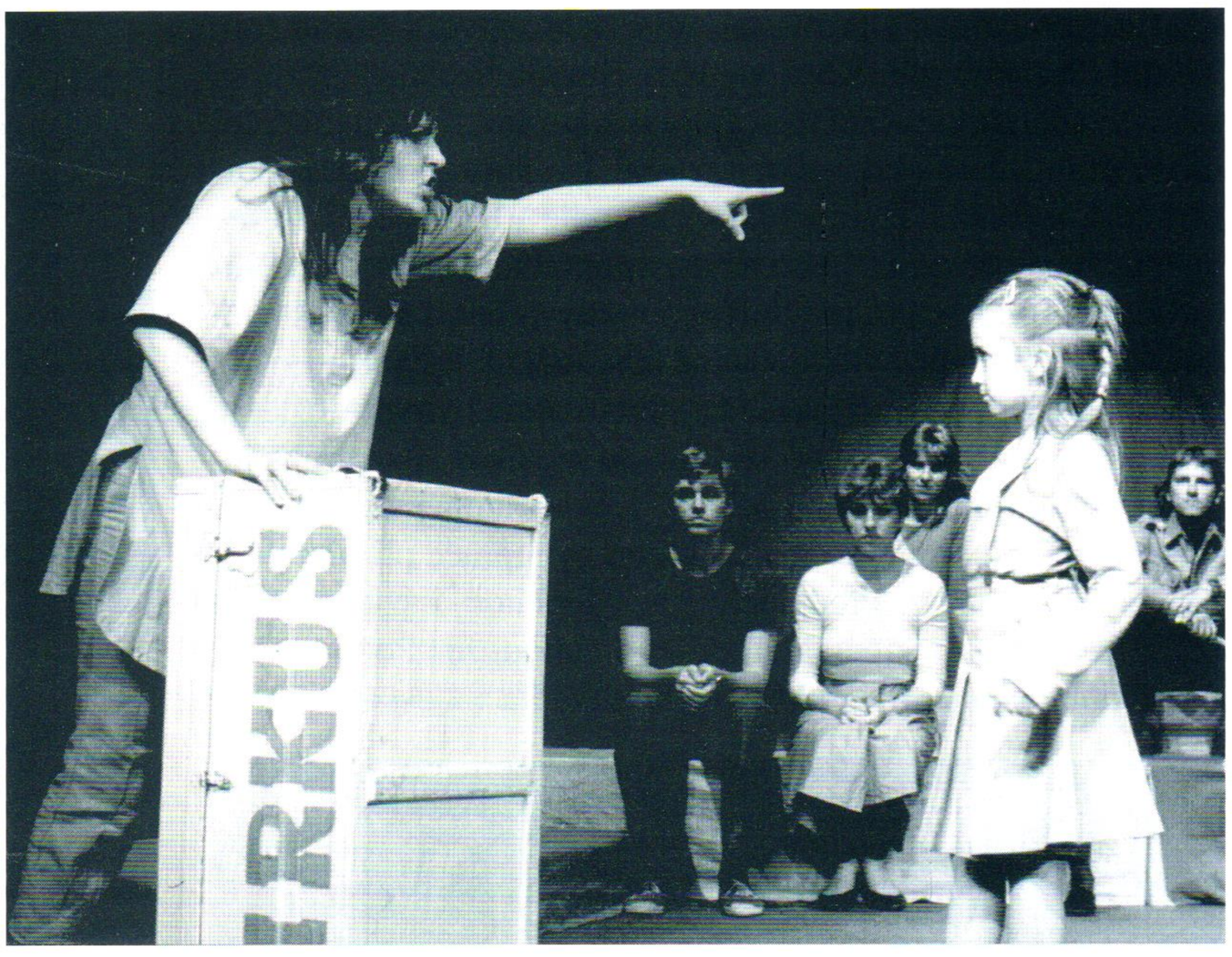

O JIŘÍM POKORNÉM Z DOBRÝCH DŮVODŮ

Jiří Pokorný jest člověkem vzezření, jež nepřipomíná Jacka Londona, ač i ten míval dlouhé vlasy a vousy. Nestačily mu však zešedivět. Rovněž není zlatokopem, není bohatým a slavným. Zato míval dráždivý tračník, ale to už nemá, jsa vyléčen. Od té doby je vybíravý v jídle, předstírá, že nejí tučné, ale po straně jí, předstírá, že pojídá zrní jako slepice, a to je pravdou. Jest vášnivým diskutérem. Kdo se ocitne v osidlech jeho řečové vášně, ten bývá zajat na celý večer či noc. Při rozpravě sedí nablízku partnerovi, dívaje se mu z pod brýlí zpříma do očí a prsty směrem k němu propichuje vzduch. Je dobré s Jiřím Pokorným souhlasit, pak je zmíněný čas strávený užitečně a v duchovním objetí, neb Jiří jest mužem vzdělaným, horlivým pro svou věc, lhostejno jakou, a jeho myšlenky bývají obohacením. Jeho prsty a jeho celek vůbec pak nezraňují. Je nedobré býti s ním ve sporu ve věcech podstatných, neb potom stává se útočným až bodavým a předchozí věta pozbývá platnosti. V práci nešetří sebe ani své spolupracovníky. Pracuje jako blázen. Ve vzdáleném mládí nevyhnul se některým neřestem a potom zvracel. Později se vyhnul (Je veselé a poučné si v té souvislosti od něj nechat převyprávět příběh „Na Jiříčka ne…“.). Na druhé straně se však znovu oženil a vzal si za úmyslně dramatických okolností Janu Procházkovou z Vodňan.

Jiří Pokorný vstoupil v mládí do DS Zeyer v Českých Budějovicích, později do slavného D 111 tamtéž. Byl tam předním hercem a oblíbencem režiséra Antonína Bašty, s nímž se na to konto neustále přel. Z mnoho rolí je dobré vzpomenout Bukovčanovu Oprátku pro dva, kde vytvořil titulní roli. Titulní mužskou roli. Když mu byly Budějovice malé, stala se jeho divadelním útočištěm vodňanská Šupina. Tam neobdržel úlohy titulní, zato však velké a krásné. Je nám vzpomenout kupříkladu postavu Lazara v Markétě (podle Vl.Vančury), Herce ve hře Vyber si, synku nebo figuru dramatika Goldoniho v Náměstíčku. Byl hercem pokorným a nikdy si nekladl zvláštních nároků. Výjimkou byla posledně jmenovaná komedie, v níž žádal malé jeviště, a to proto, že jeho úkolem bylo přejíždět je po šíři na gondole – skateboardu. Kdo se někdy seznámil s jeho sportovními danostmi, pochopí. Konstatujeme však, že Jiří Pokorný přežil i tuto úlohu. Zážitkem byla práce při přednesu pásma lidové poezie Před duchnou za duchnou. Zážitkem byla pak pod duchnou zejména práce jeho nohou. Jiří Pokorný jest v této době pracovníkem Městského divadla v Českém Krumlově. Že je stále stejně tvrdohlavým a tvrdošíjným, není již více ředitelem, leč dramaturgem, v důsledku čehož má Krumlov nejzajímavější divadelní repertoár ze všech provinčních měst. Jest rovněž pedagogem na Jihočeské univerzitě, kde vyučuje komunikačním dovednostem, dramatické výchově a dramaterapii. Vše jmenované vyučuje dobře. Jest oblíbeným učitelem, zvláště pak v množině studentek. Bylo tomu tak ostatně vždy, ačkoli jeho vzezření nepřipomíná shora jmenovaného hromotluka. Ale to už bylo řečeno. Co nebylo řečeno, že se Jiří Pokorný dožívá v relativním zdraví (byv tračník vyléčen) kulatých narozenin, které následují po padesátce. A to je dobrý důvod o něm napsat. Nezměnil se velmi. Vypadá dobře. Drží se diety a Jany Procházkové, která jest z toho ovšem nemocna. Diskutuje ještě horlivěji než za svého mlada, jen někdy zapomene, že už to jednou říkal. Abych nebyl v tomto směru jako on, dovoluji si mu k tomuto jubileu co nejsrdečněji blahopřát. Chtěl bych mu tedy srdečně blahopřát. Jiříku, tak ti tedy blahopřeji

Tvůj ***František Zborník***

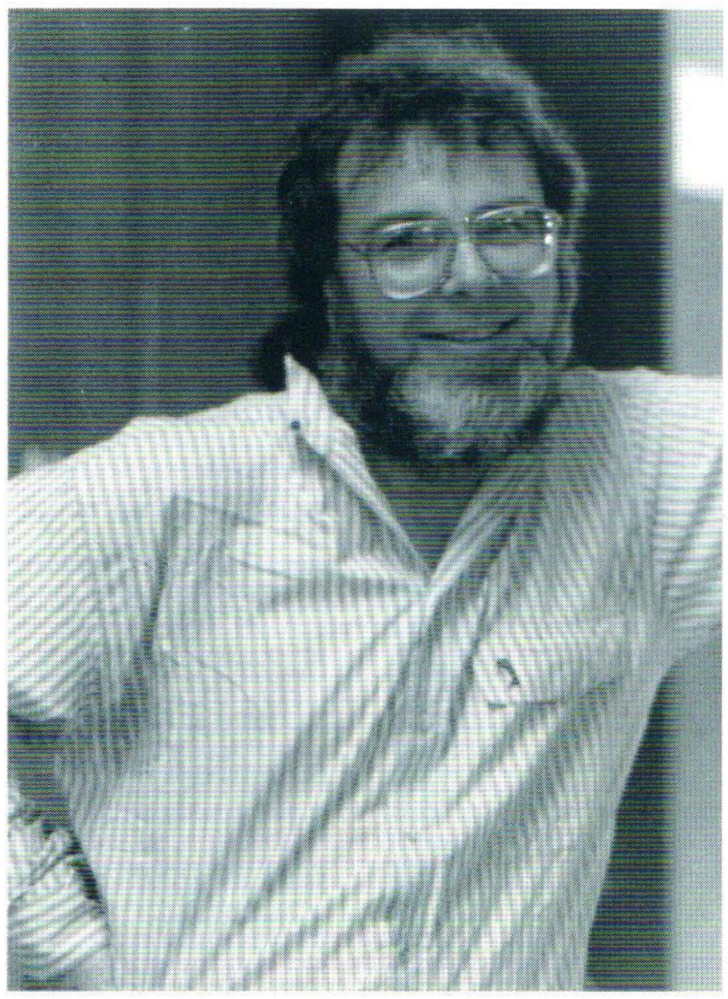

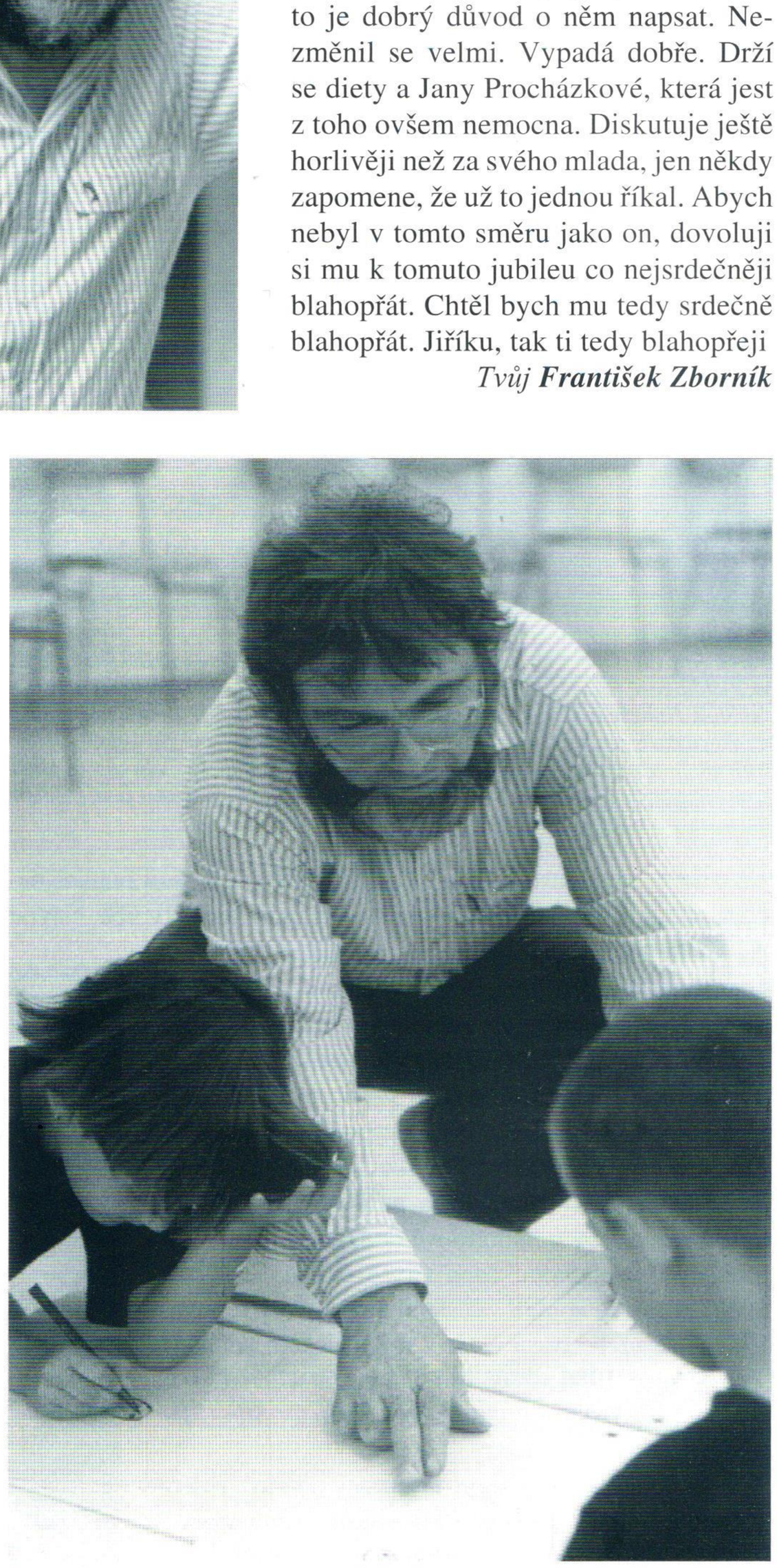

Na fotografiích z archivu dětského centra NIPOS-ARTAMA je na této dvoustraně kromě dětí nynější jubilant Jiří Pokorný z let minulých nejubilejních (Dětská scéna Ústí n. Orl.,1997). Je ve svém živlu, ač sám živel.

AS blahopřeje k jubileu

JAK SE RODÍ DATABÁZE ČESKÉHO AMATÉRSKÉHO DIVADLA

Po pravdě řečeno těžko a v porodních bolestech. Jak jen to bylo jednoduché říci si, že založíme studnici informací, do níž slejeme všechno to, co jsme soustředili za léta pilné práce kolektivu spolupracovníků na Místopise českého amatérského divadla a co se do publikace nevešlo s tím, co postupně získáváme a co je soustředěno ve stovkách nezpracovaných pramenů i s tím, co přináší postupně čas.

Už jen vymyslet systém ukládání toho přebohatého materiálu nebylo nic jednoduchého. Nicméně již půl roku ověřujeme a neustále zdokonalujeme v intranetové síti NIPOS-ARTAMA databázový program, který nám umožňuje propojit informace o situaci amatérského divadla v geografických celcích (tedy v zemích, krajích, okresech, obcích a jejich částech) s podrobnějšími informacemi o jednotlivých souborech (od jejich založení po tuto chvíli), významných osobnostech (nejen v centru, ale i v souborech), přehlídkách (nejen centrálních, ale i v regionech a místech) a organizacích (od jejich založení dodnes) a umožní i přímý vstup na internetové stránky jednotlivých souborů nebo kulturních zařízení.

Počítačová technika nám umožňuje nahlížet do připojených rozsáhlejších textů, prohlížet obrázky a nahlížet do souhrnných zpracování např. Kalendária, Bibliografie, knižního vydání Místopisu, vyhledávat materiály vážící se k jednotlivým tématům. Možnosti jsou díky vymoženostem techniky obrovské, okouzlující, dávající naděje.

Přes tisíce zdolaných obtíží jsme na prahu naplňování této studnice. Ptáte se kdy bude naplněna? Nikdy. Je to studnice beze dna. Na naší píli, na schopnostech přesvědčit široký okruh spolupracovníků záleží, zda to v budoucnosti bude jen pramínek přesně uspořádaných informací, nebo zda se podaří vytvořit jejich nekonečně veliký rezervoár.

Jak jsme na tom v této chvíli? Vytváříme základ, do něhož lze informace vkládat a vzájemně je propojovat. To ovšem neznamená, že takto vytvořený základ již obsahuje všechny informace, které máme k dispozici, natož takové, o kterých víme, že by je bylo potřeba ještě získat. Tento základ v současné chvíli tvoří málem 9 tisíc geografických celků, 6 tisíc souborů (a to jsme na počátku jejich vkládání), 2 tisíce osobností, 300 přehlídek s 500 záznamy o jednotlivých jejich ročnících, 5 tisíc připojených obrázků, 150 vazeb na internetové stránky a vstup na 1300 stran obou dílů vydaného Místopisu.

Přesto, že NIPOS-ARTAMA umožňuje zrod tohoto informačního giganta na svém pracovišti (Praha 2, Blanická 4, 5. patro) poskytnutím technických předpokladů, zaměstnáním v přepočtu jednoho pracovníka, přesto, že tu existuje grantová podpora Ministerstva kultury vzhledem k rozsahu prací v minimální výši a s těžko odhadnutelným časovým limitem, nicméně – jak jinak – musíme znovu volat o pomoc dobrovolné spolupracovníky. Nejen ty, kteří se zasloužili o sběr materiálu pro knižní vydání, ale každého, kdo v souborech pracuje nebo pracoval a kdo spolu s námi uvěří v projekt důstojného průběžného systematického soustřeďování informací o práci amatérských divadelníků.

Za současných podmínek nejsme schopni zařazovat do Databáze materiály, které nemají elektronickou podobu. Počítačová síť se však v naší zemi tak mohutně rozšířila, že snad není tento požadavek neskromný. Na internetových stránkách http://www.nipos-mk.cz/clanek.asp?ID=337 jsme uveřejnili pokyny i tiskopisy ke stažení, které by vám měly pomoci při naplnění naší prosby.

Širší materiály, obrázky apod., které nám zašlete v elektronické podobě, rádi připojíme k informacím o práci vašeho souboru a o práci významných osobností. Pokud budete schopni a ochotni zpracovat informace o jednotlivých přehlídkách ve vašem regionu, kontaktujte se dříve se správcem databáze Email: valenta@nipos-mk.cz, tel: 221 507 972. Obratem vám zašleme dosud zpracované údaje k doplnění.

Těšíme se, že za vaší pomoci vznikne praktická pomůcka pro vyhledávání jednotlivých informací, základna pro práci teatrologů, ale také trvalý pomník ochotnickému divadlu. S první ukázkou, částí věnovanou Praze a jejím amatérským divadelním souborům, bychom vás rádi seznámili na internetových stránkách již počátkem příštího roku.

Jiří Valenta

Databáze českého amatérského divadla

Správa databáze	Kontakt	Autor	Sytém	Uživatelé
Geografické celky	Soubory	Přehlídky	Osobnosti	Organizace
Bibliografie	Adresář	Internetové odkazy	Multimedia	Zkratky
Kalendárium	Pojmy			

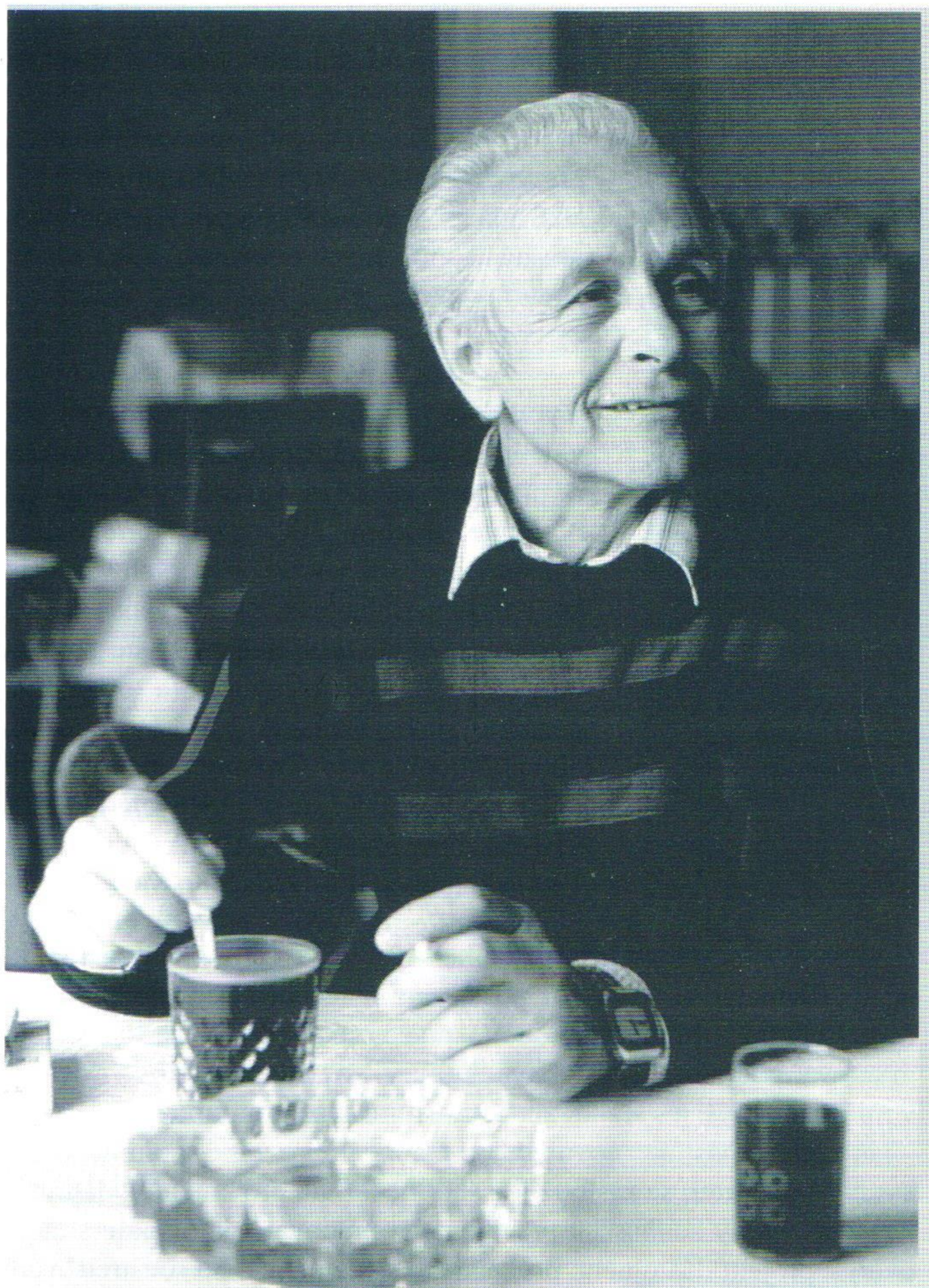

Před 70 lety se 6.12.1934 narodil mělnický režisér Vláďa Dědek. A kdo to nechápe... Foto: J. Němec.

OBĚTAVÝ PŘÍTEL OCHOTNÍKŮ

Jihomoravská kulturní veřejnost včetně amatérských pěstitelů Thálie si na sklonku roku. 2004 připomíná nedožité pětasedmdesátiny režiséra, herce a dramaturga Karla Neubauera (zemřel v létě 1981), uměleckého šéfa Slováckého divadla v Uherském Hradišti a obětavého spolupracovníka i rádce tamních ochotníků.

Tento olomoucký rodák absolvoval v roce 1955 brněnskou JAMU. Působil pak v Beskydském divadle v Novém Jičíně a externě režíroval v Československém rozhlase a televizi v Ostravě. Poté byl v angažmá v jihlavském Horáckém divadle (zde mj. založil pobočnou poetickou scénu Ateliér), krátce v Českých Budějovicích, řadu let znovu v Jihlavě a od roku 1968 již trvale na Slovácku. V Uherském Hradišti stačil K. Neubauer připravit 43 nastudování. Právě zde nejvíc rozvinul svůj mimořádný literární rozhled, spisovatelskou erudici i velké znalosti hudební. Soustavnou pozornost věnoval české i slovenské klasice, zejména hrám G. Preissové, dějově čerpajícím přímo z tohoto regionu. Na hraničním pomezí prakticky přispíval ke vzájemné kulturní výměně obou národů tehdy společného státu a zasloužil se o uzavření plodné družby Slováckého divadla s Divadlem A. Bagára v Nitře. Sahal k ruským hrám (A. Arbuzov: Irkutská historie, G. Gorin: Ten, který nikdy nezalhal) i k náročnému repertoáru světovému (Romeo a Julie, Ruy Blas, Rollandovo drama Přijde čas, Skleněný zvěřinec T. Williamse, Kertészovy Vdovy), nezapomínaje ani na hodnotné domácí novinky (Hrubínova politická tragédie Oldřich a Božena). Smysl pro scénickou poetičnost a múzičnost prokázal Neubauer nejen v básnivých inscenacích Rostandových Romantiků, Nezvalových Milenců v kiosku i Manon Lescaut nebo Hlávkovy Benátské maškarády, ale také v pásmech poezie na přidružené scéně SD, nazvané opět Ateliér. Soustavně pěstoval rovněž veselohern ží žánr (z repertoáru Osvobozeného divadla kupř. Kat a blázen nebo Balada z hadrů) i hry pro děti a mládež. Mnohostranný talent vedl jej zároveň k překladatelství a scenáristické tvorbě.

Oddanou službu Thálii dokazoval Neubauer hned od studentských let na gymnáziu v Jevíčku, též obětavou pomocí amatérským souborům, ať už jako člen krajských a okresních poradních sborů pro divadlo a umělecký přednes i odborných porot nebo v přímé pomoci při přípravě jednotlivých nastudování v SZK Tesla Rožnov pod Radhoštěm, Uherském Ostrohu, v ZK Moravské sklárny Květná i jinde.

(vz)

ZANÍCENÝ DIVADELNÍK SLOVÁCKA

Před čtvrtstoletím rozloučili se obyvatelé Vracova i zástupci řady souborů hodonínského okresu s významným kulturním činitelem Slovácka, profesorem Štěpánem Pištěkem (odešel ve věku 63 let), filologem, který jako pedagog i ředitel působil na středních školách v Hodoníně, Veselí na Moravě a Kyjově.

Celoživotní láskou profesora Pištěka bylo ochotnické divadlo, jemuž věnoval mnoho poctivého úsilí, a to zejména jako dlouholetý iniciativní vedoucí divadelního odboru Městského kulturního klubu ve Vracově. Byl tu obětavým režisérem (ve svém posledním období např. inscenací Čapkovy Matky a Solovičovy hry Meridián), který tvůrčím způsobem rozvíjel dnes již stoletou tradici vracovského amatérského divadelnictví. Pod jeho vedením odchoval soubor několik předních herců našich profesionálních scén (začínal zde např. emeritní člen činohry pražského Národního divadla Josef Somr) a byl vždy úzce spjat s aktuálním kulturním děním v obci. Š. Pištěk dbal na soustavné vzdělávání ochotníků formou divadelní školy i rozličných kurzů a pamatoval rovněž na bohatý vnitřní život stmeleného kolektivu v desítkách besed, přátelských večerů s programem i na vlastivědných zájezdech, stejně jako na pečlivě vedený divadelní archiv. Také díky profesoru Pištěkovi býval od roku 1962 právě Vracov dějištěm každoročních divadelních přehlídek městských souborů Hodonínska.

(vz)

ODEŠEL DRAMATIK, SCENÁRISTA A DOBRÝ ČLOVĚK FRANTIŠEK PAVLÍČEK

Divadelní veřejnost zaskočila 29. září zpráva o úmrtí dramatika, scenáristy, spisovatele a legendárního ředitele Divadla na Vinohradech Františka Pavlíčka. Kromě toho, že svou tvorbou zasáhl do oblasti divadla, rozhlasu, televize i filmu, patřil k autorům, jejichž hry se často objevovaly a objevují na amatérských jevištích. A to především jeho adaptace klasických pohádek, kterým věnoval pozornost nikoli jako okrajovému žánru, ale jako důležité součásti tvorby.

František Pavlíček se narodil 20. listopadu 1923 v Lukově na Zlínsku. Z dětství a mládí, které zachytil v knize vzpomínek

Konec patriarchátu, si odnesl venkovskou důkladnost a lásku k vyprávění. Po protektorátních letech, kdy jako lesní dělník unikl totálnímu nasazení, vystudoval slovanské literatury a estetiku na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze a ještě za studií začal pracovat jako dramaturg v českobudějovickém rozhlase, po ukončení studia se stal vedoucím vysílání pro děti a mládež pražského rozhlasu.

„Dodnes se cítím být venkovanem, žijícím v Praze. Zůstala mi konzervativní mentalita člověka z moravského venkova, která se projevuje třeba i v šetrnosti k materiálu, v úctě k tradičním hodnotám, ve snaze nerozhazovat, být skromný, upřímný a opravdový, i když to přinese ránu přes hubu. Prahu mám rád, ale mým domovem zůstalo Valašsko," řekl mi před šesti lety v rozhovoru k jeho pětasedmdesátinám.

Z Pavlíčkovy televizní tvorby je nejznámější adaptace Babičky Boženy Němcové pro režiséra Antonína Moskalyka. Jako dramaturg působil devět let v barrandovském filmovém studiu. Podle jeho scénáře vznikl mj. Vláčilův film Markéta Lazarová a dětmi i dospělými milovaná pohádka Tři oříšky pro Popelku.

„Nejvyšší metou ale pro mě bylo divadlo," tvrdil vždy Pavlíček. V polovině 60. let se stal ředitelem Divadla na Vinohradech, jež pod jeho vedením zažilo skvělou éru. Uváženě budoval herecký soubor i repertoár divadla. Na vinohradská prkna přivedl Miloše Kopeckého, Ilju Racka, Jiřinu Bohdalovou, Radoslava Brzobohatého, Jaromíra Hanzlíka a další osobnosti. Uváděl soudobou dramatiku i adaptace klasických děl. Sám byl autorem mnoha divadelních her – Nanebevstoupení Sašky Krista, Posedlost (podle Čapkova Života a díla skladatele Foltýna), Dávno, dávno již tomu, Zpráva o pohřbívání v Čechách, Chvála prostopášnosti aj., rád a často psal pro děti.

„Oddaná služba pohádce, odříkající se smělého výboje, zpravidla vyžaduje, ač se to zdá být paradoxní, nejvyšší kázeň dramatickou a přitom bohatou invenci fabulační, charakterizační i myšlenkovou," napsal Pavlíček ve stati Lidová pohádka na jevišti divadla pro děti z roku 1960. Praktickým důkazem jeho tvrzení jsou jeho dramatické pohádky Bajaja, Slavík, Tři zlaté vlasy Děda Vševěda, Zlatovláska z Chlumce, Čertovská Káča, Modrý pták aj. Kdo z dramaturgů po nich dnes sáhne, najde poutavého vypravěče se smyslem pro magii jeviště. A ještě něco – úctu a lásku k českému jazyku.

„Pro mne je čeština jedním z božstev, která ctím. Jsem odkojen jadrnou valašskou mluvou, která měla pro jeden výraz i tři různé varianty. Je mi zle, když od prominentních osobností slyším vlezle lidové „Ty seš fajnovej" nebo fráze „Demokracie je o..." To jsou ohavná úsloví. Dnes čeština šedne i v ústech herců, kteří by o ni měli dbát na prvním místě. Jen si vzpomeňte, jak melodickou češtinou mluvil třeba Jan Pivec nebo Zdeněk Štěpánek!" To jsou Pavlíčkova slova z roku 1998, ale vracel se k tomuto bolavému tématu jako k naléhavému úkolu současného divadla.

K amatérskému divadlu měl Pavlíček vztah od dětství. „Maminka byla z rodiny múzické, byli to zpěváci, divadelní ochotníci a mistři venkovských tancovaček," vzpomínal v jubilejním rozhovoru. Hold amatérskému divadlu vzdal i ve svých memoárech Konec patriarchátu.

Pro své nesmlouvavé politické i morální postoje byl Pavlíček v roce 1970 odvolán z funkce ředitele Divadla na Vinohradech a řadu let se pak živil jako skladník. Byl signatářem Charty 77 a jeho politická činnost ho koncem 70. let přivedla do vězení. Jako autor byl umlčen a jeho díla se mohla objevovat jen skryta pod cizími jmény.

S Pavlíčkem odešla jedna z velkých legend poválečného českého divadla. Zůstává však jeho bohaté dílo, k němuž se divadelníci určitě budou stále vracet.

Radmila Hrdinová

DRAMATURGICKÝ POZORNÍK

V.K. KLICPERA NEOBJEVENÝ

Není třeba, abychom se v těchto úvahách věnovali Veselohře na mostě - je to jeden ze vzácných případů, kdy se divadelní dramaturgie vracívá ke Klicperovu textu nejen „z tradice", tj. pro jeho někdejší úspěch, ale pro jeho skutečné autorské kvality. Byla už konstatována i příbuznost Veselohry na mostě s absurdním dramatem: mohli jsme ji vidět inscenovánu společně s Ionescovými Židlemi. (Ještě organičtější by byla konfrontace se Smočkovým Bludištěm.) Neobjevené však, pokud vím, zůstává příbuzenstvo, které má Veselohra na mostě v ostatním díle Klicperově, a tím leží ve stínu i jedno z témat, jejichž závažnosti a dramatického potenciálu si Klicpera všiml mnohem dřív, než nám je vyplavily na oči pozdější dějiny. Mám na mysli onu tragikomickou bezmocnost lidského tvora v komunikačních, orientačních, právních i administrativních sítích, které si sám upletl v domnění, že tak do svého života vnese řád či aspoň pořádek. Několikrát - zejména ve dvacátých letech - ověřoval Klicpera vynalézavě nastraženými dramatickými situacemi, jak se dá urputnou logikou rozpoutat chaos, k jakému rozvratu může vést důsledné uplatňování pravidel, jak se ty nejosobnější zájmy a ambice rády schovávají za objektivním fungováním systému a jak člověk podceňuje výjimky, tedy také své vlastní chyby, ač má s chybováním ustavičnou zkušenost.

Těmito souvislostmi se k Veselohře na mostě (1826) připínají přinejmenším dvě kratší Klicperovy hry: „dramatická báseň ve dvou jednáních" Psaní Hasenšteinova (1827) a jednoaktovka Nové století (také před rokem 1830).

KAPITOLA PÁTÁ: PSANÍ HASENŠTEINOVA / NOVÉ STOLETÍ

Zápletka první z nich je jak jen možno jednoduchá, tušíme ji od prvních replik.

Hasenštein: Tu tobě čtvero psaní odevzdávám. Osedlej si rychlý kůň a jeď s nimi do Prahy. To tady odevzdáš šlechetnému rytíři Jablonskému.

Ivanov (se dívá na nápis, tj. na jméno adresáta): Psáno jest „Rytíři Vladotovi."

Hasenštein: (…) Nuž, tedy se odevzdá Vladotovi, a to podáš Jablonskému.

Jenže nejde jen o to, v jakém pořadí Hasenštein předává dopisy svému poslu. Chyba je v tom, že na dopis určený Vladotovi napsal adresu Jablonského a naopak. A protože oba rytíři se ucházejí o Hasenšteinovu dceru Ludmilu, jeden z dopisů (rytíři Jablonskému) obsahuje otcovské požehnání a druhý (rytíři Vladotovi) odmítnutí nevítaného nápadníka. Je tedy záměna zvlášť osudná. Tím spíš, že sice upřímně ctí vůli svého otce, její srdce by však mezi nápadníky volilo jinak než on; záměna dopisů jí tedy přijde vhod. Ludmilina pěstounka v tom omylu dokonce vidí ruku Prozřetelnosti. Dramaticky je podstatné, že otec a syn Vladotovi, ale i otec a syn Jablonských se okamžitě vydají na Valdek: ti první kvůli zásnubám a sňatku, ti druzí s vojskem, aby se Hasenšteinovi krvavě pomstili.

A jako Shakespeare v Komedii omylů, Klicpera tento groteskní kon ikt ještě násobí dvěma: v úvodní scéně hry rozeslal Hasenštein dopisy čtyři. Ty, o nichž jsme se dosud nezmínili, jsou určeny mistrům svobodných umění Dubravovi a Staškovi, kteří sdílejí Hasenšteinovy literární zájmy, jenomže každý jinak: Dubrava je stejně jako Hasenštein přesvědčen o autentičnosti „Homérských hymen", zatímco Stašek tvrdí, že byly sepsány ještě před Homérem. A protože „na den sv. Ladislava" čeká Hasenšteina důležitá disputace v pražském Karolinu, vybral si k ní jako partnera Dubravu, s nímž se shodne. I v tomto případě však zaměnil u dopisů adresáty, čímž pozval k disputaci svého názorového protivníka a těžce urazil svého spojence. Oba knihomolové se rovněž vypraví na Valdek: jeden proto, aby průběh disputace předem s Hasenšteinem konzulto-

val, druhý že nemůže smlčet své roztrpčení. Ta vedlejší literární zápletka není ve hře náhodou: právě na ní může Klicpera ukázat nedostatečnost, v jaké nám slova zprostředkovávají realitu. Neboť „věřte, Hasenšteine," připomíná starý Jablonský, „že vás do toho labyrintu vaše Múzy zavedly! Tak jste učení, páni! Literního Římu praví měšťané! Za stolem z vás moudrost pálá, do světa-li však krok uděláte, smáti jest se nad vámi aneb splakati!"

Jistěže to nakonec dobře dopadne, Jablonských ustoupí od svých nároků, když poznají, po kom touží Ludmilino srdce, Hasenštein přijme za zetě mladého Vladotu a za své oponenty v disputaci oba mistry svobodných umění. Ten happyend je však možný jen proto, že matoucí „slova na papíře" vystřídalo osobní setkání.

Osoby: Hasenštein, jeho dcera Ludmila, otec a syn Vladotovi, otec a syn Jablonských, mistři svobodných umění Dubrava a Stašek, Ludmilina pěstounka Svatuše, dva Hasenšteinovi služebníci a královský panoš. Děje se v jakýchsi pseudohistorických časech na Hradčanech a Valdeku.

Podobný, byť ne tak početný personál má i **Nové století**, veselohra o jednom jednání: vystupuje v ní bohatý kupec Sladký, jeho dcera Tonička, její strýc František, otec a syn Břichomilovi, doktor Řezáč a doktor Mazálek. Dějištěm hry už nejsou hradní komnaty, ale měšťanský pokoj na sklonku roku 1799. Ten letopočet je důležitý. Vzpomínáte na nedávné spory, zda posledním dnem století je Silvestr 1999, nebo až Silvestr 2000? Nuže, právě tak se Klicperovy postavy hádají už na Silvestra 1799.

Na stole v domě kupce Sladkého leží už připravená novoroční blahopřání, která za všechny obyvatele domu pečlivě sepsal strýc František. Strýci Františkovi velmi záleží na tom, aby se panu domácímu zavděčil, neboť nesměle a tajně miluje jeho dceru Toničku. I ona pro něho má slabost, František se však ne a ne vyslovit a o Toničku se už tři roky uchází mladý pan Břichomil. Tonička mu slíbila odpověď „až v novém století", což ovšem pro otce Sladkého i pro otce a syna Břichomilovy znamená zítra, pro Toničku až napřesrok.

Nedosti na tom - s klikatými cestami srdce se dramaticky protínají právě tak křivolaké cesty kapitálu: pan Sladký půjčil starému Břichomilovi jistou částku splatnou až „první den nového století". Nedoufá příliš, že nemocný starý Břichomil bude kdy schopen dluh vyrovnat, kalkuluje však s tím, že dlužnou sumu odečte mladému Břichomilovi od dceřina věna. Má tedy pan Sladký docela kupecký zájem, aby se nové století - a s ním Toniččino manželství s Břichomilem - už dlouho neodkládalo. Mladý Břichomil souhlasí: taky už by rád měl Toničku doma. Starému však předpověděla kafírnice Soudílková, že bude živ až do posledního dne osmnáctého věku, nechce tedy ani slyšet o tom, že by ten poslední den už nadešel. Učená hádání neberou konce:

Starý Břichomil: Jednotkou počíná nový věk.

Sladký: Řeknu-li jedna, již jeden rok uplynul.

Tonička: Kdo je 100 kusů dukátů dlužen, nezaplatil dříve, až na ten devadesátý devátý položil ten poslední neb stý.

Mladý Břichomil: Toho dne, kdy jste se narodila, jste zase o rok starší, protože jdete od prvního dubna do osmnáctého roku.

Starý Břichomil: První doba křesťanského počtu se jmenovala - rok první.

Sladký: Chyba, ten rok nebyl ničím.

Tonička: Otče, kdepak jste to četl?

Mladý Břichomil: Dovolte, abych vám to vysvětlil…

Mluví pak „všickni najednou neb dohromady", jako by šlo o objektivní matematický spor, za jejich vzrušením však prosvítá velmi osobní zájem na tom, jak má ten výpočet dopadnout.

Když syn Břichomil posléze osamí s otcem, navrhne mu nehoráznou lest. Kdyby se teď tatínek zhroutil do křesla a předstíral smrt, Tonička by musela uznat, že osmnácté století skončilo (neboť se naplnilo proroctví kafírnice Soudílkové) a mladý Břichomil by nemusel na případný sňatek čekat další rok. Otec není tím nápadem nadšen, ale svolí - koneckonců se tak vyvlékne z dluhu, který má u kupce Sladkého, a ještě pomůže synovi k bohaté nevěstě. Zatímco však leží bez hnutí, dá se nad ním kupec Sladký do řeči se strýcem Františkem. Svěří se, že mu se starým Břichomilem „umřel poslední paprsek naděje", neboť ho špatné obchody právě přivedly na mizinu. Ta bankrotářská historka je ovšem vymyšlená, a to hned za dvojím účelem: jednak má dodat odvahy Františkovi (konečně snad požádá o Toniččinu ruku, když ho nikdo nemůže podezřívat, že tím usiluje o tchánovy peníze) a za druhé má učinit Toničku nežádoucí pro Břichomila.

Rozuzlení je za dveřmi: dva lékaři, povolaní k „mrtvému", se nad Břichomilovým tělem pohádají o příčinu smrti a rozhodnou se „nebožtíka" pitvat, aby měli jistotu. Na to starý Břichomil nečeká, vyskočí z mrtvých, rozmluví mladému sňatek a umožní tak, aby si o Toničku konečně řekl nesmělý František. Pan Sladký jim požehná, neboť ví, že „lépe ztratiti peníze nežli zahoditi dceru." Smysl hry se však nevyčerpává tímto naučením. Spíše než s moralitou máme co dělat s jakousi zatěžkávací zkouškou formální logiky. Docela jako ve Veselohře na mostě.

Přemysl Rut

IRENA DOUSKOVÁ

VÁŽENÍ DIVÁCI,

MILÍ POSLUCHAČI...

Irena Dousková

Irena Dousková se narodila 18.8.1964 v Příbrami. Vystudovala Právnickou fakultu UK v Praze. Debutovala v roce 1992 básnickou sbírkou *Pražský zázrak* společně s L. Lomovou, J. Reinischem a P. Ulrychem. Její nejznámější prózou je *Hrdý Budžes* z r. 1998, mj. i díky dramatizaci a jejímu slavnému uvedení v pražském Divadle bez zábradlí s Barborou Hrzánovou v hlavní roli.

V současné době je I. Dousková ve svobodném povolání, ale také redaktorkou měsíčníku Maskil, který vydává Židovská kongregace Bejt Simcha. Žije v Praze.

Bibliografie: *Pražský zázrak*, Pražská imaginace, 1992; *Goldstein píše dceři*, Melantrich, 1977; *Hrdý Budžes*, Hynek, 2000 a Petrov, 2002; *Čím se liší tato noc*, Petrov 2004.

VÁŽENÍ DIVÁCI, MILÍ POSLUCHAČI...

Osoby: Celkem **3 muži + 2 ženy**. PROLOG: **1 muž** (Kryštof Trčka, hudebník, zpěvák skupiny Czech Death, něco pod 30 let) + **1 žena** (Radka Malátová-Příčná, moderátorka rádia Hlíst, 28 let). DIVÁCI: **1 muž** (François, švec, 45 – 50 let) + **1 žena** (Mariana, jeho žena, 45 let). POSLUCHAČI: **2 muži** (Kryštof – viz Prolog + Posluchač, 27 – 30 let) + **1 žena** (Radka – viz Prolog).

Doba a místo děje: PROLOG: současnost; vestibul rádia Hlíst + rozhlasové studio. DIVÁCI: doba Velké francouzské revoluce; zanedbaný pařížský byt chudého ševce s výhledem do ulice a na přilehlé náměstí. POSLUCHAČI: současnost; kavárna + chodba a schodiště pražského obytného domu + byt rozhlasové moderátorky).

PROLOG

Prolog hry nás uvádí do rozhlasového studia, kam přichází Kryštof, aby propagoval svou kapelu v půlnoční relaci hudby a rozhovorů s jejími tvůrci. Je před Vánoci. Moderátorka Radka vede své komentáře a rozhovor v živém vysílání záměrně v uvolněném a po obsahu klouzajícím stylu: *„Dobrý večer, děťátka, koťátka! Dobrý, pěkný, předvánoční. Tady je Radka Příčná – celá říčná a s ní..., co asi s ní? Coby mi sněd, že jo? Hahaha. Znáte to, ne? Hahaha. S ní, jako každé pondělí tuto dobu Půlnoční houpačka! A kohopak v ní dneska pohoupáme? To byste chtěli vědět, že jo? Tak tedy, abyste před těmi svátky klidu, míru a dobrýho papání úplně neroztáli a neroztekli se, jako ten sníh, co včera napad, samým sentimentem, dáme si dnes něco ostřejšího."*

DIVÁCI

V této části hry se ocitáme v zanedbaném pařížském bytě Françoise a Mariany. Jsou 90. léta 17. století. **1. obraz:** François sleduje a komentuje z okna rvačku na ulici. Jeho žena Mariana mu laje za to, že se jen dívá z okna, že nedovede vzít za práci, že nemají ani co jíst a že nebýt její matky, která je nechává bydlet zadarmo, byli by dávno na dlažbě. François dává najevo nevraživost vůči Marianině matce a vymlouvá se na to, že do druhého patra žádný zákazník nepřijde, když jsou v sousedství dva ševci v přízemí.

2. obraz: Mariana volá Françoise, aby se šel podívat z okna, kde zahlédla plnou ulicí ke králi pochodujících demonstrantů volajících *„My chceme chleba! Chleba je nám třeba!"* Françoise to nezajímá a poznamenává: *„Tak ještě chvíli koukej a uvidíš, jak potáhnou zpátky, jak je poženou."*

3. obraz: François sleduje z okna, odkud má výhled i na náměstí, popravy aristokratů. Z dialogu, který při tom vede s Marianou, je zřejmé, že ani jednomu není popravovaných ani trochu líto. François se jen podivuje nad tím, že se ti, kdož jsou vedeni ke gilotině, nebojí a uvažuje, zda to není tím, že jsou šlechtici. Marianu to nezajímá a odchází za matkou, která ji čeká před domem.

4. obraz: Mariana naléhá na matčino doporučení na Françoise, aby se přihlásil na revolučním výboru a nabídl se ku pomoci. Vidí v tom jedinečnou příležitost, jak změnit jejich nuzný život. Françoisovi se nechce pomáhat při tom,

co se právě děje. Mariana ho varuje, ať takové věci neříká, kdyby ho někdo slyšel, mohl by ho udat.

5. obraz: François stále sleduje z okna popravy. Z dialogu se dozvídáme, že byla popravena Marianina matka i krejčí z přízemí, protože je někdo udal. François utěšuje Marianu, truchlící pro svou matku a současně kalkuluje: *„S tím nic nenaděláš ... Má to taky svý světlý stránky, ne? Tenhleten dům teď – sice barabizna – no ale, mít pěkně dílnu dole v přízemí...“* François vybízí Marianu, ať se jde dívat z okna na popravy a vezme k tomu něco k snědku. Mariana říká, že ji přešla chuť. François jí zpola vážně a zpola žertem varuje před udáním za takové řeči. Z následujícího dialogu vyplyne, že udavačem Marianiny matky i krejčího mohl být François. Někdo dole buší na dveře. Z chování Françoise lze odtušit, že udal také vlastní ženu.

POSLUCHAČI

1. obraz: Kryštof telefonuje z kavárny svému kolegovi Ivanovi z kapely. Z hovoru je zřejmé, že se s ním může sejít až zítra. V kavárně zní z rozhlasového přijímače naplno nahrávka hitu jejich kapely. Nahrávky zaznívají jako významotvorné předěly v průběhu celé této části hry. Kryštof znovu telefonuje, tentokrát své milé. Říká jí, ať ho nečeká, že bude s kapelou zkoušet do noci, ne-li do rána. Z rádia se ozve vemlouvavý, hluboko posazený, trochu obscénní ženský hlas Radky Příčné – celé říčné: *„Tak drahoušková – ty jsi ta oběť a já jsem ten vrah – anebo obráceně? Kdo ví? Tak mě napadá, že možná jsme všichni tak trochu oběti a tak trochu vrazi. Anebo ne? Každopádně skupina Czech Death, která právě dozpívala, si to myslí. Tak a jedeme dál! Dál, dál a co bude dál? To byste chtěli vědět, miláčkové, co? Tak tedy – láska! Lásky není nikdy dost. Skupina Prejt a její Lásky rej.“* Po písni Radka pokračuje: *„Tak co, to bylo hustý, co říkáte? /.../ Tak vám teda přeju krásnou, dusnou divokou letní noc, každý kočičce pěknýho kocourka s pořádným ocáskem a každýmu kocourkovi kočičku s krásným hebkým kožíškem, to musí bejt, bez toho by to nebylo ono.“*

2. obraz: Radka se vrací v noci domů, otevře domovní dveře, pokusí se rozsvítit, ale nejde to, a tak jde nahoru do svého bytu potmě. Klíč už má připravený, odemkne. Náhle, jakmile se dveře pootevřou, vystoupí ze tmy zpoza rohu tmavá mužská postava. Zezadu uchopí Radku tak, aby nemohla křičet, postrčí ji dovnitř do bytu a sám vejde spolu s ní. Zmocní se klíčů, zamkne a klíče zastrčí do kapsy. Po celou dobu míří na Radku pistolí. Nevybíravým způsobem ji přinutí, aby si sedla do křesla. Radka si myslí, že muž chce peníze, ale zmínka o penězích ho jen popudí. Muž se projeví jako posluchač, který Radku zná z rádia. Muž – Posluchač donutí násilím Radku, aby se svlékla do spodního prádla a vylezla na stůl. Nutí Radku, aby vyslovila, co po ní bude chtít. Radce povolí nervy a vykřičí na Posluchače své nadávky jako na úchylného, co ji chce znásilnit a v sebeobranné extázi ho k tomu vyzve. Ale Posluchač je z jejích výrazů zklamán a ptá se, jak na to přišla. Nakonec sáhne do kapsy, vytáhne diktafon, vymění v něm kazetu a pustí záznam rozhlasového vysílání moderovaného Radkou: *„Je Vám smutno, koťátka? Ale né, néé, to mi nedělejte! Zaběhla se vám kočička? Kocourek se vám někde mrouská? Nic si z toho nedělejte. Je tolik vopuštěnejch kocourků a kočiček, stačí si vybrat. Změna je život! Jedna láska – žádná láska. Jenom se nebát. Otevřete okna, otevřete dveře, otevřete svoje nádherný srdíčka – všechno dokořán! Raz, dva, tři – teď! Pomohlo to? Ne? No, jestli ne, tak nezoufejte, ještě pořád máte mě a já vás mám všechny, no vážně, všechny strašně ráda. Co ráda, já vás miluju! Přísahám, čestný kočičí. Miluju vás – moc, moc, moc! Dobrou noc. Radka Příčná – celá říčná.“*

Radka stále nechápe, o co Posluchači jde. Ten ji zasype nadávkami a požaduje, aby mu splnila, co v rádiu slibovala. Radka se obhajuje, že je to její práce, že se to tak běžně dělá. Posluchač ji za stálého ohrožování pistolí donutí k modlitbě, ale Radka, ačkoliv nosí na krku křížek, zná sotva dva verše. Posluchač ji týrá a nutí ji k odříkávání stupidní říkanky náhradou za modlitbu. Aby nebyla na pochybách, že je ve velkém ohrožení, prostřelí pistolí stínidlo lustru. Poté pustí jiný záznam rozhlasového vysílání, v němž Radka říká: *„Víte lidičky, kočičky, musíte věřit, hlavně musíte věřit. Musíte věřit, že jste dobrý, že jste krásný, žádoucí... Že jste silný! Rozumíte? Musíte prostě věřit, že na to máte. Že máte na to, dostat to, co chcete a že na to máte právo. Rozumíte, co chci říct? Doufám, že jo, já vím, že mi rozumíte. Jste mladí, krásný, dokonalý a svět je váš! Svět je váš a je strašně sexy, přímo k nakousnutí. Tak jděte a zakousněte se do něj. A nezapomeňte – hlavně musíte věřit, třeba i na Ježíška. Ježíšek je hustej. Ježíšek přece nosí dárky, takže to stojí za to, a vy si ty dárky zasloužíte. Tak do toho a na nic se neohlížet! Tak to jsem vám chtěla říct, když jsou ty vánoce. Šťastný, veselý a divoký, vám přeje vaše Radka Příčná – celá říčná.“*

Záznam předvánočního vysílání je spouštěcím momentem k rozmluvě o vánocích. Radka o nich hovoří jazykem, který nemá nic společného s povrchností jejího projevu jako rozhlasové moderátorky. Mluví o docela obyčejných starostech a radostech, které jí tento sváteční čas přináší. Své líčení uzavírá slovy o tom, že záleží na tom jak, s kým a pro koho se vánoce připravují. Posluchač z toho odvodí, že nemá chlapa. Radka odpoví, že to tak není, že je vše složitější a zeptá se Posluchače, zda má rodiče a jaké. Odpověď zní, že ano, otec je chirurg a matka profesorka angličtiny.

Radce se chce na záchod, ale Posluchač to nepřipustí a podá jí kýbl, aby si posloužila v kuchyni. Radka, aby nebylo slyšet, jak vykonává potřebu, spustí proud řeči. Líčí vzpomínku z dětství o tom, jak s babičkou a dědečkem chodili na Štědrý den na strmou skálu nad řekou a hráli hru na přání. Každý vyjmenoval tři špatné věci a jako je odhodil do řeky, aby je odplavila. K tomu musel říci zaklínadlo: *„Vodo teč! Například: trojka z matiky – hopla! – vodo teč!“* Všechno se vždycky vyplnilo. Až když babička věděla o své rakovině žaludku a s ohledem na vnučku neřekla *„Rakovino – hopla! – vodo teč!“* a pak podobně i děda, přestala hra fungovat – pokazili ji.

Posluchač nabízí Radce, ať zaklínadlo zkusí teď, ať řekne: *„Ať ten úchyl zmizí! Hopla! Vodo teč!“* Ale Radka říká, že by to nemělo cenu, že od jisté doby nedělá nic, co nemá cenu, např. už nepíše básně. Posluchač ji přinutí, aby jednu svou báseň přednesla. Báseň se mu líbí a ptá se, proč ji musel nutit, proč ji nechtěla říci.

Radka: *Protože se stydím a protože to dobrý není. To poznám, tak blbá nejsem.*
Posluchač: *Za tohle se stydíš a za to, co děláš v rádiu, se nestydíš?*
Radka: *To je něco jinýho... to není nic osobního. To je prostě práce. Práce za slušný peníze.*
Posluchač: *Copak práce není nic osobního? Na tom, co ty děláš, není slušnýho vůbec nic, rozumíš? Vůbec nic, abys věděla. To je prostě sračka, sračka a prostituce. Normální prostituce a ty to moc dobře víš!*
Radka: *A i kdyby, co je ti do toho! Co chceš? Co po mně sakra chceš?! Já jsem obyčejná, průměrná holka bez zvláštního talentu, bez zvláštního osudovýho poslání, nebo já nevím, co bys chtěl slyšet. Žádnej duch svatej mě zatím neosvítil a asi už ani neosvítí a takový básničky, jaký jsem dřív psala, může psát každej druhej nebo spíš každej a co? Nic! Načančaný kultivovaný nic! Hovno. Svět o nic nepřijde, když s nima nebudu nikoho obtěžovat. Naopak, měl bys mi poděkovat, že mám ještě tolik soudnosti a necpu se, kam nemám. Živím se prostě jak umím, docela dobře, líp, než kdybych někde znuděně prznila dětičky v mateřský školce. Alespoň já mám ten pocit, že je to tak lepší, pro všechny... Těch, který mě poslouchaj, těch už žádná škoda není a za to, jaký jsou a co se jim líbí, za to já nemůžu. Za to teda ne. Na tom jejich zkurveným vkusu, na těch jejich zkurvenejch životech žádná Radka Příčná – celá říčná – vůbec nic nezmění, nezkazí ani nezlepší. Vo jednu takovou víc nebo míň, to je přece úplně jedno. Takový jsou – taková je doba.*
Posluchač: *No to je výborný! „Takový jsou! Taková je doba!“ To myslíš vážně? Že ti není hanba!*
Radka: *Je, abys věděl. Někdy, občas, čas od času, mi hanba je. Ale to je jen a jen moje věc. A co jsem řekla předtím, to platí, a vůbec, ale vůbec se za to nestydím.*
Posluchač: *To seš teda ještě větší nestvůra, než jsem si myslel. A navíc si odporuješ.*
Radka: *Až opustím ze dne na den svoje pětiletý dítě, protože se mi bude zdát, že za rohem cejtím závan svěžejšího vzduchu, jako to udělal můj otec, nebo až mě moje děti uviděj třikrát do tejdne tak vožralou, že se budu kutálet po podlaze, jako to dělala moje matka, nebo až je na dva, na tři roky odložím k babičce – tak jo – tak to potom jo – to se pak budu stydět. To se budu stydět tak, že už ani nebudu chtít žít. Ale to se nikdy nesmí stát, rozumíš? A taky se to nikdy nestane, to mi můžeš věřit. Jestli ňáký děti budu vůbec mít.*

Poté se Radce svěří Posluchač s tím, jak to bylo s jeho rodiči: *„Na mě zase nikdy neměli čas. Spořádaný byli, to ano, to prosím ano, a pracovitý. A to taky chtěli ode mě. To mě učili a naučili. Ale ve skutečnosti radši nikdy žádný dítě mít neměli. Vážně, neměli... Děti spořádaný a pracovitý nejsou, určitě ne, žádný děti, nejenom já. Ale oni mi říkali, že jsou, že hodný děti takový jsou. Spořádaný, pracovitý a tichý. To hlavně, to ze všeho nejvíc. Hodný dítě, dítě, který je takový, jaký má bejt, je tak tichý, jako by vlastně ani nebylo. Nejen, že ho není ani vidět, ani slyšet, vono ho není ani cejtit. /.../ Tak to říkali.“*

Po vzájemném svěření dojde ke sblížení Radky a Posluchače a nezůstane jen při slovech.

3. obraz: Slyšíme úryvek nám známé písně Mord z prologu. V zámku zarachotí klíč. Posluchač se v rychlosti přiobleče, sáhne po pistoli a dříve než se otevřou dveře, obrátí ji proti Radce a naznačí, že si má sednout před něj tak, aby ji neměl za zády. Potom už míří na dveře. Ty se otevřou a stojí v nich Kryštof. Posluchač ho donutí, aby si sedl vedle Radky. Kryštof se jí neodváží ani dotknout, ačkoliv by rád. Posluchač si posbírá svršky a všechny své věci a pořídí několik fotografických snímků. Poté se zeptá Radky, zda je Kryštof její kocourek. Ona váhavě přikývne. Posluchač zaloví v kapse a se slovy *„Tak to ti teda nezávidím.“* jí podá vizitku. Ukáže se, že je novinář v redakci společenského týdeníku s názvem Amok – Svět je váš pes! a že vše byla hra, z níž chce vytěžit reportáž. Radka volá na odcházejícího posluchače, zda se nestydí. Odpověď zní: *„Já? Proč já bych se měl stydět?“* Radka zůstane bezradně stát. Kryštof jakoby se nic nestalo říká, že skončili dříve zkoušku, protože kolegu rozbolely zuby. Konsternovanou Radku políbí na čelo, rozpačitě pronese slova o tom, že je rád, že to dobře dopadlo a odejde s tím, že se jí ozve. Radka ještě chvíli bezradně stojí, začne si broukat nápěv písně Mord a pomalu jde k oknu. Otevře ho dokořán a zvolá: *„Radka Příčná – hopla – vodo teč!“*.

Text hry vyšel v edici Současná česká hra v nakladatelství Větrné mlýny Brno (www.vetrnemlyny.cz) jako 9. svazek ročníku 2004.

Připravil ***Milan Strotzer***

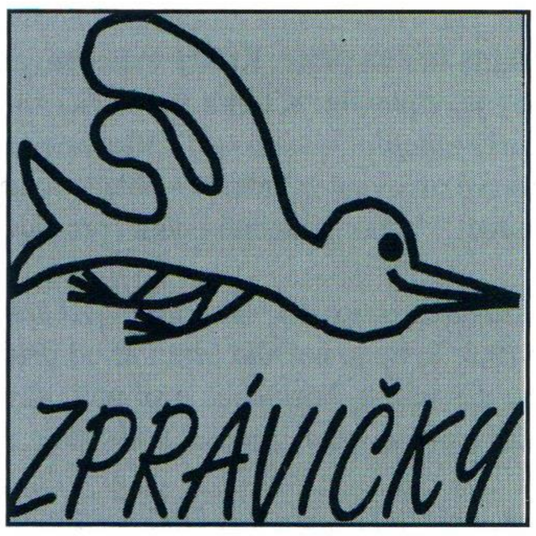

VYBRÁNO Z DATABÁZE NIPOS

BECHYNĚ (6000 obyv., okres Tábor): V Bechyni se ve dnech 30.7.-1.8. uskutečnil 12. ročník festivalu Divadlo v trávě, který je určen amatérským divadelníkům. Program prvního dne přinesl 6 představení, dopoledne následujících dnů patřila dětem. Představily se např. DS Scéna z Kralup nad Vltavou, soubor Divná Bára Praha, domácí soubor Lužnice, divadlo Rentier Blatná aj. (Táborské listy, 2.8.2004)

BECHYNĚ (6100 obyv., okres Tábor): Ve dnech 30.7. – 1.8.2004 se v Bechyni uskutečnil 12. ročník přehlídky Divadlo v trávě. Pozvány na něj byly Divadelní spolek bří Machků s hrou O princezně na drraačkuu, soubor Bateteba s Legendou o Ajše, Divadlo Minotaurus s hrou Akrobolis, TEArTR Rajdo s inscenací Ragnarok – severské ražniči, Scéna Kralupy nad Vltavou s Pohádkou o tlustém pradědečkovi a loupežnících, Rentier z Blatné se Třemi monology o sv. Jiří, Divadlo bez zábran z Prahy s Nebem na zemi, Marcinovo bílý balet mezi divadly s představením Cirkus, Tyan Plzeň s inscenací Antigona: Odjezd! a soubor Bára z Prahy s hrou My se vlka nebojíme. Svou inscenaci Pěnkava s loutnou uvedl i domácí soubor Lužnice. (MS)

BOLERADICE (840 obyv., okres Břeclav): V Boleradicích byla 19.6. slavnostně otevřena nově zrekonstruovaná orlovna a divadlo. Díky sbírce „Pomozte nám splnit sen" se místním ochotníkům podařilo vybudovat zázemí pro herce i příznivce amatérského herectví. Divadlo se v obci hraje více než 100 let. Současní herci vystupují pod názvem Divadelní soubor bratří Mrštíků. Dnešní divadelní objekt byl jako orlovna postaven v r. 1939. První etapa rekonstrukce budovy v havarijní stavu začala v říjnu 2002. Prostřednictvím Orla se podařilo získat 2 mil. Kč, investorem akce byla obec. Na začátku r. 2003 získala dalších 6 mil. a opravy mohly pokračovat. Funkci investora převzal místní Orel. Rekonstrukce a dostavba si vyžádaly celkem 12 mil. Kč. (Rovnost-Deník pro Brno-město a Brno-venkov, 21.6.2004)

BRNO (386 tis. obyv.): Ve dnech 30.8. až 3.9. se v Brně konal 5. ročník přehlídky pouličních divadel a skupin nazvaný Na dlažbě a trávě. Do programu akce, kterou pořádalo Kulturní a informační centrum, bylo zařazeno se svými vystoupeními celkem 27 souborů ze 7 států. Ve 24 divadelních a 13 hudebních produkcích se na několika místech Brna představily např. soubory z Indie, Švýcarska, Rakouska, Slovenska a ČR. Přehlídka byla posledním bodem rozsáhlého prázdninového pásma Brněnské lidové slavnosti. (Rovnost-Deník pro Brno-město a Brno-venkov, 30.8.2004)

CERHONICE (140 obyv., okres Písek): Na den přesně se po 62 letech vrátila 15.8. do obce Cerhonice hra tamního rodáka Ladislava Stroupežnického Naši furianti. Svou inscenaci tam uvedl Divadelní soubor Scéna z Libochovic. Obnovení této tradice se již nezúčastní prvorepubliková filmová herečka Zdeňka Nováková-Sulanová, která se o návrat Furiantů na rodnou půdu značně zasazovala. Zemřela nedávno právě v Cerhonicích. (Táborské listy, 13.8.2004)

HRADEC KRÁLOVÉ (100 tis. obyv.): V rámci X. ročníku mezinárodního festivalu Divadlo evropských regionů se v Hradci Králové uskutečnil i jeho Open air program. Ve dnech 21. – 30. června 2004 se v Open air programu realizovalo 82 vystoupení 66 různých souborů včetně amatérských. Příští ročník se bude konat 21. – 30.6.2005, bude otevřen opět i amatérským souborům, které mohou hrát pod širým nebem svá pódiová či pouliční představení. Technické podmínky si přitom soubory zajišťují samy. Pořadatelé poskytují příspěvek na dopravu, ubytování a tzv. vstupenku na poslední chvíli na volná místa na představení oficiální části festivalu. Uzávěrka přihlášek je stanovena na 30. duben 2004. (MS)

CHLUMEC NAD CIDLINOU (5000 obyv., okres Hradec Králové): Od 15.9. se v Chlumci nad Cidlinou konal cyklus pořadů nazvaný Klicperovské slavnosti. Šlo o divadelní a hudební programy k uctění památky rodáka V.K. Klicpery. Celý cyklus končí v polovině listopadu. Jeho součástí byl 5. ročník Chlumeckého hudebního podzimu a 57. ročník divadelního festivalu Klicperův Chlumec. Letos se představily např. tyto amatérské soubory - DS Červený Kostelec, Divadlo Commedia Poprad, DS Klicpera Jihlava či DS Jirásek Týniště nad Orlicí. (Chlumecké listy, č.8, 2004)

CHOTĚBOŘ (10 tis. obyv., okres Havlíčkův Brod): V Chotěboři se do 10.9. konal 3. ročník Divadlení aneb 20 dkg Junioru. Tato přehlídka se již stává tradiční záležitostí, při které se setkávají divadelníci z celé republiky. Třídenní program nabídl 13 divadelních a jedno hudební vystoupení. Akci připravil Dům dětí a mládeže Junior. (Vysočina, 11.9.2004)

JAROMĚŘ (13 tis. obyv., okres Náchod): Zhruba před 4 lety vznikl v Základní umělecké škole v Jaroměři loutkářský soubor, který dostal název Spolu, ale každý sám. Od r. 2000 uvedl již několik inscenací - např. Žirafí operu podle J. Préverta či adaptaci pohádky J. Wericha O zasloužilém vrabci. Soubor používá všech druhů loutek, které vybírá podle tématu inscenací. Každý jeho člen nejprve začíná individuálními výstupy a oživováním předmětů. Přehlídky a soutěže nejsou prioritou tohoto souboru. Jeho členové vymýšlejí, organizují a pomáhají s celoškolními akcemi v ZUŠ, v níž vznikl. Např. pro festival Jičín - město pohádky nastudoval pohádku, společně s výtvarným oborem jaroměřické ZUŠ připravil výtvarnou dílnu pro návštěvníky tohoto festivalu. V současné době má soubor 6 členů. (Loutkář, č.4, 2004)

KOLÍN (31 tis. obyv.): Ve dnech 9. až 11.9. se v Kolíně konal 9. ročník mezinárodního festivalu neverbálního divadla Mimoriál. V programu se uskutečnilo 10 představení českých i zahraničních umělců, kteří divákům nabídli nový cirkus, pohybové divadlo či klaunérii. Pozvání přijaly např. tyto soubory - Cahin-caha z Francie, Divadlo Continuo, Teatr Novogo Fronta, mezinárodní soubor Seconhand Woman a další. Akci pořádala agentura Gaspard. (Kolínský deník, 13.9.2004)

KUKS (210 obyv., okres Trutnov): Koncem srpna se v jedinečném barokním komplexu Kuksu konala přehlídka barokního divadla, opery a hudby nazvaná Theatrum Kuks. Na programu bylo více než 62 různých představení a koncertů odehrávajících se na 15 místech tohoto areálu. Tradicí festivalu se stalo uvádění světových premiér rekonstruovaných barokních textů. Letos jich bylo v programu celkem 5. Představilo se zde např. Teatrovivo z Itálie, které je uznáváno za nejrespektovanější podání commedie dell´arte. (Orlické noviny, 31.8.2004)

LIBICE NAD CIDLINOU (1200 obyv., okres Nymburk): V Kulturním domě v Libici nad Cidlinou se od 17.9. konala ochotnická přehlídka Divadelní babí léto, na které se představily např. Divadelní studio De Facto Mimo Jihlava pohádkou Modrej drahokamen, ochotníci z Rakovníka adaptací díla M. Twaina Princ a chuďas, loutkáři s pohádkou Honza, čert a Kašpárek atd. (Nymburský deník, 18.9.2004)

LIPNICE NAD SÁZAVOU (650 obyv., okres Havlíčkův Brod): Letní sezónu na hradě v Lipnici nad Sázavou uzavřel netradiční divadelní festival Lipnický mantl, který se konal ve dnech 28. a 29.8. Na improvizovaném jevišti v kamenném hradním sále se představilo 9 ochotnických souborů. Na programu byla i autorská čtení, výtvarné výstavy, promítání filmů a vystoupení hudebních skupin. (Lidové noviny, 27.8.2004)

NOVÁ PAKA (9000 obyv., okres Jičín): Ke 120. výročí narození Vojtěcha Suchardy, významného výtvarníka, sochaře a loutkáře, jehož osudy jsou spjaty především s pražskou Uměleckou scénou Říše loutek, uspořádalo Městské muzeum Nová Paka a Říše loutek v novopackém Suchardově domě výstavu umělcových plastik, loutek, fotografií a dokumentů. K nejznámějším Suchardovým dílům patří např. v Praze vnější a vnitřní výzdoba Svatovítského chrámu, figurální výzdoba paláce Koruna na Václavském náměstí a zejména apoštolové na orloji na Staroměstském náměstí. Výstava v Nové Pace byla nazvána Kouzlo loutek Vojtěcha Suchardy a byla otevřena od 2.7. do 19.9. (Loutkář, č.4, 2004)

OLOMOUC (104 tis. obyv.): Dne 21.9. byla v bývalém Hořícím domě v Olomouci zahájena první divadelní sezóna nové nezávislé umělecké scény. Herci a režiséři divadelního spolku Tramtárie jsou většinou absolventy JAMU. V prostorách hodolanského divadla se budou konat i filmové projekce, výstavy či koncerty. Cílem spolku je vybudovat ve městě alternativní kulturní centrum s pravidelným provozem. (Prostějovský týden-Olomoucký den, 18.8.2004)

OPAVA (62 tis. obyv.): Od vzniku Slezského gymnázia v Opavě v r. 1993 existuje na této škole divadelní soubor Bez názvu. Výběr textů a inscenace jsou přístupné recesi a nadsázce. Soubor mimo jiné nastudoval pohádku J. Wericha Fimfárum. Zúčastňuje se divadelních festivalů i za hranicemi regionu. Všechny jeho aktivity finančně podporuje Sdružení rodičů studentů Slezského gymnázia a granty. (Hláska, č.7-8, 2004)

PÍSEK (30 tis. obyv.): Nitka, občanské sdružení a loutkový soubor, dostala od města Písek dar ve výši 10 tis. Kč, který je určen na zajištění účasti na kulturním festivalu v partnerském velšském městě Caerphilly. (Listy Písecka, 28.7.2004)

POSTUPICE (1100 obyv., okres Benešov): V rámci letošního 3. ročníku Divadelního léta na zámku Jemniště u Postupic se 9., 16., 23. a 30.7. představily s pohádkami Divadlo Studna, Spolek ochotníků z Načeradce aj. Akci pořádá Posázaví, o.p.s., Jemniště, majitel zámku J. Sternberg a další místní partneři za finanční podpory Středočeského krajského úřadu. (Votické noviny, č.13, 2004)

PRAHA: Od čtvrtka 7. října do neděle 10. října se na Staroměstském náměstí v Praze, v Divadle Na zábradlí, Divadle DISK, ve studiu Řetízek a v galerii NoD uskutečnil XI. ročník setkání divadelní, hudební, taneční, literární a jiné alternativy pod názvem „...příští vlna / next wawe..." Nechyběly na něm ani amatérské divadelní soubory a experimentátoři jako např. pražská divadla Vosto5, Kulturně divadelní spolek Puchmajer, Společnost Dr. Krásy, Prvobytně pospolná společnost, dále Nejhodnější medvídci a Zdeněk Vrága z Hradce Králové, Dred z Náchoda a ÚstaF Brno. (MS)

PRAHA 16: Jedním z objektů ve vlastnictví Městské části Praha 16-Zbraslav, které byly poškozeny povodní v r. 2002, bylo i Divadlo Jana Kašky. Koncem letošního srpna byla dokončena jeho oprava, slavnostní otevření a zahájení sezóny bylo připraveno na říjen. Budova postavená v r. 1988 díky unikátnímu řešení jeviště umožňovala hrát činoherní i loutkové divadlo. Povodeň poškodila především divadelní technologii, kulisy, kostýmy, rekvizity. Nenahraditelně bylo zničeno i celé hlediště, narušena elektroinstalace. Největším problémem byla vlhkost, objekt dlouho nevysychal, a tak bylo nutné vše vybourat. Vzhled budovy zůstal zachován. Byla provedena přístavba jednopatrové budovy divadelního zázemí, kde má být uložen veškerý divadelní mobiliář. Pro placení takové stavby musela Zbraslav zvolit vícezdrojové financování. Základ tvořilo pojistné plnění, dotace od magistrátu (kterou obdržela městská část i Zbraslavská kulturní společnost), dar Nadace Člověk v tísni, dar od Městské části Praha 2. Na dostavbu budovy byla poskytnuta částečná státní dotace z rozpočtu ministerstva pro místní rozvoj, významně přispěla i sbírka spoluobčanů a podnikatelů, kterou zorganizovala Zbraslavská kulturní společnost. (Večerník Praha, 1.9.2004)

RATAJE NAD SÁZAVOU (600 obyv., okres Kutná Hora): Na zámku v Ratajích nad Sázavou se 31.7. konal již 3. ročník divadelního festivalu Pirkštejnský ptáček. Návštěvníci zhlédli 10 představení nezávislých a neprofesionálních divadelních souborů, která byla doplněna výtvarnými dílnami a soutěžemi. Součástí programu bylo i vystoupení Letní školy renesančních tanců. (Kutnohorský deník, 2.8.2004)

STACHY (1200 obyv., okres Prachatice): Po zhruba 30 letech mají Stachy opět svůj ochotnický divadelní soubor, který se jmenuje Královácké divadlo. Jeho členové nastudovali hru učitelky místní základní školy M. Vacíkové Stachovské dřeváčky. (Listy Prachaticka, 14.7.2004)

TÁBOR (37 tis. obyv.): Divadlo Oskara Nedbala v Táboře za sezónu obvykle odehraje na 200 představení. V době prázdnin provádí pravidelnou údržbu, v poslední době však hodně investovalo do obnovy. Díky tomu má budova např. ekologické vytápění, zmodernizované osvětlení a ozvučení, zlepšení zákulisí atd. V současné době probíhají opravy prostor pro diváky a bude doplněn informační systém, což si vyžádá zhruba 150 tis. Kč. V horizontu jednoho roku divadlo čeká rozsáhlá oprava klimatizace s náklady odhadovanými na 4,5 mil. Kč. Na tuto investici si divadlo v posledních letech vytvořilo vlastní fond s částkou kolem 3 mil. Studie je již připravena, dokumentace byla předána Jihočeskému krajskému úřadu, aby jako zřizovatel provedl výběrová řízení. Pokud se divadlu podaří dosáhnout zlepšeného hospodářského výsledku i za letošní rok, je pravděpodobné, že zřizovatel nebude muset na klimatizaci vůbec přispívat. (Táborské listy, 13.8.2004)

TÝNEC NAD SÁZAVOU (5000 obyv., okres Benešov): Spolek ochotníků Netopýr zahájil 27.6. ve venkovním areálu městského muzea v Týnci nad Sázavou pohádkový festival. V jeho průběhu se každou sobotu uskuteční loutkové nebo hrané představení ochotnických souborů z okolí a loutkových z Prahy, Tábora nebo Českých Budějovic. Festival vyvrcholil 11.9. společným vystoupením dětských i dospělých členů souboru Netopýr v pohádce J. Wericha Lakomá Barka. Projekt vznikl za přispění Středočeského kraje na podporu aktivit volného času dětí v době prázdnin. (Benešovský deník, 29.6.2004)

ÚSTÍ NAD ORLICÍ (15200 obyv.): OS divadelních ochotníků v Ústí nad Orlicí připravilo ve spolupráci s dalšími partnery na dny 13.9. až 20.11.2004 Mezinárodní festival české a slovenské dramatické tvorby. Jeho představení byla umístěna také na jevišti v Kulturním centru v České Třebové, v Kulturním domě v Letohradě a Divadla Exil v Pardubicích. Na festival byly pozvány soubory z Červeného Kostelce, Popradu, Kostelce n. Orl., Sloupnice, Kremnice, Letohradu a Přerova. Poslední představení se uskuteční v České Třebové, kde 20.11.2004 uvede přerovský Dostavník hru se zpěvy Princ a chuďas. (MS)

VIMPERK (8000 obyv., okres Prachatice): Na vimperském zámku se 28. a 29.8. konal Vimperský Kašpárek - mezinárodní divadelní festival profesionálních a amatérských loutkářských souborů a spolků. Letos již 3. ročník nabídnul nejen festivalová představení, ale i prodejní výstavu loutek, diváckou soutěž a ukázky výroby loutek. (Listy Jindřichohradecka, 26.8.2004)

KALENDÁŘ AKCÍ

LISTOPAD – PROSINEC 2004

1. – 29.11.	**České Budějovice – Budějcká Thálie 2003**, nesoutěžní přehlídka amatérských divadel
4. – 25.11. čtvrtky	**Říčany u Prahy – Divadelní podzim Jiřího Šatopleta,** nesoutěžní přehlídka amatérského divadla
5. – 7.11.	**PRAHA – PŘELET NAD LOUTKÁŘSKÝM HNÍZDEM, 13. oborová přehlídka loutkových divadel**
6. – 7.11.	**Moravská Třebová – Štronzo**, zemská přehlídka jednoaktových her a divadla jednoho herce
10. – 12.11.	**Praha – 37. Pedagogická poema**, celostátní soutěžní přehlídka uměleckého přednesu žáků středních pedagogických škol
10. – 14.11.	**RAKOVNÍK – POPELKA, národní přehlídka amatérského činoherního divadla pro děti**
11. – 14.11.	**Ostrava – 20. Setkání divadel a lidí**
13. – 20.11.	**Ústí nad Orlicí, Česká Třebová, Letohrad a Pardubice – Mezinárodní festival české a slovenské dramatické tvorby**
14.11.	**Rakovník – Oříšky pro Popelku,** vyhlášení výsledků autorské soutěže her pro děti s předáním cen oceněným autorům
18. – 21.11.	**VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ – MORAVSKÝ FESTIVAL POEZIE, 40. ročník Česko - slovenské přehlídky uměleckého přednesu**
19. – 21.11.	**Znojmo – Národní přehlídka seniorského divadla**
19. – 21.11.	**Ústí nad Orlicí** a **Česká Třebová– Divadlo a hudba**, setkání amatérských divadelních souborů, v jejichž inscenacích převládá hudební prvek
19. – 21.11.	**Praha, Centrum tvořivé dramatiky – Dramaturgická dílna dětského divadla**
24. – 27.11.	**Česká Lípa – Českolipský divadelní podzim**, nesoutěžní přehlídka amatérského divadla
24. – 28.11.	**Frýdek-Místek – Loutka**, nesoutěžní přehlídka loutkářských souborů Podbeskydské oblasti (so v Čtyřlístku, ne na nové scéně Vlast)
27. – 28.11.	**Praha, Kaškovo divadlo, Zbraslav – Kaškova Zbraslav,** přehlídka jednoaktových her
2. – 5.12.	**Brno – CVČ Lužánky – Nadělení**, 9. nesoutěžní přehlídka a dílna studentského a jinak mladého divadla
9. – 10.12.	**Ostrava – 4. přehlídka divadel mateřských škol Ostravy a okolí**
17. – 19.12.	**Kopřivnice – Kopřivnická Vánočka**, 4. ročník nesoutěžní přehlídky dětských a studentských divadel spojený s divadelní dílnou

AMATÉRSKÁ SCÉNA